

**HARGITA MEGYE INTEGRÁLT IDEGENFORGALMI
STRATÉGIÁJA A
2020–2027-ES IDŐSZAKRA**

TARTALOM

I. HARGITA MEGYE INTEGRÁLT IDEGENFORGALMI STRATÉGIÁJÁNAK KAPCSOLATA AZ IDEGENFORGALMI POLITIKÁVAL ÉS A REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI POLITIKÁVAL	5
1.1. TERÜLETRENDEZÉSI ÉS IDEGENFORGALOM-FEJLESZTÉSI SZEMPONTOK	5
1.2. AZ IDEGENFORGALMI FEJLESZTÉS POLITIKAI KERETEI	7
1.2.1 Nemzetközi - globális kontextus	7
1.2.2 Az európai kontextus	12
1.2.3 Az országos kontextus	40
1.2.4 A regionális keret	44
1.3. A TERÜLETFEJLESZTÉSI POLITIKA KERETEI	44
1.4. HARGITA MEGYE TANÁCSÁNAK FELADATKÖREI	48
II. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS HELYZETÉRTÉKELÉSE	50
2.1. A TURISZTIKAI KERESLET TRENDJEI A VILÁGBAN, EURÓPÁBAN ÉS ROMÁNIÁBAN	50
2.1.1 Az európai turizmus megatrendjei	50
2.1.2 A romániai turisztikai kereslet trendjei	51
2.1.3 A Hargita megyében regisztrált turisztikai kereslet alakulása	74
2.2. A HARGITA MEGYEI TURISZTIKAI KÍNÁLAT TRENDJEI	88
2.2.1 Látványosságok és erőforrások, a menedzsmenttel kapcsolatos kérdések	88
2.2.2 A megye infrastruktúrája	117
2.2.3. Turisztikai létesítmények	119
2.2.4. Turisztikai tájékoztatás	124
2.2.5 A térség megjelenése a nemzetközi piacon Külföldi népszerűsítés	126
2.2.6 A humán erőforrással kapcsolatos problémák a turizmusban Hargita megyében	127
2.2.7. Megoldások az idegenvezetés területére szakosodott tanfolyamok és szakképzések bevezetésére, valamint az ágazatban dolgozó személyeket célzó idegen nyelvi tanfolyamok megszervezésére, különös tekintettel a román nyelvtanfolyamokra	135
2.2.8 Az idegenvezetőket célzó tanfolyamok	137
2.3. A TURIZMUS STATISZTIKAI ELEMZÉSÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA HARGITA MEGYÉBEN	137
III. VERSENYKÉPESSÉGI ELEMZÉS	140
3.1 TERMÉSZETES ÉS ANTROPOGÉN LÁTVÁNYOSSÁGOK	140
3.2 AZ IDEGENFORGALMI INFRASTRUKTÚRA	151
3.3 GYÓGYFÜRDŐTURIZMUS - ÁSVÁNYVIZEK ÉS MOFETTÁK - HAGYOMÁNYOS FÜRDŐK, ÁSVÁNYVÍZFORRÁSOK, ÁSVÁNYVIZES FÜRDŐK	152
3.4 ÖKOTURIZMUS	155
3.5 TÉLI TURIZMUS – SPORTTURIZMUS – HANGSÚLY A TÉLI „ISKOLA MÁSKÉNT” HETEKEN – TÖBB ÖSSZETEVŐS TÉLI ÉS NYÁRI TURIZMUS	157
3.6 LOVAS TURIZMUS ÉS A BENNE REJLŐ LEHETŐSÉGEK – LOVASTÚRÁK	159
3.7 KERÉKPÁROS TURIZMUS ÉS AZ ÁLTALA KÍNÁLT LEHETŐSÉGEK	161
3.8. TÚRÁZÁS - EGYES ÚTVONALAK LÉTREHOZÁSA ÉS KORSZERŰSÍTÉSE A LASSÚ TURIZMUS GYAKORLÁSÁHOZ (MIND AZ AKTÍV, MIND A LASSÚ VÁLTOZAT ELEMZÉSE)	162
3.9. VALLÁSI TURIZMUS - A VIA MARIAE ZARÁNDOKÚT FOLYAMATOS FEJLESZTÉSE	163
3.10. CSÍKSOMLYÓ - NEMZETKÖZI JELENTŐSÉGŰ TURISZTIKAI CÉLPONT	165
3.11 A GASZTROTURIZMUS ÉS AZ ÁLTALA KÍNÁLT LEHETŐSÉGEK	166
3.12. A TÉRSÉG HAGYOMÁNYOS KÉPÉRE ÉPÍTŐ KULTURÁLIS TURIZMUS, AMELY AZ ANTROPOGÉN ÖRÖKSÉG KIAKNÁZÁSÁT HANGSÚLYOZZA	168

3.13. INFRASTRUKTÚRA - A JELENLEGI HELYZET FEJLESZTÉSE ÉS JAVÍTÁSA - UTAK, REPTEREK, KERÉKPÁRUTAK..	174
3.14. IFJÚSÁGI TÁBOROK - A JELENLEGI HELYZET MEGOLDÁSA - VALLÁSI TÁBOROK	175
3.15. TEMATIKUS PARKOKRA ÖSSZPONTOSÍTÓ TURIZMUS - MEDVELES, VÍZI PARKOK	176
3.16. KEMPINGTURIZMUS, LAKÓKOCSI-PARKOK ÉS A BENNÜK REJLŐ LEHETŐSÉGEK	177
3.17. A HEGYIMENTŐ SZOLGÁLAT - FEJLESZTÉSEK, TANFOLYAMOK, A KÍNÁLT SZOLGÁLTATÁSOK KITERJESZTÉSE	178
3.18. KALANDTURIZMUS - HEGYMÁSZÓ ÚTVONALAK, KENUZÁS, KERÉKPÁROZÁS	180
3.19. VADÁSZATI TURIZMUS - MEGFIGYELŐK ÉS VADÁSZAT	182
3.20. MŰEMLÉKTURIZMUS	183
3.21. A VÉDETT TERÜLETEK MEGLÉTÉRE ÖSSZPONTOSÍTOTT TURIZMUS	184
3.22. HOZZÁFÉRHETŐSÉG.....	185
3.23. KÖVETKEZTETÉSEK	186
IV. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS SWOT-ELEMZÉSE	187
V. HARGITA MEGYE HATÉKONY TURISZTIKAI NÉPSZERŰSÍTÉSE, FIGYELEMBE VÉVE A MODERN NÉPSZERŰSÍTÉSI ESZKÖZÖK HASZNÁLATÁT	195
5.1. A ROMÁN TURISTÁK VONZÁSÁRA ALKALMAS NÉPSZERŰSÍTŐ MÓDSZEREK	197
5.2. AZ EURÓPAI TURISTÁK VONZÁSÁRA ALKALMAS NÉPSZERŰSÍTŐ MÓDSZEREK.....	199
5.3. AZ EURÓPAI UNIÓ KÍVÜLI TURISTÁK VONZÁSÁRA ALKALMAS NÉPSZERŰSÍTŐ MÓDSZEREK.....	200
5.4. KÖVETKEZTETÉSEK	200
VI. A NÉPSZERŰSÍTÉSI MÓDSZEREK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE MÁS MEGYÉKHEZ KÉPEST (FIGYELEMBE VÉVE A 4 MEGLÉVŐ SZEMPONTOT – JÓ ERŐFORRÁSOK + JÓ NÉPSZERŰSÍTÉS, JÓ ERŐFORRÁSOK + NÉPSZERŰSÍTÉS HIÁNYA, ERŐFORRÁSOK HIÁNYA + JÓ NÉPSZERŰSÍTÉS, ERŐFORRÁSOK HIÁNYA + NÉPSZERŰSÍTÉS HIÁNYA)	201
6.1. TERMÉSZETI ÉS ANTROPikus LÁTNIVALÓK.....	201
6.1.1. A Székelyföldön belüli megyék közötti konkurencia	201
6.1.2. Szászföld	202
6.1.3. Moldova.....	202
6.1.4. Prahova völgye	203
6.2. TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA.....	203
6.2.1. A Székelyföldön belüli megyék közötti konkurencia	203
6.2.2. Szászföld	205
6.2.3. Moldova.....	205
6.2.4. Prahova völgye.....	206
6.3. TÉLI TURIZMUS	206
6.3.1. A Székelyföldön belüli megyék közötti konkurencia	206
6.3.2. Szászföld	207
6.3.3. Moldova.....	208
6.3.4. Prahova	208
6.4. ÁSVÁNYVIZEK – GYÓGYTURIZMUS.....	209
6.4.1. Székelyföld	209
6.4.2. Szászföld	210
6.4.3. Moldova.....	211
6.4.4. Prahova völgye.....	211
6.5. MEGKÖZELÍTHETŐSÉG	211
6.5.1. A Székelyföldön belüli megyék közötti konkurencia	211
6.5.2. Szászföld	212
6.5.3. Moldova.....	213

6.5.4. Prahova völgye.....	213
6.6. KÖVETKEZTETÉSEK	214
6.6.1. A Székelyföldön belüli megyék közötti konkurencia	214
6.6.2. Szászföld	215
6.6.3. Moldova.....	216
6.6.4. Prahova völgye.....	217
VII. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS HOSSZÚ TÁVÚ FEJLESZTÉSÉNEK JÖVŐKÉPE.....	221
VIII. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI IRÁNYAI.....	250
8.1. 1. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY. A TERMÉSZETES ÉS ANTROPOGÉN TURISZTIKAI ERŐFORRÁSOK KIALAKÍTÁSA ÉS KIAKNÁZÁSA	250
8.2. 2. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY. A TURISZTIKAI FOGADÓLÉTESÍTMÉNYEK ÉS EGYÉB KAPCSOLÓDÓ INFRASTRUKTÚRÁK FEJLESZTÉSÉNEK ÖSZTÖNZÉSE	255
8.3. 3. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY A TURIZMUS SZERVEZETI RENDSZERÉNEK FEJLESZTÉSE HARGITA MEGYÉBEN	263
8.4 4. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY AZ IDEGENFORGALOMBAN RÉSZT VEVŐ EMBERI TŐKE KÉPZÉSI FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSA	285
8.5 5. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY HARGITA TURISZTIKAI CÉLPONT MARKETINGJE	294
8.6. A HARGITA MEGYEI HELYI TANÁCSAI ÁLTAL LEBONYOLÍTOTT VAGY ELINDÍTOTT PROGRAMOK, PROJEKTEK ..	314
IX. BIBLIOGRÁFIA	316
X. ÁBRÁK	319
XI. TÁBLÁZATOK	322
XII. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS TÉRKÉPEI	323

I. HARGITA MEGYE INTEGRÁLT IDEGENFORGALMI STRATÉGIÁJÁNAK KAPCSOLATA AZ IDEGENFORGALMI POLITIKÁVAL ÉS A REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI POLITIKÁVAL

1.1. TERÜLETRENDEZÉSI ÉS IDEGENFORGALOM-FEJLESZTÉSI SZEMPONTOK

Fontos szempont, hogy a magán- és állami beruházásokon keresztül történő fejlesztés elképzeléseket a területrendezésre és a várostervezésre vonatkozó rendelkezések betartásával hajtsák végre.

A stratégia kidolgozásában ki kell emelnünk az Országos Területrendezési Terv (PATN) különböző részeire vonatkozó legfontosabb törvényeket:

- A 2009. szeptember 21-i 363. sz. törvény a PATN jóváhagyásáról - I. rész - közlekedési hálózatok
- Az 1997. november 4-i 171. sz. törvény a PATN jóváhagyásáról - II. rész - víz
- A 2000. március 6-i 5. sz. törvény a PATN jóváhagyásáról - III. rész - védett területek
- A 2000. március 6-i 351. sz. törvény a PATN jóváhagyásáról - IV. rész - településhálózat
- A 2001. október 22-i 575. sz. törvény a PATN jóváhagyásáról - V. rész - természeti kockázattal járó területek

Kidolgozásra kerültek és törvény formájában jóváhagyásra várnak az országos területrendezési terv (PATN) alábbi fejezetei:

- országos területrendezési terv - VI. részt - idegenforgalmi infrastruktúra
- országos területrendezési terv - VII. részt - oktatási infrastruktúra
- országos területrendezési terv - VIII. részt - vidéki térségek

Hargita megye idegenforgalmi stratégiájának kidolgozásában figyelembe vették a törvénytervezetek előírásait, illetve a Hargita megyére és a szomszédos megyékre vonatkozó alapozó elemzéseket (7. - központi régió: Kovászna, Brassó, Maros; 1. régió - északkeleti régió: Suceava, Neamț, Bacău).

A területrendezésről és a várostervezésről szóló 2001. július 6-i 350. sz. törvény értelmében **az országos területrendezési terv** irányadó jelleggel bír, és magában foglalja a közép- és hosszú távú ágazati stratégiai programok szintézisét az ország teljes területére vonatkozóan. Rendelkezései azokra a területrendezési tervekre is kötelező jellegűek, amelyek részletezik azokat (területi és megyei fejlesztési programok).

A megyei területrendezési terv (PATJ) irányadó jelleggel bír, és a megye társadalmi-gazdasági fejlesztési program térbeli kifejezését képviseli. Rendelkezései azokra a területrendezési és várostervezési tervekre is kötelező jellegűek, amelyek részletezik azokat.

Az övezeti területrendezési tervek (PATZ) irányadó jelleggel bírnak, és egyes területek specifikus problémáinak megoldásait célozzák; ezek állhatnak vidéki és/vagy városi közigazgatási egységekből (PATIC, PATIO), egyes megyék részeiből vagy akár egy teljes megyéből (PATIJ), több megyéből, amely regionális egységet képez (PATR). A városi és vidéki településekkel kapcsolatos várostervezési dokumentumok (Általános városfejlesztési terv, Övezeti, illetve Részletes fejlesztési terv) a földhasználatot és az építkezési feltételeket szabályozzák, és ezzel a PATN, PATJ és PATZ rendelkezéseit helyi szinten alkalmazzák, melyek meghatározott szabályozási szereppel rendelkeznek a kataszteri parcellák szintjéig lebontva; ez utóbbiak a városrendezési tanúsítványok kibocsátásának kötelező alapelemei.

A területfejlesztési jogszabályok támogathatják a fejlesztési politikát, ugyanakkor az ideiglenes és végleges építési tilalmak révén akadályozhatják a nem kívánt jelenségeket, fejleményeket. Az idegenforgalmi célú területrendezésen kívül hangsúlyozni kell az építőipar állami ellenőrzését, ami magában foglalja a területek potenciál alatti használatát is. Ezt komplex, elemzéseken és stratégiákon alapuló fejlesztési koncepció nélkül lehetetlen kivitelezni.

Azért, hogy a turizmus a megyei gazdaság versenyképes ágazatává válhasson, figyelembe kell venni a természeti erőforrások és a kulturális örökség fenntartható kiaknázását biztosító elengedhetetlen befektetéseket is.

A finanszírozási forrásokat különböző alapokkal lehet biztosítani, amennyiben az idegenforgalom fejlesztési stratégiája feltérképezi és magában foglalja a szükséges befektetések mértékét és a szükséges szervezési tevékenységeket. A pénzügyi eszközöket a 2014-2020 Regionális Operatív Program (POR) biztosítja a 7. prioritási tengelyen keresztül: A helyi gazdaságok diverzifikálása az idegenforgalom fenntartható fejlesztésével, valamint a 6. prioritási tengelyen keresztül: A regionális közúti infrastruktúra fejlesztése.

Az idegenforgalmi fejlesztési stratégia strukturálja a megye idegenforgalmi politikáit, és bemutatja a megye turizmusfejlesztési feltételeinek jelenlegi helyzetét. A terv megyei és helyi szintű döntéshozók és végrehajtók általi bevezetését a megyei tanács által a turisztikai projektekről hozott döntések meghozatalával, valamint a városok és falvak szintjén megvalósuló beruházási és szervezeti projektek ösztönzésével lehet megvalósítani, különösen a helyi és országos üdülőhelyek esetében, amelyek több közigazgatási egység (UAT) külterületén levő tájvédelmi körzetben találhatók. Az közérdekű projektek előkészítésének, illetve a magánbefektetések ösztönzésének egyidejűleg szem előtt kell tartania a a Regionális Operatív Terv mindegyik fő beavatkozási területére vonatkozó Pályázati útmutatóban megfogalmazott követelményeket. A támogatási kérelemre vonatkozó dokumentáció előírja a területrendezési és várostervezési szabályozás tiszteletben tartását a gazdasági és műszaki megvalósíthatósági kritériumok figyelembevételével.

Az idegenforgalom fejlesztése nem minden esetben feltételez építkezés jellegű beruházást, ezért az idegenforgalmi fejlesztési stratégia nem összetévesztendő az idegenforgalmi infrastrukturális beruházási programokkal, mivel azt más természetű döntések is kiegészítik: humán erőforrás, marketing, az idegenforgalom fontosságának tudatosítása a lakosság körében stb. Az idegenforgalmi fejlesztési stratégia fogalmi keretként működik, irányadó jelleggel bír, és csak akkor hasznos, ha a döntéshozók elfogadják, és a javasolt intézkedéseket megvalósítják. A stratégia megvalósításával egyidejűleg biztosítani kell a végrehajtás lépéseinek rendszeres követését és kiértékelését, valamint az új szervezési, szabályozási és befektetési jellegű döntések meghozatalát.

1.2. AZ IDEGENFORGALMI FEJLESZTÉS POLITIKAI KERETEI

A megyei idegenforgalmi politikáknak az országos és nemzetközi idegenforgalmi vonatkozásokkal bíró turisztikai, valamint a regionális fejlesztési politikákon kell alapulniuk. Országos szinten mindkét közpolitikai területre erős befolyással vannak a választási ciklusok következtében beálló változások; még ha az adott területeken a kormányzati feladatok természetes folytonossága is a jellemző, az egymást követő kormányzati programok akár lényeges változtatásokkal is járhatnak. Románia nemzetközi kötelezettségvállalásai mindegyik kormányzati ciklusban irányadóak, hiszen a hosszú vagy középtávú stratégiák és programok folytonossági tényezőjét képviselik. Ebből a megfontolásból az alábbiakban az idegenforgalmi politika és a regionális fejlesztés nemzetközi és nemzeti kontextusának néhány aspektusát mutatjuk be.

1.2.1 NEMZETKÖZI - GLOBÁLIS KONTEXTUS

A világ legismertebb nemzetközi turisztikai szervezete a Turisztikai Világszervezet (OMT-UNWTO), ami az Egyesült Nemzetek Szövetségének (ENSZ) egyik szakosított szervezete, és globális fórumként működik az idegenforgalmi politikákkal kapcsolatos kérdésekben, ugyanakkor a turisztikai terület fontos szakértelmi forrása. Központi és döntő szerepet játszik a felelősségtudatos, fenntartható és mindenki számára hozzáférhető turizmus fejlesztésének előmozdításában, és különös figyelmet fordít a fejlődő országokra.

A Turisztikai Világszervezet 160 teljes jogú tagállamot, 6 társult tagot foglal magában, illetve 400-nál több csatlakozott tagot a magán-, az oktatási, a civil és közszféra területéről. Románia 1975-től a Turisztikai Világszervezet teljes jogú alapító tagállama. A Turisztikai Világszervezet számos állásfoglalást, útmutatót és kézikönyvet dolgozott ki a turizmus fenntartható fejlesztésének témakörében.

A Turisztikai Világszervezet ösztönzi a Turizmus Globális Etikai Kódexének (CGEPT) végrehajtását, amelyet 1999-ben Santiagóban (Chile) fogadott el a Közgyűlés annak érdekében, hogy a tagállamok, az idegenforgalmi célpontok, valamint a turisztikai vállalkozások maximális szintre növeljék saját pozitív gazdasági, társadalmi és kulturális hatásait, valamint minimális szintre csökkentsék a negatív társadalmi és környezeti hatásokat. A Turizmus Globális Etikai Kódexe az alapelveket 10 cikkelyben mutatja be. Ezeket az alapelveket a tagállamoknak, a

turisztikai vállalkozásoknak és különféle intézményeknek, az idegenforgalomban közvetlen vagy közvetett módon érdekelt közösségeknek ismerniük és alkalmazniuk kell. Ezek a következők:

- az idegenforgalom hozzájárulása a különböző népek és társadalmak kölcsönös egyetértéséhez
- a turizmus mint az egyéni és kollektív kiteljesedés eszköze
- turizmus: a fenntartható fejlődés tényezője
- turizmus: az emberiség kulturális örökségének felhasználója és megőrzője
- turizmus: a fogadó ország és a helyi közösség számára kedvező tevékenység
- a turizmus fejlődésében érintettek kötelezettségei
- a turizmushoz való jog
- a turisták áramlásának szabadsága
- a turisztikai iparban dolgozók és vállalkozók jogai
- a Turizmus Globális Etikai Kódexében megfogalmazott elvek megvalósítása

A kódex alapelveit a romániai idegenforgalmi törvényhozás bizonyos mértékben átvette, részben pedig a turizmusfejlesztésre és -előmozdításra szánt EU-s strukturális alapok finanszírozási keretei is tartalmazzák azokat (a Pályázati útmutatóban meghatározott követelmények értelmében). Számos egyéb szempont azonban az ajánlások és önkéntes kötelezettségvállalások területén marad, amelyeket nem jogszabályok írnak elő. A Kódex elveinek és ajánlásainak elfogadása és végrehajtása a „bevált gyakorlatokról” szóló információk terjesztése révén fog megvalósulni az utazóközönség, a turisztikai vállalkozás és a központi és helyi közigazgatási szervek tudatosságának növelésével.

A Turizmus Globális Etikai Kódexének Hargita megyei alkalmazása egy külön tanulmány témáját alkothatná, amely pontosan a megyei turisztikai szereplők részletes ismeretein, attitűdjein és viselkedésén alapul, mind a kínálati, mind a keresleti oldalon.

Mivel a megye lakosságának többségét a romániai magyar kisebbséghez tartozó közösségek alkotják, Hargita megyében különös jelentőséggel bír az etikai kódex 1. cikkely 1. pontja: „a turizmus fejlődésének szereplői és maguk a turisták is kötelesek tiszteletben tartani valamennyi nép társadalmi és kulturális hagyományait és gyakorlatait, beleértve a nemzeti kisebbségeket és az őslakosokat is, és elismerve értékeiket.” Ugyanakkor „a fogadó közösségeknek egyfelől és a helyi turisztikai szakembereknek másfelől ismereteket kell közölniük magukról az odalátogató turistáknak és tájékozódniuk kell azok életstílusáról, ízléséről és elvárásairól; a szakemberek oktatása és képzése hozzájárul a vendégszerető fogadtatáshoz” (1. cikkely 3. pont)

Bár a Turizmus Globális Etikai Kódexében megfogalmazott alapelvek nagy része a nemzeti turisztikai törvényhozásban a környezeti, területrendezési, társadalmi, kulturális, külügyi stb. politikák révén valósul meg, a megvalósítás folyamatában kiemelt fontosságúvá válik a megyei szint mint helyi közigazgatási koordinációs szint, különös tekintettel a 3., 4. és 5-ös cikkelyekre. Ezen cikkelyek közös pontja a természeti és kulturális örökség fenntartható értékesítése, melynek keretén belül a rendezés és kiaknázás az ökoszisztémák érzékenysége, illetve a hagyományos kultúrák figyelembe vételével történik. Megjegyzendő, hogy a kulturális örökséghez kapcsolódó idegenforgalmi források a helyi közösségek esetében specifikus jogokat és kötelezettségeket is feltételeznek: a védett elemek esetében különösen fontos, hogy ezek jelenléte a helyi közösséget gazdasági előnyökhöz is juttassa vállalkozási lehetőségek és munkahelyek megteremtésének révén.

A Kódex alapelvei megvalósításának kontextusában kiemelt fontosságú a köz- és magánszféra szereplőinek együttműködése, akiknek el kell ismerniük a nemzetközi intézmények, így a Turisztikai Világszervezet, a turizmusfejlesztésben és -előmozdításban, valamint az emberi jogok, a környezet- és egészségvédelemben illetékes nem kormányzati szervek szerepét a nemzetközi jogok alapelveinek betartásával. A Kódex értelmezésében bekövetkező, az ágazati szereplők közötti viták esetére létrejött a Turizmusetikai Világbizottság.

A Turisztikai Világszervezet tevékenysége természetesen igen kiterjedt, programjait szakbizottságok és regionális bizottságok bonyolítják le, megvalósulási formái pedig a konferenciák és szemináriumok szervezése, a kutatás és az információterjesztés, a nemzetközi turisztikai piac tendenciáira vonatkozó kiadványok szerkesztése, ajánlások megfogalmazása a tagállamok kormányai, nemzetközi szervezetek, turisztikai vállalkozások stb. részére.

Az országos turisztikai hatóságok támogatása ugyancsak a Turisztikai Világszervezet feladatai közé tartozik. Tevékenységeit regionális bizottságok révén is kifejti, többek között Európában is (<https://europe.unwto.org>). Küldetése, hogy a tagállamokat segítse a turisztikai politikák és a kormányzás magas színvonalának elérésében. Ennek érdekében a Turisztikai Világszervezet programjaiban olyan tartalmakat hoz létre, amelyek összhangban vannak az idegenforgalmi politikák célkitűzéseivel, mint például a fejlesztés, az éghajlati változások mérsékelése, a foglalkoztatottság, illetve egyéb, az ENSZ által megfogalmazott Millenniumi Fejlesztési Célok (Millennium Development Goals), valamint a turizmus felhasználása egyéb közpolitikai célok támogatásának érdekében.

A Turisztikai Világszervezet Európai Bizottságának tevékenységei a tagállamok segítésére irányulnak. Magukban foglalják a stratégiák kidolgozását kiszámíthatatlan piaci kontextusokban, a minőségre és a fogyasztók elégedettségére vonatkozó eszközök alkalmazását, az értéktérteremtést célzó programok előkészítését és végrehajtását, a technológiai, a humán erőforrás-fejlesztési és a vezetési innovációt, a közhivatalnokok képességfejlesztését, a közszféra folyamatainak újratervezését, az új termékeket stb.

A Turisztikai Világszervezet csatlakozott tagjai alaptevékenységük profiljának függvényében három tanács egyikéhez tartoznak: Üzleti Vállalkozások Tanácsa, Turisztikai Célállomások Tanácsa, Oktatási és Tudományos Tanács. A Turisztikai Világszervezet tevékenységei programjai közé tartoznak a különböző témájú szemináriumok, műhelyfoglalkozások és konferenciák, viták, a különböző kiadványok szerkesztése, melyek közvetlenül vagy közvetetten befolyásolják a turizmus különböző aspektusait érintő közpolitikákat. Ezek közül kiemelt fontosságú az a programok, amelyek a versenyképesség növelését célozzák, a célállomások menedzsmentjének és marketingjének összehangolását, a szegénység enyhítését, az oktatás- és tudásmenedzsmentet, a piackutatást és a promóciót, a kockázat- és válságkezelést, az idegenforgalmi statisztikákat és szatellit számlákat, a fenntartható fejlődést.

Egy másik világszintű szervezet az Utazási és Turisztikai Világtanács (OMTC - WTTC - <https://www.wttc.org>), amely a turisztikai ipar vállalkozásvezetőinek fóruma. A Tanácsot a legnagyobb turisztikai vállalkozások vezérigazgatói alkotják. Tevékenységének célja, hogy a turizmust a világ egyik legnagyobb iparágaként ismertesse el, amely 350 millió embernél többet foglalkoztat, és a globális GDP mintegy 15%-át termeli. A stratégiai keret, mely biztosítja, hogy a turizmus mindenki érdekeit szolgálja, a *Blueprint for new tourism* címmel került közzétételre. Ez a dokumentum a turizmust és az utazást a köz- és magánszféra erőfeszítéseit integráló partneri kapcsolatként mutatja be, melynek eredménye a helyi gazdaságok, hatóságok és közösségek szükségleteinek kielégítése, amelyek üzleti tevékenysége a következőkön alapul:

- a turizmusnak és az utazásoknak a kormányok általi kiemelt prioritásként való elismerése
- a gazdaság és az emberek, a kultúra és a környezet között egyensúlyt teremtő vállalkozások
- a jólét és a hosszú távú fejlődés iránti közös elköteleződés.

Az Utazási és Turisztikai Világtanács felkéri az összes érdekelt felet, hogy csatlakozzon a Blueprint felhívásához, és vállalja fel egy olyan új turizmus kiépítését, amely az egész világon előnyökhöz vezet. A dokumentum ajánlásai három fejezetre vannak osztva, amelyek a kormányokat, a magánszférát, illetve az ezek közötti együttműködést célozzák.

A kormányoknak szóló, a szektor fejlesztésének elősegítésére vonatkozó ajánlások a következők:

1. országos és regionális/helyi szintű hosszú távú turisztikai tervezés;
2. olyan versenyképes üzleti környezet megteremtése, amely elkerüli az inflációt eredményező adózási rendszert, garantálja az átláthatóságot, és vonzóbb vállalati tulajdonsabályokat kínál;
3. a szakpolitikák és a döntéshozatali folyamat statisztikai adatokkal és minőségi információkkal való megalapozása;

4. új szakmai, finanszírozási és koordinációs rendszerek megteremtése a reklámozás és marketing, a foglalkoztatottság és továbbképzés, az infrastruktúra és regionális/helyi politikák terén;

5. A T&C (Turizmus és Utazás) ágazata által igényelt humán tőke fejlesztése. A kormányzásnak ösztönöznie kell az emberi erőforrásokba történő befektetéseket az oktatás révén, és a hatóságokat közelebb kell hoznia az iparhoz, hogy elősegítse a jövőbeni szükségletek kielégítésének megtervezését. Az online és könnyen hozzáférhető piacfelügyeleti hálózat összekapcsolhatja a megbízható piaci információkat a foglalkoztatási adatokkal.

6. a kereskedelem, a közlekedés, a kommunikáció liberalizációja, az utazási és beruházási akadályok leküzdése;

7. a fogyasztók és a befektetők bizalmának növelése a biztonság tekintetében;

8. a keresletet bővítő termék-változatosság ösztönzése;

9. a fenntartható turizmus fejlesztésének a kultúrák jellegével összhangban való tervezése;

10. a biztonságos és hatékony T&C elősegítését célzó technológiai fejlesztésekbe való befektetés, mint például a műholdas navigációs rendszerek.

Az Utazási és Turisztikai Világtanács által kiadott *Blueprint for new tourism* szerzői szerint egy ilyen terv a minőségi termékek kifejlesztése révén lehetővé teszi a T&C vállalkozásoknak egy tágabb spektrumban való kihasználását és azok lehetőségeinek támogatását, ugyanakkor azt is biztosítja, hogy a turisztikai áramlások tiszteletben tartják a természeti és épített örökséget, valamint a helyi érdekeket. A magánszektor feladatainak vonatkozásában a Blueprint az alábbiakra tér ki:

1. a piacok kiterjesztése a természeti erőforrások, a helyi műemlékek és az életmódok védelmének ösztönzésével egy időben;

2. a szakmai karrierek, az oktatás, a foglalkoztatási kapcsolatok fejlesztése, a kisvállalkozások segítése, a környezettudatosság növelése, a szegények és gazdagok közötti különbségek csökkentéséhez való megfelelő módon történő hozzájárulás;

3. hagyományos turisztikai termékek ésszerű kínálata, valamint a szezonalitást csökkentő és a jövedelmet növelő termékek elképzelt diverzifikációja;

4. a turisztikai termékek és szolgáltatások minőségének, valamint az ár-minőség arány javítása, ezáltal növelve a fogyasztók választási lehetőségeit;

5. a minőségi előírások közös megállapítása és azok alkalmazása minden szinten és minden területen, beleértve a személyzet képzését is;

6. az iparági készségek és a jó gyakorlatok átadása, amelyek széles körben és hatékonyan szélesítik az előnyök körét;

7. az ágazat saját tevékenységének egyre kifinomultabb és pontosabb mérése a stratégiai üzleti döntések megalapozása érdekében;

8. hatékonyabb kommunikáció a T&C és a kormány között mind stratégiai, mind helyi szinten.

A tervezett intézkedések együttes hatása olyan T&C-re való áttérés lesz, amely továbbra is a magánszektor igényeit szolgálja, miközben szélesebb körű érdekeket ölel fel azokban az országokban és közösségekben, amelyekben működik. A kormányzati és a magánszektor feladatai mellett felmerülnek olyan specifikus feladatok is, amelyek csak szélesebb körű együttműködés révén érhetők el. Ezek a következők:

1. a turizmusfejlesztés jó gyakorlatainak összekapcsolása a regionális üzleti, közlekedési, humán erőforrás, környezeti, infrastrukturális és vidékfejlesztési politikákkal;

2. a köz- és magánszféra közötti partneri kapcsolatok kialakítása annak érdekében, hogy kidolgozzák a turisztikai célállomások vagy teljes üdülési régiók fenntartható főterveit, mely feladat meghaladná egyetlen vállalkozás vagy állami hatóság képességeit;

3. olyan helyi szinten fogantatott folyamatok létrehozása, amelyek elősegítik az érdekeltekkel való konzultációt, azok részvételét és az állandó előnyhelyzetet;

4. az országos idegenforgalmi hatóságoknak a köz- és magánszféra közötti partneri kapcsolatokká való átalakítása;

5. a túlzott, nem tervezett fejlesztések veszélyeinek elkerülése és a környezetvédelmi politika célkitűzéseinek meghatározása;

6. humán erőforrás-fejlesztés és hatékony készségtervezés olyan jogszabályok révén, amelyek elkerülik a lakhelyen vagy egyéb követelményen alapuló megkötéseket;

7. együttműködés az információs követelmények tekintetében a közszféra elemzésére és szakpolitikák alakítására vonatkozóan;

8. biztonsági célú együttműködés a magánszektor mechanizmusainak a hatóságok intézkedéseivel történő kiegészítése révén;

9. a bizalom kialakulásának elősegítése az egymást erősítő erőfeszítések minden vonatkozásában;

Az új turizmus az életminőséget növelő gazdasági tevékenységet jutalmazza, és új lehetőségeket kínál az önellátásra és a helyi jólétre. Ezeket az előnyöket minden olyan ország elnyerheti, amely a T&C iparág szükségleteit össze kívánja hangolni a nemzeti politikákkal.

1.2.2 AZ EURÓPAI KONTEXTUS

Az Európai Unióhoz való társulásával, majd csatlakozásával Románia kifejezésre juttatott egy értékrendet, amely összhangban van az európai közösség értékeivel, alapelveivel és célkitűzéseivel. A romániai demokrácia európai jellegének kialakulási folyamatában a

közpolitikák kialakításának európai gyakorlatait mind a központi közigazgatás, mind a helyi önkormányzatok szintjén alkalmazni kezdte.

Az EU közösségi turizmuspolitikája meglehetősen nehezen jött létre, hiszen a Bizottság által 1996-ban elindítani kívánt Philoxenia program kudarcba fulladt amiatt, hogy a tagállamok között véleménykülönbség alakult ki a közösségi politikák szükségességét, különösképpen a fejlesztési programok nemzetközi finanszírozását illetően. A Turizmus és Foglalkoztatottság címet viselő projekt azonban a turisztikai politika keretében szolgált. 1997-ben az EU elnöksége és az Európai Bizottság által megszervezett Foglalkoztatás és turizmus: irányelvek címet viselő konferenciával kezdődően megalakult a tagállamok szakértőinek részvételével a Turisztikai és Foglalkoztatási csoportját, amelynek az Európai turizmus: új partnerség a munkahelyekért című jelentése meggyőzte az Európai Bizottságot, hogy azonosítsa a szükséges lépéseket a jelentés ajánlásainak megvalósítása érdekében. Az Európai Tanács által 1999. június 21-én megfogalmazott következtetések eredményeképpen az Európai Bizottság, valamint a tagállamok négy munkacsoport megalapításáról döntöttek, melyek a Tanács által felvezetett fő témák elemzésére és megvitatására vállalkoztak. A négy munkacsoport, melyhez 2001-ben csatlakozott egy újonnan megalapított, ötödik munkacsoport, a 2001-es év végén bemutatták jelentéseiket (A munkacsoport - Az információcsere és -áramlás megkönnyítése, különösen az új technológiák révén; B munkacsoport - A szaktudás javítása az idegenforgalmi ágazat készségeinek növelése érdekében; C munkacsoport - Az idegenforgalmi termékek minőségének javítása; D munkacsoport - A környezetvédelem és a fenntartható fejlődés előmozdítása az idegenforgalomban; E munkacsoport - Az információs és kommunikációs technológiák hatásai és felhasználása az idegenforgalmi ágazatban). Ezek ajánlásait az Európai Bizottság 665/2001. nov. 13. számú közleménye foglalja össze, melynek címe: „Munkálkodjunk együtt az európai turizmus jövőéért” (Working together for the future of European tourism. – COM (2001) 665 final / 13.11.2001)

A közleményben szereplő intézkedések bejelentését követően elkészült egy új Bizottsági közlemény, melynek címe „Az európai idegenforgalom fenntarthatóságát célzó alapvető irányvonalak” (Basic orientations for the sustainability of European tourism – COM (2003) 716 végleges / 2003. nov. 21.), amely hangsúlyozza a turizmus fenntarthatóságát és az ágazat versenyképességét befolyásoló különböző uniós politikák és intézkedések következetességének szükségességét.

A lisszaboni stratégia 2005. februári reformja azt jelentette, hogy az EU erőfeszítéseit két fő feladatra összpontosította: az erőteljesebb és fenntarthatóbb gazdasági növekedésre, valamint a növekvő számú minőségi munkahelyek megteremtésére. Ebben a kontextusban az Európai Bizottság 2006-ban új állásfoglalást tett közzé, amelynek címe: „Az EU új idegenforgalmi politikájáról: a partnerség erősítése az európai idegenforgalom területén” A renewed tourism EU policy: towards a stronger partnership for European Tourism. – COM (2006) 134 végleges / 2006. márc. 17.). Ebben az állásfoglalásban az Európai Bizottság bejelentette egy új európai Agenda 21 turisztikai dokumentum kidolgozását, és a fenntartható idegenforgalommal foglalkozó

csoport 2007. februári jelentése alapján kiadott egy új közleményt, melynek címe „A fenntartható és versenyképes európai idegenforgalom menetrendje” (Agenda for a sustainable and competitive European tourism. – COM (2007) 621 végleges / 2007. okt. 19.) Ez a közlemény felvázolja az európai idegenforgalom fenntarthatóságának célkitűzéseit, annak kihívásait, a cselekvési keretet, a versenyképes és fenntartható turizmus megvalósításának elveit, az ágazat érdekeltjeinek és a Bizottságnak a szerepét.

A megállapított irányelvek az alábbiak:

- integrált és holisztikus megközelítés – az idegenforgalomra ható összes hatás figyelembevétele a fejlesztés megtervezése során;
- hosszú távú tervezés - a jövő generációi szükségleteinek, a fejlesztés fenntarthatóságának figyelembevétele;
- a fejlesztés sebességének és ritmusának hozzáigazítása a fogadó közösségek és úti célok karakteréhez és szükséges erőforrásaihoz;
- mindegyik érdekelt fél bevonása a döntéshozatali folyamatba;
- a legjobb hozzáférhető ismeretek alkalmazása – az európai turizmusra vonatkozó tendenciákról, hatásokról, képességekről szóló információk megosztása;
- a kockázatok csökkentése és kezelése – az elővigyázatosság irányelvei, a nemkívánatos hatások megelőzése az előzetes értékelés segítségével;
- a hatások számszerűsítése – a szennyező fél fizet elve, az árak kötelező módon a fogyasztás és termelés valós költségeit tükrözik;
- a fogadó helyek és úti célok kapacitására vonatkozó határértékek megállapítása és tiszteletben tartása a túlszűfolttság és túlterhelés elkerülése végett;
- a fejlesztés folyamatos követése, mely a fenntarthatósági, illetve meg nem felelés esetén a beavatkozási tényezőkön alapul.

A fenti alapelvek mindegyikét átveszi és integrálja az EU idegenforgalmi politikája, a Bizottság pedig saját és az ágazat érdekeltjeinek szerepét közös cselekvésbe foglalja a turizmus folyamatos fejlesztése érdekében. A fenntartható és versenyképes európai turizmus menetrendje egy önkéntes és megszakítás nélküli folyamatot körvonalaz, amely egyaránt érinti a különböző szintű kormányzást (az önkormányzatokat, a célállomások menedzsmentjét ellátó szervezeteket, a régiókat, a tagállamokat), valamint az Európai Bizottságot az üzleti szférával, a turistákkal, az oktatási és kutatási intézményekkel, a gazdasági társaságokkal, a fogyasztókkal, a nem kormányzati szervekkel és nemzetközi szervezetekkel egyetemben. A menetrend végrehajtása a szubszidiaritás elvének és az alulról felfelé szerveződő tevékenységek tiszteletben tartásával lehetséges, illetve az olyan helyi érdekelt bevonásával, akik rendelkeznek a menetrend önkéntes végrehajtásának hatáskörével. A fenntartható idegenforgalommal foglalkozó csoport

jelentésében létrehozta a különböző szereplőkre jellemző felelősségi és feladatköröket, és felkéri a szereplőket, hogy fogadják el azokat. A menetrend irányítja a Bizottság jövőbeli turisztikai és azon szakpolitikai tevékenységét, amelyek hatással vannak az idegenforgalomra és annak fenntarthatóságára. Együttműködik az EU-val határos országokkal, és támogatja a fejlődő országokat az EU közvetlen külföldi befektetéseinek és a turizmus közös vállalkozásainak (joint ventures) támogatásával. A dokumentum az Európai Bizottság szerepének négy fontos aspektusát emeli ki:

1. A szereplők mozgósítása a tudástermelés és tudáselosztás céljából

Az Európai Bizottság konferenciákat és kutatási programokat szervez annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet az olyan kihívásokra, mint például a fiatalok, idősök és speciális szükségletekkel rendelkezők utazásának megkönnyítése a szociális és hozzáférhető idegenforgalmi kezdeményezések révén, valamint a helyi és regionális szinten alkalmazandó munkamódszerekkel kapcsolatban. Az idegenforgalmi tudásterületek (tourism learning area) útmutatója támogatja a tudásalapú intézmények bevonását annak a konszenzusnak a kidolgozásában, amely a kis- és középvállalkozások tevékenységének, valamint az idegenforgalmi ágazat humán erőforrás potenciáljának javítását célozza a célállomások szintjén. Az Európai Bizottság a fenntarthatóság és a versenyképesség tudásformálóira (pl. egyetemekre és kutatóintézetekre, köz- és magánszférabeli megfigyelőkre) irányítja a figyelmet, másrészt megkönnyíti a formális és nem formális oktatási szolgáltatások együttműködését és előmozdítását. Ösztönzi a képzés- és nemzetközi munkaerő-közvetítés alapú mobilitást, a képzési módszerek, modellek és tartalmak kölcsönös cseréjét, mely során a fenntarthatóság elvét a képzési programokba integrálja. Támogatja a különböző típusú (pl. vidéki, partvidéki, hegyi, városi) célállomások közötti együttműködést azért, hogy megosszák egymással a célállomások menedzsmentjének jó és rossz gyakorlatait. A jó gyakorlatok támogatása, mint például a szezonális problémáinak megoldási lehetőségei, hozzájárulhatnak a turisztikai célpontok fenntarthatóságához és versenyképességéhez. Az évente megszervezett Európai Idegenforgalmi Fórum olyan platformot biztosít, ahol minden idegenforgalmi érdekelt fél kicserélheti tapasztalatait, és erősítheti az együttműködést. Annak érdekében, hogy jobban és gyorsabban tudjuk megismerni az európai idegenforgalom fejlődését, szükség van a statisztikai és földrajzi adatok, a szezonális és foglalkoztatottság által befolyásolt KKV-k részére kulcsfontosságú kihívások és változások követéséhez szükséges információk összegyűjtésére és rendelkezésre bocsátására. Ezen cselekvési irányelv keretén belül az Európai Bizottság ugyanakkor felkéri a nemzetközi szervezeteket (Turisztikai Világszervezet, ENSZ Környezetvédelmi Programja, UNESCO stb.), hogy vegyenek részt az Európai Menetrend kialakításában.

2. Kiemelt turisztikai célpontok támogatása

Az Európai Bizottság folytatja a Kiemelt európai turisztikai célpontok (EDEN) programját, amely a feltörekvő európai célpontokat támogatja. Támogatja azokat a célállomásokat, ahol a turizmus fejlesztése a társadalmi, kulturális és környezeti fenntarthatóság érdekében történik. Minden évben különálló téma kerül kiválasztásra (pl. vidéki célállomások,

ökoturizmus stb.), és a nyertes célállomásoknak segítséget nyújtanak az európai hálózatok kialakításában, lehetővé téve a sikeres modellek átadását. A jó gyakorlatok támogatása más célállomásokat is arra ösztönöz, hogy a fenntartható turizmus fejlesztési modelljeit alkalmazza. Az Európai Bizottság együttműködik az Európai Turisztikai Bizottsággal (ETC), valamint az országos idegenforgalmi szervezetekkel, és a www.visiteurope.com honlapon népszerűsítik a célállomásokat.

3. Az EU pénzügyi eszközeinek mozgósítása

Az Európai Bizottság felismeri, hogy az érdekelteknek a Menetrend végrehajtásának elősegítésében pénzügyi támogatásra van szükségük. Az uniós tagállamoknak és régióknak már lehetőségük van a projektek finanszírozására az Európai Regionális Fejlesztési Alapon keresztül (lásd a Romániában is elindított regionális operatív program 5. tengelyét a 2014–2020-as időszakra). A fenntartható és innovatív idegenforgalmi gyakorlatok kiemelt kritériumokként szerepelnek a különböző európai pénzügyi eszközök és programok célkitűzéseiben: az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, az Európai Vidékfejlesztési Alap, az Európai Halászati Alap, a 7. kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram, a Leonardo da Vinci program, amely a szakképzésben részt vevő szakemberek és fiatalok számára egyedi intézkedést vezet be, valamint az idegenforgalmi ágazat képzéseinek elemzésére és fejlesztésére irányuló projekt. A versenyképességi és innovációs keretprogram támogatja az európai KKV-k versenyképességét. Az Európai Bizottság megkönnyíti azon információk terjesztését, amelyek az EU pénzügyi eszközeinek a turisztikai ágazatban való felhasználási módjairól szólnak.

4. a fenntarthatóság és a versenyképesség érvényesítése a Bizottság szakpolitikáiban

Az európai általános szakpolitikák, mint például a környezet, a közlekedés, a foglalkoztatás, a kutatás stb. erősen befolyásolhatják az idegenforgalom fenntarthatóságát a fő kihívások kezelése révén. Az Európai Bizottság figyelembe veszi a különböző területek sajátos igényeit. A hegyvidékeknek olyan előrelátó vidékfejlesztési politikákra van szükségük, amelyek integrálják a sajátos természeti környezet megővására vonatkozó követelményeket és lakosaik fenntartható jólétét. A Bizottság felismeri, hogy az ilyen, gyakorta érzékeny területek természeti örökségének védelmére szükség van. A vidéki területek azért ruháznak be az idegenforgalomba, hogy változatossá tegyék gazdaságukat, hiszen erre a növekedés, a foglalkoztatás és a fenntartható fejlődés elérésének céljából szükség van. A vidéki területek mind a lakhatás, mind a munkavállalás szempontjából vonzó lehetőségeket kínálnak, és a természeti források és a nagy értékű tájak kiemelt jelentőségű tárházai. Ez magában foglalja a közösségi politikák koherenciájának és szinergiáinak biztosítását, valamint a környezet megővését és a vidéki tér megőrzését. A turizmus a városi területek fenntartató fejlődéséhez is hozzájárul az üzleti versenyképesség javításával, ezáltal betölti a szociális igényeket, és védi a kulturális és természeti környezetet. Annak érdekében, hogy a városi célállomások is sikeresek lehessenek, szükség van a fenntartható fejlődés alapelvein nyugvó globális megközelítésre, amelyet a különböző szintű, köztük az európai közpolitikák is elismernek és támogatnak.

Az európai idegenforgalmi politika egy másik aspektusa az Európai Turisztikai Bizottság tevékenysége (European Travel Commission, www.etc-corporate.org). Ez a nemzetközi szervezet 39 országot, pontosabban az adott országok szervezeteit/országos szerveit foglalja magában (az Európai Unióból: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Egyesült Királyság, Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország, Magyarország. Egyéb országok: Horvátország, Örményország, Svájc, Izland, Monaco, Montenegró, Norvégia, San Marino, Szerbia, Törökország, Ukrajna. Az ETB feladata Európa idegenforgalmi célpontként való népszerűsítése az Európán kívüli piacokon (Észak- és Latin-Amerika, Ázsia). Az ETB küldetése, hogy minden európai ország turizmusának értékét növelje a jó gyakorlatok, a piackutatás és a reklámozás terén történő együttműködések révén. Az ETB fő célkitűzései Európának mint vonzó turisztikai célpontnak a reklámozása, az országos turisztikai szervezetek támogatása a tudás megosztásában és az együttműködésben, az ipari partnerek és egyéb érdeklődők informatív anyagokkal és könnyen hozzáférhető statisztikai adatokkal való ellátása az európai turizmusról. Ebben a kontextusban a tevékenységei közé sorolhatók a nemzetközi kapcsolatok, a tengerentúli piacok (USA, Kanada, Japán, Latin-Amerika, Kína) fogyasztóinak szánt reklámozás, a kereskedelem támogatása, a piackutatás, a tagok szakmai fejlesztése szemináriumok, tapasztalatcsere és más releváns szervezetekkel (a Turisztikai Világszervezettel, az OECD-vel, az Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai Főigazgatóságához tartozó Turisztikai Egységgel) való kapcsolatfelvétel révén. Az ETB publikációiban közreadott fontos információk mellett fontos szerepe van az idegenforgalmi szektor fenntartható fejlődését és versenyképességét alakító európai politikában való részvételének. A népszerűsítési tevékenységek között megemlíthető a www.visiteurope.com honlap elkészítése és működtetése.

A Régiók Bizottsága (<http://cor.europa.eu>) az Európai Unió egyik politikai szervezete, amely a regionális és helyi közösségeket képviseli, és amelyet abból a célból hoztak létre, hogy megadja a regionális és helyi közösségeknek a lehetőséget az EU törvényalkotásában való részvételre, hogy minél közelebb hozza Európát a polgáraihoz, hogy bátorítsa a szubszidiaritás elvének az alkalmazását és, hogy találkozási helyet biztosítson, ahol a régiók és városok képviselői megoszthatják tapasztalatikat, és párbeszédet folytathatnak az európai intézményekkel. A 27 nemzet delegáltjaiból álló testületben Románia 15 taggal vesz részt. A Régiók Bizottsága a következő szakbizottságok révén működik:

- COTER – Területi Kohéziós Politikai Szakbizottság
- ECOS – Gazdaság- és Szociálpolitikai Szakbizottság
- DEVE – Fenntartható Fejlődés Szakbizottsága
- EDUC – Kulturális és Oktatási Szakbizottság
- CONST– Alkotmányos ügyek, európai kormányzás, a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége szakbizottság

- RELEX – Külkapcsolatok és decentralizált együttműködés szakbizottsága
- CAFA – Adminisztrációs és Pénzügyek Bizottsága.

A fentiek közül a turizmus a Fenntartható Fejlődés Szakbizottsága (DEVE) hatáskörébe tartozik, amely az előadó szakvéleménye alapján állásfoglalást fogalmaz meg. Az EU-n belül a Tanács, a Bizottság és a Parlament kérheti a Régiók Bizottsága állásfoglalását, ha szükségesnek tartják azt. A Régiók Bizottsága saját kezdeményezésre is fogalmazhat meg állásfoglalást, ha szükségesnek tartja. A Régiók Bizottsága határozhat állásfoglalások elfogadásáról olyan területeken, amelyeken az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal (EGSZB) is konzultált, és olyanokon is, ahol specifikus helyi és regionális érdekekről van szó. A turisztikai szakpolitikák megfogalmazására vonatkozó döntéshozatal állásfoglalásai mellett megemlítenő még a tanulmányok és egyéb kiadványok megjelentetése is, amelyek közül a legismertebb: A fenntartható turizmus mint az európai régiók közötti területi kohézió eszköze (Sustainable Tourism as a Factor Among European Regions. CoR Studies e-6/2006, Brüsszel). Ez a dokumentum számos, a fenntarthatósági és versenyképességi követelményeken alapuló ajánlást tartalmaz a turisztikai politikák különböző területi szinteken történő megfogalmazására vonatkozóan.

Egy másik európai szervezet, amely nem szorítkozik az Európai Unióra, az Európai Régiók Tanácsa (Assembly of European Regions – www.aer.eu) - az európai régiók független hálózata, a legnagyobb európai interregionális együttműködési szervezet, mely 270 régiót, 33 országot és 13 interregionális szervezetet képvisel. Nem összetévesztendő a Régiók Bizottságával, amely az Európai Unió keretén belül működő intézmény. Az ERT célja a szubszidiaritás elvének és a regionális demokrácia előmozdításának, a régiók politikai szerepének növelése az európai intézményeken belül, a régiók támogatása az európai bővítési és a globalizáció folyamatai során, valamint az európai szintű együttműködés megkönnyítése.

Az ERT felépítésében az idegenforgalom a Gazdasági és Regionális Fejlődés Szakbizottságának hatáskörébe tartozik, hiszen az egyik legfontosabb kérdésről van szó, ugyanakkor az 2009-es év politikai prioritásai között is szerepel a fenntartható idegenforgalom. Léteznek törekvések a környezetvédelmi minőségbiztosítási rendszereknek az idegenforgalomban való bevezetésére (Assembly of European Regions (1998) Environmental Quality Standards in Tourism. Lillehammer – www.aer.eu/en/publications/other_publications.html), valamint a fő irányvonalak meghatározásához való hozzájárulásra az egyéb európai szervezetekkel és intézményekkel való együttműködés révén kialakuló fenntartható turizmus támogatásában. Létrejött ugyanakkor az ERT idegenforgalmi hálózata, mely saját információs és népszerűsítő internetes honlappal rendelkezik (<http://www.aertourismnetwork.org/home.html>). Emellett létrejött az ERT fenntartható fejlődéssel foglalkozó munkacsoportja is.

A régiók kötelessége fenntartható/tartós szakpolitikákat alkalmazni közösségeik gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésében. A turizmust legújabbán a helyi

kezdemenyezesek és ökológiai fejlesztések egyik páratlan értékű eszközöként ismerik el. Mindezen javaslatok hozzájárulnak a közösségek fejlődéséhez, annak a látogatók számára való vonzóvá tételéhez, ami gazdasági növekedést és új munkahelyeket eredményez, ezért az ERT támogatja tagjait a fenntartható idegenforgalom gyakorlatainak kidolgozásában. Ennek érdekében négy kezdeményezést fogalmaz meg:

- az ERT honlapja a fenntartható fejlődésért, amelynek célja a regionális szintű minőségi fenntartható idegenforgalom hatékony stratégiáinak bemutatása;
- a Nemzetközi Szociális Turizmus Irodával való együttműködés a partneri szerződés aláírásával, mely mindkét szervezet számára lehetővé teszi a hosszú távú tervek közös kialakítását;
- az idegenforgalom fenntarthatóságának felügyelete nemzetközi szakemberek mentori látogatása által, az egyes régiók idegenforgalmi politikájának kiértékelése érdekében. Ez segíti a regionális szervezetek teljesítményének javítását mások tapasztalatainak köszönhetően.
- az INTERREG IVC “Peer Reviews for Sustainable Eco-Regions via Europe” című projekttervezet támogatása, amelyben az ERT egy 14 partnerből álló, többek között a közép-romániai régióból Fehér megyét is magában foglaló konzorciumot vezet.

Mivel Hargita megye az ERT tagja, számos nemzetközi partnerségben való részvétel lehetősége merül fel, mely hozzájárul a tudás átadásához, valamint a jó módszerek bevezetéséhez a fenntartható és versenyképes idegenforgalmi politikák terén.

A fent említett szervezeteken kívül más nemzetközi együttműködési lehetőségek is léteznek mind az állami szervek, mind a köz- és magánintézmények, nem kormányzati szervek, és főleg az idegenforgalmi szektor különböző üzleti érdekeltségei (szállodaüzemeltetők, gyógyfürdők, konferenciaszervező irodák, ökoturizmus, faluturizmus, idegenvezetők stb.) számára, melyek közül csak azokat emeltük ki, amelyekről úgy véljük, hogy jelentősen átalakíthatják köz- és magánszféra kapcsolatait az idegenforgalmi politikák terén.

Tájékoztatás az Európai Unió (EU) turizmusáról szóló legfrissebb statisztikákról. 2017 decemberében kinyert adatok. A legfrissebb adatok: További információk: Eurostat, fő táblázatok és adatbázis. A cikk következő frissítése: 2019. július https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics/ro&oldid=427921 A turizmus gazdasági és foglalkoztatási potenciáljának, valamint társadalmi és környezeti hatásainak köszönhetően fontos szerepet játszik az EU-ban. Az idegenforgalmi statisztikák nemcsak az EU turisztikai politikáinak, hanem az EU regionális politikájának és fenntartható fejlődési politikájának ellenőrzésére is szolgálnak.

2014-ben az európai gazdaság nem pénzügyi szektorainak minden tizedik vállalkozása az idegenforgalmi ágazathoz tartozott. A 2,3 millió vállalkozásban mintegy 12,3 millió embert

foglalkoztattak. Az idegenforgalmi ágazatokban foglalkoztatottak a gazdaság összes nem pénzügyi szektorában foglalkoztatottak 9,1%-át, a szolgáltatási szektorban a foglalkoztatottak 21,5 -át tették ki. Az idegenforgalmi ágazat százalékos aránya a teljes forgalomban és a tényezők hozzáadott értékének terén viszonylag alacsonyabb volt, az idegenforgalmi ágazatok a forgalom 3,7%-át, a gazdaság nem pénzügyi szektorainak hozzáadott értékének 5,6%-át tették ki.

A legfontosabb statisztikai eredmények

Az EU-28 összes szállásának egyharmada Franciaországban és Olaszországban található. A becslések szerint 2016-ban több mint 608 ezer turisztikai szálláshely működött az EU-28-ban, amelyek együttesen több mint 31 millió szálláshelyet biztosítottak (lásd az 1. táblázatot). Az EU-28 szálláshelyeinek majdnem harmada (32,2%) az EU két tagállamában található, nevezetesen Franciaországban (5,1 millió szálláshely) és Olaszországban (4,9 millió szálláshely), ezt követi az Egyesült Királyság, Spanyolország és Németország.

1. táblázat Szálláshelyek szerkezete európai szinten 2016-ban

	Number of establishments (units)	Number of bed places (thousands)	Nights spent by residents and non-residents (millions)
EU-28 (*)	608 400	31 319	2 872.0
Belgium	3 210	308	30.9
Bulgaria	3 331	328	25.2
Czech Republic	9 188	717	49.7
Denmark	1 136	418	31.9
Germany	50 152	3 330	368.8
Estonia	1 454	89	8.2
Ireland	3 145	200	31.1
Greece	34 665	1 241	101.8
Spain	48 701	3 519	455.0
France	20 047	5 134	404.8
Croatia	83 233	987	77.8
Italy	170 445	4 943	402.9
Cyprus	788	84	15.3
Latvia	759	47	4.4
Lithuania	2 684	77	7.0
Luxembourg	432	64	3.0
Hungary	4 430	446	29.3
Malta	184	43	9.0
Netherlands	8 950	1 370	105.2
Austria	20 619	1 001	116.0
Poland	10 509	746	79.4
Portugal	4 171	508	86.0
Romania	7 028	328	25.3
Slovenia	3 280	113	11.1
Slovakia	2 765	184	13.9
Finland	1 388	253	20.3
Sweden	4 187	802	57.2
United Kingdom (*)	64 580	3 944	295.8
Iceland	1 111	44	7.8
Liechtenstein	91	2	0.1
Norway (*)	2 555	255	33.0
Switzerland	41 318	681	59.4
Montenegro	-	-	11.3
Former Yugoslav Republic of Macedonia (*)	441	43	1.7
Serbia (*)	987	102	8.6
Turkey (*)	-	-	132.2

(*) Estimate made for the purpose of this publication, based on available data.
 (*) Nights spent by residents and non-residents estimated using monthly data.
 (*) Number of establishments and bed places: 2015.
 (*) Number of establishments and bed places: 2014.
 (*) Nights spent by residents and non-residents: 2015.

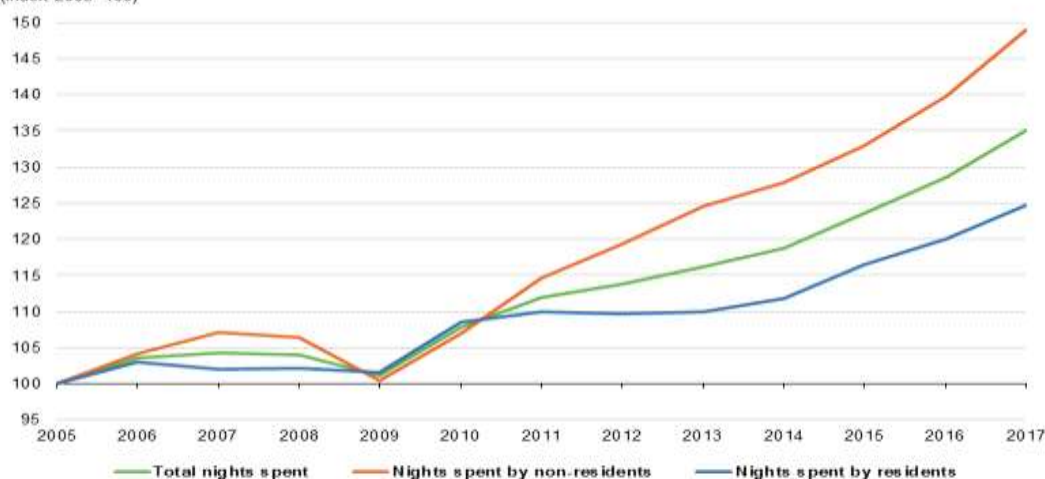
Source: Eurostat (online data codes: tour_cap_nat and tour_occ_ninat)

Forrás: Eurostat (tour_cap_nat) és (tour_occ_ninat)

Az utóbbi években a turisztikai szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma általában emelkedő tendenciát mutatott.

1. Ábra: Az idegenforgalmi szálláshelyeken eltöltött éjszakák tendenciái az EU-28-ban, 2005-2016 (2005. mutató=100)

Trends in nights spent at EU-28 tourist accommodation establishments, EU-28, 2005-2016
(index 2005=100)

Note: EU-28 aggregate estimated for the purpose of this publication, using the latest available data for the EU Member States. Because of methodological improvements for some Member States data from 2012 onwards are not entirely comparable with previous years (this can affect the estimation of the EU-28 aggregate).

Source: Eurostat (online data code: tour_occ_ninat)

eurostat

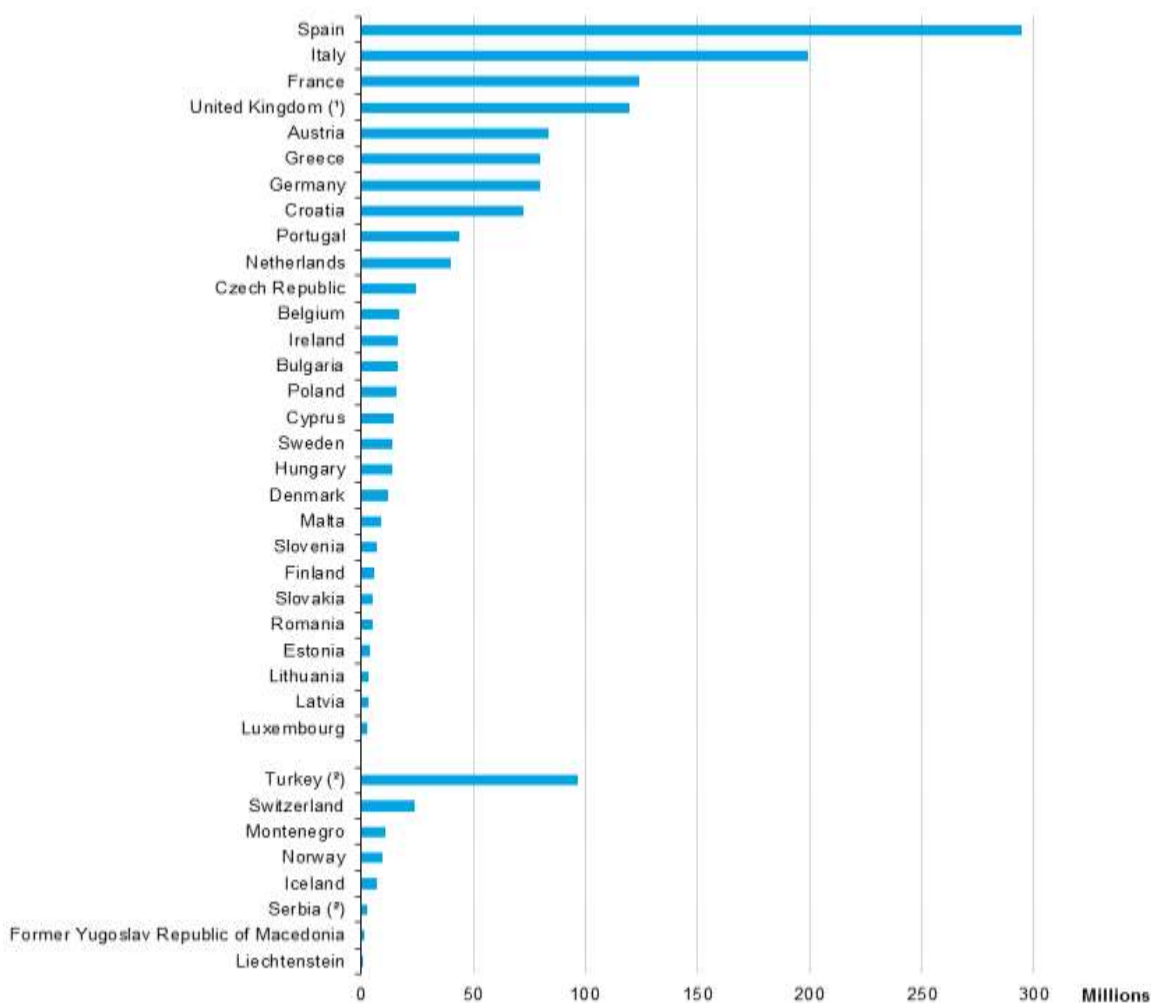
Forrás: Eurostat ([tour_occ_ninat](#))

A gazdasági és pénzügyi válság következtében azonban 2008-ban és 2009-ben rövid távon csökkent a turisztaszálláshelyeken töltött éjszakák száma: az EU-28-ban a turistaéjszakák száma 2008-ban 0,6%-kal csökkent, és további 2,0%-kal 2009-ben. 2010-ben azonban az éjszakák száma helyreállt, és 2016-ban elérte a 2,9 milliárd éjszakát, ami 2015-höz képest 3,0%-kal nőtt.

Az EU-28-ban az utazók az éjszakák több mint felét (55,7%) Spanyolországban, Olaszországban, Franciaországban és az Egyesült Királyságban töltötték el.

2016-ban Spanyolország volt az EU fő idegenforgalmi célállomása a nem rezidensek (az országukon kívül utazók) számára, 295 millió éjszakát töltöttek el a turisztaszálláshelyeken, ami az EU-28 teljes 22,2%-át teszi ki (lásd a 2. ábrát és a 3. ábrát).

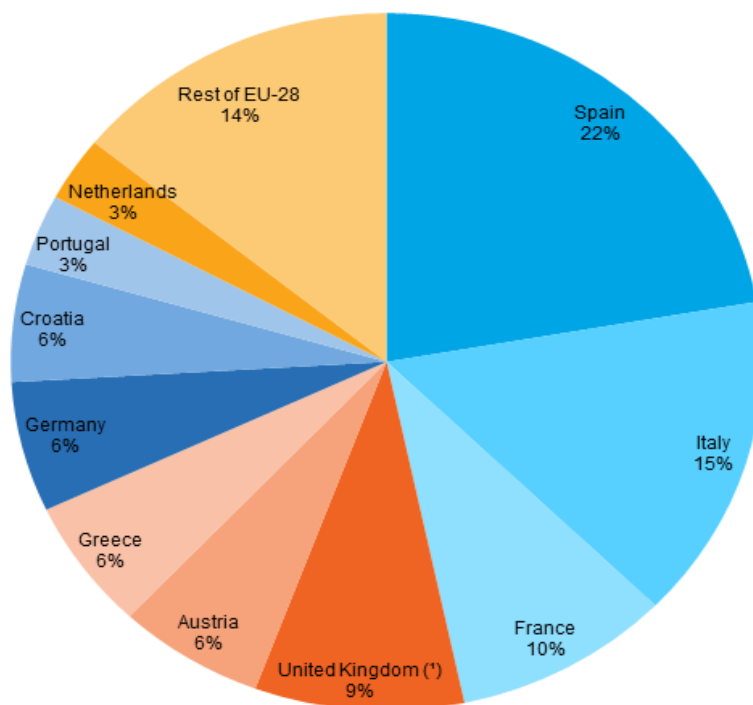
2. Ábra: Idegenforgalmi célpontok - idegenforgalmi szálláshelyeken töltött éjszakák, 2016
(ebben az országban a nem rezidensek által eltöltött millió éjszakák)

(*) Estimated using monthly data.
 (*) 2015 data.

Forrás: Eurostat (tour_occ_ninat)

3. Ábra: A lakóhelyükön kívül utazó turisták által az EU-28 turisztikai szálláshelyein töltött éjszakák százalékos aránya (2016) (az EU-28 turisztikai szálláshelyein töltött éjszakák százalékos aránya)

Note: EU-28 estimate made for the purpose of this publication, based on available data.
 (*) Number of nights spent estimated using monthly data.

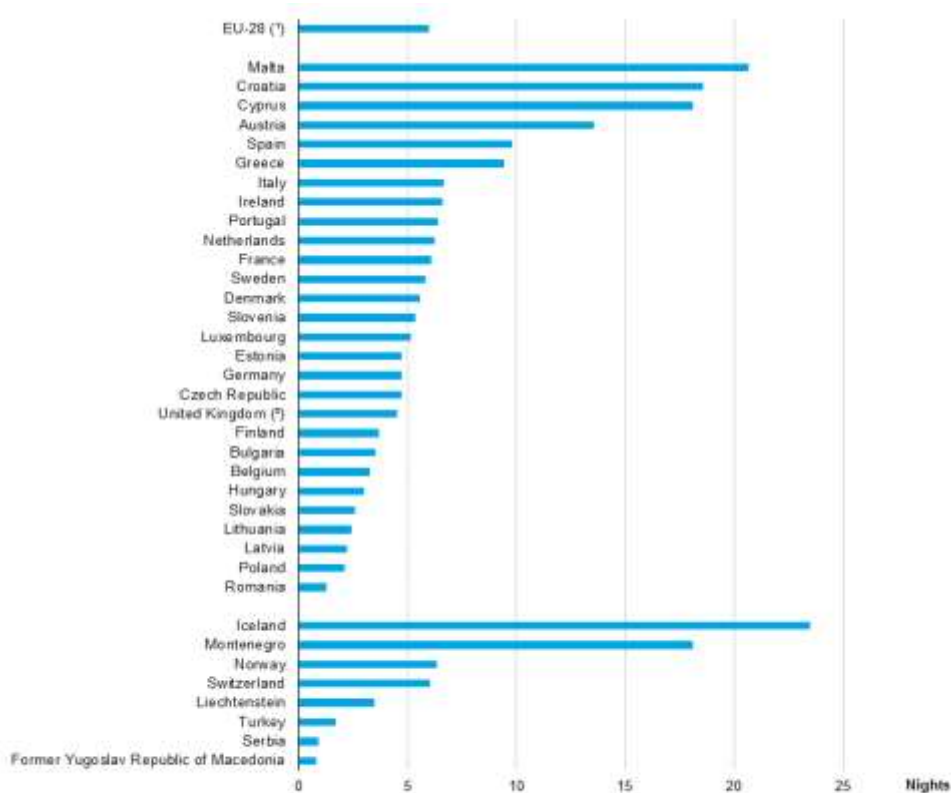
Forrás: Eurostat (tour_occ_ninat)

A 295 millió Spanyolországban eltöltött éjszaka több mint 70%-a három régióban összpontosult: A Kanári-szigetek, a Baleár-szigetek és Katalónia.

Az EU szintjén az utazók négy legnépszerűbb célállomása Spanyolország, Olaszország (199 millió éjszaka), Franciaország (124 millió éjszaka) és az Egyesült Királyság (119 millió éjszaka, becslés a 2016. évi havi adatok alapján), amelyek együttesen az EU-28-ban az utazók által eltöltött éjszakák több mint felét (55,7%) tették ki. A legkevésbé keresett célpontok Luxemburg és Lettország. E számok értelmezéséhez figyelembe kell venni az említett tagállamok méretét.

Az eltöltött éjszakák száma (az ország lakói és az utazók viszonylatában) az egyes országok demográfiai dimenziója alapján perspektivikusan elemezhető, így kialakítva az idegenforgalmi intenzitás mutatóját. E számítás szerint 2016-ban a mediterrán úti célok, mint például Málta, Horvátország és Ciprus, valamint az osztrák és az alpesi célállomások az EU-28 legnépszerűbb turisztikai célpontjai voltak (lásd a 4. ábrát); turisztikai intenzitás tekintetében Izland és Montenegró is népszerű célpontok.

4. Ábra: Idegenforgalmi intenzitás 2016 - idegenforgalmi szálláshelyeken töltött éjszakák, 2016
(az ország lakói és az utazók által a szálláshelyeken eltöltött éjszakák egy főre jutó száma)

(*) Estimate made for the purpose of this publication, based on available data.

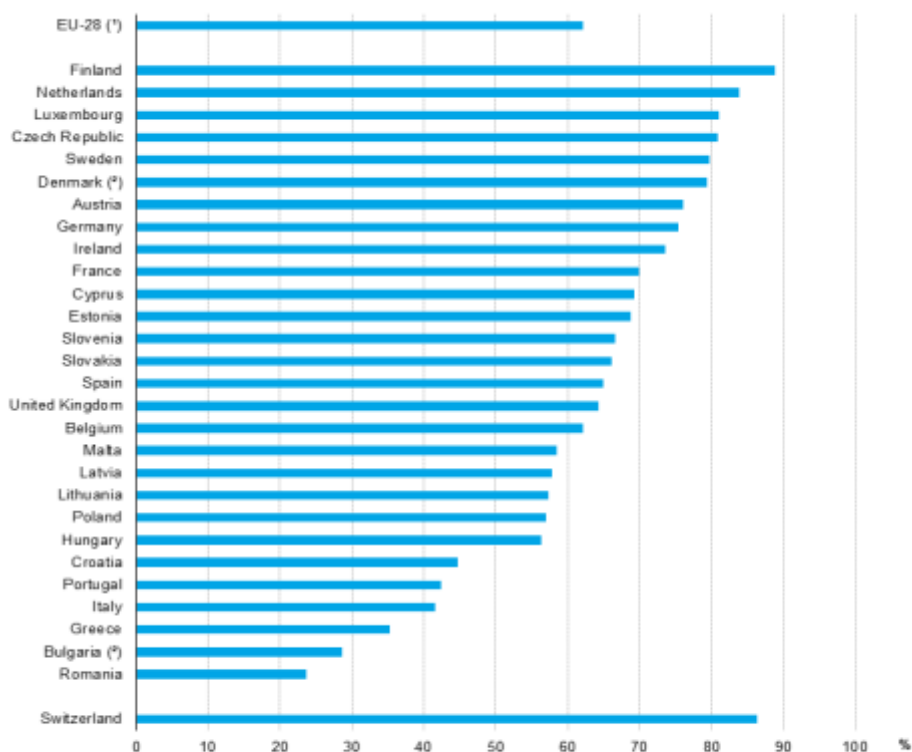
(†) Number of nights spent estimated using monthly data.

Forrás: Eurostat (tour_occ_ninat)

Az EU lakosainak 62%-a vett részt az idegenforgalomban, ami 1,2 milliárd utazást tett ki

A becslések szerint az EU-28 legalább 15 éves népességének 62,1%-a vett részt személyi idegenforgalmi tevékenységekben 2016-ban, vagyis ezek az emberek legalább egy magáncélú idegenforgalmi utazáson vettek részt az év során. Az EU-tagállamok között is nagy különbségek figyelhetők meg, mivel a részvételi arány 23,7% (Románia) és 88,9% (Finnország) mozgott (lásd 5. ábra).

5. Ábra: A turizmusban részt vevő népesség százalékos aránya, 2016 (a 15 éves vagy annál idősebb népesség százalékos aránya)

(*) Estimate made for the purpose of this publication, using the latest available data for the EU Member States.
(†) 2015.

Forrás: Eurostat ([tour dem tttot](#))

Az EU-28 lakosai (a 15 évnél idősebbek) mintegy 1,2 milliárd magán- vagy üzleti célú turisztikai utazáson vettek részt 2016-ban. Az utazások többsége (58,0%) egytől három éjszakáig tartó rövid utazás volt (lásd a 2. táblázatot), míg az utazások háromnegyede (74,4%) esetében a célállomás belföldi volt, a fennmaradó arány esetében pedig külföldi.

2. táblázat A (15 évnél idősebb) lakosok idegenforgalmi utazásai, 2016

	Number of trips (thousands)			Breakdown of all trips by destination and duration (%)				Share of the population (aged 15+) taking part in tourism trips for personal purposes (%)
	All trips	Short trips (1-3 nights)	Long trips (4+ nights)	Short domestic trips (1-3 nights)	Long domestic trips (4+ nights)	Short outbound trips (1-3 nights)	Long outbound trips (4+ nights)	
EU-28 (*)	1 210 105	702 030	508 075	50.7	23.7	7.3	16.3	62.1
Belgium	16 033	6 367	9 666	11.2	7.1	28.5	53.2	62.0
Bulgaria (*)	3 589	1 867	1 722	46.8	36.4	5.2	11.5	28.6
Czech Republic	33 066	20 193	12 873	56.1	25.7	5.0	13.3	80.8
Denmark (*)	33 290	24 560	8 730	62.5	10.8	11.3	15.5	79.3
Germany	255 648	134 491	121 157	43.9	20.5	8.7	26.9	75.4
Estonia	4 593	3 634	959	64.6	6.2	14.5	14.7	68.7
Ireland	13 503	8 016	5 487	43.9	8.7	15.5	31.9	73.6
Greece	5 569	1 616	3 943	26.9	60.7	2.1	10.2	35.2
Spain	145 473	102 292	43 182	67.4	23.5	3.0	6.2	65.0
France	196 010	103 358	92 653	49.6	38.4	3.2	8.8	69.9
Croatia	4 541	2 514	2 027	35.0	29.5	20.4	15.2	44.6
Italy	57 586	30 441	27 144	47.3	34.5	5.5	12.6	41.6
Cyprus	2 635	1 432	1 204	42.8	9.3	11.5	36.3	69.3
Latvia	4 321	3 387	934	64.0	7.0	14.4	14.6	57.7
Lithuania	4 507	2 794	1 713	47.1	9.6	14.9	28.4	57.3
Luxembourg	1 607	619	989	0.8(u)	(u)	37.7	61.1	80.9
Hungary	18 099	12 204	5 895	49.6	16.7	17.9	15.8	56.3
Malta	704	339	365	29.6	4.6	18.5	47.3	58.5
Netherlands	42 657	21 574	21 084	40.1	17.3	10.4	32.1	83.8
Austria	23 561	12 980	10 581	36.1	14.9	19.0	30.0	76.0
Poland	54 887	28 744	26 143	48.3	31.1	4.0	16.5	57.0
Portugal (*)	15 785	10 889	4 895	65.4	24.2	3.6	6.8	42.4
Romania	17 305	10 743	6 562	61.2	32.7	0.8	5.3	23.7
Slovenia	4 573	2 673	1 900	29.3	8.3	29.1	33.2	66.6
Slovakia	9 823	6 118	3 705	50.0	18.5	12.3	19.2	66.2
Finland	38 953	28 881	10 071	61.8	14.7	12.3	11.2	88.9
Sweden	42 383	29 328	13 055	61.5	17.5	7.7	13.3	79.8
United Kingdom (*)	159 414	89 976	69 438	49.9	17.3	6.6	26.2	64.3
Switzerland	20 234	8 689	11 545	20.7	10.8	22.3	46.2	86.3

(*) Estimate made for the purpose of this publication, using the latest available data for the EU Member States.

(*) Share of the population (aged 15+) taking part in tourism trips for personal purposes: 2015.

(*) Number of trips: 2015.

(*) Number of trips: 2013.

Forrás: Eurostat (tour dem ttot) és (tour dem totot)

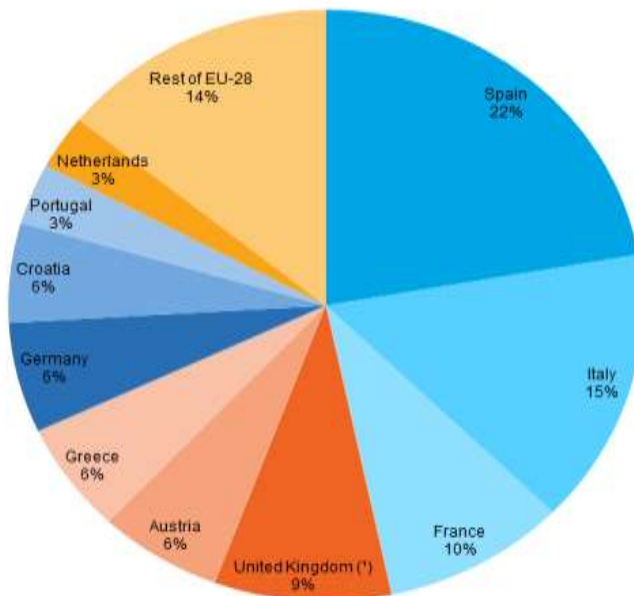
Egyes EU-tagállamokban a 2016-ban lebonyolított idegenforgalmi utazások több mint fele esetében a célállomás külföldi volt; ezek az országok Luxemburg, Belgium, Málta és Szlovénia (valamint Svájc). Másrészt a Románia és Spanyolország lakosai által lebonyolított utazások kevesebb, mint 10%-a történt külföldön. Úgy tűnik, hogy ezeket a számokat mind a tagállam mérete, mind földrajzi elhelyezkedése befolyásolja: a kisebb országok lakói és az észak-európai országok lakói esetében a külföldre való utazás erősebb tendenciát mutat.

Az EU lakosai inkább a nyári hónapokban utaznak. Az utazások majdnem negyede júliusban vagy augusztusban történik.

Az EU-s lakosok által külföldön eltöltött vendégéjszakáknak több mint felét németországi és egyesült királyságbeli lakosok végezték.

A becslések szerint az EU-28 lakosai 2016-ban 2,6 milliárd éjszakát töltöttek külföldön (lásd 6. ábra).

6. ábra: Az európai lakosok külföldön töltött éjszakáinak százalékos aránya a turista lakóhelye szerinti ország szerint (2016-ban az EU-28 lakosai által külföldön töltött éjszakák százalékos aránya)

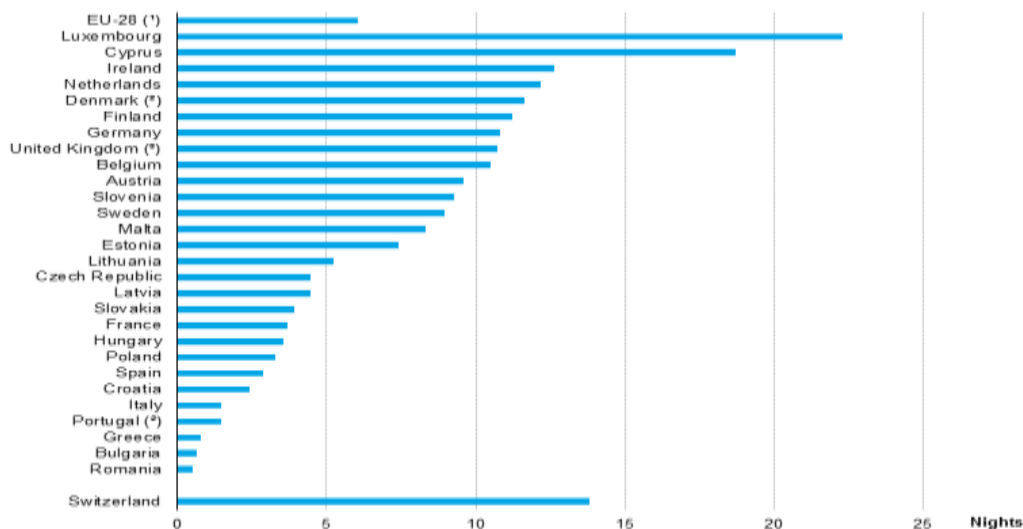
Note: EU-28 estimate made for the purpose of this publication, based on available data.
 (*) Number of nights spent estimated using monthly data.

Forrás: Eurostat ([tour dem tntot](#))

A németországi lakosok 771 millió éjszakát töltöttek Németországon kívüli utazásokon 2016-ban, és az Egyesült Királyság lakosai 564 millió éjszakát töltöttek külföldön (az Egyesült Királyságra vonatkozó adatok 2013-ra értendők); e két EU-tagállam lakosai az EU-28 lakosainak külföldön töltött vendégéjszakáinak több mint felét (51,3%) tették ki.

Figyelembe véve az ország lakosságának nagyságát, Luxemburg volt az EU-tagállam, amelynek lakosai a legtöbb egy főre jutó vendégéjszakát töltötték el külföldön (átlagosan 22,3 vendégéjszaka 2016-ban), ezt követi Ciprus (18,7 vendégéjszaka). A spektrum másik végén Románia, Bulgária és Görögország lakosai átlagosan kevesebb, mint egy vendégéjszakát töltöttek külföldön 2016-ban (lásd 7. ábra).

7. ábra: Külföldi utazások származási ország szerint, 2016 (a 15 évnél idősebb lakosság egy főre jutó vendégéjszakáinak száma)

(*) Estimate made for the purpose of this publication, using the latest available data for the EU Member States.

(*) 2015.

(*) 2013.

Forrás: Eurostat ([tour_dem_tntot](#)) és ([demo_pjanbroad](#))

A németországi lakosok költöttek a legtöbbet a nemzetközi utazások során

A nemzetközi turizmus gazdasági jelentősége oly módon mérhető, hogy a nemzetközi utazásokból származó bevételek arányát a GDP-hez viszonyítva elemezzük; ezek az adatok a fizetésimérleg-statisztikákból származnak, és magukban foglalják mind az üzleti utakat, mind a szabadidős utazásokat. 2016-ban azok az országok, amelyek GDP-jéhez a turizmusból származó bevételek a legnagyobb arányban járultak hozzá, a következők: Horvátország (18,6%), Ciprus (13,7%) és Málta (13,2%). A számok alátámasztják tehát a turizmus jelentőségét az adott országok esetében (lásd a 3. táblázat).

3. táblázat A fizetési mérleg utazásokból származó bevételei és kiadásai, 2011–2016

Travel receipts and expenditure in balance of payments, 2011–2016

	Receipts			Expenditure			Balance (million EUR) 2016
	2011 (million EUR)	2016 (million EUR)	Relative to GDP 2016 (%)	2011 (million EUR)	2016 (million EUR)	Relative to GDP 2016 (%)	
EU-28 (*)	86 767	112 299	0.8	87 031	99 054	0.7	13 246
Belgium	9 154	10 492	2.5	14 884	17 614	4.2	-7 122
Bulgaria	2 669	3 295	6.8	647	1 227	2.5	2 058
Czech Republic	5 822	5 703	3.2	3 435	4 447	2.5	1 256
Denmark	4 887	6 373	2.3	7 289	8 283	3.0	-1 910
Germany	27 930	33 818	1.1	51 686	72 085	3.3	-38 267
Estonia	887	1 345	6.4	579	1 048	5.0	287
Ireland	3 010	4 685	1.7	4 817	5 619	2.0	-934
Greece	10 585	13 297	7.6	2 265	2 006	1.2	11 201
Spain	44 711	54 660	4.9	12 493	17 437	1.6	37 223
France	39 334	38 301	1.7	32 029	36 464	1.6	1 837
Croatia	6 688	8 627	18.5	632	853	1.9	7 774
Italy	30 891	36 258	2.2	29 584	22 547	1.3	13 811
Cyprus	1 835	2 489	13.7	942	1 061	5.9	1 428
Latvia	553	783	3.1	549	628	2.5	155
Lithuania	843	1 080	2.8	616	913	2.4	177
Luxembourg	3 497	3 569	6.9	2 715	2 545	4.8	1 124
Hungary	4 243	5 121	4.5	1 781	1 954	1.7	3 167
Malta	911	1 307	13.2	239	369	3.7	938
Netherlands	9 230	12 697	1.8	14 836	16 336	2.3	-3 639
Austria	14 267	17 400	4.9	7 531	9 799	2.5	8 601
Poland	7 680	9 908	2.3	5 055	7 204	1.7	3 704
Portugal	8 146	12 680	6.8	2 974	3 849	2.1	8 831
Romania	1 019	1 568	0.9	1 408	1 930	1.1	-362
Slovenia	1 074	2 190	5.4	818	854	2.1	1 337
Slovakia	1 745	2 483	3.1	1 567	2 023	2.5	460
Finland	2 745	2 467	1.1	3 502	4 692	2.2	-2 225
Sweden	7 316	11 407	2.5	10 948	13 083	2.8	-1 676
United Kingdom	27 610	37 413	1.6	40 685	58 396	2.4	-29 983
Iceland	-	2 173	11.9	-	1 146	6.3	1 027
Switzerland	12 359	14 692	2.4	9 884	14 826	2.5	-1 234
Montenegro	-	835	-	-	60	-	775
Former Yugoslav Republic of Macedonia	172	263	2.8	81	163	1.7	90
Albania	-	1 528	14.2	-	1 139	10.6	389
Serbia	710	1 040	3.0	791	1 085	3.1	-45
Turkey	17 827	16 911	2.2	3 509	4 312	0.6	12 599
Kosovo (*)	532	680	11.5	157	142	2.4	848

(*) Extra EU-28 flows.

(*) This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

Source: Eurostat (online data codes: bop_c6_q, bop_eu6_q and nama_10_gdp)

eurostat

Forrás: Eurostat (bop_c6_q), (bop_eu6_q) és (nama_10_gdp)

Abszolút számokban a nemzetközi turizmus legnagyobb bevételeit 2016-ban Spanyolországban (54,7 milliárd euró), Franciaországban (38,3 milliárd euró) és az Egyesült Királyságban (37,4 milliárd euró) jegyezték, ezeket Olaszország (36,4 milliárd euró) és Németország (33,8 milliárd euró) követi.

Németországban regisztrálták a nemzetközi turizmusra fordított kiadások legmagasabb szintjét, amely 2016-ban 72,1 milliárd eurót tett ki. Németországot az Egyesült Királyság (58,4 milliárd euró) és Franciaország (36,5 milliárd euró) követte.

Az EU tagállamai közül Spanyolorzágnak származott a legmagasabb nettó jövedelme a turizmusból 2016-ban (37,2 milliárd euró), míg Németországban jegyezték a legnagyobb hiányt (-38,3 milliárd euró).

Az adatok forrása és elérhetősége

Statisztikai szempontból a turizmus a látogatóknak azon tevékenységére vonatkozik, amelynek megfelelően legalább évente egyszer a saját megszokott környezetükből egy másik célállomásra utaznak. Ilyen utazás történhet bármilyen fontos okból, beleértve az üzleti, szabadidős vagy egyéb személyes okokat, kivéve azokat az eseteket, amikor az utazó a célállomáson egy ott lakó személynél, egy háztartásban vagy egy vállalkozásban munkát végez.

2011 júliusában az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa elfogadta a 692/2011/EU rendeletet a turizmusra vonatkozó európai statisztikákról és a 95/57/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről; ez a 2012-es referenciaévtől lépett hatályba, és előírja, hogy

az EU tagállamai rendszeresen szolgáltatassanak összehasonlítható statisztikákat az idegenforgalomról.

Az EU idegenforgalomra vonatkozó statisztikai két fő összetevőből állnak: egyrészt a kollektív turisztikai szálláshelyek kapacitásának és kihasználtságának statisztikáiból, másrészt a turisztikai keresletre vonatkozó statisztikákból. A legtöbb EU-tagállamban az első komponensre vonatkozó statisztikákat a szállásegységek által a felmérések során rendelkezésre bocsátott adatokon keresztül gyűjtik, míg a második komponensre vonatkozó statisztikákat főként a határátlépőkön végzett felmérések vagy a háztartásokban lefolytatott közvélemény-kutatások útján gyűjtik.

A kollektív turisztikai szálláshelyek kapacitására vonatkozó statisztikák tartalmazzák a szálláshelyek, a szobák és a helyek számát. Ezek a statisztikák szálláshelyek vagy régiók szerint állnak rendelkezésre, és évente készülnek. A kollektív turisztikai szálláshelyek foglaltságára vonatkozó statisztikák a szálláshelyekre való érkezések számát, valamint a helyi és nem helyi lakosok által eltöltött éjszakák számát jelölik. Az adatok szálláshelyek vagy régiók szerinti, valamint éves és havi statisztikai bontásban elérhetők. A szobák és a szálláshelyek kihasználtságára vonatkozó statisztikák is rendelkezésre állnak.

Az idegenforgalmi keresletre vonatkozó statisztikák az elvégzett utazások számával (és az ezek során eltöltött vendégéjszakákkal) kapcsolatban kerülnek összegyűjtésre, az alábbi bontásban:

- célország;
- az utazás célja;
- a tartózkodási időtartam;
- a szállás típusa;
- az indulás hónapja;
- a szállítás módja;
- költségek.

Az adatok az utazó társadalmi-demográfiai jellemzői szerint is elemzésre kerülnek:

- nem;
- korcsoport;
- végzettség (opcionális);
- háztartás jövedelme (opcionális);
- tevékenység (opcionális).

2013-ig az idegenforgalmi statisztikák a minimálisan egy vendégéjszakát megában foglaló utazásokra korlátozódtak; a 2014-es referenciaévtől kezdve az európai hivatalos statisztikák az egynapos külföldi látogatásokat is tartalmazzák. Ezeket az adatokat a Statistics Explained (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Main_Page) honlapon a közeljövőben közzétett cikk is elemzi.

Az idegenforgalom tanulmányozásában számos más hivatalos forrásból származó adatot is fel lehet használni. Ezek között megemlíthendők az alábbiak:

- a strukturális üzleti statisztikák (SBS), valamint a rövid távú üzleti statisztikák (STS), amelyek további információkkal szolgálhatnak az idegenforgalom és az idegenforgalommal kapcsolatos egyes ágazatok gazdasági teljesítményéről;
- az Európai munkaerő-felmérésből (LFS) származó, az idegenforgalmi ágazatra vonatkozó foglalkoztatási adatok, amelyek elemzése figyelembe veszi a munkaidő (teljes munkaidő/részmunkaidő), a szakmai státusz, a kor, a végzettség, a nem, valamint az ugyanazon munkaadónál mért munkahelyi folytonosság és szolgálati idő (éves és negyedéves adatok) szempontjait.
- a fizetési mérleg utazásokból származó bevételeire és kiadásaira vonatkozó adatok; utazási statisztikák (például légi utazás)

Kontextus

Az Egyesült Nemzetek Szövetségének Idegenforgalmi Világszervezete (UNWTO) „Tourism highlights” című angol nyelvű kiadványa szerint az EU jelentős idegenforgalmi célpont, amelynek öt tagállama 2015-ben a világ első tíz turisztikai célpontja közé tartozik. A turizmus hozzájárulhat a foglalkoztatáshoz és a gazdasági növekedéshez, valamint a vidéki, a periférián levő, illetve a kevésbé fejlett területek fejlődéséhez. E jellemzők fényében megbízható és összehangolt statisztikákra van szükség ezen a területen, valamint a regionális politika és a fenntartható fejlődés politikájának tágabb összefüggésében.

A turizmus jelentős szerepet játszhat az európai régiók fejlődésében. Az idegenforgalmi célokra létrehozott infrastruktúra hozzájárul a helyi fejlődéshez, és az újonnan megteremtett vagy fenntartott munkahelyek segíthetnek ellensúlyozni az ipar hanyatlását vagy vidéki régiók lemaradását. A fenntartható idegenforgalom magában foglalja a kulturális és természeti örökség védelmét és fejlesztését a művészetektől a helyi gasztronómián keresztül a biodiverzitás megőrzéséig.

2006-ban az Európai Bizottság elfogadta „Az EU új idegenforgalmi politikájáról: a partnerség erősítése az európai idegenforgalom területén” című állásfoglalását [COM(2006) 134 vég.]. Ez a dokumentum számos olyan kihívással foglalkozik, amelyek az elkövetkező években hatással lesznek az idegenforgalomra, beleértve az európai lakosság elöregedését, a növekvő külső versenyt, a fogyasztói igényt a specializáltabb turizmus iránt, valamint a fenntarthatóbb és környezetbarátabb gyakorlatok iránti igényt a turizmus területén. A dokumentum azzal érvel,

hogy a versenyképesebb turisztikai kínálat és a fenntartható célpontok segítenek növelni a turisták elégedettségét, és megerősítik Európa pozícióját a világ turisztikai célpontjainak élmezőnyében. A fent említett állásfoglalást 2007 októberében egy másik követte, melynek címe „A fenntartható és versenyképes európai idegenforgalom menetrendje” [COM(2007) 621 vég.]. Ez a dokumentum intézkedéseket javasol a célállomások fenntartható kezelésére, ugyanakkor az üzleti környezet fenntarthatóságával és a turisták fenntarthatóság iránti érzékenyítésével kapcsolatos feladatokat integrálja.

A Lisszaboni Szerződés elismerte az idegenforgalom jelentőségét, és körvonalazta az EU e területre vonatkozó sajátos hatáskörét, lehetővé téve a minősített többségi döntéshozatalt. A Szerződés egyik cikkel előírja, hogy az EU „különösen az idegenforgalmi ágazatban működő uniós vállalkozások versenyképességének elősegítése révén kiegészíti a tagállamoknak az idegenforgalmi ágazat terén folytatott tevékenységét.” Az „Európa, a világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete” [COM(2010) 352 vég.] című állásfoglalást az Európai Bizottság 2010 júniusában fogadta el. E közlemény célja, hogy ösztönözze az idegenforgalmi kezdeményezések összehangolt megközelítésének elfogadását, és új cselekvési keretet határozzon meg az idegenforgalom versenyképességének és fenntartható növekedési potenciáljának fokozására. A közlemény egy sor európai vagy multinacionális kezdeményezést javasolt, beleértve az idegenforgalmi ágazat társadalmi-gazdasági tudásbázisának megerősítését is e célok elérése érdekében.

Ebben a fejezetben számos olyan stratégiát elemeztünk, amelyek az országos/regionális és/vagy helyi szintű idegenforgalmat érintik, és amelyeket az európai országokban már alkalmaztak, vagy alkalmazásuk folyamatban van, illetve a dokumentumokban megtalálható leghatékonyabb intézkedéseket és azok alkalmazhatóságát Hargita megye esetében.

a. Törökország

Törökország esetében a *Tourism Strategy of Turkey - 2023* című dokumentumot elemeztük, amelyet a Törökországi Kulturális és Idegenforgalmi Minisztérium állított össze 2007-ben, és amelynek fő célkitűzése az ország turisztikai szektorának fejlesztése egy 26 évre kiterjedő koherens stratégia kidolgozásával. A dokumentum 16 turisztikai részterületet vizsgál, és különböző stratégiákat és/vagy intézkedéseket javasol a jelenlegi helyzet javítására. Az elemzés során olyan intézkedéseket veszünk figyelembe, amelyek pozitív hatást fejtettek ki, és megvalósíthatók egy másik környezetben, nevezetesen Hargita megyében.

3.1. alfejezet A tervezés¹ kiemeli a célzott tervezés fontosságát, mely figyelembe veszi a személyre szabott igényeket. Az ezen alfejezetben azonosított intézkedések között, amelyek

¹*Tourism Strategy of Turkey - 2023*, Ministry of Culture & Tourism, Ankara, 2007, pp. 6 - 9, http://www.kultur.gov.tr/Eklenti/43537,turkeytourismstrategy2023pdf.pdf?0&_tag1=796689BB12A540BE0672E65E48D10C07D6DAE291, letöltés időpontja 2019. május 9.

másik környezetben, nevezetesen Hargita megyében való alkalmazásuk során is pozitív hatásokat generálhatnak, a következőket említjük:²

- A területek elhatárolása azok idegenforgalmi potenciálja szerint - ez az intézkedés a szomszédos települések közötti együttműködést célozza, amelyek különböző erőforrásokkal, eltérő turisztikai potenciállal vagy közös igényekkel rendelkeznek. Ennek értelmében a kisebb, azaz 2.000-nél kevesebb lakosú települések (4-6 település közötti) megállapodást írhatnak alá, amelyben vállalják, hogy az elkövetkező években együtt fognak dolgozni az idegenforgalom terén, közös, ezáltal nagyobb szabású rendezvényeket szerveznek; tevékenységeiket a meglévő erőforrásokkal összhangban végzik, és bizonyos esetekben átadják a szükséges erőforrásokat; közösen kezelik a projekteket és programokat, ezáltal hozzájárulnak az egyes résztvevők jólétéhez, és szükség esetén támogatást nyújtanak.

Hargita megye szintjén ez az intézkedés elősegítené a meglévő erőforrások egyensúlyát, a települések közötti jobb együttműködést és az események és programok jobb kezelését. Az események kapcsán lehetőség van arra, hogy az egész évet lefedjék különböző tevékenységekkel, így elkerülve a holt szezont, míg a projektek esetében a kölcsönös támogatás hozzájárulna a fenntartható fejlődéshez a célzott tervezés következtében.

- A területhez kapcsolódó szervezetekbe és egységekbe való beruházás - ez az intézkedés olyan közösségek létrehozását célozza, amelyek központosítják az igényeket, a lehetőségeket, támogatják és megszervezik tájékoztatást, a műhelymunkát, az érdekelt felekkel való találkozást, hozzájárulnak a régi vagy új problémák megoldásához.

Hargita megyében ez az intézkedés olyan nem kormányzati szervezetekre irányulhat, amelyek aktívak a turizmus területén vagy valamilyen formában hozzájárulnak ahhoz (még a vállalkozók, a hatóságok és a civil társadalom közötti kommunikáció létrehozása révén is), nevezetesen az idegenforgalmi információs irodák/központok (amelyek félig formális információs központként is működhetnek, és technikai támogatást nyújtanak mind a hatóságok, mind a vállalkozók és a civil társadalom számára).

- Emlékművek rehabilitációja és népszerűsítése - ez az intézkedés olyan beruházásokra és projektekre vonatkozik, amelyeken keresztül a történelmi, kulturális és egyéb fontos műemlékek ismét bekerülnek a turisztikai körforgásba.

Hargita megyében több ilyen műemlék található, amelyek az idők során megrongálódtak, ez pedig hozzájárult azok mellőzéséhez. A műemlékek helyreállítása elősegítené a programok sokszínűségének fejlesztését, és több lehetőséget biztosítana az események, a hagyományörzés stb. megszervezésére.

²Az elemzések tartalmazzák az említett intézkedéseket, az azokkal kapcsolatos magyarázatokat, illetve a Hargita megyében való alkalmazás során azonosított szükségletekhez való igazítást és azokkal való összefüggéseket.

- Az idegenforgalmi potenciál alapján történő elhatárolás után a turizmus iránt érdeklődő szervezetek és szervezetek a civil társadalommal együtt kiválaszthatják a prioritást élvező projekteket az azonosított igényeknek megfelelően.

Hargita megye esetében az esetek többségében infrastrukturális fejlesztésre van szükség. Célzott tervezéssel, a meglévő erőforrások figyelembe vételével, az utak, a csatornahálózat, a gázhálózat fejlesztésének előtérbe helyezésével javítani lehet a más jellegű projektek keretén belül kínált tapasztalatokat, például a kultúra, a történelem, a művészet stb. területén.

3.2. alfejezet A beruházások³ részletesen ismertetnek bizonyos intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak a beruházások számának növeléséhez, beleértve a különböző alapokból származó beruházásokat is. Ezek között megemlítendő a romániai és a Hargita megyében mélyen jelen lévő problémákra adott válasz, a **bürokratikus akadályok megszüntetése**.

A bürokratikus akadályok felszámolása nem valósítható meg rövid idő alatt, mivel ezek egyaránt kötődnek biztosítási célokhoz, illetve adott esetben szükségesnek is minősülhetnek. A nagyon hosszú határidők, a számos benyújtandó dokumentum és formaszabály azonban lelassítja mind a beruházás előrehaladását, mind a fejlesztést. Mivel ez a probléma nem kiküszöbölhető, ennek a jobb kezelésére kell összpontosítanunk. Segítségre van szükség a beruházásokat célzó folyamatok és eljárások terén, mivel a civil társadalom e tekintetben hátrányos helyzetben van, hisz nem rendelkezik általános, központosító információforrással.

3.4. alfejezet A belföldi turizmus⁴ olyan intézkedésekre összpontosít, amelyek hozzájárulnak a hazai turizmus fejlődéséhez, aktívan bevonva az ország polgárait. Az ebben az alfejezetben meghatározott intézkedések közül a Hargita megyében megvalósítható intézkedések közé tartoznak:

- Országos szintű népszerűsítés - A társadalom tájékoztatása elengedhetetlen a hatékony turisztikai stratégia szempontjából. A technológia évszázadában a népszerűsítés nem korlátozódik a szórólapokra és prospektusokra, hanem a kétoldalú kommunikációra fókuszál, amely figyelembe veszi a kereslet és a kínálat terén felmerülő ötleteket és igényeket.

Hargita megye népszerűsítése jelenleg sokrétű. Számos olyan honlap, alkalmazás, sőt vlog létezik, amelyek célja, hogy tájékoztassák az ország lakosságát a különböző lehetőségekről, legyen az üdüléshez kapcsolódó vagy kulturális, társadalmi eseményekre vonatkozó stb. A népszerűsítés, illetve a tájékoztatás egyik legfontosabb forrása a Visit Harghita nevű honlap és alkalmazás, amely hasznos információkat nyújt a legfontosabb

³Tourism Strategy of Turkey - 2023, Ministry of Culture & Tourism, Ankara, 2007, pp. 9-10, http://www.kultur.gov.tr/Eklenti/43537,turkeytourismstrategy2023pdf.pdf?0&_tag1=796689BB12A540BE0672E65E48D10C07D6DAE291, letöltés időpontja 2019. május 9.

⁴Tourism Strategy of Turkey - 2023, Ministry of Culture & Tourism, Ankara, 2007, pp. 15 - 17, http://www.kultur.gov.tr/Eklenti/43537,turkeytourismstrategy2023pdf.pdf?0&_tag1=796689BB12A540BE0672E65E48D10C07D6DAE291, letöltés időpontja 2019. május 9.

hírekről és eseményekről, szálláslehetőségekről, látnivalókról, éttermekről, tevékenységekről stb., ugyanakkor a helyi kultúráról és legendákról. Ez kiválóan alkalmazható a 35 év alatti fiatal felnőttek figyelmének megragadására, viszont a 35 év feletti célcsoporttal való hatékony kommunikációhoz szükség van a hagyományos népszerűsítő módszerekre is legyen szó az utazási irodákban található prospektusokról, tájékoztató könyvekről, vagy az országban terjesztett tematikus újságok kiadásáról.

b. Olaszország

Olaszország *Kulturális, Örökségvédelmi és Turisztikai Minisztériuma* 2016-ban kidolgozott egy stratégiát az ország turizmusának fejlesztésére, amelyet a *2017–2022 közötti időszakra vonatkozó stratégiai turisztikai tervnek* neveznek.⁵ Ez a dokumentum követendő példaként kívánt szolgálni a nemzeti (részben nemzetközi), regionális és helyi szintű politikák, programok, projektek és döntések számára.

Az *Olaszország a világ színpadán* című alfejezet kiemeli a nemzetközi turizmus sikerét és annak az ország gazdaságára gyakorolt hatásait. A javasolt intézkedések a történelmi kultúra és az egyedülálló hagyományok jelentette előnyökre vonatkoznak, miközben megpróbálják megoldani az országos szinten meglévő problémákat, amelyek negatív következményekkel járnak az idegenforgalomra.

Ebben az alfejezetben az infrastruktúra és a közlekedés kérdése kerül ismertetésre, amelyben számos fontos turisztikai város érintett. A *Kontextus* alszakasz megjegyzi, hogy mivel a turisták több időt töltenek az utakon (a rossz összeköttetés miatt, vagy az útviszonyok miatt stb.), rövidebb szabadságokat szerveznek, így 2001 és 2015 között, a turisták átlagos tartózkodása 4,1 napról 3,6 napra csökkent. Ezért a stratégia figyelembe veszi Olaszország erősségét, nevezetesen a kultúrát, és a következőket javasolja:

- a nagy idegenforgalmi potenciállal rendelkező városok közötti kapcsolatok létrehozása az útidő csökkentésére, a különböző műemlékek elérési lehetőségeinek (buszok, vonatok, metró stb.) javítása.

Ez az intézkedés kiindulópont lehet Hargita megye számára is, mivel a helyszínek hozzáférhetősége számos tényező miatt problémás: a légi forgalom hiányzik, ezért a nem Romániából érkező turisták nagyobb valószínűséggel választanak olyan célállomást, amely egy repülőtér közelében található; a vasúti hálózat nem fedi le a megyét, valamint ritka járatok jellemzik, így a turisták kénytelenek saját autóval érkezni (ami a nemzetközi turisták számára hátrány), vagy lemondani erről a megyéről; gyenge útviszonyok vagy az aszfaltozott utak hiánya stb. A települések és műemlékek közötti összeköttetések fejlesztése jelentősen hozzájárulhat a megyét látogatók számának növekedéséhez, különös tekintettel a határokon kívülről érkező látogatókra.

⁵Strategic Plan for Tourism 2017 - 2022, Ministero dei beni e delle attività culturali e del turismo, 2016
<http://www.italia.it/en/home.html>, letöltés időpontja 2019. május 9.

- A helyi identitások, a meglévő erőforrások és a népszerűsítési lehetőségek felismerésével támogatni kell a csökkent turisztikai potenciállal rendelkező településeket. Bizonyos esetekben ez a 3 tényező nem elegendő ahhoz, hogy a helységet turisztikai célponttá alakítsák, ilyen esetekben viszont ajánlatos kapcsolatot létesíteni egy közeli műemlékkel vagy várossal.

Hargita megye esetében, még ha van is erre irányuló igény, minden települést nem lehet turisztikai célponttá alakítani. Ebben az esetben az egyik lehetőség az, hogy a térségben vagy a környéken található műemlékeket állítják középpontba, és helyi egyedi hagyományokat fejlesztenek ki oly módon, hogy azok bemutathatók vagy akár forgalmazhatók legyenek (pl. kézműves tanfolyamok, kézműves termékek árusítása stb.).

- A turista - a figyelem központjában. Ezen intézkedés keretében a stratégia a turisták és a helyi lakosok közötti kommunikációra összpontosít. Olaszország egyes területein állandó probléma, hogy a helyi lakosok nem ismerik a nemzetközi közvetítő nyelvet. Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy ezen az állapoton ingyenes nyelvtanfolyamokkal (angol, német és francia) javítson, amelyet elsősorban az idegenforgalom területén dolgozó személyek részére, ugyanakkor általában a lakosok számára is elérhető tesz.

Hargita megyében a román nyelv ismeretének hiánya állandó probléma, amelyet maguk a lakosok is elismernek. A turizmus területén ez rendkívül hátrányos, mivel kizárja a román turisták és a helyi lakosok közötti hatékony információcserét, ami a megyében töltött napok számának csökkenéséhez vagy negatív visszacsatoláshoz vezethet. Az ingyenes román nyelvtanfolyamok megszervezése vagy a csereprogramok megvalósítása segíthet a kínált szolgáltatások minőségének javításában.

A **2017–2022-es stratégiai turisztikai terv** továbbá a digitalizálás ötletét is bemutatja. A szolgáltatások, kommunikáció és népszerűsítés digitalizálása, illetve a felmerülő problémák megoldása.

Hargita megyében a turizmus digitalizálása jó ötletnek minősül a kommunikáció és a népszerűsítés szintjén, a hagyományok és az egyedülálló erőforrások megtartása mellett, amely a turisták érdeklődésének fő forrása egyben. Ennek eredményeként az online közösségek létrehozása szükséges, beleértve a kétirányú kommunikációt és a személyre szabott népszerűsítést (eltérő tartalom a 35 évnél fiatalabb felnőttek, illetve a 35 év feletti felnőtteknek részére).

c. Görögország

A 2018-ban kiadott **Görögország: a jövő növekedési stratégiája**⁶ nevű dokumentum az ország turizmusának előmozdítását és fejlesztését helyezi előtérbe. Ez a stratégia több olyan intézkedésre összpontosít, amelyek az ország turizmusának és gazdasági növekedésének hatékony fejlődéséhez szükségesek, beleértve a következőket:

⁶Greece: A Growth Strategy for the Future, Ministry of Finances, 2018, <http://www.mindev.gov.gr/greece-a-growth-strategy-for-the-future/> letöltés időpontja 2019. május 10.

- képzési és foglalkoztatási programok
- mezőgazdasági termelés
- idegenforgalom egész évben
- befektetések vonzása
- a szálláshelyek és szolgáltatások helyreállítása

A **képzési és foglalkoztatási programok** célja az idegenforgalmi szolgáltatások javítása és a munkanélküliség csökkentése az országban. Görögország hosszú évek óta kénytelen szembenézni ezekkel a problémákkal, és folyamatosan uniós támogatásra, különösen Németország támogatására szorul. Mivel a cél a változások megteremtése és az ország bejuttatása Európa 5 *legnépszerűbb turisztikai célpontja* közé, ezen intézkedés révén a stratégia a fiatalok munkaerőpiacra való bejutásának javítását kívánja megvalósítani az idegenforgalmi képzések és a kommunikáció fejlesztése révén, miközben a munkaadók, a munkavállalók és a turisták igényei közötti hatékony kommunikációra alapoz. Az ilyen tanfolyamok résztvevői segítenek az általuk kínált szolgáltatások minőségének javításában, ami a Görögországot meglátogatni kívánó turisták számának növekedését eredményezi. Ez a fiatalok foglalkoztathatóságának növelése mellett támogatja a fenntartható gazdasági növekedést és fejlődést.

Ez az intézkedés Hargita megyére is alkalmazható. A megye szintjén azonosított problémát jelent az, hogy a turizmus területén hiányzik a szakmai személyzet, ugyanakkor szükség van a szolgáltatások fejlesztésére. Ezeknek a tanfolyamoknak tartalmaznia kellene: nyelvi kurzusokat (román, angol és német), pincérek/szakácsok képzését, idegenvezetői képzéseket, recepciósokat képző tanfolyamokat stb. Ezek a tanfolyamok nemcsak a szolgáltatások minőségének javítását szolgálják, hanem a megye turisztikai tevékenységeinek változatosságát is.

A **mezőgazdasági termelés** célja a turizmus összekapcsolása a mezőgazdasági termeléssel, illetve annak a turisták számára vonzó módon történő bemutatása. Görögország esetében sok mezőgazdasági tevékenység egyedi, és viszonylag ritkán kerül bemutatásra a turisták számára. Ilyen például a búza, a gyapjú, a pamut, az olajbogyó (harmadik helyen a világon), a mazsola és a dohány termesztése. Ezeknek a tevékenységeknek a turisták számára történő bemutatása a múltban is előfordult, és pozitív visszajelzésekkel járt. A hasonló programok széles körű, sokszínű és interaktív megszervezése nagyszerű élményeket szolgáltathat a turisták számára.

Hargita megyében a hagyományos és specifikus mezőgazdasági fejlesztés az idegenforgalom területén ugyanolyan hatással bírhat, mint Görögország esetében. Hargita megyének országos szinten is egyedülálló történelme és hagyományai vannak, ami a mezőgazdasági termelésre is hatással volt. Számos tevékenység összpontosít arra, hogy a turistákat bevonja a mindennapi tevékenységekbe (ilyen például a farsang, az arató bál, a szüreti bál, a kézműves tevékenységek stb.), melyek mind a hazai, mind a külföldi turisták körében egyaránt népszerűek. Még ha nem is kapcsoljuk össze a mezőgazdasági termelést az

idegenforgalommal, egyes elemeket át lehet venni és be lehet vezetni a csomagajánlatokba vagy az idegenforgalmi tevékenységekbe, ilyen például a búza learatása.

Az egész éven át tartó turizmus egy olyan cél, amely a holtszezonok kiküszöbölésével maximálisan ki kívánja használni az idegenforgalmi potenciált. Görögország esetében ez a szezon általában november és március közé tehető. Ebben az esetben az intézkedések magukban foglalják az úgynevezett „alstratégiákat”, többek között a kulturális eseményeknek a holtszezonhoz való minél közelebbi, vagy akár a holtszezonon belüli megszervezését (ahol ez lehetséges); a holtszezon által súlyosan érintett területek diverzifikált tevékenységeket vezetnek be a programkínálatba, amelyek az év bármely szakaszában megszervezhetők; a különböző típusú turizmus támogatása; kedvezmények alkalmazása a holtszezonban.

Hargita megyében az idegenforgalom tekintetében két alacsonyabb népszerűségűnek számító időszak van: a szeptember-november és a március-május közötti időszak. A főszezonban a turisták több eseményen, tevékenységben vehetnek részt, ezek lehetnek állandóak, mint például a *medveles*, a *különböző kóstolók (bor, sajt, orda stb.)*, a *si és a szánkózás (a téli szezonban)*, a *gyalogtúrák és sok egyéb tevékenységek*, illetve időszakosak vagy egyediek, mint például a *Széky Vágta*, az *Udvarhelyszéki Gyümölcsfesztivál*, a *Mária-út*, a *vásárok stb.*, de egyéb tevékenységek is, amelyeket sokszor spontán módon szerveznek a települések. A főszezonon kívüli időszakok azonban nem nyújtanak elegendő lehetőséget arra, hogy hozzájáruljanak a vendégek hosszabb tartózkodásához. Ezért fontos az összehangolt, regionális/lokális szintű események, mint például a különböző kulturális, történelmi, hagyományos évfordulók megszervezése, amelyek akár a történelmi épületeket is érintik és/vagy a szálláslehetőségeket és szolgáltatásokat (wellness és spa).

A szálláshelyek és szolgáltatások helyreállítása Görögország esetében alapvető fontosságú. A viszonylag magas árak fenntartása érdekében magas színvonalú szolgáltatásokat kell biztosítani, ami modern szálláslehetőségeket és szolgáltatásokat jelent (adott esetben a hagyományos jelleg megőrzésével). Ezért a stratégia több olyan program elindítását javasolja, amelyek keretén belül a két vagy annál kevesebb csillagot kapott szállodákat és panziókat a helyiségek, berendezések és létesítmények korszerűsítésére és javítására ösztönzik.

Hargita megye szintjén az idegenforgalom minősége egységesítésének és egyben fejlesztésének érdekében szükség van a turisták és látogatók elszállásolására szolgáló létesítmények korszerűsítésére és fejlesztésére. Ezt a meglévő helyzet, az erőforrások és lehetőségek figyelembe vételével kell megtenni. Éppen ezért egyes esetekben nem csak korszerűsítésre van szükség, hanem az ilyen létesítmények európai szabványoknak megfelelő létrehozására is.

Ezeknek az intézkedéseknek a többségét **beruházások bevonásával** kívánják megvalósítani. A stratégián belül ebben az alfejezetben bizonyos tanácsok, illetve különböző finanszírozási lehetőségek ismertetésére kerül sor.

Hargita megyében a projektek több finanszírozó hatóságához is benyújthatók, de mind a hatóságok, mind az érdekelt felek támogatására szükség van. Az együttműködésre, az információk és lehetőségek összegyűjtésére, valamint a szaktudás átadására a turisztikai információs irodákon keresztül kerülhet sor.

d. Ausztria (Bécs)

A 2020-as Idegenforgalmi Stratégiát⁷a Vienna Tourist Board állította össze 2014-ben. A stratégia célja a város fejlesztése és magas szintre emelése a meglévő erőforrások, a növekvő tendenciát mutató népszerűség és a nemzetközi szintű jelentőség kiaknázása révén.

A dokumentum a város fejlesztésének három dimenziójára összpontosít:

- Global Vienna
- Smart Vienna
- Premium Vienna

A **Global Vienna** célja a város nemzetközivé tétele. Arra épít, hogy a város fontos politikai és gazdasági központ, hogy nemzetközi láthatósága hangsúlyos, hogy a kultúrák és a város sokszínűsége jelentős, illetve kozmopolita metropoliszként működik, így elsődleges célponttá válhat a nemzetközi turisták számára. A város könnyen megközelíthető: a légi közlekedésben számos fontos kapcsolattal rendelkezik, a vasúti közlekedésben csomópontként működik, illetve a Dunának köszönhetően hajóval is elérhető, ezért a város globális entitássá való átalakulása sikeres volt. Ebben az esetben tehát a javasolt intézkedések közé sorolhatók az alábbiak: az egyetemek támogatása (ez közvetve hozzájárul a látogatók bevonzásához a különböző konferenciákon, workshopokon, előadásokon, tapasztalatcseréken stb. keresztül), a nemzetközi vállalatok bevonása, a múzeumok és színházak támogatása (a tevékenységek diverzifikálása érdekében), kongresszusok szervezése.

Hargita megyében a nemzetközivé válást elősegítő intézkedések a következők lehetnek: a tömegközlekedés fejlesztése, akár egy belföldi és külföldi kapcsolattal rendelkező repülőtér létrehozásával vagy építésével, akár a vasúti összeköttetések fejlesztésével; a megyében jelen lévő egyetemek és karok támogatása a kutatási tevékenység, a nagyszabású konferenciák és események megszervezésének tekintetében; kongresszusok szervezése (nemzeti és/vagy nemzetközi szinten); a színházak és múzeumok támogatása azáltal, hogy bevonják őket a különböző események programjaiba, illetve azok tevékenységeinek diverzifikálása a megyébe

⁷**Tourism Strategy 2020**, Vienna Tourist Board, Bécs, 2014,
http://www.tourismstrategy2020.vienna.info/downloads/wt-tourismusstrategie-2020_en.pdf, letöltés időpontja 2019. május 17.

látogatókat interaktív módon bevonó tevékenységek révén (pl. Múzeumok éjszakája, Színházak éjszakája, a közülük levő partneri kapcsolatok kiépítése stb.).

A **Smart Vienna** a városfejlesztést a városi technológiák és az intelligens megoldások szempontjából közelíti meg. A mai világban egy olyan város, amely nem tart lépést a technológiai fejlődéssel, elveszíti gazdasági és turisztikai potenciálját, ezért egységes megoldásokra van szükség, nevezetesen olyan minimumkövetelményekre, mint például a mindenhol hozzáférhető WIFI-hálózat, a személygépkocsi-forgalom csökkentése a közszállítás támogatásával (elektromos buszok), alternatív közlekedési lehetőségek felajánlása, beleértve a kerékpármegosztó rendszereket, a digitalizált szolgáltatásokat (taxirendelés, közszállítási menetrendek, térképek, programok, projektek stb. - melyek mindegyike egy helyen, az utcán elhelyezett számítógépeken megtalálható), az ökológiai lábnyom csökkentése a zöldterületek, az elektromos járművek energiaellátó berendezéseinek kialakításával stb.

Hargita megye még nem érte el Bécs technológiai szintjét, de néhány intézkedés itt is alkalmazható. Az ingyenes WIFI egy olyan lehetőség, amellyel a települések biztosítják a turisták és látogatók részére az internethez való korlátlan hozzáférést, ezzel elősegítve az információk terjesztését, a terület népszerűsítését és az élmény minőségének javítását. Az elektromos buszok hozzájárulnak a környezetszennyezés, a zaj csökkentéséhez, és ökológiai alternatívát kínálnak a személyautók számára. Egy másik alternatíva, amely a sportot is magában foglalja, a világszerte népszerű Bike Sharing rendszer, amely nem igényel nagy beruházást, és lehetővé teszi a turisták számára, hogy kerékpáros kirándulásokon vegyenek részt anélkül, hogy a látogatás befejezésekor ezeket el kellene szállítaniuk.

A **Premium Vienna** népszerűsíteni kívánja a minőségi vezetést, melynek révén elegáns, exkluzív városképet kínál. Ez az alkategória magában foglalja a mindenhol elérhető ivóvizet, a bortermelést, a minőségi gasztronómiát és az oktatást.

Ez utóbbi alkategória nem egyezik meg Hargita megye szemléletével, de példa lehet arra, hogy a megye milyen arculatot épít ki magának, ami lehet a **hagyományos Hargita, a barátságos Hargita** vagy a **sokszínű Hargita**. A kiépített arculatban kiemelkedő jelentőségűek lehetnek a terület egyedi erőforrásai, mint például az ásványvíz, a gasztronómia, a kultúra, a történelem stb.

1.2.3 AZ ORSZÁGOS KONTEXTUS

Az egymást követő kormányok, valamint a helyi hatóságok turisztikai szakpolitikáját irányító országos szintű dokumentumnak a turizmusfejlesztési nemzeti stratégiának kellene lennie, ha azt a kormány jóváhagyta volna, és Románia parlamentje elfogadta volna. Habár a 755/2001-es törvényben néhány módosítással elfogadott, a turisztikai tevékenység szervezéséről és lebonyolításáról Romániában tárgyú 58/1998. számú kormányrendelet előírja a turizmus közép- és hosszú távú fejlesztési stratégiájának, valamint a turizmus fejlesztésének évi terveinek kidolgozását (22. cikk), a mai napig nem beszélhetünk egy ilyen stratégia megszületéséről. Ugyanezen törvény 23. cikke előírja az alábbiakat: „A helyi közigazgatási hatóságok által a területi szinten kezdeményezett idegenforgalmi tevékenységeknek közép- és hosszú távon a

turizmus közép- és hosszú távú fejlesztési stratégiájának részét kell képezniük, és meg kell felelniük a Romániában valamennyi turisztikai formára vonatkozó egyedi szabályozásoknak.”

A turizmusfejlesztés helyi kezdeményezéseit egyelőre a az idegenforgalmi jogszabályokkal lehet összehangolni, két tanulmány bizonyos mértékű figyelembevételével: az első a volt Országos Idegenforgalmi Hivatal szakértői által összeállított tanulmány (amely utólag a Kis- és Középvállalkozások, a Kereskedelem, a Turizmus és a Szabadfoglalkozású Szakmák Minisztériumának Idegenforgalmi Osztályaként működött tovább), a második pedig a Turisztikai Világszervezet szakértőinek közreműködésével kidolgozott tanulmány, mely a Románia Nemzeti Idegenforgalmának Fejlesztési Főterve a 2007–2026-as időszakra néven vált ismertté. Ez utóbbi egy potenciális programdokumentum, mely hosszú távú elképzeléseket is megfogalmaz. Léteznek ugyanakkor az Országos Turisztikai Fejlesztési és Kutatási Intézet által összeállított tanulmányok is, amelyek a helyi és területi szinten kidolgozott stratégiai dokumentumok megalapozásául szolgálhatnak.

A 2016. december 11-i választásokat követően megalakult Románia új kormánya, melynek keretén belül létrehozták a Turisztikai Minisztériumot. A 2018–2020-ra kidolgozott kormányprogram az Idegenforgalom fejezet 60. oldalán a következőket tartalmazza:

- kormányzati célkitűzések:

1. Az idegenforgalmi törvény elfogadása
2. Az Országos Oktatási Központ megalapítása, a szakiskolák újraindítása, beleértve az idegenforgalom területén a munkaerő képzésére szolgáló posztliceális oktatást is.
3. Romániának mint turisztikai célpontnak a népszerűsítése Románia, az Európai Unió és az ágazati globális trendeknek megfelelő célkitűzésekkel és általános prioritásokkal összhangban
4. Az üdülőhelyek és jelentős turisztikai hatású területek (kolostorok, műemlékek, agroturisztikai területek, szőlőültetvények) hozzáférési infrastruktúrájának rehabilitációja
5. A közüzemi hálózatok fejlesztése és rehabilitációja a már meglévő és a jövőben turisztikai céllal kifejlesztendő területeken
6. „Az Első Üdülőközpont” Program megvalósítása
7. Az európai és kormányzati forrásokból támogatott befejezetlen befektetések jegyzékének elkészítése és értékelése; az idegenforgalom fejlődésével összhangban lévő beruházások befejezéséhez szükséges források biztosítása
8. A zöld turizmus szempontjából a védett természeti területeket és más nemzeti erőforrásokat hasznosító, potenciálisan erős helyek kialakítása és fejlesztése: hegyek, erdők, vizek és a „modernizációs korszak” által nem érintett területek - a román falvak hagyományos és kulturális területei
9. A turizmus fejlesztése a Duna-deltában a bioszféra-rezervátum védelmi szabályainak tiszteletben tartása mellett.

10. A célterület-gazdálkodási szervezetek (OMD) megerősítése az idegenforgalmi üdülőhelyeken és más turisztikai érdekeltségi helyeken a három fejlesztési terv alapján

11. A turisztikai szolgáltatáscsomagokért való jóállás

12. Szabályozás kidolgozása arra nézve, hogy a tengerparti turisztikai szálláshelyeket kezelő gazdasági szereplőknek elővásárlási jogot kapjanak a szomszédos strandterületek bérbevételével kapcsolatban

13. Szabályozás kidolgozása arra nézve, hogy a köz- és magánszféra szereplői, az állam és a turisztikai és/vagy egészségügyi szálláskezelő gazdasági szereplők közösen adminisztrálják a területükhöz tartozó kezelőközpontokat, amelyek a központi közigazgatás részei, de nincsenek használatban.

- cselekvési irányvonalak:

1. a képzett munkaerő biztosítása, az idegenforgalomban és vendéglátóiparban dolgozó személyek professzionalizációja

2. promóciós költségvetés létrehozása a minisztérium szintjén, beleértve a külföldi idegenforgalmi irodák megnyitását, valamint tevékenységük hatékonyságának növelését

3. a turisták számának és az adott területek/látványosságok bevételeinek növelése, a szállítóeszközök karbantartási költségeinek jelentős csökkentése

4. az idegenforgalomba történő beruházások ösztönzése az új építmények közművesítésének biztosításával

5. új munkahelyek létrehozása, a szezon meghosszabbítása több mint másfél hónappal

6. a befejezetlen beruházások kivitelezésének célja az idegenforgalmi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése

7. a központi és helyi hatóságok törvényi felhatalmazást kapnak arra, hogy korlátozzák az idegenforgalmi tevékenységeket minden védett területen, és összeállítsák az olyan technikák és módszerek portfólióját, amelyek megakadályozzák e területek túlterhelését. A védett területeknek nem megfelelő építkezések megtiltása és további személyzet alkalmazása a felügyelet és őrzés céljából

8. A Duna-delta kataszterének kidolgozása, valamint a Duna-delta településrendezési szabályzatának frissítése annak érdekében, hogy összehangolják az épületek magasságára és külső megjelenésére vonatkozó szabályokat, a hagyományos építőanyagok használatát; a földterületeknek a világ egyik legnagyobb vizes élőhelye védelmét szem előtt tartó elfoglalása és használata. Az ökoszisztémák védelme érdekében az alacsony szennyezésű környezetbarát közlekedési eszközök használatának növelése, a nem motorizált turisztikai útvonalak támogatása és fejlesztése, valamint a forgalmi csatornák koherens szabályozása az utazási sebesség tekintetében. Környezetbarát személyszállítás a Duna-deltában való közlekedést biztosító hajóflottának alacsony üzemanyag-fogyasztású és alacsony szennyezésű hajókra való

lecserélésével, amelyek alternatív megújuló energiaforrásokat használnak (kerékpárok, evezős csónakok és elektromos motorok); a turisztikai információs hálózat fejlesztése, GPS-alapú alkalmazások kialakítása, amelyek térképeket, idegenforgalmi útvonalakat, a Duna-delta szállásszerkezetét és egyéb hasznos információkat tartalmaznak.

9. a három fejlesztési szint feladatai:

- mikroszint: A célterület-gazdálkodási szervezet egyesíti a helyi hatóságokat, a magánszféra és más releváns szervezetek képviselőit egy üdülöhely szintjétől a megyei szintig
- mezoszint: A célterület-gazdálkodási szervezet egyesíti a helyi hatóságokat, a magánszféra és más releváns szervezetek képviselőit egy üdülöhely szintjétől a megyei szintig
- makroszint: Románia központi célterület-gazdálkodási szervezete, mely összevonja a regionális célterület-gazdálkodási szervezeteket, a központi hatóságok képviselőit (az Országos Idegenforgalmi Hatóság, a Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium, a Környezetvédelmi Minisztérium, a Kulturális Minisztérium, a Tanügyminisztérium, a Közlekedési Minisztérium, az Országos Statisztikai Hivatal, illetve egyéb turisztikai kutatóintézetek képviselőit), a munkáltatói szövetségek és egyesületek képviselőit, egyéb kapcsolódó szervezetek képviselőit (promóciós tevékenységet ellátó egyesületek, különböző gazdasági ágazatok szakmai egyesületei, nem kormányzati szervek, védett természeti területek fenntartói, a turisztikai oktatás, a felsőoktatás és egyéb szervezetek képviselői).

10. Az utazási irodák fizetéseképtelensége miatt a polgárookra gyakorolt negatív hatások megelőzése

Megjelent ugyanakkor az 558/2017-es számú 2017. augusztus 4-i határozat a turisztikai beruházások fejlesztések jóváhagyásáról - Idegenforgalmi beruházások terve és az idegenforgalmi beruházások támogathatósági kritériumai, melynek értelmében Hargita megyével kapcsolatban a következő projekteket javasolták:

- Tusnádfürdő – gyógyüdülő-komplexum kibővítése
- A tusnádi hagyományos Nádas-fürdő rehabilitációja
- Téli sportok üzésére alkalmas sportkomplexum kialakítása a sípálya közvetlen közelében Borszék városában
- Egy kalandpark kialakítása Borszéken
- A borszéki borvízforrásokhoz való hozzáférési pontok felújítása és korszerűsítése
- A Madarasi-Hargita Kápolnásfalú községében sípályák és sífelvonó kialakítása

- A gyergyószentmiklósi Szuhárd szociális terület rendezése
- Gyilkostó üdülőtepelen libegőrendszer kialakítása a Nagy-Cohárd csúcsra (Gyergyószentmiklós)
- SPA-központ kialakítása Gyilkostón (Gyergyószentmiklós)
- Homoródfürdő üdülőtelepének fejlesztése (Szentegyháza városa)
- Marosfő szociális területének fejlesztése (Vasláb)

1.2.4 A REGIONÁLIS KERET

Hargita megye a Központi fejlesztési régióhoz tartozik, ezért a megye idegenforgalmi stratégiájának összhangban kell lennie a régió turisztikai stratégiájával, mivel azonban ilyen jellegű dokumentum még nem került kidolgozásra, figyelembe vehetjük a 2014-2020-as időszakra kidolgozott Regionális fejlesztési terv idegenforgalomra vonatkozó fejezetét. Másrészt a szubszidiaritás, a partnerség és a decentralizáció elvei egy alulról felfelé szerveződő regionális stratégiai felépítést mutatnak, amely a régióhoz tartozó megyék stratégiáira épül (Hargita Megye Fejlesztési Stratégiája). Jelenleg azonban nem minden megye rendelkezik olyan stratégiákkal, amelyek összehasonlíthatók és integrálhatók volnának egy regionális stratégiába. Tekintettel arra, hogy a Központi régió területi tervezési egység, nem pedig turisztikai célpont, nyilvánvaló, hogy egy ilyen stratégiát nem is kell kidolgozni, csak esetleg Románia turisztikai régióinak a regionális identitáson és a történelmi tartományokon alapuló intézményi felépítését követően: Bánát, Körösvidék, Máramaros, Erdély, Bukovina, Moldva, Dobrudza, Munténia (Nagy-Havasalföld) és Olténia. Ezekben belül aztán körülhatárolhatók a helyi, mikroregionális sajátosságokon alapuló turisztikai alrégiók. Hargita megye a Székelyföld jelentős részét alkotja: kulturális-történelmi régió, mely saját identitással rendelkezik, és amelyet többségében a romániai magyar kisebbség fontos részét képező székely közösség lakja. Annak ellenére, hogy a „Székely Régió” csupán egy politikai terv a romániai magyar közösség tagjai számára, a tárgyi és szellemi kulturális-történelmi örökség, a regionális azonosságtudat alapján Székelyföld olyan turisztikai stratégiája alakítható ki, amely a román jogszabályok tiszteletben tartásával kihasználja a régió saját értékeit, területi sajátosságaival pedig beépül az ország turisztikai kínálatába. Ez a szempont teljes mértékben megfelel az európai fenntartható fejlődéssel és kulturális sokszínűséggel kapcsolatos európai fejlesztési politikák alapvető célkitűzésének.

1.3. A TERÜLETFEJLESZTÉSI POLITIKA KERETEI

Országos szinten az idegenforgalom terén nincsen stratégiai dokumentum, ez pedig erősen érezteti hatását. A turizmus fejlesztését célzó regionális és helyi erőfeszítések azonban mégis beágyazhatók és beilleszthetők a regionális társadalmi-gazdasági fejlődésre és területi tervezésre vonatkozó politikákba.

Romániának az Európai Unióhoz való csatlakozásakor stratégiai dokumentumokat dolgoztak ki, ilyen például a Nemzeti Fejlesztési Terv (PND), amelyből aztán levezetésre került a

Nemzeti Stratégiai Referenciakeret (CSNR), amelyet a 2014-2020-as időszakra érvényes Ágazati Operatív Program (POS) és Regionális Operatív Program (ROP) alkalmaz.

Az idegenforgalmi fejlesztés finanszírozási programokon keresztül történő támogatása a Regionális Operatív Program szerves részét képezte, amelyet a Megvalósulási Keretdokumentum részletesen ismertet. Bemutatja a Regionális Operatív Program stratégiájának prioritási tengelyeit, ami a Nemzeti Fejlesztési Terv és a 2014-2020-as időszakra érvényes Nemzeti Stratégiai Referenciakeret célkitűzéseivel van összhangban, ezáltal hozzájárulva a globális célkitűzések, illetve a CSNR specifikus célkitűzéseinek megvalósításához a Románia és a többi EU-tagállam közötti fejlettségi különbségek csökkentésének tekintetében.

A Nemzeti Stratégiai Referenciakeret Regionális Fejlesztési Stratégiájával összhangban a Regionális Operatív Program előnyben részesíti a lemaradó és a kevésbé fejlett régiókat a gazdagabb régiókkal szemben. Ugyanakkor különös figyelmet fordítanak a városok fenntartható fejlődésének támogatására - a potenciális növekedési pólusokra, amelyek hozzájárulhatnak Románia területének több területének fejlődéséhez.

A Regionális Operatív Program specifikus célkitűzései

A regionális fejlesztés általános célkitűzéseinek elérése érdekében a Regionális Operatív Program stratégiája a következő konkrét célkitűzések köré épül:

- a városi központok gazdasági és társadalmi szerepének növelése egy többközpontú megközelítés révén a régiók kiegyensúlyozottabb fejlődésének ösztönzése érdekében;
- a régiók és különösen a városi központok hozzáférhetőségének javítása, illetve azoknak a környező területekhez való kapcsolódása;
- a régiók társadalmi infrastruktúrája minőségének növelése;
- a régiók versenyképességének növelése vállalkozási helyszínekként;
- az idegenforgalom hozzájárulásának növelése a régiók fejlesztésében.

A Regionális Operatív Program (ROP)

A 2014-2020-as időszakra érvényes Regionális Operatív Program a 2007-2013-as időszakra érvényes Regionális Operatív Program utóda, és egyike azoknak a programoknak, amelyeken keresztül Románia az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) származó európai strukturális és befektetési alapokból részesülhet a 2014-2020-as időszakban.

A 2014-2020-as időszakra érvényes Regionális Operatív Programot irányító hatósági minőségben a Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium kezeli; a programot 2015. június 23-án fogadta el az Európai Bizottság (EB).

A 2014-2020-as időszakra érvényes Regionális Operatív Program által megcélzott fejlesztési szükségletekre vonatkozó stratégiai elképzelés alapja a romániai régiók gazdasági és

társadalmi helyzetének elemzése (a 2014-2020-as Nemzeti Regionális Fejlesztési Stratégiában), amely az alábbi fő problémák azonosításához vezetett:

- kutatás-fejlesztés és innováció: a kutatási eredmények korlátozott átadása a piacra és az innováció alacsony szintű asszimilációja a vállalatokban
- KKV: a KKV-szektor nem megfelelően fejlett, és ennek negatív hatása van a regionális gazdaság versenyképességére. A KKV-szektor legfontosabb gyenge pontjai a nemzeti stratégiai programok dokumentumainak értelmében a következők:
 - a vállalkozói kultúra fejletlensége - ez abban mutatkozik meg, hogy a vállalkozások száma minden régióban viszonylag alacsony;
 - az új vállalkozások alacsony szintű ellenálló képesség - az új vállalkozások 2/3-a a megalapításuk után első évben meg is szűnik;
- energiahatékonyság: fenntarthatatlan energiafogyasztás és nagy megtakarítási potenciál a közinfrastruktúrában, beleértve a nyilvános épületeket és a lakóépületeket is;
- környezet: a városi területek magas fokú szennyezettsége;
- városfejlesztés: leromlott, kiürült vagy használaton kívül került területek a romániai városokban;
- az örökséget képező erőforrások: az értékes kulturális örökség alacsony szintű hasznosítása;
- turizmus: értékes, kiegyensúlyozott területi eloszlású turizmus - alternatívája a kevésbé fejlett/elszigetelt területek újjáélesztésének;
- közúti infrastruktúra: az ország bizonyos területeinek alacsony szintű hozzáférhetősége, ami csökkenti azok vonzerejét, és rendkívül alacsony szintű beruházásokhoz vezet;
- szociális infrastruktúra és oktatás: az elmaradott oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások akadályozzák a társadalmi befogadást és az emberi tőke fejlesztését;
- ingatlan-nyilvántartás: az ingatlan-nyilvántartás alacsony szintje, amely befolyásolja a helyi közösségek társadalmi-gazdasági fejlődésére vonatkozó politikák végrehajtását;
- adminisztratív kapacitás: a ROP irányító hatósága, a végrehajtó szervek és a kedvezményezettek adminisztratív kapacitásának megerősítése a ROP megfelelő végrehajtása érdekében.

Ezeket a cselekvési irányokat összekapcsolták az Európai Bizottság által említett stratégiai cselekvési irányokkal, ami az Európai Strukturális és Befektetési Alapokból az Európai Regionális Fejlesztési Alapon keresztül történő finanszírozást illeti a 2014–2020 közötti időszakra:

- Innováció és kutatás;

- Digitális menetrend;
- Kis- és középvállalkozások (KKV) támogatása;
- Alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság.

A 2014-2020-as Regionális Operatív Program célja a helyi és regionális közösségek gazdasági versenyképességének növelése és életkörülményeinek javítása az üzleti környezet, az infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztésének támogatása révén a régiók fenntartható fejlődésének elérése érdekében, hogy hatékonyan tudják kezelni erőforrásaikat, és kihasználhassák a technológiai fejlődés innovációs lehetőségeit.

Ezek a célkitűzések 11 prioritási tengely köré szerveződnek (plusz egy technikai segítségnyújtási tengely); ezek becsült ráfordítása 8,25 milliárd euró, amiből 6,7 milliárd euró az EU-nak az Európai Regionális Fejlesztési Alapon (ERFA) keresztül nyújtott támogatása, míg 1,5 milliárd euró az országos hozzájárulás.

1. prioritási tengely: A technológiaátadás előmozdítása
2. prioritási tengely: Kis- és középvállalkozások (KKV) támogatása;
3. prioritási tengely: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás támogatása
4. prioritási tengely: A fenntartható városfejlesztés támogatása
5. prioritási tengely: A városi környezet javítása és a kulturális örökség megőrzése, védelme és fenntartható hasznosítása
6. prioritási tengely: A regionális közúti infrastruktúra fejlesztése.
7. prioritási tengely: A helyi gazdaságok diverzifikálása az idegenforgalom fenntartható fejlesztésével
8. prioritási tengely: Az egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
9. prioritási tengely: A városi hátrányos helyzetű közösségek gazdasági és társadalmi regenerációjának támogatása
10. prioritási tengely: Az oktatási infrastruktúra fejlesztése
11. prioritási tengely: Az ingatlan-nyilvántartási és telekkönyvi rendszer földrajzi kiterjesztése
12. prioritási tengely: Műszaki segítségnyújtás

A Hargita megyei stratégiai fejlesztés jövőképének és prioritásainak megfogalmazásakor a ROP-ban figyelembe kell venni a turisztikai fejlesztés prioritásainak felépítését még akkor is, ha ez csak egyike a különböző beruházások finanszírozási lehetőségeinek, másrészt feltételezhető, hogy nem minden potenciális pályázó érdeklődik majd ezen lehetőségek iránt, mert a finanszírozási folyamat túlságosan bürokratikusnak és kockázatosnak tűnik a kifizetési

ütemezés szempontjából, illetve a megfelelő pályázatok kezdeményezéséhez, kidolgozásához és végrehajtásához szükséges adminisztratív képességek hiánya miatt.

Valószínű, hogy a főbb beavatkozási területekre elkülönített pénzeszközök elégtelennek bizonyulnak a régió számára. A versenyképes turisztikai kínálat kialakításához szükséges pályázatok száma Hargita megyében magasabb lehet, mint amit a ROP 7. tengelyének pénzügyi kerete lehetővé tesz. Figyelembe kell ugyanakkor venni, hogy Hargita megyének a Központi régió másik öt megyéjének pályázataival kell versenyeznie: ezek Maros, Kovászna, Brassó, Szeben és Fehér megyék. Annak érdekében, hogy pontosabb képet kapjunk a ROP keretében finanszírozásra kerülő pályázatok közötti versenyről, célszerű utalni azokra az orientatív tevékenységekre, amelyekre elnyerhető a támogatás. Az ezzel kapcsolatos részleteket minden egyes beavatkozási terület pályázati dokumentumai tartalmazzák, illetve a Regionális Operatív Program Megvalósulási Keretdokumentuma.

1.4. HARGITA MEGYE TANÁCSÁNAK FELADATKÖREI

Hargita Megye Tanácsának a turizmus területén való kompetenciáinak és feladatainak megállapítása érdekében elsősorban a 755/2001-es törvényben néhány módosítással elfogadott, a turisztikai tevékenység szervezéséről és lebonyolításáról Romániában tárgyú 58/1998. számú kormányrendeletre támaszkodhatunk, amely az alábbi rendelkezéseket tartalmazza a megyei tanácsokra vonatkozóan:

20. cikk

A megyei tanácsoknak, valamint Bukarest Muncípium Tanácsának a következő feladatai vannak a turizmust illetően:

- a főbb turisztikai erőforrások nyilvántartásba vétele;
- a turisztikai vagyon helyi nyilvántartásainak adminisztrációja;
- az éves turisztikai fejlesztési program alapját képező turisztikai fejlesztési javaslatok kidolgozása;
- a turista útvonalak és sípályák jóváhagyásában való részvétel;
- a turisztikai termékek minőségének növeléséhez való hozzájárulás;
- az idegenforgalmi tevékenység figyelése oly módon, hogy az idegenforgalom területén tevékenykedő gazdasági szereplők hozzáférjenek az idegenforgalmi erőforrásokhoz, figyelembe véve azok értékét és a rájuk vonatkozó védelmi normáikat;
- turisztikai információs központok megszervezése az idegenforgalmi helyszíneken.

33. cikk

- azon megyei tanácsok, amelyeknek közigazgatási illetékességi területén hegyvidéki turisztikai útvonalak és/vagy sípályák találhatók, 2003. szeptember 30-ig megszervezik a megyei „hegyimentő” (SALVAMONT) szolgálatot, amely a hegyvidéki baleset-megelőzési és a balesetet szenvedett személyek mentési feladatait látja el, és felügyeli megye hegyvidéki turistaútjainak létrehozását, karbantartását és rehabilitációját.
- azon helyi tanácsok, amelyeknek közigazgatási illetékességi területén sípályák találhatók, 2003. szeptember 30-ig megszervezik a megyei „hegyimentő” szolgálatot.

Ezek értelmezésében természetesen számos egyéb jogszabályra is hivatkozhatunk mind a turizmus, mind a helyi közigazgatás, a regionális fejlesztés, a területrendezés és várostervezés, a műemlékek védelme és megőrzése stb. terén.

Ezeknek a rendelkezéseknek a felsorolásával azonban a megyei turizmusfejlesztési prioritások rendszerének fejlesztéséről szóló fejezetre hivatkozhatunk, ahol elkülönülnek a megyei tanácsok tevékenységei azoktól a projektektől, ahol a tanács koordinációs, esetleg jóváhagyó szerepet tölt be.

II. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS HELYZETÉRTÉKELÉSE

2.1. A TURISZTIKAI KERESLET TRENDJEI A VILÁGBAN, EURÓPÁBAN ÉS ROMÁNIÁBAN

2.1.1 AZ EURÓPAI TURIZMUS MEGATRENDJEI

Az európai szintű turisztikai trendek mind az országos, mind a regionális idegenforgalom szintjére is hatással vannak, ezek elemzése éppen ezért nagy fontossággal bír. Az idegenforgalmi iparág a társadalom dinamizálásának folyamatával, a gazdasági fejlődéssel és a bevételek növekedésével van kapcsolatban, miközben a közlekedési eszközök és a kommunikációs eszközök korszerűsítése támogatja annak működését. E tényezők figyelembe vételével az alábbi trendek azonosíthatók:

Az európai turisták többsége vakációs időszakban utazik, és nyitottabb az olyan programok és lehetőségek iránt, amelyek az aktív pihenést, esetleg a helyi történelem, kultúra, építészet és helyi örökség megismerését is magukban foglalják. Népszerű ugyanakkor bizonyos érdeklődési területek és hobbik beépítése az utazásba, így a turisták különböző szabadidős tevékenységeken is részt vesznek, mint amilyen például a kerékpározás, a gyalogtúrák stb.

Az ökoturizmus, a vallási turizmus, a kulturális és kalandturizmus az idegenforgalom gyorsan fejlődő formái, melyek révén a turisztikai célpontok egyedi élményeket kínálnak a helyi lehetőségeknek megfelelően. Az ilyen típusú turizmus egyre több látogatót vonz, mivel sok turista új célállomásokat és új, kevésbé kiaknázott idegenforgalmi termékeket keres. Ez a hozzáállás lehetőséget teremt a kevésbé népszerű turisztikai célpontok fejlesztésére is.

A gyógyászati turizmus és a gyógyfürdők egészségügyi hatásai miatt már a múltban is nagy népszerűségnek örvendtek. A turistáknak fontos egészségük megőrzése és javítása, éppen ezért a verseny és a magas szintű kereslet kielégítése érdekében az ilyen jellegű üdülőhelyek Európa-szerte minőségi szálláshelyeket, ételkínálatot, egészségügyi szolgáltatásokat és eljárásokat fejlesztettek ki. Ez a turisták számára előnyös, azoknak azonban, akik az ilyen típusú turizmus piacára kívánnak belépni, figyelembe kell venniük azt a tényt, hogy a magas kereslet kivételes körülményeket is feltételez, amelyek nélkül a hosszú távú túlélés nem lehetséges.

Az üzleti turizmus bővülése folyamatos, és nem korlátozódik olyan tényezőkre, mint például a terület népszerűsége, az árszabás vagy a verseny. Az ilyen típusú turizmus még csak kezdeti fázisban van, hosszú távú fejlesztése azonban már a közeljövőben hozzájárulhat az idegenforgalom területéhez.

- Megfigyelhető az a tendencia is, hogy a turisták rövidebb ideig tartó utazásokon vesznek részt, de egy évben többször, ami elősegítheti a holtseasonok megszüntetését a szezonon kívüli ajánlatok formájában.
- Az időskori turizmus egyre gyakoribbá válik, ami azt jelenti, hogy sok idős személy, különösen a nyugdíjkorosztály elején, utazni kezd, és a kevésbé népszerű helyekre is ellátogat. A speciális létesítmények és szolgáltatások számának emelésével szezontól függetlenül növelhető a turisták száma.
- Egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a környezeti és társadalmi kérdésekre, így a turisták gyakrabban választják a nem szennyezett turisztikai célpontokat, elkerülve a környezeti vagy társadalmi problémákkal küzdő területeket.

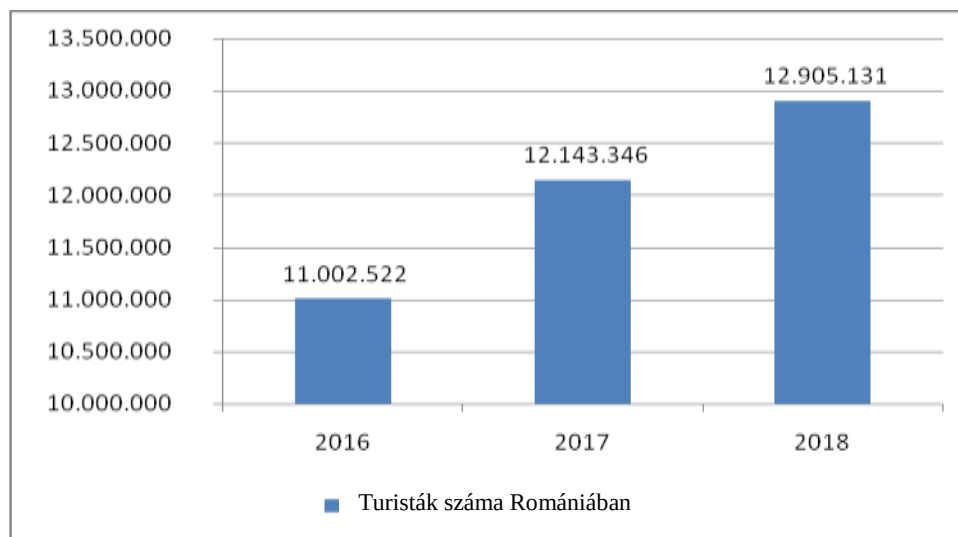
A fenti szempontokat figyelembe véve három nagy terület körvonalazódik: az egészségügy, a kultúra és a szórakoztatás (hobby) területe. Ezeknek a helyi és/vagy regionális szintű turizmustípusokhoz való kapcsolása hozzájárulhat azok fejlesztéséhez.

2.1.2 A ROMÁNIAI TURISZTIKAI KERESLET TRENDJEI

2.1.2.1 A turistaszám alakulása 2016 és 2018 között Romániában

A turisták száma fontos mutatója a turizmus fejlesztésére vonatkozó országos szintű következtetések megfogalmazásának. A Nemzeti Statisztikai Hivatal adatainak megfelelően a 2016 és 2018 közötti időszakban a romániai turistaszám a következő helyzetet mutatja:

8. ábra: A turistaszám alakulása 2016 és 2018 között Romániában

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 8. ábrán látható, 2016 és 2018 között a turisták száma Romániában növekvő tendenciát mutat. 2016-hoz képest 2017-ben a turisták száma Romániában 1.140.824 turistával

nőtt (11.002.522 turista 2016-ban, 12.143.346 turista 2017-ben), ami 10,37%-ot tesz ki, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 761.785 turistával emelkedett (12.143.436 turista 2017-ben, 12.905.131 turista 2018-ban).

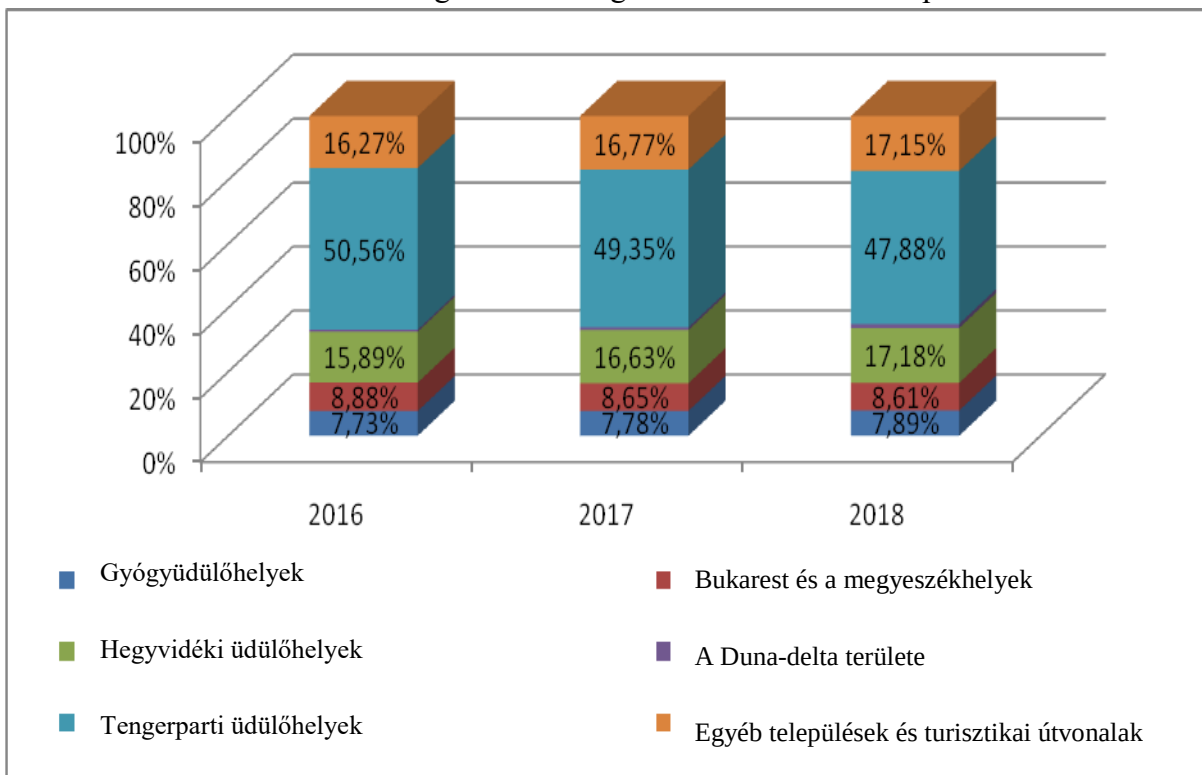
A turisták számának 2016 és 2018 közötti emelkedő tendenciája hangsúlyozza az idegenforgalom nemzeti szintű fejlődési kapacitását.

2.1.2.2 A turisták országos szintű megoszlása a turisztikai célpontok szerint

A romániai fő turisztikai célpontok a következők: gyógyüdülőhelyek, tengerparti üdülőhelyek, hegyvidéki üdülőhelyek, a Duna-delta területe, Bukarest és a megyeszékhelyek, egyéb települések és turisztikai útvonalak.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal adatainak megfelelően a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos turistaszám a következő megoszlást mutatja:

9. ábra - A turisták országos szintű megoszlása a turisztikai célpontok szerint

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 9. ábrán látható, a referencia-időszak mindhárom évében a legnagyobb súllyal a városi turisztikai célpontok vannak jelen (Bukarest és a megyeszékhelyek), ezt követik az egyéb települések és turisztikai útvonalak, a hegyvidéki üdülőhelyek, a tengerparti üdülőhelyek, a gyógyüdülőhelyek és a Duna-delta területe.

2016-ban az országos szintű turistaszámból a Bukarestbe és a megyeszékhelyekre látogató turisták aránya 50,56%, az egyéb településeket és turisztikai útvonalakat felkereső turisták aránya 16,27%, a hegyvidéki üdülőhelyeket felkereső turisták aránya 15,89%, a tengerparti üdülőhelyeket felkereső turisták aránya 8,88%, a gyógyüdülőhelyeket felkereső turisták aránya 7,73%, míg a Duna-delta területét felkereső turisták aránya 0,66%.

2017-ban az országos szintű turistaszámból a Bukarestbe és a megyeszékhelyekre látogató turisták aránya 49,35%, az egyéb településeket és turisztikai útvonalakat felkereső turisták aránya 16,77%, a hegyvidéki üdülőhelyeket felkereső turisták aránya 16,63%, a tengerparti üdülőhelyeket felkereső turisták aránya 8,65%, a gyógyüdülőhelyeket felkereső turisták aránya 7,78%, míg a Duna-delta területét felkereső turisták aránya 0,83%.

2018-ban az országos szintű turistaszámból a Bukarestbe és a megyeszékhelyekre látogató turisták aránya 47,88%, az egyéb településeket és turisztikai útvonalakat felkereső turisták aránya 17,15%, a hegyvidéki üdülőhelyeket felkereső turisták aránya 17,18%, a tengerparti üdülőhelyeket felkereső turisták aránya 8,61%, a gyógyüdülőhelyeket felkereső turisták aránya 7,89%, míg a Duna-delta területét felkereső turisták aránya 1,28%.

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Bukarestbe és a megyeszékhelyekre látogattak, 429,660 turistával nőtt (5.562.743 turista 2016-ban, 5.992.403 turista 2017-ben), ami 7,72%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 186.262 turistával, vagyis 3,11%-kal emelkedett (12.143.436 turista 2017-ben, 12.329.698 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik egyéb településeket és turistaútvonalakat kerestek fel, 246,069 turistával nőtt (1.790.082 turista 2016-ban, 2.036.151 turista 2017-ben), ami 13,75%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 177.664 turistával, vagyis 8,73%-kal emelkedett (12.143.436 turista 2017-ben, 12.321.100 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik hegyvidéki üdülőhelyeket kerestek fel, 270,985 turistával nőtt (1.748.157 turista 2016-ban, 2.019.142 turista 2017-ben), ami 15,50%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.019.142 turistával, vagyis 9,80%-kal emelkedett (2.019.142 turista 2017-ben, 2.217.110 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik gyógyüdülőhelyeket kerestek fel, 94.217 turistával nőtt (851.040 turista 2016-ban, 945.257 turista 2017-ben), ami 11,07%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 73.464 turistával, vagyis 7,77%-kal emelkedett (945.257 turista 2017-ben, 1.018.721 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik gyógyüdülőhelyeket kerestek fel, 94.217 turistával nőtt (851.040 turista 2016-ban, 945.257 turista 2017-ben), ami 11,07%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 73.464 turistával, vagyis 7,77%-kal emelkedett (945.257 turista 2017-ben, 1.018.721 turista 2018-ban).

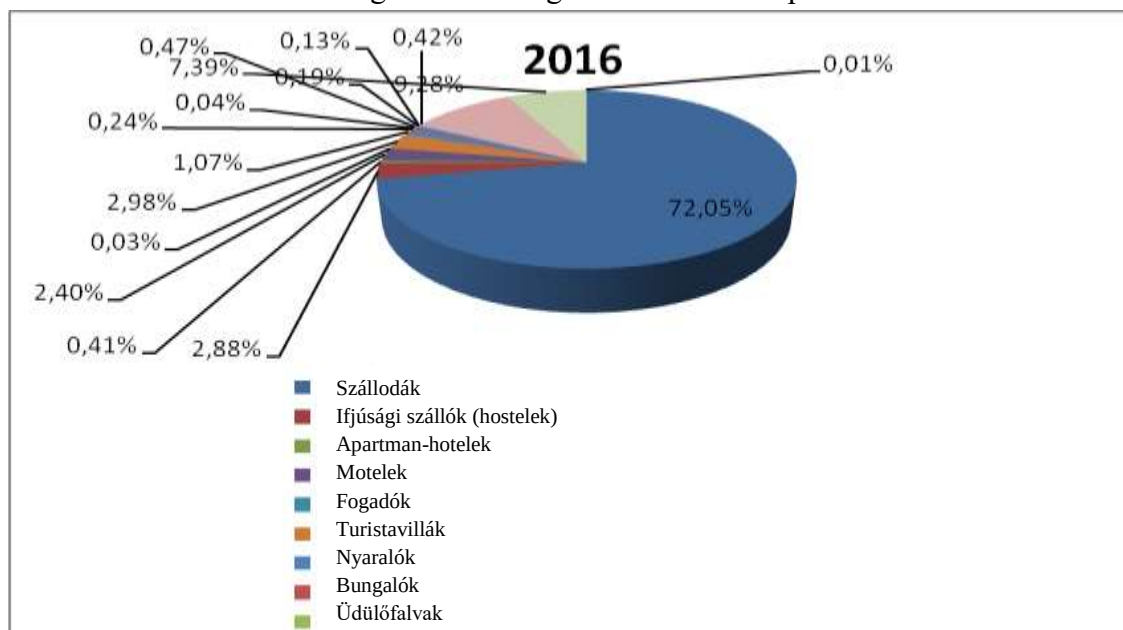
2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Duna-delta területét keresték fel, 27.309 turistával nőtt (73.114 turista 2016-ban, 100.423 turista 2017-ben), ami 37,35%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 65.008 turistával, vagyis 64,73%-kal emelkedett (100.423 turista 2017-ben, 165,431 turista 2018-ban).

2.1.2.3 A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint

A Romániába látogató turisták által leginkább kedvelt szállástípusok 2016 és 2018 között a következők: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, fogadók, turistavillák, nyaralók, bungalók, üdülőfalvak, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, iskolai és óvodai táborok, panziók, agroturisztikai panziók, folyami és tengeri hajókon található szállások.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal szerint a turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint a referenciaidőszak mindhárom évének vonatkozásában a következő:

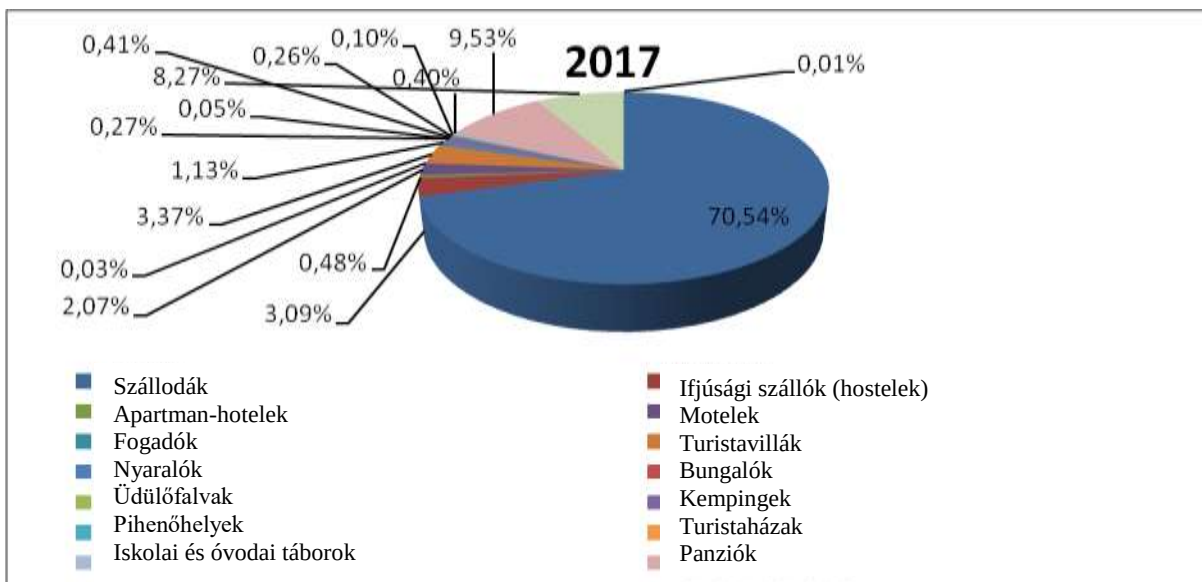
10. ábra A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 10. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2016-as évben a következő: szállodák (72,05%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,88%), apartman-szállodák (0,41%), motelek (0,03%), turistavillák (2,98%), nyaralók (1,07%), bungalók (0,24%), üdülőfalvak (0,47%), pihenőhelyek (0,19%), turistaházak (0,13%), iskolai és óvodai táborok (0,42%), panziók (9,28%), agroturisztikai panziók (0,01%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,01%).

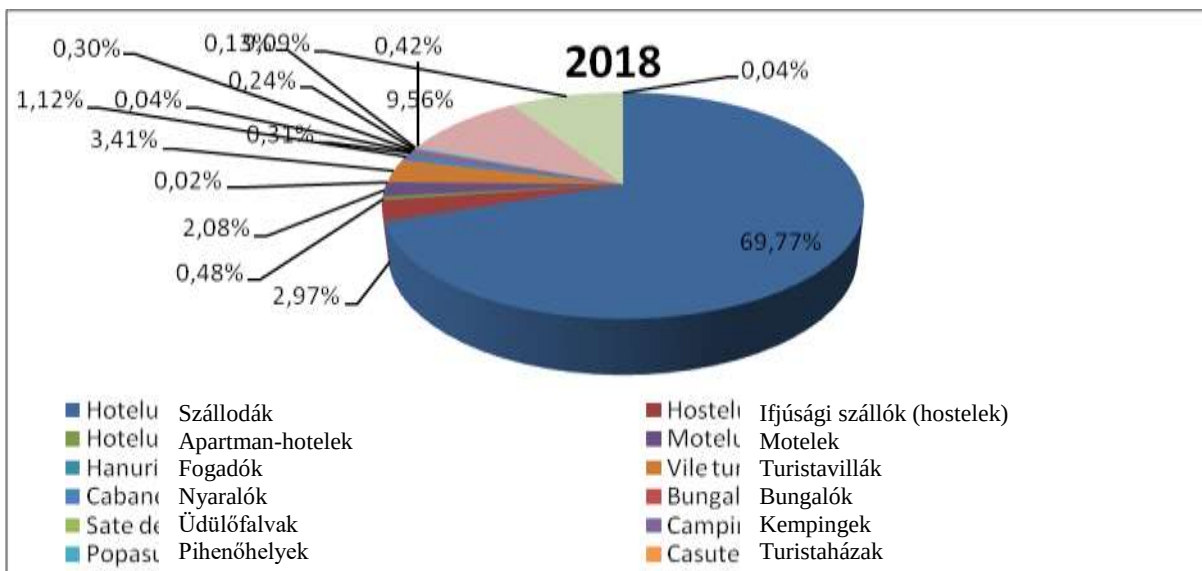
11. ábra: A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 11. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2017-as évben a következő: szállodák (70,54%), ifjúsági szállók (hostelek) (3,09%), apartman-szállodák (0,48%), motelek (0,03%), turistavillák (3,37%), nyarlók (1,13%), bungalók (0,27%), üdülőfalvak (0,41%), pihenőhelyek (0,26%), turistaházak (0,10%), iskolai és óvodai táborok (0,40%), panziók (9,53%), agroturisztikai panziók (0,01%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,01%).

12. ábra: A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 12. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2018-as évben a következő: szállodák (69,77%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,97%), apartman-szállodák (0,48%), motelek (0,02%), turistavillák (3,41%), nyaralók (1,12%), bungalók (0,31%), üdülőfalvak (0,30%), pihenőhelyek (0,24%), turistaházak (0,13%), iskolai és óvodai táborok (0,42%), panziók (9,56%), agroturisztikai panziók (0,04%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,01%).

A mobilitás szempontját figyelembe véve a 2016–2018-as időszakban a turisták száma országos szinten a következő módon változott a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében:

4. táblázat A turisták számának alakulása a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban:

Létesítmény megnevezése	2016	2017	2018
Szállodák	7.927.540	8.565.979	9.004.486
Ifjúsági szállók (Hostelek)	317.027	374.806	383.696
Apartman-szállodák	45.621	58.804	62.295
Motelek	264.086	251.047	268.310
Fogadók	3.409	3.928	2.630
Turistavillák	327.824	409.165	440.497
Nyaralók	117.304	136.832	144.182
Bungalók	26.483	32.196	40.538
Üdülőfalvak	4.588	6.233	4.841
Kempingek	52.043	49.484	38.519
Pihenőhelyek	21.082	31.014	30.530
Turistaházak	14.364	12.100	16.350

Iskolai és óvodai táborok	46.468	48.213	54.731
Panziók	1.020.606	1.157.665	1.234.295
Agroturisztikai panziók	813.454	1.004.400	1.173.455
Folyami és tengeri hajókon található szállások	623	1.480	5.776
ÖSSZESEN	11.002.522	12.143.346	12.905.131

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2017-hoz képest 2016-ban azon turisták száma, akik országos szinten a szálloda szállástípust választották, 638.439 turistával nőtt (7.927.540 turista 2016-ban, 8.565.979 turista 2017-ben), ami 8,05%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 438.507 turistával, vagyis 5,12%-kal emelkedett (12.143.436 turista 2017-ben, 9.004.486 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten az ifjúsági szálló (hostel) szállástípust választották, 57.779 turistával nőtt (317.027 turista 2016-ban, 374.806 turista 2017-ben), ami 18,23%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 8.890 turistával, vagyis 2,37%-kal emelkedett (374.806 turista 2017-ben, 383.696 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten az apartman-szálloda szállástípust választották, 13.183 turistával, azaz 28,90%-kal nőtt (45.621 turista 2016-ban, 58.804 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 3.419 turistával, vagyis 5,94%-kal emelkedett (58.804 turista 2017-ben, 62.295 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a motel szállástípust választották, 13.039 turistával, azaz 4,94%-kal csökkent (264.086 turista 2016-ban, 251.047 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 17.263 turistával, vagyis 6,88%-kal nőtt (251.047 turista 2017-ben, 268.310 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a fogadó szállástípust választották, 519 turistával, azaz 15,22%-kal nőtt (3.409 turista 2016-ban, 3.928 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.298 turistával, vagyis 33,04%-kal csökkent (3.928 turista 2017-ben, 2.630 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a turistavilla szállástípust választották, 81.341 turistával, azaz 24,81%-kal nőtt (327.824 turista 2016-ban, 409.165 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 31.332 turistával, vagyis 7,66%-kal emelkedett (409.165 turista 2017-ben, 440.497 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a nyaraló szállástípust választották, 19.528 turistával, azaz 16,65%-kal nőtt (117.304 turista 2016-ban, 136.832 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 7.350 turistával, vagyis 5,37%-kal emelkedett (136.832 turista 2017-ben, 144.182 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a bungaló szállástípust választották, 5.713 turistával, azaz 21,57%-kal nőtt (26.483 turista 2016-ban, 32.196 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 8.342 turistával, vagyis 25,91%-kal emelkedett (32.196 turista 2017-ben, 40.538 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten az üdülőfalu szállástípust választották, 1.645 turistával, azaz 35,85%-kal nőtt (4.588 turista 2016-ban, 6.233 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.392 turistával, vagyis 22,33%-kal csökkent (6.233 turista 2017-ben, 4.841 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a kemping szállástípust választották, 2.559 turistával, azaz 4,92%-kal nőtt (52.043 turista 2016-ban, 49.484 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 10.965 turistával, vagyis 22,16%-kal csökkent (49.484 turista 2017-ben, 38.519 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a pihenőhely szállástípust választották, 9.932 turistával, azaz 47,11%-kal nőtt (21.082 turista 2016-ban, 31.014 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 484 turistával, vagyis 1,56%-kal csökkent (31.014 turista 2017-ben, 30.530 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a turistaház szállástípust választották, 2.264 turistával, azaz 15,76%-kal nőtt (14.364 turista 2016-ban, 12.100 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 4.250 turistával, vagyis 35,12%-kal nőtt (12.100 turista 2017-ben, 16.350 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten az iskolai és óvodai tábor szállástípust választották, 1.745 turistával, azaz 3,76%-kal nőtt (46.468 turista 2016-ban, 48.213 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 6.518 turistával, vagyis 13,52%-kal emelkedett (48.213 turista 2017-ben, 54.731 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a panzió szállástípust választották, 137.059 turistával, azaz 13,43%-kal nőtt (1.020.606 turista 2016-ban, 1.157.665 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 76.630 turistával, vagyis 6,62%-kal emelkedett (1.157.665 turista 2017-ben, 1.234.295 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a agroturisztikai panzió szállástípust választották, 190.946 turistával, azaz 23,47%-kal nőtt (813.454 turista 2016-ban, 1.004.400 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 169.055 turistával, vagyis 16,83%-kal emelkedett (1.004.400 turista 2017-ben, 1.173.455 turista 2018-ban).

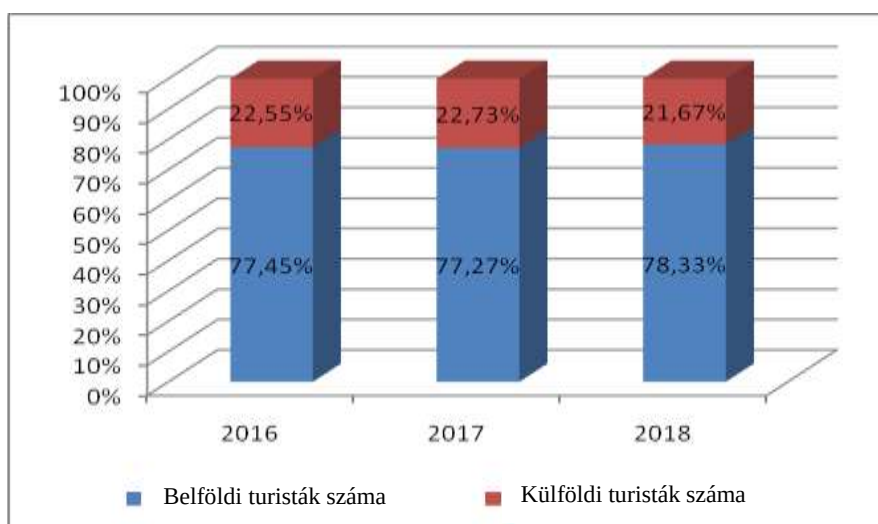
2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik országos szinten a folyami és tengeri hajókon található szállástípust választották, 857 turistával, azaz 137,56%-kal nőtt (623 turista 2016-ban, 1.480 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 4.296 turistával, vagyis 290,27%-kal emelkedett (1.480 turista 2017-ben, 5.776 turista 2018-ban).

2.1.2.4 A turisták országos szintű megoszlása származási helyük szerint

Románia szintjén a turisták származása szempontjából két típusú idegenforgalmat különböztetünk meg: az egyik a belföldi turizmus, amely azon turistákat foglalja magában, akik a Románia területén található idegenforgalmi látványosságokat látogatják meg, illetve a külföldi turizmus, amely azon külföldi turisták számát foglalja magában, akik a Románia területén található idegenforgalmi látványosságokat látogatják meg.

Származási hely szempontjából a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos turistaszám a következő megoszlást mutatja:

13. ábra A turisták országos szintű megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban

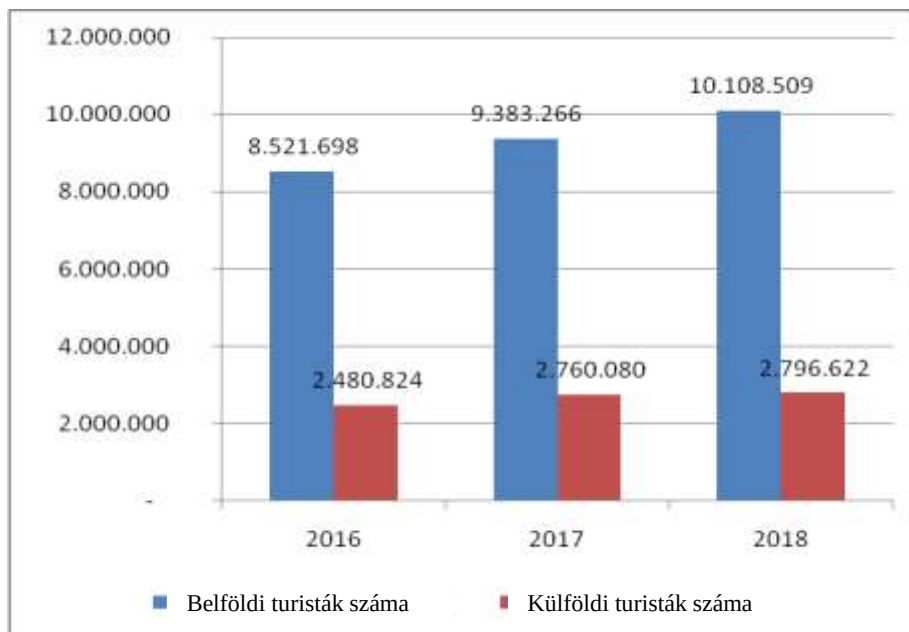
Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 13. ábrán látható, 2016 és 2018 között Romániában a hazai turizmus van túlsúlyban, amelyben az ország lakosai vesznek részt, akik az idegenforgalmi látványosságok meglátogatás céljából az ország különböző régióiba és településeire utaznak. 2016-ban az országos szinten mért turistaszám 77,45%-át romániai turisták tették ki, 2017-ben ez az arány 77,27%, míg 2018-ban 78,33%.

A külföldi turizmus Romániában szerény mértékben van jelen, így az országos szinten mért turistaszámból a külföldi turisták aránya 2016-ban 22,55%, 2017-ben 22,73%, míg 2018-ban 21,67% volt.

A mobilitás szempontjából a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos turistaszám a származás figyelembevételével a következő megoszlást mutatja:

14. ábra A turisták számának országos szintű megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 14. ábrán látható, 2016 és 2018 között az ország szintjén mind a belföldi, mind a külföldi turisták száma növekvő tendenciát mutat.

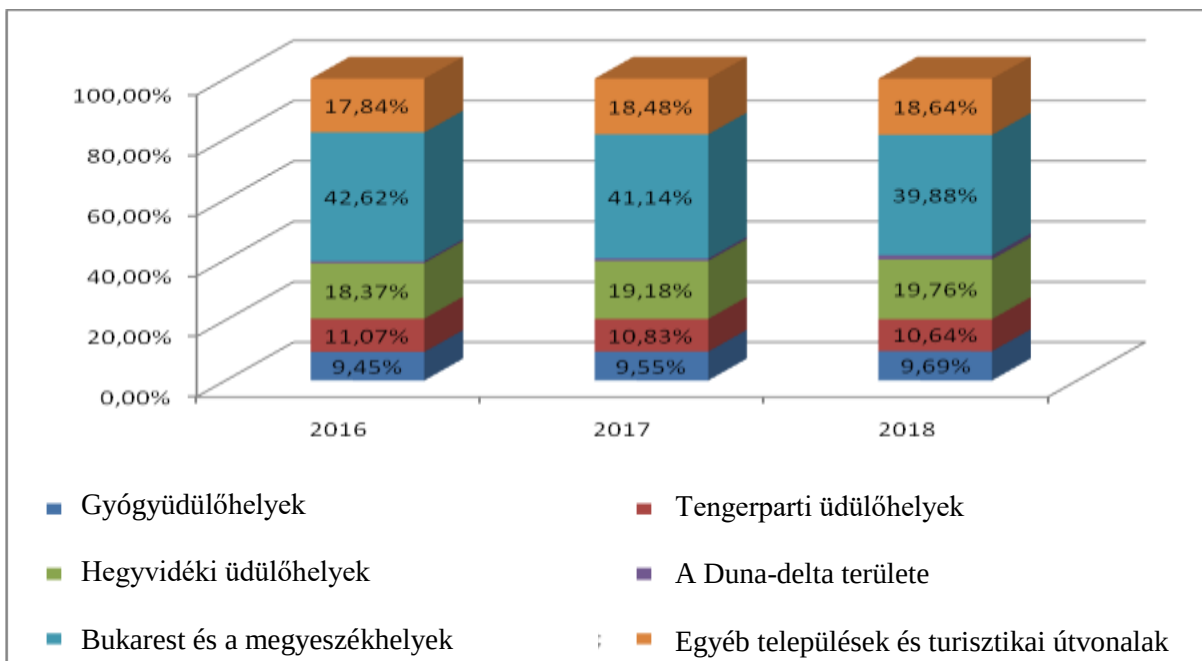
2016-hoz képest 2017-ben az országos szinten mért belföldi turisták száma 861.568 turistával, azaz 10,11%-kal nőtt (8.521.698 turista 2016-ban, 9.383.266 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 725.243 turistával, vagyis 7,73%-kal emelkedett (9.383.266 turista 2017-ben, 10.108.509 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben az országos szinten mért külföldi turisták száma 279.256 turistával, azaz 11,26%-kal nőtt (2.480.824 turista 2016-ban, 2.760.080 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 36.542 turistával, vagyis 1,32%-kal emelkedett (2.760.080 turista 2017-ben, 2.796.622 turista 2018-ban).

2.1.2.5 A belföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a turisztikai célpontok szerinti bontásban

A turisztikai célpont a turizmusfejlesztési trendek lényeges eleme. A Nemzeti Statisztikai Hivatal adatainak megfelelően a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos belföldi turistaszám a következő megoszlást mutatja a kiválasztott idegenforgalmi célpont szerinti bontásban:

15. ábra A belföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a turisztikai célpontok szerinti bontásban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 15. ábrán látható, a referencia-időszak mindhárom évében a legnagyobb súllyal a városi turisztikai célpontok vannak jelen (Bukarest és a megyeszékhelyek), ezt követik az egyéb települések és turisztikai útvonalak, a hegyvidéki üdülőhelyek, a tengerparti üdülőhelyek, a gyógyüdülőhelyek és a Duna-delta területe.

2016-ban az országos szinten mért belföldi turisták számának 9,45%-a a gyógyüdülőhelyeket látogatta meg, 11,07% tengerparti üdülőhelyeket látogatott meg, 18,37% hegyvidéki üdülőhelyekre utazott, 0,65% utazott a Duna-delta területére, 42,62% Bukarestet és egyéb megyeszékhelyeket, míg 17,84% egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogatott meg.

2017-ban az országos szinten mért belföldi turisták számának 9,55%-a a gyógyüdülőhelyeket látogatta meg, 10,83% tengerparti üdülőhelyeket látogatott meg, 19,18% hegyvidéki üdülőhelyekre utazott, 0,81% utazott a Duna-delta területére, 41,14% Bukarestet és egyéb megyeszékhelyeket, míg 18,48% egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogatott meg.

2018-ban az országos szinten mért belföldi turisták számának 9,69%-a a gyógyüdülőhelyeket látogatta meg, 10,64% tengerparti üdülőhelyeket látogatott meg, 19,76% hegyvidéki üdülőhelyekre utazott, 1,39% utazott a Duna-delta területére, 39,88% Bukarestet és egyéb megyeszékhelyeket, míg 18,64% egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogatott meg.

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik gyógyüdülőhelyeket kerestek fel, 91.560 turistával, azaz 11,4%-kal nőtt (804.955 turista 2016-ban, 896.515 turista

2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 82.728 turistával, vagyis 7,77%-kal emelkedett (896.515 turista 2017-ben, 979.243 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik tengerparti üdülőhelyeket kerestek fel, 73.300 turistával, azaz 7,77%-kal nőtt (942.987 turista 2016-ban, 1.016.287 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 59.757 turistával, vagyis 5,88%-kal emelkedett (1.016.287 turista 2017-ben, 1.076.044 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik hegyvidéki üdülőhelyek kerestek fel, 234.578 turistával, azaz 14,98%-kal nőtt (1.565.562 turista 2016-ban, 1.800.140 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 197.672 turistával, vagyis 10,98%-kal emelkedett (1.800.140 turista 2017-ben, 1.997.812 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik a Duna-delta területét keresték fel, 20.534 turistával, azaz 36,83%-kal nőtt (55.747 turista 2016-ban, 76.281 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 63.796 turistával, vagyis 83,63%-kal emelkedett (76.281 turista 2017-ben, 140.077 turista 2018-ban).

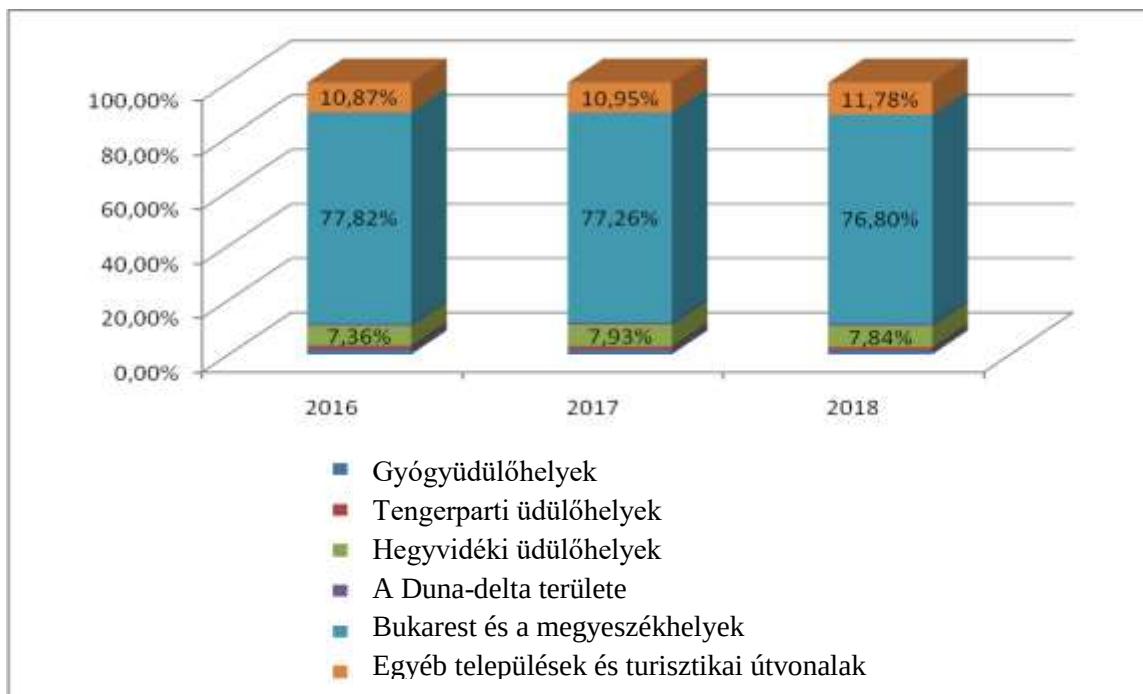
2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Bukarestet és a megyeszékhelyeket keresték fel, 227.911 turistával, azaz 6,27%-kal nőtt (3.632.115 turista 2016-ban, 3.860.026 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 170.875 turistával, vagyis 4,43%-kal emelkedett (3.860.026 turista 2017-ben, 4.030.901 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik egyéb településeket és turisztikai útvonalakat keresték fel, 213.685 turistával, azaz 14,06%-kal nőtt (1.520.332 turista 2016-ban, 1.734.017 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 150.415 turistával, vagyis 8,67%-kal emelkedett (1.734.017 turista 2017-ben, 1.884.432 turista 2018-ban).

2.1.2.6 A külföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a turisztikai célpontok szerinti bontásban

A turisztikai célpont a turizmusfejlesztési trendek lényeges eleme. A Nemzeti Statisztikai Hivatal adatainak megfelelően a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos külföldi turistaszám a következő megoszlást mutatja a kiválasztott idegenforgalmi célpont szerinti bontásban:

16. ábra A külföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a turisztikai célpontok szerinti bontásban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 16. ábrán látható, a referencia-időszak mindhárom évében a legnagyobb súllyal a városi turisztikai célpontok vannak jelen (Bukarest és a megyeszékhelyek), ezt követik az egyéb települések és turisztikai útvonalak, a hegyvidéki üdülőhelyek, a tengerparti üdülőhelyek, a gyógyüdülőhelyek és a Duna-delta területe.

2016-ban az országos szinten mért külföldi turisták számának 1,86%-a a gyógyüdülőhelyeket látogatta meg, 1,39% a tengerparti üdülőhelyeket választotta, 7,36% a hegyvidéki üdülőhelyekre utazott, 0,70% utazott a Duna-delta területére, 77,82% Bukarestet és egyéb megyeszékhelyeket, míg 10,87% egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogatott meg.

2017-ban az országos szinten mért külföldi turisták számának 1,86%-a a gyógyüdülőhelyeket látogatta meg, 1,22% a tengerparti üdülőhelyeket választotta, 7,93% a hegyvidéki üdülőhelyekre utazott, 0,87% utazott a Duna-delta területére, 77,26% Bukarestet és egyéb megyeszékhelyeket, míg 10,95% egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogatott meg.

2018-ban az országos szinten mért külföldi turisták számának 1,41%-a a gyógyüdülőhelyeket látogatta meg, 1,26% a tengerparti üdülőhelyeket választotta, 7,84% a hegyvidéki üdülőhelyekre utazott, 0,91% utazott a Duna-delta területére, 76,80% Bukarestet és egyéb megyeszékhelyeket, míg 11,78% egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogatott meg.

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik gyógyüdülőhelyeket kerestek fel, 2.657 turistával, azaz 5,77%-kal nőtt (46.085 turista 2016-ban, 48.742 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 9.264 turistával, vagyis 19,01%-kal csökkent (48.742 turista 2017-ben, 39.478 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik tengerparti üdülőhelyeket kerestek fel, 716 turistával, azaz 2,08%-kal csökkent (34.399 turista 2016-ban, 33.683 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.662 turistával, vagyis 4,93%-kal nőtt (33.683 turista 2017-ben, 35.345 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik hegyvidéki üdülőhelyeket kerestek fel, 36.407 turistával, azaz 19,94%-kal nőtt (182.595 turista 2016-ban, 219.002 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 296 turistával, vagyis 0,14%-kal nőtt (219.002 turista 2017-ben, 219.298 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik a Duna-delta területét keresték fel, 6.775 turistával, azaz 39,01%-kal nőtt (17.367 turista 2016-ban, 24.142 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.212 turistával, vagyis 5,02%-kal emelkedett (24.142 turista 2017-ben, 25.354 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Bukarestet és a megyeszékhelyeket keresték fel, 201.749 turistával, azaz 10,45%-kal nőtt (1.930.628 turista 2016-ban, 2.132.377 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 15.387 turistával, vagyis 0,72%-kal emelkedett (2.132.377 turista 2017-ben, 201.749 turista 2018-ban).

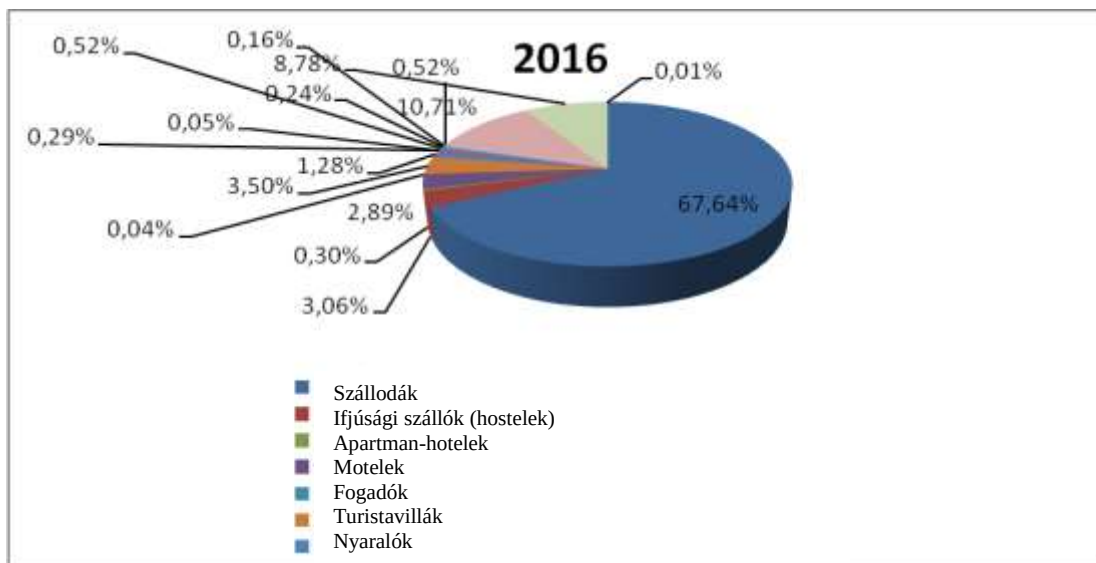
2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik egyéb településeket és turisztikai útvonalakat látogattak meg, 32.384 turistával, azaz 12,01%-kal nőtt (269.750 turista 2016-ban, 302.134 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 27.249 turistával, vagyis 9,02%-kal emelkedett (302.134 turista 2017-ben, 329.383 turista 2018-ban).

2.1.2.7 A belföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a szálláshelyek szerinti bontásban

A belföldi turisták által leginkább kedvelt szállástípusok 2016 és 2018 között a következők: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, fogadók, turistavillák, nyaralók, bungalók, üdülőfalvak, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, iskolai és óvodai táborok, panziók, agroturisztikai panziók, folyami és tengeri hajókon található szállások.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal szerint a belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint a referenciaidőszak mindhárom évének vonatkozásában a következő:

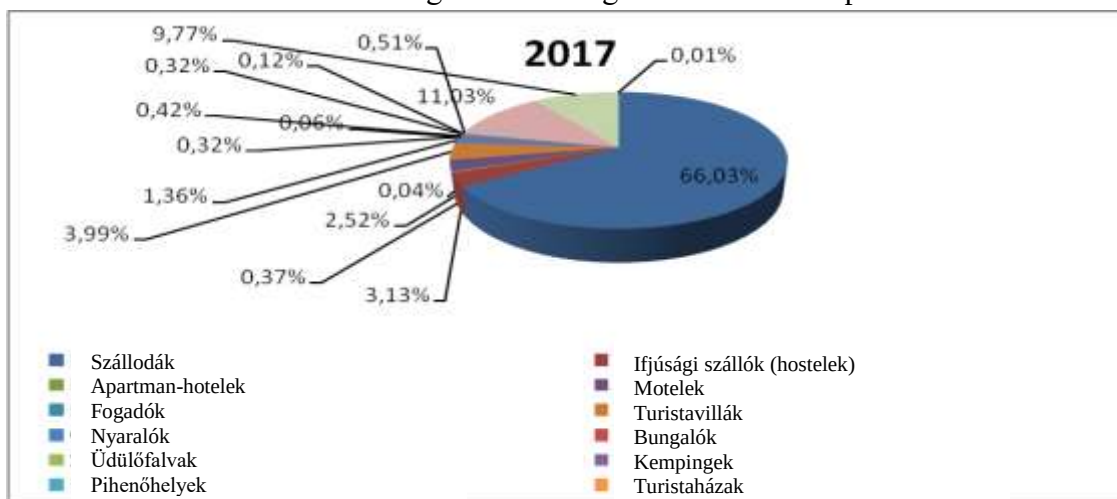
17. ábra: A belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 17. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2016-as évben a következő: szállodák (67,64%), ifjúsági szállók (hostelek) (3,06%), apartman-szállodák (0,30%), motelek (2,89%), fogadók (0,04%), turistavillák (3,50%), nyarlók (1,28%), bungalók (0,29%), üdülőfalvak (0,05%), kempingek (0,52%), pihenőhelyek (0,24%), turistaházak (0,16%), iskolai és óvodai táborok (0,52%), panziók (10,71%), agroturisztikai panziók (8,78%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,01%).

18. ábra: A belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben

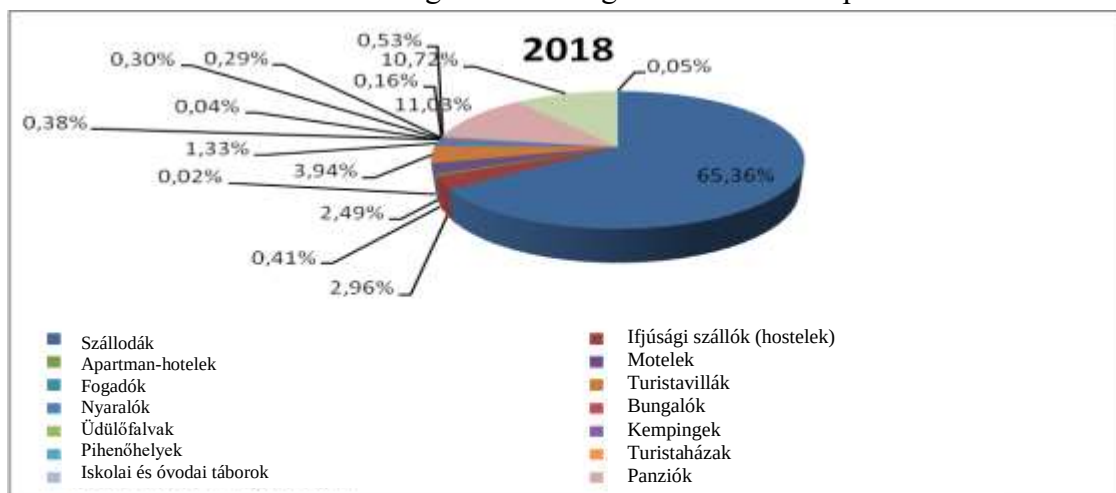

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 18. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2017-as évben a következő: szállodák (66,03%), ifjúsági szállók (hostelek) (3,13%), apartman-szállodák (0,37%), motelek (2,52%), fogadók (0,04%), turistavillák (3,99%), nyarlók

(1,36%), bungalók (0,32%), üdülőfalvak (0,06%), kempingek (0,42%), pihenőhelyek (0,32%), turistaházak (0,12%), iskolai és óvodai táborok (0,51%), panziók (11,03%), agroturisztikai panziók (9,77%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,01%).

19. ábra: A belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 19. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2018-as évben a következő: szállodák (65,36%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,96%), apartman-szállodák (0,41%), motelek (2,49%), fogadók (0,02%), turistavillák (3,94%), nyarálók (1,33%), bungalók (0,38%), üdülőfalvak (0,04%), kempingek (0,30%), pihenőhelyek (0,29%), turistaházak (0,16%), iskolai és óvodai táborok (0,53%), panziók (11,03%), agroturisztikai panziók (10,72%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,05%).

A mobilitás szempontját figyelembe véve a 2016–2018-as időszakban a belföldi turisták száma országos szinten a következő módon változott a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében:

5. táblázat A belföldi turisták számának alakulása a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban:

Szálláshely megnevezése	2016	2017	2018
-------------------------	------	------	------

Szállodák	5.764.475	6.195.801	6.606.653
Ifjúsági szállók (Hostelek)	260.788	293.593	299.007
Apartman-szállodák	25.754	34.558	41.350
Motelek	246.147	36.588	251.499
Fogadók	3.227	3.378	2.407
Turistavillák	98.028	374.445	398.301
Nyarálók	109.050	127.350	134.273
Bungalók	24.816	29.896	38.484
Üdülőfalvak	3.887	5.644	4.217
Kempingek	44.541	39.511	29.954
Pihenőhelyek	20.489	30.027	29.709
Turistaházak	13.884	11.537	15.963
Iskolai és óvodai táborok	44.705	47.738	53.725
Panziók	912.982	1.035.214	1.114.622
Agroturisztikai panziók	748.320	917.213	1.083.662
Folyami és tengeri hajókon található szállások	605	773	4.683
ÖSSZESEN	8.521.698	9.383.266	10.108.509

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2016-hoz képest 2017-ban azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a szálloda szállástípust választották, 431.326 turistával, azaz 7,48%-kal nőtt (5.764.475 turista 2016-ban, 6.195.801 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 410.852 turistával, vagyis 6,63%-kal emelkedett (6.195.801 turista 2017-ben, 6.606.653 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten az ifjúsági szálló (hostel) szállástípust választották, 32.805 turistával, azaz 12,58%-kal nőtt (260.788 turista 2016-ban, 293.593 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 5.414 turistával, vagyis 1,84%-kal emelkedett (293.593 turista 2017-ben, 299.007 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten az apartman-szálloda szállástípust választották, 8.804 turistával, azaz 34,18%-kal nőtt (25.754 turista 2016-ban, 34.558 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 6.792 turistával, vagyis 19,65%-kal emelkedett (34.558 turista 2017-ben, 41.350 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a motel szállástípust választották, 9.559 turistával, azaz 3,88%-kal nőtt (246.147 turista 2016-ban, 236.588 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 14.911 turistával, vagyis 6,30%-kal emelkedett (236.588 turista 2017-ben, 251.499 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a fogadó szállástípust választották, 151 turistával, azaz 4,68%-kal nőtt (3.227 turista 2016-ban, 3.378 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 971 turistával, vagyis 28,74%-kal csökkent (3.378 turista 2017-ben, 2.407 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a turistavilla szállástípust választották, 76.417 turistával, azaz 25,64%-kal nőtt (298.028 turista 2016-ban, 374.445 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 23.856 turistával, vagyis 6,37%-kal emelkedett (374.445 turista 2017-ben, 398.301 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a nyaraló szállástípust választották, 18.300 turistával, azaz 16,78%-kal nőtt (109.050 turista 2016-ban, 127.350 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 6.923 turistával, vagyis 5,44%-kal emelkedett (127.350 turista 2017-ben, 134.273 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten bungaló szállástípust választották, 5.080 turistával, azaz 20,47%-kal nőtt (24.816 turista 2016-ban, 29.896 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 8.588 turistával, vagyis 28,73%-kal emelkedett (29.896 turista 2017-ben, 38.484 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten az üdülőfalu szállástípust választották, 1.757 turistával, azaz 45,20%-kal nőtt (3.887 turista 2016-ban, 5.644 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.427 turistával, vagyis 25,28%-kal csökkent (5.644 turista 2017-ben, 4.217 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a kemping szállástípust választották, 5.030 turistával, azaz 11,29%-kal csökkent (44.541 turista 2016-ban, 39.511 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 9.557 turistával, vagyis 24,19%-kal csökkent (39.511 turista 2017-ben, 29.954 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a öihetőhely szállástípust választották, 9.538 turistával, azaz 46,55%-kal nőtt (20.489 turista 2016-ban, 30.027 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 318 turistával, vagyis 1,06%-kal csökkent (30.027 turista 2017-ben, 29.709 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a turistaház szállástípust választották, 2.347 turistával, azaz 16,90%-kal csökkent (13.884 turista 2016-ban, 11.537 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 4.426 turistával, vagyis 38,36%-kal nőtt (11.537 turista 2017-ben, 15.963 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten iskolai és óvodai tábor szállástípust választották, 3.033 turistával, azaz 6,78%-kal nőtt (44.705 turista 2016-ban, 47.738 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 5.987 turistával, vagyis 12,54%-kal emelkedett (47.738 turista 2017-ben, 53.725 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a panzió szállástípust választották, 122.232 turistával, azaz 13,39%-kal nőtt (912.982 turista 2016-ban, 1.035.214 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 79.408 turistával, vagyis 7,67%-kal emelkedett (1.035.214 turista 2017-ben, 1.114.622 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten az agroturisztikai panzió szállástípust választották, 168.893 turistával, azaz 22,57%-kal nőtt (748.320 turista 2016-ban, 917.213 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 166.449 turistával, vagyis 18,15%-kal emelkedett (917.213 turista 2017-ben, 1.083.662 turista 2018-ban).

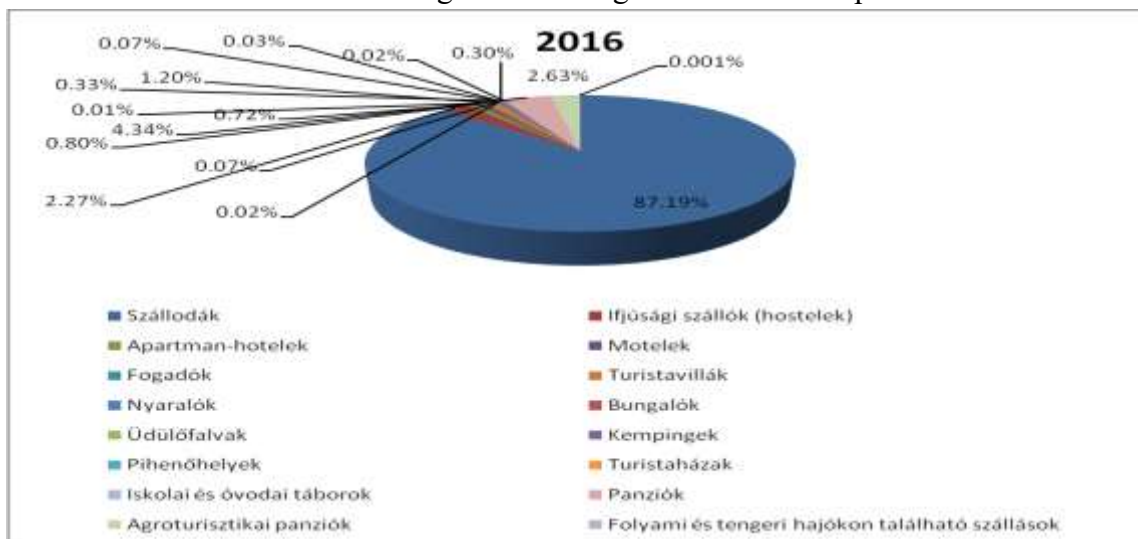
2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a folyami és tengeri hajókon található szállástípust választották, 168 turistával, azaz 27,77%-kal nőtt (605 turista 2016-ban, turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 3.910 turistával, vagyis 505,82%-kal emelkedett (773 turista 2017-ben, 4.683 turista 2018-ban).

2.1.2.8 A külföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a szálláshelyek szerinti bontásban

A külföldi turisták által leginkább kedvelt szállástípusok 2016 és 2018 között a következők: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, fogadók, turistavillák, nyaralók, bungalók, üdülőfalvak, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, iskolai és óvodai táborok, panziók, agroturisztikai panziók, folyami és tengeri hajókon található szállások.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal szerint a külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint a referenciaidőszak mindhárom évének vonatkozásában a következő:

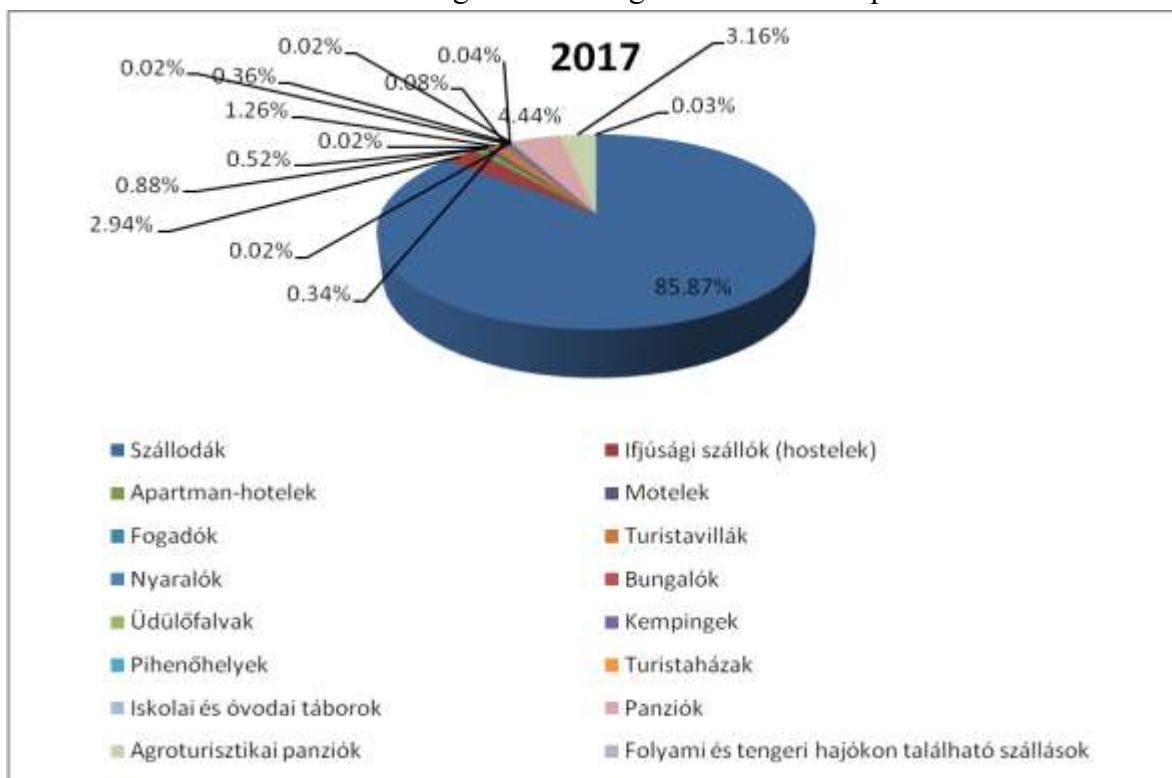
20. ábra: A külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 20. ábrán látható, a külföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2016-as évben a következő: szállodák (87,19%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,27%), apartman-szállodák (0,80%), motelek (0,72%), fogadók (0,01%) turistavillák (1,20%), nyaralók (0,33%), bungalók (0,07%), üdülőfalvak (0,30%), kempingek (0,30%), pihenőhelyek (0,02%), turistaházak (0,02%), iskolai és óvodai táborok (0,07%), panziók (4,34%), agroturisztikai panziók (2,63%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,001%).

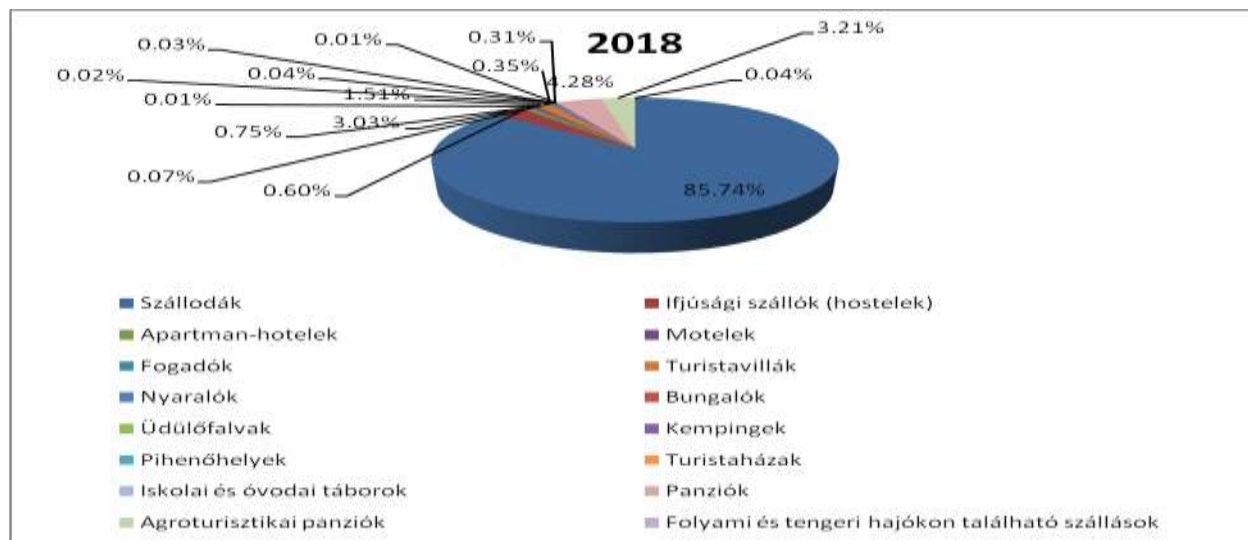
21. ábra: A külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 21. ábrán látható, a külföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2017-as évben a következő: szállodák (85,87%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,94%), apartman-szállodák (0,88%), motelek (0,52%), fogadók (0,02%), turistavillák (1,26%), nyaralók (0,34%), bungalók (0,08%), üdülőfalvak (0,02%), kempingek (0,36%), pihenőhelyek (0,04%), turistaházak (0,02%), iskolai és óvodai táborok (0,02%), panziók (4,44%), agroturisztikai panziók (3,16%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,03%).

22. ábra: A külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 22. ábrán látható, a külföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása országos szinten a 2018-as évben a következő: szállodák (85,74%), ifjúsági szállók (hostelek) (3,03%), apartman-szállodák (0,75%), motelek (0,60%), fogadók (0,01%), turistavillák (1,51%), nyarlók (0,35%), bungalók (0,07%), üdülőfalvak (0,02%), kempingek (0,31%), pihenőhelyek (0,03%), turistaházak (0,01%), iskolai és óvodai táborok (0,04%), panziók (4,28%), agroturisztikai panziók (3,21%), valamint folyami és tengeri hajókon található szállások (0,04%).

A mobilitás szempontját figyelembe véve a 2016–2018-as időszakban a külföldi turisták száma országos szinten a következő módon változott a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében:

6. táblázat A külföldi turisták számának alakulása a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban:

Szálláshely megnevezése	2016	2017	2018
Szállodák	2.163.065	2.370.178	2.397.833
Ifjúsági szállók (Hostelek)	56.239	81.213	84.689
Apartment-szállodák	19.867	24.246	20.945
Motelek	17.939	14.459	16.811
Fogadók	182	550	223
Turistavillák	29.796	34.720	42.196
Nyarlók	8.254	9.482	9.909
Bungalók	1.667	2.300	2.054
Üdülőfalvak	701	589	624
Kempingek	7.502	9.973	8.565
Pihenőhelyek	593	987	821
Turistaházak	480	563	387

Iskolai és óvodai táborok	1.763	475	1.006
Panziók	107.624	122.451	119.673
Agroturisztikai panziók	65.134	87.187	89.793
Folyami és tengeri hajókon található szállások	18	707	1.093
ÖSSZESEN	2.480.824	2.760.080	2.796.622

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2017-hoz képest 2016-ban azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a szálloda szállástípust választották, 207.113 turistával, azaz 9,57%-kal nőtt (2.163.065 turista 2016-ban, 2.370.178 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 27.655 turistával, vagyis 1,17%-kal emelkedett (2.370.178 turista 2017-ben, 2.397.833 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten az ifjúsági szálló (hostel) szállástípust választották, 24.974 turistával, azaz 44,41%-kal nőtt (56.239 turista 2016-ban, 81.213 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 3.476 turistával, vagyis 4,28%-kal emelkedett (81.213 turista 2017-ben, 84.689 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten az apartman-szálloda szállástípust választották, 4.379 turistával, azaz 22,04%-kal nőtt (19.867 turista 2016-ban, 24.246 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 3.301 turistával, vagyis 13,61%-kal csökkent (24.246 turista 2017-ben, 20.945 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a motel szállástípust választották, 3.480 turistával, azaz 19,40%-kal csökkent (17.939 turista 2016-ban, 14.459 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.352 turistával, vagyis 16,27%-kal nőtt (14.459 turista 2017-ben, 16.811 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a fogadó szállástípust választották, 368 turistával, azaz 202,20%-kal nőtt (182 turista 2016-ban, 550 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 327 turistával, vagyis 59,45%-kal csökkent (550 turista 2017-ben, 223 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a turistavilla szállástípust választották, 4.924 turistával, azaz 16,53%-kal nőtt (29.796 turista 2016-ban, 34.720 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 7.476 turistával, vagyis 21,53%-kal emelkedett (34.720 turista 2017-ben, 42.196 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a nyaraló szállástípust választották, 1.228 turistával, azaz 14,88%-kal nőtt (8.254 turista 2016-ban, 9.482 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 427 turistával, vagyis 4,50%-kal emelkedett (9.482 turista 2017-ben, 9.909 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a bungaló szállástípust választották, 633 turistával, azaz 37,97%-kal nőtt (1.667 turista 2016-ban, 2.300 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 246 turistával, vagyis 10,70%-kal csökkent (2.300 turista 2017-ben, 2.054 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten az üdülőfalusi szállástípust választották, 112 turistával, azaz 15,98%-kal csökkent (701 turista 2016-ban, 589 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 35 turistával, vagyis 5,94%-kal nőtt (589 turista 2017-ben, 624 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a kemping szállástípust választották, 2.471 turistával, azaz 32,94%-kal nőtt (7.502 turista 2016-ban, 9.973 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.408 turistával, vagyis 14,12%-kal nőtt (9.973 turista 2017-ben, 8.565 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a pihenőhely szállástípust választották, 394 turistával, azaz 66,44%-kal nőtt (593 turista 2016-ban, 987 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 166 turistával, vagyis 16,82%-kal csökkent (987 turista 2017-ben, 821 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a turistaház szállástípust választották, 83 turistával, azaz 17,29%-kal nőtt (480 turista 2016-ban, 563 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 176 turistával, vagyis 31,26%-kal csökkent (563 turista 2017-ben, 387 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten az iskolai és óvodai tábor szállástípust választották, 1.288 turistával, azaz 73,06%-kal csökkent (1.763 turista 2016-ban, 475 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 531 turistával, vagyis 111,79%-kal emelkedett (475 turista 2017-ben, 1006 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten a panzió szállástípust választották, 14.827 turistával, azaz 13,78%-kal nőtt (107.624 turista 2016-ban, 122.451 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.778 turistával, vagyis 2,27%-kal csökkent (122.451 turista 2017-ben, 119.673 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik országos szinten az agroturisztikai panzió szállástípust választották, 22.053 turistával, azaz 33,86%-kal nőtt (65.134 turista 2016-ban, 87.187 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.606 turistával, vagyis 2,99%-kal emelkedett (87.187 turista 2017-ben, 89.793 turista 2018-ban).

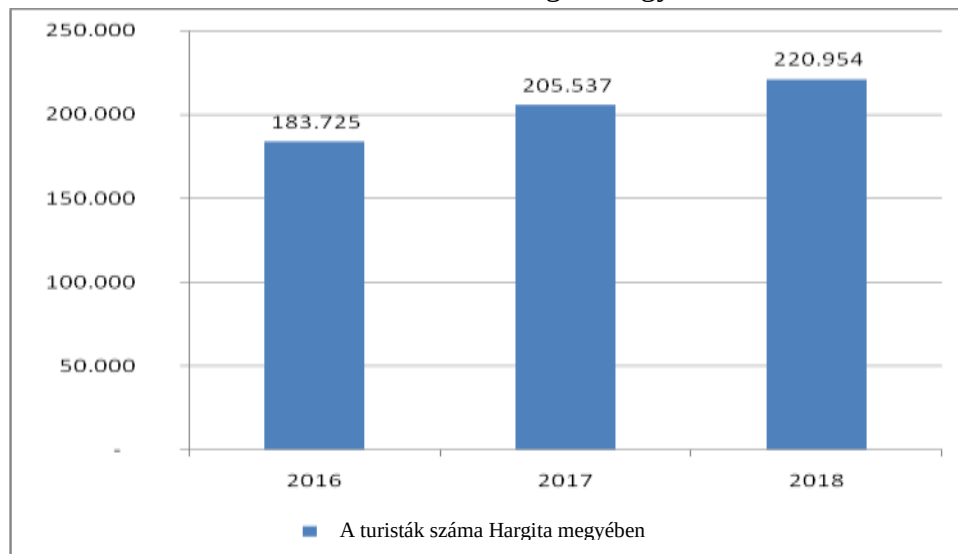
2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik országos szinten a folyami és tengeri hajókon található szállástípust választották, 689 turistával, azaz 3827,78%-kal nőtt (18 turista 2016-ban, 707 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 386 turistával, vagyis 54,60%-kal emelkedett (707 turista 2017-ben, 1.093 turista 2018-ban).

2.1.3 A HARGITA MEGYÉBEN REGISZTRÁLT TURISZTIKAI KERESLET ALAKULÁSA

2.1.3.1. A turisták számának alakulása Hargita megyében

A turisták száma fontos mutatója a turizmus fejlesztésére vonatkozó következtetések megfogalmazásának Hargita megye szintjén. A Nemzeti Statisztikai Hivatal adatainak megfelelően a 2016 és 2018 közötti időszakban Hargita megyei turistaszám a következő helyzetet mutatja:

23. ábra: A turisták számának alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 23. ábrán látható, 2016 és 2018 között a turisták száma Romániában növekvő tendenciát mutat. 2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyét keresték fel, 21.812 turistával nőtt (183.725 turista 2016-ban, 205.537 turista 2017-ben), ami 11,87%-os növekedést jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 15.417 turistával emelkedett (205.537 turista 2017-ben, 220.954 turista 2018-ban).

A turisták számának 2016 és 2018 közötti emelkedő tendenciája hangsúlyozza az idegenforgalom Hargita megyei fejlődési kapacitását.

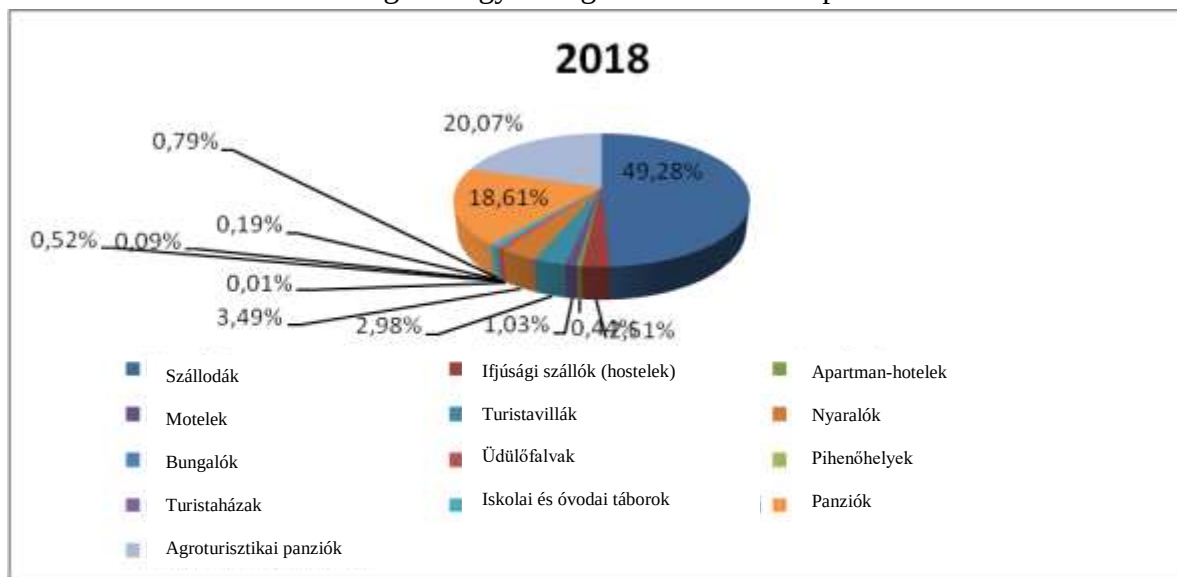
A Nemzeti Statisztikai Hivatal által szolgáltatott hivatalos statisztikai adatokon kívül a Székelyföld Turisztikai Úticél-menedzsment Klaszter által végzett belső vizsgálat keretén belül megállapították, hogy a 2018-ban Hargita megyébe látogató turisták száma 215.405 volt.

2.1.3.2. A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint

Hargita megyében a leginkább kedvelt szállástípusok 2016 és 2018 között a következők voltak: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, turistavillák, nyaralók, bungalók, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, panziók és agroturisztikai panziók.

(2,71%), apartman-szállodák (0,75%), motelek (0,78%), turistavillák (2,66%), nyaralók (4,03%), bungalók (0,03%), kempingek (1,83%), pihenőhelyek (0,01%), turistaházak (0,13%), panziók (19,01%), valamint agroturisztikai panziók (19,27%).

26. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 26. ábrán látható, a turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2018-os évben a következő volt: szállodák (49,28%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,51%), apartman-szállodák (0,44%), motelek (1,03%), turistavillák (2,98%), nyaralók (3,49%), bungalók (0,01%), kempingek (1,31%), pihenőhelyek (0,09%), turistaházak (0,19%), panziók (18,61%), valamint agroturisztikai panziók (20,07%).

A mobilitás szempontját figyelembe véve a 2016–2018-as időszakban a turisták száma Hargita megyében a következő módon változott a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében:

7. táblázat A turisták számának alakulása Hargita megyében a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban:

Létesítmény megnevezése	2016	2017	2018
Szállodák	89.136	100.280	108.878
Ifjúsági szállók (Hostelek)	5.809	5.573	5.535
Apartman-szállodák	-	1.535	962
Motelek	1.984	1.596	2.269
Turistavillák	4.552	5.475	6.583
Nyaralók	7.668	8.293	7.713
Bungalók	37	66	26
Kempingek	3.152	3.763	2.903

Pihenőhelyek	-	14	203
Turistaházak	821	261	418
Panziók	36.094	39.064	41.121
Agroturisztikai panziók	34.472	39.617	44.343
ÖSSZESEN	183.725	205.537	220.954

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a szálloda szállástípust választották, 11.144 turistával, azaz 12,5%-kal nőtt (89.136 turista 2016-ban, 100.280 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 8.598 turistával, vagyis 8,57%-kal emelkedett (100.280 turista 2017-ben, 108.878 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében az ifjúsági szálló (hostel) szállástípust választották, 236 turistával, azaz 4,06%-kal csökkent (5.809 turista 2016-ban, 5.573 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 38 turistával, vagyis 0,68%-kal csökkent (5.573 turista 2017-ben, 5.535 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében az apartman-szálloda szállástípust választották, 1535 turistával nőtt (0 turista 2016-ban, 1.535 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 573 turistával, vagyis 37,33%-kal csökkent (1.535 turista 2017-ben, 962 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a motel szállástípust választották, 388 turistával csökkent (1.984 turista 2016-ban, 1.596 turista 2017-ben), ami 19,56%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 673 turistával, vagyis 42,17%-kal nőtt (1.596 turista 2017-ben, 2.269 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a turistavilla szállástípust választották, 923 turistával nőtt (4.552 turista 2016-ban, 5.475 turista 2017-ben), ami 20,28%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1108 turistával, vagyis 20,24%-kal nőtt (5.475 turista 2017-ben, 6.583 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a nyaraló szállástípust választották, 625 turistával nőtt (7.668 turista 2016-ban, 8.293 turista 2017-ben), ami 8,15%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 580 turistával, vagyis 6,99%-kal nőtt (8.293 turista 2017-ben, 7.713 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a bungaló szállástípust választották, 29 turistával nőtt (37 turista 2016-ban, 66 turista 2017-ben), ami 78,38%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 40 turistával, vagyis 60,61%-kal csökkent (66 turista 2017-ben, 26 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében az üdülőfaló szállástípust választották, 611 turistával nőtt (3.152 turista 2016-ban, 3.763 turista 2017-ben), ami

19,38%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 860 turistával, vagyis 22,85%-kal csökkent (3.763 turista 2017-ben, 2.903 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a pihenőhelyek szállástípust választották, 14 turistával nőtt (0 turista 2016-ban, 14 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 189 turistával, vagyis 1350%-kal nőtt (14 turista 2017-ben, 203 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a turistaház szállástípust választották, 560 turistával csökkent (821 turista 2016-ban, 216 turista 2017-ben), ami 68,21%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 157 turistával, vagyis 60,15%-kal nőtt (261 turista 2017-ben, 418 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében a panzió szállástípust választották, 2.970 turistával nőtt (36.094 turista 2016-ban, 39.064 turista 2017-ben), ami 8,23%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.057 turistával, vagyis 5,27%-kal nőtt (39.064 turista 2017-ben, 41.121 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon turisták száma, akik Hargita megyében az agroturisztikai panzió szállástípust választották, 5.145 turistával nőtt (34.472 turista 2016-ban, 39.617 turista 2017-ben), ami 14,93%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 4.726 turistával, vagyis 11,93%-kal nőtt (39.617 turista 2017-ben, 44.343 turista 2018-ban).

A Nemzeti Statisztikai Hivatal által szolgáltatott hivatalos statisztikai adatokon kívül a Székelyföld Turisztikai Úticél-menedzsment Klaszter által végzett belső vizsgálat a megye szintjén a következő megoszlást mutatja a szállástípusok szerinti szórásban: Szállodák – 50,99% (109.840 turista), motelek – 1,05% (2.269 turista), turistavillák – 3,06% (6.583 turista), nyaralók – 3,58% (7713 turista), Panziók – 18,35% (39.528 turista), agroturisztikai panziók – 18,75% (40.387 turista).

2.1.3.3. A turisták Hargita megyei megoszlása a származási helyük szerint

Hargita megyében a turisták származása szempontjából két típusú idegenforgalmat különböztetünk meg: az egyik a belföldi turizmus, amely azon belföldi turistákat foglalja magában, akik a Hargita megye területén található idegenforgalmi látványosságokat látogatják meg, illetve a külföldi turizmus, amely azon külföldi turisták számát foglalja magában, akik a megye területén található idegenforgalmi látványosságokat látogatják meg.

Származási hely szempontjából a 2016 és 2018 közötti időszakban a Hargita megyei turistaszám a következő megoszlást mutatja:

27. ábra A turisták Hargita megyei megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban

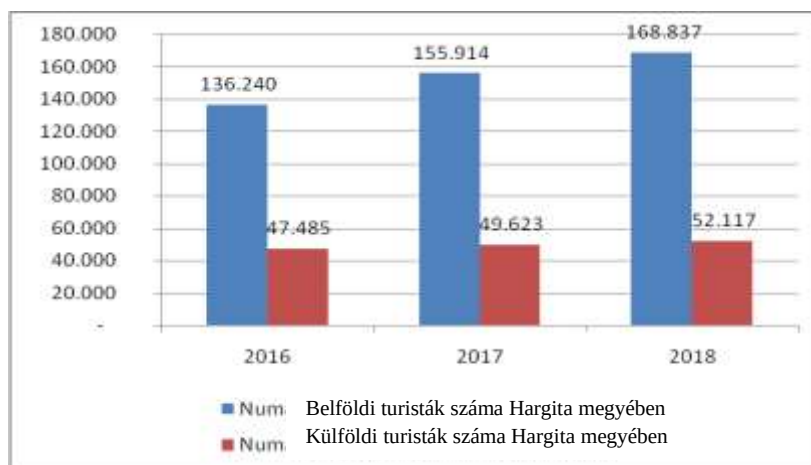
Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 27. ábrán látható, 2016 és 2018 között Hargita megyében a hazai turizmus van túlsúlyban, amelyben az ország lakosai vesznek részt, akik az idegenforgalmi látványosságok meglátogatás céljából az ország különböző régióiba és településeire utaznak. A 2016-ban Hargita megye szintjén mért turistaszám 77,45%-át belföldi turisták tették ki, 2017-ben ez az arány 75,86%, míg 2018-ban 76,41%.

A külföldi turizmus Hargita megyében szerény mértékben van jelen, így az megye szintjén mért turistaszámból a külföldi turisták aránya 2016-ban 25,85%, 2017-ben 24,14%, míg 2018-ban 23,59% volt.

A mobilitás szempontjából a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos turistaszám a származás figyelembevételével a következő megoszlást mutatja:

28. ábra A turisták számának Hargita megye megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 28. ábrán látható, 2016 és 2018 között Hargita megye szintjén mind a belföldi, mind a külföldi turisták száma növekvő tendenciát mutat.

2016-hoz képest 2017-ben a Hargita megyét meglátogató belföldi turisták száma 19.674 turistával, azaz 14,44%-kal nőtt (136.240 turista 2016-ban, 155.914 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 12.923 turistával, vagyis 8,29%-kal emelkedett (155.914 turista 2017-ben, 168.837 turista 2018-ban).

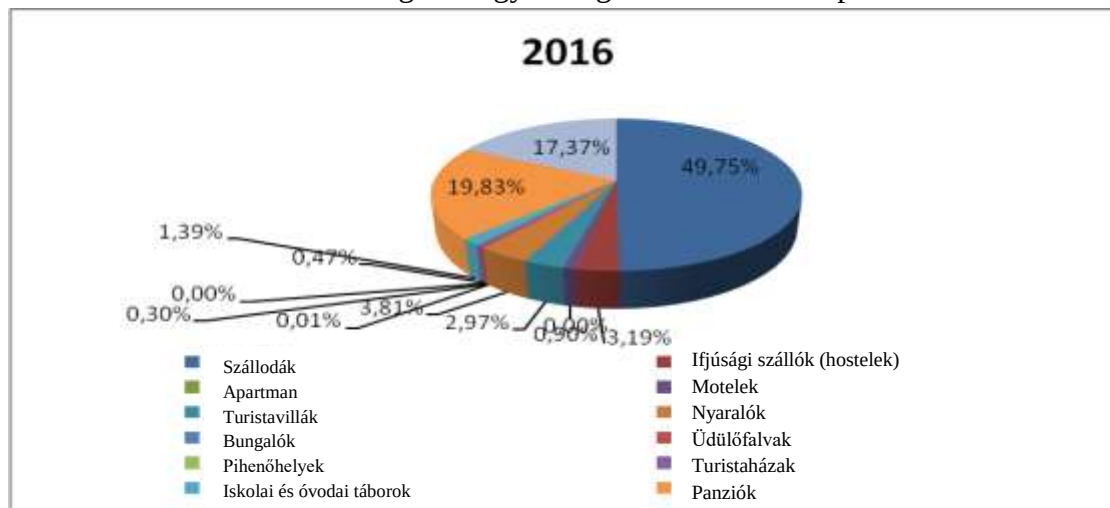
2016-hoz képest 2017-ben a Hargita megyét meglátogató külföldi turisták száma 2.138 turistával, azaz 4,50%-kal nőtt (47.485 turista 2016-ban, 49.623 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.494 turistával, vagyis 5,03%-kal emelkedett (49.623 turista 2017-ben, 52.117 turista 2018-ban).

2.1.3.4. A belföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint

Hargita megyében a belföldi turisták által leginkább kedvelt szállástípusok 2016 és 2018 között a következők voltak: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, turistavillák, nyaralók, bungalók, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, iskolai és óvodai táborok, panziók és agroturisztikai panziók.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal szerint a belföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint a referenciaidőszak mindhárom évének vonatkozásában a következő:

29. ábra A belföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban

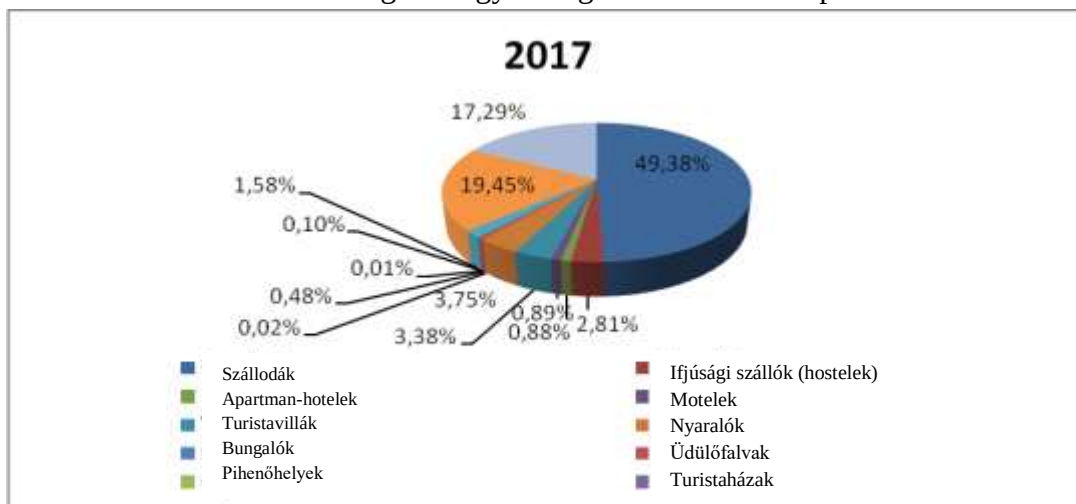

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 29. ábrán látható, a belföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2016-os évben a következő: szállodák (49,75%), ifjúsági szállók (hostelek) (3,19%),

apartman-szállodák (0%), motelek (0,09%), turistavillák (2,97%), nyaralók (3,81%), bungalók (0,01%), kempingek (1,70%), pihenőhelyek (0%), turistaházak (0,47%), panziók (19,83%), valamint agroturisztikai panziók (17,37%).

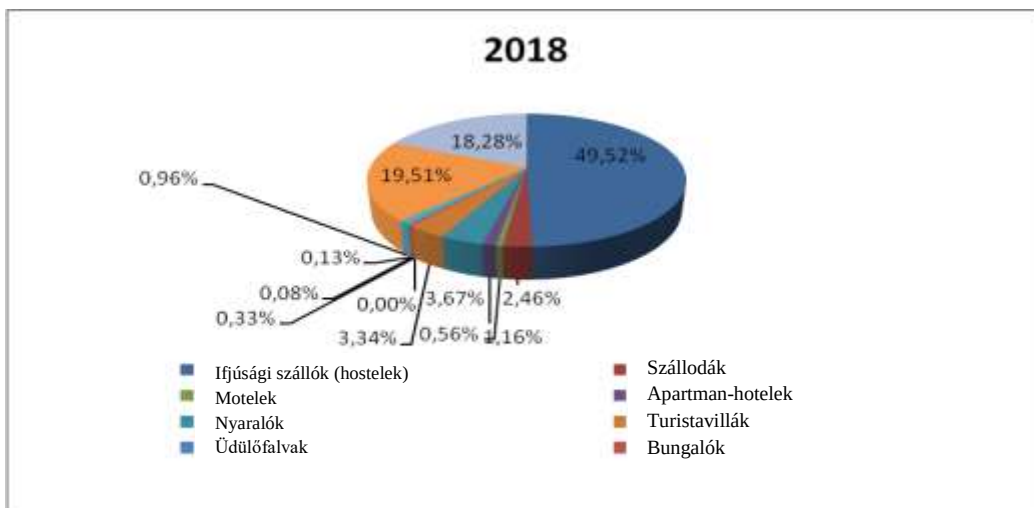
30. ábra A belföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 30. ábrán látható, a belföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2017-es évben a következő: szállodák (49,38%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,81%), apartman-szállodák (0,88%), motelek (0,89%), turistavillák (3,38%), nyaralók (3,75%), bungalók (0,02%), kempingek (2,06%), pihenőhelyek (0,01%), turistaházak (0,10%), panziók (19,45%), valamint agroturisztikai panziók (17,29%).

31. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 31. ábrán látható, a belföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2018-as évben a következő: szállodák (49,52%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,46%), apartman-szállodák (0,56%), motelek (1,16%), turistavillák (3,67%), nyaralók (3,34%), bungalók (0%), kempingek (1,29%), pihenőhelyek (0,08%), turistaházak (0,13%), panziók (19,51%), valamint agroturisztikai panziók (18,28%).

A mobilitás szempontját figyelembe véve a 2016–2018-as időszakban a külföldi turisták száma Hargita megyében a következő módon változott a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében:

8. Táblázat: A belföldi turisták számának alakulása Hargita megyében a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban:

Létesítmény megnevezése	2016	2017	2018
Szállodák	67.775	76.987	83.612
Ifjúsági szállók (Hostelek)	4.351	4.377	4.152
Apartment-szállodák	-	1.370	943
Motelek	1.223	1.382	1.966
Turistavillák	4.053	5.264	6.197
Nyarálók	5.186	5.843	5.639
Bungalók	18	26	-
Kempingek	2.312	3.211	2.180
Pihenőhelyek	-	14	134
Turistaházak	645	153	223
Panziók	27.017	30.328	32.932
Agroturisztikai panziók	23.660	26.959	30.859
ÖSSZESEN	136.240	155.914	168.837

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében az szálloda szállástípust választották, 9.212 turistával, azaz 13,59%-kal nőtt (67.775 turista 2016-ban, 76.987 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 6.625 turistával, vagyis 8,61%-kal emelkedett (76.987 turista 2017-ben, 9.212 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében az ifjúsági szálló (Hostel) szállástípust választották, 26 turistával, azaz 0,60%-kal növekedett (4.351 turista 2016-ban, 4.377 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 255 turistával, vagyis 5,14%-kal csökkent (4.377 turista 2017-ben, 4.152 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében az apartman-szálloda szállástípust választották, 1.370 turistával nőtt (0 turista 2016-ban, 1.370 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 427 turistával, vagyis 31,17%-kal csökkent (1.370 turista 2017-ben, 943 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a motel szállástípust választották, 159 turistával nőtt (1.223 turista 2016-ban, 1.382 turista 2017-ben), ami 13%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 584 turistával, vagyis 42,26%-kal nőtt (1.382 turista 2017-ben, 1.966 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a turistavilla szállástípust választották, 1.211 turistával nőtt (4.053 turista 2016-ban, 5.264 turista 2017-ben), ami 29,88%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 933 turistával, vagyis 17,72%-kal nőtt (5.264 turista 2017-ben, 6.197 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a nyaraló szállástípust választották, 657 turistával nőtt (5.186 turista 2016-ban, 5.843 turista 2017-ben), ami 12,67%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 204 turistával, vagyis 3,49%-kal csökkent (5.843 turista 2017-ben, 5.639 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a bungaló szállástípust választották, 8 turistával nőtt (18 turista 2016-ban, 26 turista 2017-ben), ami 44,44%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 26 turistával, vagyis 100%-kal csökkent.

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a kemping szállástípust választották, 899 turistával nőtt (2.312 turista 2016-ban, 3.211 turista 2017-ben), ami 38,88%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.031 turistával, vagyis 32,11%-kal csökkent (3.211 turista 2017-ben, 2.180 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a pihenőhelyek szállástípust választották, 14 turistával nőtt (0 turista 2016-ban, 14 turista 2017-

ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 120 turistával, vagyis 857,14%-kal nőtt (14 turista 2017-ben, 134 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a turistaház szállástípust választották, 492 turistával csökkent (645 turista 2016-ban, 153 turista 2017-ben), ami 76,28%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 70 turistával, vagyis 45,75%-kal nőtt (153 turista 2017-ben, 233 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében a panzió szállástípust választották, 3.311 turistával nőtt (27.017 turista 2016-ban, 30.328 turista 2017-ben), ami 12,26%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 2.604 turistával, vagyis 8,59%-kal nőtt (30.328 turista 2017-ben, 32.932 turista 2018-ban).

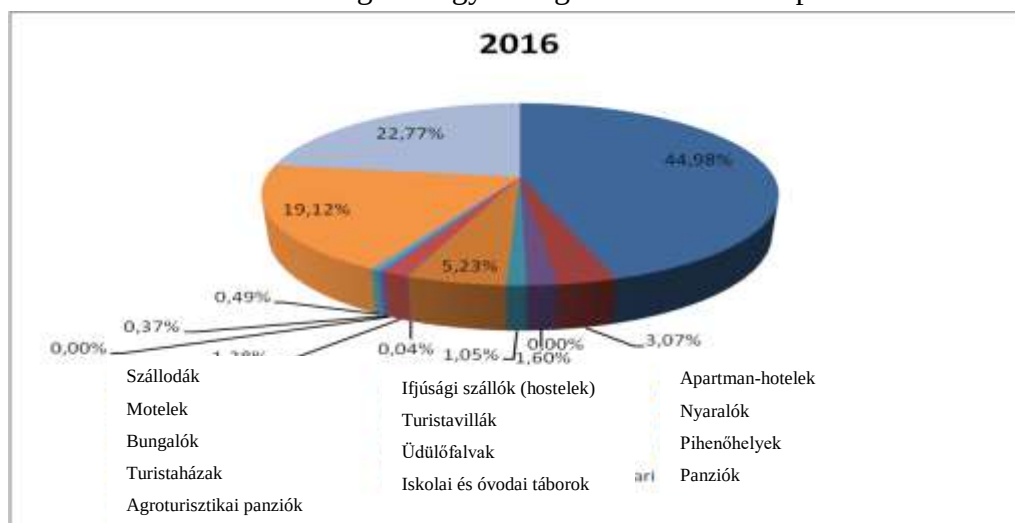
2016-hoz képest 2017-ben azon belföldi turisták száma, akik Hargita megyében az agroturisztikai panzió szállástípust választották, 3.299 turistával nőtt (23.660 turista 2016-ban, 26.959 turista 2017-ben), ami 13,94%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 3.900 turistával, vagyis 14,47%-kal nőtt (26.959 turista 2017-ben, 30.859 turista 2018-ban).

2.1.3.5. A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint

Hargita megyében a külföldi turisták által leginkább kedvelt szállástípusok 2016 és 2018 között a következők voltak: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, turistavillák, nyaralók, bungalók, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, panziók és agroturisztikai panziók.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal szerint a külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint a referenciaidőszak mindhárom évének vonatkozásában a következő:

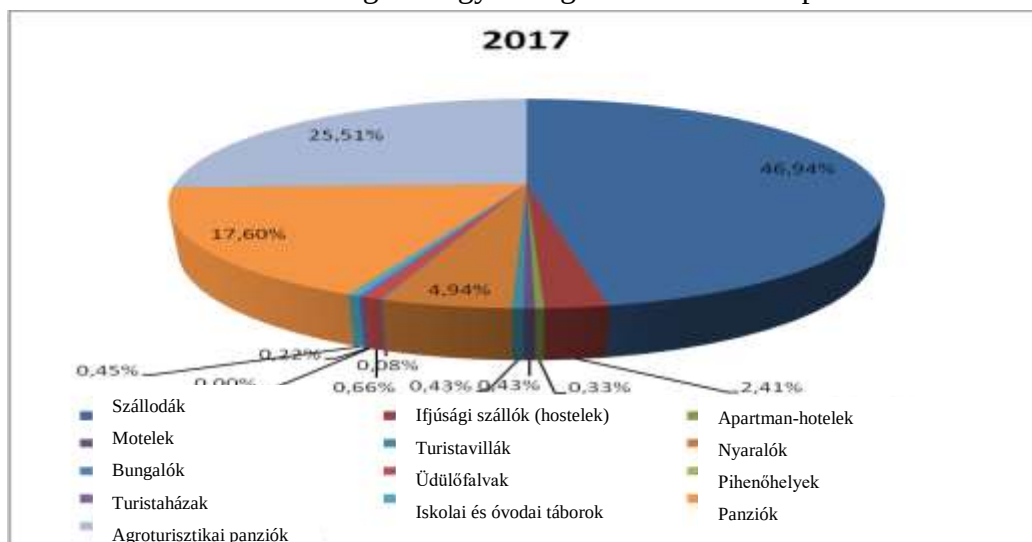
32. ábra: A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 32. ábrán látható, a külföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2016-os évben a következő: szállodák (44,98%), ifjúsági szállók (hostelek) (3,07%), apartman-szállodák (0%), motelek (1,60%), turistavillák (1,05%), nyaralók (5,23%), bungalók (0,04%), kempingek (1,77%), pihenőhelyek (0%), turistaházak (0,37%), panziók (19,12%), valamint agroturisztikai panziók (22,77%).

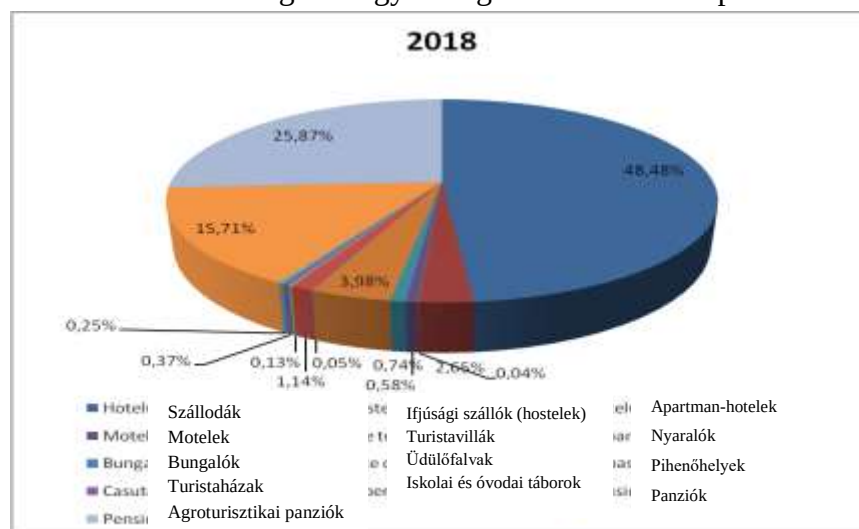
33. ábra: A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 33. ábrán látható, a külföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2017-es évben a következő: szállodák (46,94%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,41%), apartman-szállodák (0,33%), motelek (0,43%), turistavillák (0,43%), nyaralók (4,94%), bungalók (0,08%), kempingek (1,11%), pihenőhelyek (0%), turistaházak (0,22%), panziók (17,60%), valamint agroturisztikai panziók (22,51%).

34. ábra: A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 34. ábrán látható, a külföldi turisták szállástípusok szerinti megoszlása Hargita megyében a 2018-as évben a következő: szállodák (48,48%), ifjúsági szállók (hostelek) (2,65%), apartman-szállodák (0,04%), motelek (0,58%), turistavillák (0,74%), nyaralók (3,98%), bungalók (0,05%), kempingek (1,39%), pihenőhelyek (0,13%), turistaházak (0,37%), panziók (15,71%), valamint agroturisztikai panziók (25,87%).

A mobilitás szempontját figyelembe véve a 2016–2018-as időszakban a külföldi turisták száma Hargita megyében a következő módon változott a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében:

9. táblázat A külföldi turisták számának alakulása Hargita megyében a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban:

Létesítmény megnevezése	2016	2017	2018
Szállodák	21.361	23.293	25.266
Ifjúsági szállók (Hostelek)	1.458	1.196	1.383
Apartment-szállodák	-	165	19
Motelek	761	214	303
Turistavillák	499	211	386
Nyaralók	2.482	2.450	2.074
Bungalók	19	40	26
Kempingek	840	552	723
Pihenőhelyek	-	-	69
Turistaházak	176	108	195
Panziók	9.077	8.736	8.189
Agroturisztikai panziók	10.812	12.658	13.484
ÖSSZESEN	47.485	49.623	52.117

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Hargita megyében az szálloda szállástípust választották, 1.932 turistával, azaz 9,04%-kal nőtt (21.3615 turista 2016-ban, 23.293 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1.973 turistával, vagyis 8,47%-kal emelkedett (23.293 turista 2017-ben, 25.266 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Hargita megyében az ifjúsági szálló (Hostel) szállástípust választották, 262 turistával, azaz 17,97%-kal csökkent (1.458 turista 2016-ban, 1.196 turista 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 187 turistával, vagyis 15,64%-kal nőtt (1.196 turista 2017-ben, 1.383 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Hargita megyében az apartman-szálloda szállástípust választották, 165 turistával nőtt (0 turista 2016-ban, 165 turista

2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 146 turistával, vagyis 88,48%-kal csökkent (165 turista 2017-ben, 19 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a motel szállástípust választották, 547 turistával csökkent (761 turista 2016-ban, 214 turista 2017-ben), ami 71,88%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 89 turistával, vagyis 41,59%-kal nőtt (214 turista 2017-ben, 303 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a turistavilla szállástípust választották, 288 turistával csökkent (499 turista 2016-ban, 211 turista 2017-ben), ami 57,72%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 175 turistával, vagyis 82,94%-kal nőtt (211 turista 2017-ben, 386 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a nyaraló szállástípust választották, 32 turistával csökkent (2.482 turista 2016-ban, 2.450 turista 2017-ben), ami 1,29%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 376 turistával, vagyis 15,35%-kal csökkent (2.450 turista 2017-ben, 2.074 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a bungaló szállástípust választották, 21 turistával nőtt (19 turista 2016-ban, 40 turista 2017-ben), ami 110,53%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 14 turistával, vagyis 35%-kal csökkent (40 turista 2017-ben, 26 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a kemping szállástípust választották, 288 turistával csökkent (840 turista 2016-ban, 552 turista 2017-ben), ami 34,29%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 171 turistával, vagyis 30,98%-kal nőtt (552 turista 2017-ben, 723 turista 2018-ban).

2018-ban 2017-hez képest azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a pihenőhely szállástípust választották, 14 turistával nőtt (0 turista 2017-ben, 69 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a turistaház szállástípust választották, 68 turistával csökkent (176 turista 2016-ban, 108 turista 2017-ben), ami 38,64%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 87 turistával, vagyis 80,56%-kal nőtt (108 turista 2017-ben, 195 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében a panzió szállástípust választották, 341 turistával csökkent (9.077 turista 2016-ban, 8.736 turista 2017-ben), ami 3,76%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 547 turistával, vagyis 6,26%-kal csökkent (8.736 turista 2017-ben, 8.189 turista 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben azon külföldi turisták száma, akik Harghita megyében az agroturisztikai panzió szállástípust választották, 1.486 turistával nőtt (10.812 turista 2016-ban, 12.658 turista 2017-ben), ami 17,07%-ot jelent, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 826 turistával, vagyis 6,53%-kal nőtt (12.658 turista 2017-ben, 13.484 turista 2018-ban).

2.2 A HARGITA MEGYEI TURISZTIKAI KÍNÁLAT TRENDJEI

2.2.1 LÁTVÁNYOSSÁGOK ÉS ERŐFORRÁSOK, A MENEDZSMENTTEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK

A turizmus formáinak bemutatása Hargita megye szintjén

Hargita megyében az erőforrások mind a természeti, mind az antropogén (ember által létrehozott) környezet szintjén azonosíthatók. Ennek értelmében egy adott terület értékét és láthatóságát nagymértékben annak képe, megjelenése adja, de jelentős a vele érintkezésbe kerülő személyre gyakorolt benyomása is.

Az erőforrásokat oly módon kell népszerűsíteni és reklámozni, hogy minél több látogatót vonzzanak.

A látványosságok mindazokat a tényezőket foglalják magukban, amelyek befolyással vannak a látogatóközönség azon döntéseire, hogy a helyszínre utazzanak, ugyanakkor pedig arra ösztönzik őket, hogy a velük kapcsolatos információkat felderítsék és megismerjék.

Minél inkább népszerűsített, látogatott és kedvelt egy helyszín, annál inkább válik a látogatók által keresett izgalmas látványossággá.

A vonzerő számszerűsíthető, értéke kifejezi a terület turisztikai vonzerejét. Esetünkben a megfigyelt terület egy önálló közigazgatási egység: Hargita megye.

A megye látványosságai mindazon erőforrások és szolgáltatások összességével határozhatók meg, amelyek a területre vonzzák a turistákat, illetve arra készítik őket, hogy útutazásuk során megálljanak és részesüljenek a helyi élményekből vagy a kínált szolgáltatásokból.

Ez e-turizmus módszerét egyre gyakrabban alkalmazzák, ezért azt a látogatás egyik formájának kell tekinteni. A látványosságok teljes mértékben az erőforrásokra épülnek, amelyek jellegüknek megfelelően két nagy csoportra oszthatók: ezek a természeti turisztikai erőforrások, illetve az ember által létrehozott turisztikai erőforrások.

A természeti turisztikai erőforrások

Bizonyított tény, hogy a turisták túlnyomó többsége háborítatlan, természetes látképet vagy természeti elemeket szeretne megcsodálni, olyanokat, amelyeken az emberi beavatkozásnak csak legapróbb és legjelentéktelenebb formái azonosíthatók. Az ilyen jellegű egyedi helyszínek (pl. hegyek, szorosok, szurdokok, barlangok, rezervátumok stb.) eléréséhez, azok megcsodálásához vagy meglátogatásához szükség van az optimális megoldások felkutatására, amik lehetővé teszik az ilyen területekhez való hozzáférést. Az adott helyszínek körüli tájrendezés magában foglalta az ösvények, a megközelítést szolgáló utak kiépítését, a pihenő- vagy kiszolgálópontok kialakítását, a teret tehát módosították, ami akár a látkép jelentős megváltozásához is vezetett. Ezeket a módosításokat azonban minimálisra kell csökkenteni az egyensúlyi helyzet fenntartásának érdekében, amely védi és megőrzi a táj csodálatos elemeit az elkövetkező generációk részére is.

A turisztikai tevékenység szempontjából fontos természeti erőforrások fő kategóriái: domborzat, vízrajz, éghajlat és biodiverzitás.

A domborzat vonzerejét képező erőforrások

A domborzat a látogatók számára a legjelentősebb erőforrás, és minden tájképi vonzerő alapját képezi. A domborzati formák sokfélesége, azok látványa, tájképi értéke egyértelmű fontosságú a turisztikai létesítmények szempontjából is azok domborzati, közettani, tektonikus felépítése, valamint az egyéb alakító tényezőkkel való kapcsolata szempontjából.

A domborzat és a természeti környezet egyéb elemei, mint például a vízrajz, az éghajlat és a növényzet kölcsönösen támogatják egymást. Egymásra gyakorolt hatásuk kölcsönös, a domborzat vonzerejét növeli az egyéb elemek hangsúlyos jelenléte.

A domborzati formák sokfélesége, azok komplexitása hozzájárul a tájképnek mindenki számára vonzóvá tételéhez. A domborzati formák szűk térbe való csoportosulása különleges tájképek kialakítását eredményezi, és ezzel is növeli azok értékét.

Az ilyen formák között megemlíthendők a lejtők, a gerincek, a hágók, a szorosok, a vízmosások, a szurdokok, a vízesések, a kráterek és vulkáni kúpok, a völgyek, a dolinák, a víznyelők, a barlangok, a meanderek stb.

Az ilyen formák társulásából létrejövő társulások kapcsán megemlíthendők a jégkorszaki, a vulkanikus eredetű domborzati elemek, a mészkő-alapú és sóképződmények turisztikai potenciálja.

A jégkorszaki eredetű domborzati elemek struktúrája, közettani és felépítése, valamint az alakító tényezőkkel való kapcsolata következtében a táj jelentős tájképi potenciállal rendelkezik.

A hegyvidéki régiók által nyújtott változatos tájak, az alakzatok közötti kontrasztok különleges személyiséget kölcsönöznek, és hozzájárulnak a tájkép vonzerejéhez.

A jég által alakított domborzat a négy jégkorszak tevékenységének eredménye, azok közül is leginkább az utolsó kettőé (Riss, Wurm), amelyek során a körkörös és völgyi gleccserek alakították ki a Kárpátok legmagasabb régióit. A táj jelenlegi formája a gleccserek eróziójának köszönhető.

A legszebb és leglátványosabb domborzati formák közé tartoznak a többnyire piramis formájú, kétezer méternél magasabb hegycsúcsok: a Kelemen-havasok, amelynek csúcsai a körkörös gleccserek fölött maradtak, Hargita megye egyetlen olyan hegységét képezik, amely meghaladja a kétezer méteres tengerszint feletti magasságot; az alpesi gerincek, amelyek a pleisztocén kori jégerózió tevékenységének következtében alakultak ki a hegycsúcsok mindkét oldalán, szűk, töredezett gerinceket eredményezve; a körkörös gleccserek a gleccser-táj alapvető morfológiai elemei, szerkezetük komplex és kiterjedt.

A hegylábat jelentős sziklaképződmények jellemzik, amelyek előtt gleccsertavak is megtalálhatók.

A megye északi részén a táj lenyűgöző aspektusát a Kelemen-havasok csúcsai által kínált sokszínűség adja. Ezek bár vulkanikus eredetűek, magasságuk miatt nem mentesültek a jég formáló hatásától, amelyeket habár később a felszíni erózió folyamatai is alakítottak, mégis máig magukon viselik a jégkorszak nyomait.

A Reketyés-csúcs alatti glaciális eredetű Jézer tó magán viseli a jégkorszak jellegzetes nyomait, bár a völgyek képe idővel átalakult.

A Neogén vulkáni kitörései jelentős szerepet játszanak a vulkanikus domborzat turisztikai potenciáljának meghatározásában.

Ezek a kitörések lélegzetállító domborzati formákat hoztak létre: krátereket, kalderákat, amelyeket a magas csúcsok körkörös elhelyezkedése is hangsúlyoz.

Itt említjük meg a 10 km átmérőjű Kelemen-kalderát, melyet a következő csúcsok vesznek körbe: Veres-kő, a Tamó, a Reketyés-csúcs, a Vajda-csúcs, a Kelemen-forrás-csúcs és a Cserbükk. A létrehozott kép egy hatalmas, nyílt amfiteátrum, amely északra, a Haita-völgy felé nyit. Az oszlopcsoportok néhol még ma is azonosíthatók a függőleges falakon, amelyeket az exogén tényezők alakítottak ki.

A megye északi részén jól körvonalazódó, töredezett, nagyméretű kráterek találhatók, amelyeket magas, körkörös csúcsok hangsúlyoznak.

A Fancsal-Öreghegy hegységek 13 kilométeres kalderája részlegesen maradt fenn. Ez a Száka-hegyben folytatódna, ahol jó állapotban maradt fenn egy kráter, aztán a Solymos- és Csomád-hegységben.

A Hargita hegyvonulatában északról délre haladva tíz vulkáni kúp azonosítható. Ezek közül a leginkább lenyűgöző az 1800 métert is meghaladó Hargita-kúp, melyet a Vargyas-patak völgye zár le. Ezt követi a Lucs-kúp, amelynek kalderájában egy tőzegláp alakult ki ugyanazzal a megnevezéssel.

A Hargita hegyvonulatának délkeleti részén a Nagy-Csomád hegytömbje található, két iker kráterrel, amelyek egyikében megtalálható Románia egyetlen vulkanikus tava, a Szent Anna-tó. Ez az ország egyik legteljesebben fennmaradt krátere. A hegytömb ikerkrátere a hegység közvetlen közelében található, ebben a Mohos-tőzegláp helyezkedik el.

A vulkanikus kúpok nyugati felén vulkanikus platókat találunk, amelyek lépcsőzetesen ereszkednek az Erdélyi-medence irányába.

A Hargita vulkanikus fennsíkján kisebb medencék azonosíthatók, mint például a Kiruly vagy a Kápolnás, amelyek ugyanakkor jelentős ásványvíz-lelőhelyek.

A mészkő alapú domborzati egységek turisztikai potenciálját elsősorban a sokféle alalkzatok megléte jelenti, amely egy erős eróziós folyamat eredménye, ugyanakkor összefüggésben áll egy erőteljes tektonikával, valamint a szén-dioxiddal telített víz mészkőre gyakorolt kémiai hatásával.

A hegyi tájkép ezen lenyűgöző domborzati formájának a részét képezi a sok érdekes, látványos formájú mély völgy, a függőleges falak, a szirtok és vízések.

A magasabb részekben kialakult, jól meghatározott formákkal rendelkező, nagyméretű, széles kiterjedésű csúcsok, mint például az Egyes-kő, Öcsém-tető bevonzzák és szépségükkel elkápráztatják a térségen áthaladó látogatók nagy részét.

Viszonylag kis kiterjedése ellenére a Nagy-Hagymás-hegység kiemelt szerepet kap a megye vonzerejének meghatározásában.

A Békás- és a Kis-Békás-szoros, illetve mellékfolyóik vadregényes képet nyújtanak, ezáltal pedig egyedi emlékekkel ajándékozzák meg azokat a turistákat, akik úgy döntenek, hogy felkeresik őket. A 7,5 km hosszúságú patak mellékvizeivel, a Sugó-patakkal, a Juhok-patakkal, a Szuhárd-patakkal, a Kupás-patakkal, a Lápossal, valamint a Likassal együtt szűk völgyeket vés a mészkő-hegyekbe, azok hosszanti lejtőin törések, több száz méteres meredek falak és magas sziklák jönnek létre (Oltárkő, Törösvár, Fekete-torony, Bárdos-kő, Örkő stb.), valamint számos szirt.

A negatív domborzati formák, melyek közül megemlíthetők a dolinák és a dolinák együttesei, amelyek kizárólag mészköves felületeken alakulnak ki, kisebb medencék és zsombolyok formájában, igen látványos képződményekként jelennek meg, akár csak a valódi tölcsérek, amelyek révén a felszíni víz a föld alatti rendszerekbe kerül.

A területen található barlangok földalatti üregekként jelennek meg, és csak ritkán haladják meg a néhány száz métert. Turisztikai potenciálként a barlangok nagy vonzerővel bírnak, hiszen felkeltik a látogatók érdeklődését. Mindez annak köszönhető, hogy nemcsak lenyűgözőek, hanem a meglepetés erejével hatnak, és magukkal ragadják a felfedezni vágyó látogatókat.

A területen található legismertebb barlangok: Sugó-barlang, a Sugó-patak völgyében található, jól kiépített és karbantartott Hóvirág-barlang, a Bardóc-patak völgyében található Láng-barlang és Bardóc-barlang.

A turistákat megcsodálhatják a sztalagmitokat, sztalagtitokat, az oszlopokat, a parietális áramlásokat stb.

A többi barlang is hasonlóan lenyűgöző és pozitív hatást gyakorol a tájról alkotott összképre még akkor is, ha a mérete nem annyira impozáns.

A cseppkövek mellett ezek az endokarsztikus formák akár fosszilis gleccsereknek is helyet adhatnak. Ezen a ponton fontos megemlíteni a barlangi medve (*Ursus speleus*) csontvázának a felfedezését, vagy egyéb kisebb emlősökét, például a Sugó-barlangban.

A különböző differenciált keménységű sziklákon áthaladó víz látványos szakaszok kialakulásához vezetett, amelyek komplex fiziológiával rendelkeznek, a szurdokok és a szorosok szűk szakaszait, továbbá nagy, sima részeket alkotnak, amelyek hegyközi medencéket képeznek

(Gyergyói-medence, Felcsíki-medence, Bélbori-medence, Borszéki-medence, Gyimesi-medence és Kászoni-medence).

Mindezek hozzájárulnak a völgyek és szurdokok turisztikai potenciáljának növeléséhez.

Ezek mellett megemlíthetjük a szorosokat is, amelyek nagy potenciállal rendelkeznek a turisták bevonzásának tekintetében. Ezeket eltérő hosszúságú szűk és mély völgyek alkotják. Főbb jellemzőik a kis szélesség (csak néhány tíz méter), meredek lejtők, amelyeket gyakran hosszanti belógó meredélyek szakítanak meg.

Ezek monoklinális folyamat során vagy gyűrődéssel jöttek létre.

Esetünkben a szorosok kialakulása egy mennyezet beomlásának lehet a következménye, így pedig a folyami szakaszok megnyíltak, és hozzáférést biztosítanak más struktúrákhoz, mint például a növényzet, barlangok, zsombolyok, vízmosságok.

A Békás-szoros és a Gyilkos-tó a leglátványosabb képviselője a természeti értékek ezen kategóriájának.

35. ábra: Békás-szoros

Forrás: <https://visitharghita.com/>

36. ábra: Gyilkos-tó

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Ezek egy 8 km hosszú szakaszon helyezkednek el, és gyakorlatilag az ország egyik legismertebb ilyen jellegű tájegységét alkotják, hisz egy korszerű, könnyen megközelíthető, a Kárpátokon átívelő útvonalon találhatók. A legszűkebb szakaszok a Pokol-torka részen helyezkednek el, ahol 300-350 méteres meredek falak találhatók, továbbá gyakran előfordulnak szirtok és belógó meredélyek. Számos hegyi ösvény található ezen a területen. A belföldi és külföldi hegymászókra egyaránt nagy vonzerővel hat a környék (Őrkő a Pokol-torkánál, Augusztus 23. mászóút, Sziklatornyok útja, Elefántcsont-torony útja, Művészet-repedés, Szurdok-kő repedés stb.).

A szorosok szakaszának a kialakulása a nagyobb vízhálózatok tevékenységének az eredménye. Ezek igen mélyek, és rendkívül hosszú területeket fednek le. Itt a szűkebb részek a szakaszokat is magukban foglalják, ezeket pedig a kisebb tektonikus-eróziós vagy eripogenetikus eredetű medencék követik.

A fentiek mintájára a Felső-Olt esetében a Felcsíki-medence kijáratánál az Olt 5 km hosszan belevág a Tusnádnál található szurdokba, a Piricske és Nagy-Csomád andezitszikláiba.

A szurdok két hegységének, valamint a gyógyhatású szénhidrogén termál vizeknek a jelenléte számos itt található üdülőközpont létrehozását alapozta meg, ezek közül az országos fontosságú Tusnádfürdő említhető elsőként.

A megye legfontosabb völgyei: a Maros és az Olt völgye, a Kis- és Nagyküküllő völgye, Korond völgye, Bélbornál a Beszterce völgye, Kászon völgye, Ditró völgye stb.

Ezen völgyek mentén valósul meg a megyéhez való hozzáférés, itt találhatók a jelentősebb kommunikációs és közlekedési útvonalak (vasúti, közúti és légi közlekedés). Ezek egyaránt bírnak országos és helyi fontossággal.

A sókarszt-domborzat potenciálja

A sókarszt alkotta domborzat rendkívül változatos, hiszen az egyik legkönnyebben oldódó kőzet, ezért látványos, változatos formákat alakít ki. Az oldódási folyamat következtében ezeknek az alakzatoknak az élettartama meglehetősen kicsi. Kialakulhatnak karrmezők, víznyelők, mélyedések, aknák, hidak, árkadok vagy akár barlangok is.

A híres Parajdi-sóhát és Só-szoros lenyűgöző méretekkal rendelkezik gyökerei körülbelül három kilométer mélységben találhatók, átmérője 1,8 kilométer. A terület geológiai rezervátumnak számít, ahol a Só-szoroson áthaladó Korond patak különleges alakzatokat váj a tájba. Mivel a só ebben az esetben a felszínen található, a csapadékvíz egyedi formákat és sós forrásokat alakít ki. A térség jól kiépített, rendezett túraútvonallal rendelkezik. Amiatt, hogy a hegy belsejében megtalálható a parajdi sóbánya, a táj lenyűgöző jellegéről nem szabad megfeledkezni.

Az éghajlati és bioklimatikus potenciál

A térség éghajlati jellegzetességeit, amely jótékonyhatással vannak az élő szervezetre, a turisták egészségére és közérzetére, több tényező is befolyásolja: a domborzat fő alakzatai, a földrajzi elhelyezkedése, a táj szerkezetének részletei (pl. a hegyoldalak elhelyezkedése, azok lejtése és formája), valamint a növénytakaró (a növényzet és a fauna).

A bioklimatikus hatású éghajlati tényezők közül kiemelendő a hőmérséklet, a csapadék, a páratartalom, a széljárás, a légkör összetétele, a nap sugárzása stb. Mindezek meghatározzák az adott terület, régió vagy akár üdülöhely vonzerejének legfontosabb jellegzetességeit, és megállapítják, hogy megfelelnek-e az éghajlati terápia, a kezelés, a relaxációs és szabadidős tevékenységek stb. megszervezésére. Az éghajlati terápia meghatározásában alapvető fontosságúak a dinamikus (a széljárás), a termikus és a vízháztartási (a levegő páratartalma) tényezők.

Bioklimatikus mutatók

Az aeroterápia (légzéskúra) az egyik leggyakrabban alkalmazott kezelési módszerként ismert, azonban ahhoz, hogy a szervezetre fokozott hatást fejthessen ki, bizonyos feltételek meglétére van szükség, mint amilyen a megfelelő hőfaktor, illetve az aeroionizáció. Ezt a faktort az ún. tényleges egyenértékű hőmérséklet (TEH) határozza meg, amelynek megfelelően a szervezet hőérzete a páratartalom és a légmozgás együttes eredménye (Teodoreanu Elena, 1984).

A hőkomfort-indexnek megfelelően a termikus komfort érzése akkor következik be, amikor az emberi test nem veszít és nem is kap hőt. Ez az állapot bizonyos, az ember által a levegő felmelegedése, a levegő páratartalma és a légáramlatok hatása következtében ténylegesen érzékelt hőmérséklet-határok között lehetséges (tényleges egyenértékű hőmérséklet).

Hőkomfortról 16,8°C és 20,6°C között található TEH esetén beszélhetünk, 16,8°C alatt hideg miatti termikus diszkomfortról, 20,6°C fölött meleg miatti termikus diszkomfortról beszélhetünk.

Az idegenforgalmi tevékenységek többségét, azok maximális potenciálját nagyban befolyásolja a hőkomforttal jellemezhető napok száma. A termikus komforttal jellemezhető napok hegyvidéken, a tengerszint feletti legfeljebb 1.500 m magasan június és szeptember között fordulnak elő; dombvidéken és hegyvidéki medencékben ezek száma és az előfordulási időszaka nő (április-október).

A gyógyüdülőhelyeken alkalmazott aeroterápia (légfürdő) sokféle típusú lehet: hideg, mérsékelten hideg, hűvös, meleg, forró, közömbös, statikus, enyhén dinamikus, közepesen dinamikus, fokozottan dinamikus, száraz, enyhén száraz, nedves, fokozottan nedves. Ezeket az eljárásokat természetesen személyre szabottan alkalmazzák, figyelembe véve az egészségi állapotot, illetve az egyes betegekre vonatkozó terápiás javallatokat és ellenjavallatokat. Figyelembe veszik ugyanakkor a bőr felszínére gyakorolt stressz mértékét is, amely a szervezet hőszabályozási mechanizmusait segíti.

Jelentős a tüdő szintjén mérhető stressz is, ami a légzést befolyásolja, azaz az oxigén felvételét és a szén-dioxid kibocsátását. Erre közvetlen hatással van a levegő páratartalma, amely, ha magas, irritálja a légutak nyálkahártyáját. Másrészt a páratartalom hiánya kiszáradáshoz vezet, főleg téli időszakban.

Azt, hogy az éghajlat mennyire veszi igénybe a szervezetet, a bioklimatikus stressz mutatja, ami a bőr felszínét, illetve a tüdőt érő stressz együttese. Minél kisebb az értéke, annál pihentetőbb és tisztább egy régió.

A turizmus klíma index egy másik bioklimatikus mutató, amelyet Románia esetében Fărcas I. és munkatársai számoltak ki a Klausse R. és Gerault A. által javasolt képlet alapján; $I = (S + T - 5D) / 5$, ahol az I a turizmus klíma index, az S a napsütés időtartama órában kifejezve, a T az átlaghőmérséklet, a D a csapadékos órák összege, ha figyelembe vesszük, hogy egy órányi eső 5 órányi napsütésnek felel meg. Ennek az indexnek megfelelően a hegyvidéki régiókban a turizmusnak leginkább kedvező időszak július és szeptember közé tehető. Ez az időszak hosszabb a fennsíkokon, illetve a megye nyugati, Kárpátokon kívüli térségein.

Az aeroionizáció szintén fontos fizioterápiás tényező, amely a légkörben található pozitív vagy negatív ionok túlsúlyára vonatkozik.

A negatív ionok jelenléte a hegyvidéki üdülőhelyeken pozitív hatással van az olyan betegségek kezelésére, mint a bronchiális asztma, a reuma, a magas vérnyomás, a neurózis vagy a túlterheltség. A legtöbb üdülőhely ionkoncentrációs értéke 1.400 ion/cm³. Borszákon tehát negatív ionizáció állapítható meg, Tusnádfürdő esetében a helyzet unipoláris-kiegyenlített, ami az ionok két kategóriáját illeti.

Klimatikus gyógyászat

Az emberi szervezet egészségi állapotát gyakran befolyásolják az éghajlati viszonyok és azok összetevői, így tehát terápiás eszközként használhatók bizonyos betegségek kezelésére és enyhítésére.

Az ilyen típusú kezelést két formában lehet alkalmazni: az egyik a meteoroterápia, a másik a klímaterápia vagy klimatikus gyógyászat. Az első kevésbé veszi igénybe a szervezetet, hiszen otthoni környezetben is végezhető, míg a második, a klímaterápia olyan környezetben és éghajlati körülmények között alkalmazandó, amelyek eltérnek a származási helytől, hogy ezzel is ösztönözze vagy csökkentse a neurális, endokrin és vegetatív tevékenységet.

Hargita megye turisztikai üdülőhelyeinek bioklimatikus potenciálja

A Hargita megyei referencia-üdülőhelyek 500 és 1350 méter tengerszint feletti magasságban találhatók, így a kis- és közepes hegyek, valamint az intra- és szubmontán dombságok és medencék bioklimájához tartoznak. A hegyvidékek bioklimája a pozitív, illetve negatív domborzati formák esetében eltérő.

A pozitív domborzati formák közé tartoznak a fennsíkok, lejtők, csúcsok, amelyeket hideg és nedves klíma, gyakori felhősödés, de relatív hosszan tartó napsütés is jellemez. A negatív domborzati formák közé sorolhatók a medencék, völgyek, amelyek kontinentálisabb jellemzőkkel írhatók le, nyáron erőteljes napsütéssel, a szélről és a csapadéktól védettek, télen pedig gyakori a hőmérsékleti inverzió, melyet ködképződés kísér. 1.400 m alatt a termikus komfortérzet elsősorban a napos és védett területeken jelentkezik.

Marosfőn a bioklimatikus stressz összértéke 43, a bőrt érő stressz értéke 13, a tüdőt érő stresszé pedig 30. Gyilkostó esetében ezek az értékek 50, 15, illetve 35; a turizmus klíma index 54, illetve 55 a két üdülőhely esetében.

A szervezetet tonizáló, nyugtató, stimuláló bioklimának köszönhetően a marosfői üdülőhely olyan problémák kezelése esetén javallott, mint az ideggyengeség, egészségkárosodás, fizikai és szellemi túlterhelés, lábadozás, angolkór és gyerekkori növekedési zavar stb.

A Gyilkostó üdülőhely hasonló jellemvonásokkal rendelkezik, tonizáló, stimuláló hegyvidéki bioklimával, hideg telekkel és hűvös nyarakkal, és különböző betegségek enyhítésére és kezelésére javallott.

A termikus szempontból pihentető hónapok mindkét üdülőhely esetében májustól októberig tartanak. A leginkább kiegyensúlyozott hónapok a május, a szeptember és az október, a Gyilkostó esetében még az április is.

A Gyilkostó üdülőhelyhez hasonlóan a Gyimesekben, 800 méter tengerszint feletti magasságban található Sötétpatak is tonizáló, stimuláló, illetve nyugtató bioklimával rendelkezik. Hargitafürdő és a Csíkszentimrei Büdösfürdő felkeresése szív-érrendszeri, valamint az ahhoz kapcsolódó betegségek esetén javasolt (ideggyengeség, reumás betegségek, foglalkozási

megbetegedések). Ebben az esetben a tonizáló bioklíma kiegészül a mofettákkal, a vasas, hidrogén-karbonátos és szénsavas ásványvizekkel.

A hegyközi medencékben található üdülőhelyek Tusnádfürdővel hasonlíthatók össze, bár vannak különbségek a földrajzi fekvésükben: míg Tusnádfürdő az azonos nevű hegyszorosban fekszik, addig az említett üdülőhelyek (Zsögödfürdő, Csíkdánfalva, Madicsa-fürdő, Gyergyóremete, Maroshévíz) északabbra, nyitottabb helyen találhatók, egyrészt a Hargita és a Görgényi havasok keleti lejtőjén, másrészt az Olt és a Maros teraszain. Ezeket az üdülőhelyeket nyugtató bioklíma jellemzi, míg a terápiás tényezőket kiegészítik az ásványvizek, néhol a mofetták jótékony hatásai.

Homoródfürdő túlevelű erdőben található (terpenikus/gyantás aeroszolak), szénsavas, hidrogén-karbonátos, nátriumos, kalciumos, magnéziumos, vasas, hipotóniás ásványvizekben gazdag területen, ezért emésztőrendszeri, máj- és bélrendszeri, légzőszervi és endokrin jellegű megbetegedésekre, illetve ideggyengeség esetén javallott.

Pihentető bioklimát találunk Parajdon is, ami 580 méter tengerszint feletti magasságban helyezkedik el, lombhullató fákkal borított dombokkal körülvéve, a dombközi medencékre jellemző klímával. Itt megtalálható a felső légúti betegségek kezelésében használt sós bioklíma. A dombvidék többi üdülőhelye nem annyira bioklimatikus tulajdonságai, hanem gyógyfürdői miatt kiemelkedő.

A turisztikai tevékenységek szempontjából a térség klímájának másik fontos jellemzője a hó mennyisége és a tartós hótakaró. Kijelenthető tehát, hogy Hargita megye jelentős potenciállal rendelkezik. A magasabb hegyvidéki területeken, különösen az északi lejtők esetében, ahol a topográfiai körülmények ezt lehetővé teszik, sítérületek is kialakíthatók. Nagy népszerűségnek örvendenek a Hargitafürdőn található sípályák, illetve a két kisebb pálya a Kossuth-sziklánál. Mindegyik esetében sífelvonó működik, a pályák általában decembertől ápriliséig használhatók.

A leginkább a fiatalok által igen kedvelt üdülőhelyen, Marosfőn, ahol a hótakaró időtartama valamivel rövidebb (decembertől március végéig, időnként április elejéig használható), a sítérületek az észak-hargitai Gréces-tető (1121 m) és Rekettyés-csúcs (1153 m) északi lejtőin találhatók. A Maros turisztikai forrásához közel található egy kisebb pálya sífelvonóval, melynek szintkülönbsége kb. 100 méter.

A Gyilkostó üdülőhely közelében működik a Napsugár sípálya, ami a Nagy-Cohárd csúcsáról (1504 m) indul.

A maroshévízi Mogyorós sípálya korszerű pályának számít, ami drótkötélpályás felvonórendszerrel, éjszakai világítással, a turisták kiszolgálására alkalmas egységekkel, valamint sífelszerelés-kölcsönzővel van ellátva. Teljes hossza 1450 m, és két pályából áll: az egyik 1000 m hosszú, enyhébb, így a kezdők részére alkalmas, a másik 450 méter hosszú, közepes nehézségű, és a haladó síelők számára van kialakítva. A Gyergyócsomafalvi sípályát, amely 1129 méteres tengerszint feletti magasságból, a Csomafalvi-Délhegyről (1654m) indul, 838 méter hosszú, 2

szakaszból áll, és drótkötélpályás sífelvonóval van felszerelve, igen kedvelik a turisták. A Bucsin-hágón átvezető út mentén több, drótkötélpályás felvonórendszerrel ellátott sípályát is kialakítottak.

Az alpesi síelésen kívül a kevésbé meredek területeket sífutásra, sítúrákra, illetve pihentető lovasszánosásra is lehet használni. Ezek a szolgáltatások elsősorban a faluturizmust kiszolgáló területeken elérhetők.

A vízföldrajzi potenciál nagyban hozzájárul a Hargita megye vonzerejének növeléséhez.

A megye turisztikai kínálatának sokfélesége abból is adódik, hogy túlnyomórészt hegyvidéki területen fekszik, gazdag forrásokkal és vízkészletekkel rendelkezik, amelyek nem csak létfenntartó szerepet töltenek be, de egyértelműen növelik a táj szépségét, és hozzájárulnak annak turisztikai vonzerejéhez. A felszín alatti vagy felszíni vizek meghatározzák a Hargita területére jellemző turizmus bizonyos típusait és formáit. Az ásványvízforrások gyógyhatásúak, a tóvidékek keletkezésüknek, a víz fizikai vagy kémiai tulajdonságainak köszönhetően fontos táji, vízgyógyászati vagy rekreációs értéket képviselnek. Számos szénsavas, alacsony, közepes és magas hőmérsékletű ásványvízforrás található a területen (a Tusnádfürdői ásványvizek 64°C-os hőmérsékleten és gazdag ásványtartalommal törnek a felszínre).

Mindez alátámasztja azt, hogy Hargita megye az ország leggazdagabb ásványvíz-lelőhelye, amely elősegítette több fürdő és gyógyüdülőhely megjelenését is.

A tóvidékek erőforrásai

Hargita megye tóvidékei keletkezésük függvényében több kategóriába sorolhatók.

Kiemelendő a természetes tavakban rejlő potenciál. Kialakulásuk szempontjából elkülönülnek a gleccsertavak (a Jézer-tó a Kelemen-havasokban, ami kb. 2000 méteres tengerszint feletti magasságban, a Kelemen-havasok Reketyés-csúcsa alatt található).

A krátertavak a turisztikai potenciállal rendelkező tavak másik kategóriáját képviselik. Ezek közül nagy fontosságú az országos szinten is egyedi Szent Anna-tó, ami a Nagy-Csomád kráterében fekszik, és Tusnádfürdő irányából gyalogszerrel is megközelíthető.

Ez az egyetlen vulkanikus eredetű tó Délkelet-Európában, ami egy kráter mélyén fekszik. A 9.800 éves feltöltődési folyamat nagyon felgyorsult. Az elmúlt években a tó legmélyebb pontja a felére csökkent. A tavat csak az esővíz táplálja; első számú ellensége az ember, illetve az emberi tevékenység.

A tó felülete mintegy 20 hektár, legnagyobb mélysége 6,3 méter. Az elvégzett kutatások és mérések következtében kiderült, hogy a tó legmélyebb pontja 1909-ben 8,3 méter volt, 1971-ben 7,2, míg 1999-ben elérte a 6,3 méteres mélységet. A tó felszíne is csökkent, a part tözegesedése következtében jelenleg 20 hektár.

Az elmúlt 10.000 évben a Szent Anna-tó a mocsárosodási időszakon is keresztülment, amit az támaszt alá, hogy a tó és a mocsár közötti szakasz nem lineáris.

A jövőben a tó a Mohoshoz, az ikerkráterben fekvő tóhoz (oligotróf mocsár) hasonló állapotba juthat, amelyet az erózió megnyitott, és a Veres-patakon keresztül lecsapolódik.

A természetes torlasz által létrehozott tavak közül országos szinten a leglátványosabb példaként a Gyilkos-tó említhető. Ez a terület turisztikai látványossággá vált, és a parton található üdülőtelepen a turisták fogadására alkalmas infrastruktúrák kialakítása céljából jelentős beruházások történtek.

A tó vonzza a csónakázás szerelmeseit, a Hagymás sziklái pedig lehetővé tesznek bármilyen nehézségi szintű sziklamászást mind a Gyilkos-tó környékén, mind a Békás szorosban, valamint a Kis-Békás szurdokban és a Laposban (Gyilkos, Csíki-Bükk, Mária-kő, Szurdok, Bardóc, Oltárkő, Kis-Cohárd), illetve a kijelölt turistautak is látogathatók.

A gyors patakokon keletkezett vízeséseken a sport és a kalandturizmus egyik új formájára, a kanyoningra nyílik lehetőség.

Az idegenforgalmi vonzerő szempontjából fontos, hogy ezen a területen kevésbé ismert sós vizű tavak is találhatóak, amelyek hozzájárulnak egy új üdülőkörhöz fejlődéséhez.

Az ember által létrehozott tavak ugyancsak fontosak a látogatók számára. Ezek nagyon jól illeszkednek a hegyvidéki tájba. Bár 1960 után keletkeztek, mind gazdasági, mind idegenforgalmi fontosságuk jelentős.

Megemlíthendők a Zetelaki és Csíkszépvízi gyűjtőtavak, amelyek új idegenforgalmi térségként is működhetnek, ahol új turisztikai létesítmények alakíthatók ki, mint például magánnyaralók, turisztikai és agroturisztikai panziók. Fontos megemlíteni a 3 hektár felületű és 3 méter mélységű reprezentatív Csukás-tavat is, amely sok turistát vonz (a tavat gondozzák és karbantartják), így Tusnádfürdő büszkeségévé vált.

Ásványvíz-források és turisztikai potenciáljuk

Az ásványvíz-források szempontjából Románia egyik leggazdagabb vidéke Hargita megye. A régió ásványvizeinek részletes vizsgálata következtében hét alapvető hidrokémiai típus különíthető el: a bikarbonátos-szénsavas, a vasas, a karbonátos, a kénes, a szulfátos, a kloridos típus, valamint a ritkább, de különleges gyógyhatású ásványvizek csoportja.

Számos gyógyfürdő esetén hasonló hidrokémiai jellemvonásokkal rendelkező forrásokat vagy forráscsoportokat találhatunk, az ásványvizek típusa a bikarbonátos-szénsavas, ami a posztvulkáni jelenségek, a szén-dioxid elszabadulásának közvetlen következménye, és meghatározó jellemzője a Kelemen-Harghita gázfeltörésekben gazdag térségének.

A vasas ásványvizeket gyógyhatásuk miatt mind belső, mind külső kezelések során alkalmazzák, akárcsak a fent említett többi ásványvíztípust.

A területen kénes és szulfátos, oligominerális kénes, sós kénes és magnézium-kalcium-szulfidos ásványvizek is megtalálhatók. Kisebb arányban szénsavas ásványvizek is fellelhetők.

Egyéb gyógyítási szempontból érdekes és turisztikailag vonzó tényezők a radioaktív elemeket tartalmazó vizek, mely tulajdonságuk a vulkáni szubsztrátumból származó radonkibocsátásnak köszönhető. Ennek megfelelően megkülönböztethetünk nagyon gyengén radioaktív forrásokat (500 pCi-ig Csíkmadarason, Csíkdánfalván, Csíkszentkirályon, Lövétén, Csíkszeredában, Maroshévízen, Kászonjakabfalván), közepesen radioaktív forrásokat (Borszék – Pierre Curie forrás), valamint különösen radioaktív forrásokat (Tusnádfürdő)

A területen található ásványvízforrások kiaknázása a valós lehetőségekhez viszonyítva meglehetősen kismértékben történt meg, egyrészt a víz palackozásával (Borszék, Csíkszentkirály, Tusnád, Zsögödfürdő, Kászonjakabfalva), másrészt azok terápiás kihasználásával a helyi vagy akár országos jelentőségű balneoturisztikai központokban.

Ennek oka a gazdaság általános fejlettségének alacsony szintje.

Ezt a válságot a regionális fejlesztési politikák, a piacgazdasági követelményeknek megfelelő beruházási programok, a helyi közösségek érdekein és a fenntartható fejlődésen alapuló stratégia elfogadásával lehet megoldani, figyelembe véve a környezetvédelmi szabályokat.

A Harghita megyei legfontosabb ásványvízforrások fő terápiás jellemzői:

- Sötétpatak: szénsavas, bikarbonátos, kalciumos, magnéziumos ásványvizek. Javallatok: emésztőrendszeri, epe, szív- és érrendszeri megbetegedések kezelésére;
- Maroshévíz: bikarbonátos, nátriumos, kalciumos, magnéziumos, alacsony hőmérsékletű termálvizek; Javallatok: szív- és érrendszeri, emésztőrendszeri és májbetegségek, ideggyengeség, mentális gyengeség, fizikai és szellemi túlterhelés stb.
- Gyergyóremete: szénsavas, vasas, bikarbonátos, nátriumos, magnéziumos, hipotóniás vizek.
- Madicsa (Csíkkarcfalva): szénsavas vizek;
- Csíkdánfalva: bikarbonátos, gyengén szulfátos, kalciumos, magnéziumos, szénsavas hipotóniás vizek;
- Csíkszereda: bikarbonátos, szénsavas, gyengén vasas, hipotóniás, alacsony hőmérsékletű termálvizek;
- Zsögödfürdő: szénsavas, bikarbonátos, kalciumos vizek; Javallatok: szív- és érrendszeri megbetegedések, emésztőrendszeri betegségek, ideggyengeség;
- Kászonjakabfalva: bikarbonátos, vasas, kalciumos, magnéziumos, nátriumos, szénsavas, hipotóniás vizek;
- Csíkszentimre-Büdös: szénsavas, bikarbonátos, kalciumos, magnéziumos, nátriumos, gyengén vasas, hipotóniás vizek; Javallatok: szív- és érrendszeri megbetegedések, ideggyengeség, reumatikus panaszok, foglalkozási megbetegedések;

- Hargitafürdő: vasas, bikarbonátos, szénsavas vizek; Javallatok: szív- és érrendszeri megbetegedések, ideggyengeség, reumatikus és foglalkozási megbetegedések;
- Kirulyfürdő: szénsavas, vasas, nátrium-kloridos, magnéziumos, kalciumos vizek;
- Szelterszfürdő: szénsavas, vasas, nátrium-kloridos, magnéziumos, kalciumos vizek;
- Szentegyháza: szénsavas, bikarbonátos, nátrium-kloridos, kalciumos, magnéziumos, vasas, hipotóniás vizek;
- Homoródfürdő: szénsavas, bikarbonátos, nátrium-kloridos, kalciumos, magnéziumos, vasas, hipotóniás vizek;
- Parajd: koncentráltan nátrium-kloridos, mezotermál- és termálvizek. Javallatok: degeneratív reumatikus megbetegedések, poszttraumás betegségek, perifériás idegrendszeri, szív- és érrendszeri, légzőszervi megbetegedések (ez utóbbi a sóbányában);
- Korond: bikarbonátos, kalciumos, magnéziumos, vasas, szénsavas, hipotóniás vizek;
- Szejkefürdő (Székelyudvarhely): szénsavas ásványvizek; Javallatok: szív- és érrendszeri megbetegedések, ideggyengeség, emésztőszervi és epepanaszok, degeneratív és ízületi reumatikus megbetegedések;
- Székelykeresztúr: koncentrált nátrium-kloridos ásványvizek; Javallatok: degeneratív és ízületi reumatikus megbetegedések.

37. ábra - Kirufürdő, forrás

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Bioföldrajzi potenciál

A bioföldrajzi takaró két nagy összetevőből áll: a növényzetből és a faunából.

A földrajzi elhelyezkedés, a domborzat jellege, a geológiai szubsztrátum, a közettani felépítés, az éghajlati elemek és a vízrajzi hálózat mind meghatározza a biodiverzitást.

A Hargita megye területén megtalálható tájak ökoszisztémái a Kárpátok térségének földrajzi jellemzőit viselik magukon. A domborzat lépcsőzetes elrendeződése, a hegyláncok elhelyezkedése, a hegyközi medencék, valamint a vulkanikus hegylánc és az Erdélyi-medence közti átmenet megléte a biopedoklimatikus tényezők egymásra épülésének köszönhető.

A megye területén szinte minden szomszédos térségre jellemző növényzet megjelenik, ezt további ritka növényzeti és faunaelemek gazdagítják, ami hozzájárul a térség turisztikai vonzerejének növeléséhez.

A Hargita megye növényzetében és faunájában rejlő potenciál

Ami a megye növényzetben és faunájában rejlő potenciálját illeti, hangsúlyozni kell annak változatosságát és gazdagságát. Megemlítendő, hogy a növényzet több övezete jelenik meg: a lombhullató erdők övezete, illetve a bükkös-gyantás vegyes erdők övezete. Az északi égvöet a lucfenyők képviselik, melyet az alpesi vegetáció követ a megye északi részén.

A bioföldrajzi potenciál sokfélesége és minősége nem csak turisztikai, hanem gazdasági vonzerőt is jelent a nagy városközpontoktól való távolság függvényében.

A megye alacsony urbanizációs fokának köszönhetően elmondható, hogy az egy főre jutó erdővel borított terület tekintetében a térség az elsők között van az országban, ami elősegíti a turisztikai tevékenység hangsúlyos növekedését.

Egy másik nagy potenciállal rendelkező tényező ebben a kategóriában az alpesi növényzet jelenléte. Ez az erdők felső határától kezdődik, és a legmagasabb csúcsokig húzódik. Összetevői: tűlevelű erdők, alhavasi bokrok, különleges, a morfo-klimatikus viszonyokhoz alkalmazkodó fajták. Ezek közül megemlíthető a havasi törpefenyő, a boróka, a fekete áfonya, a rododendron.

Jelentős vonzerővel bír a lucfenyőerdők szépsége, amelyek a Keleti-Kárpátokban széles területeket foglalnak el (200 km hosszú, 40-80 km széles). Ezekben a lucfenyő a domináns faj, amely helyenként vörös berkenyével, nyírfával, hegyi juharral, hegyi szillel, jegenyefenyővel és bükkal társul.

A lombkorona sűrűsége miatt a lágyszárú és főféle aljnövényzet gyengén fejlett. Jellegzetes fajok: áfonya és tőzegáfonya, különböző mohafajok.

Megtalálható ugyanakkor a mogyoró, a bodza, az enyves zsálya, a szagos müge, a vörös tüdőfű stb. A páfrányok és a mohák különleges jelleget kölcsönöznek ezeknek az erdőknek.

A bükkösök átmeneti zónát képeznek a Keleti-Kárpátok keleti lejtői felőli völgyekben és lankákon. Tiszta vagy gyantásokkal társult bükkösökkel találkozhatunk a Maros völgyében, Maroshévíz-Dédától a Kis-Beszterce völgyében (Tölgyes-Péntekpatak térség), a Békás vidékén, Gyimes térségben, Marosfőn, a Csíkszereda melletti Nagy-Somlyón, a Nagy-Csomádon, luc- és jegenyefenyővel keverve a Persány-hegységben.

Az alacsonyabban fekvő nyugati bükkösökben megtalálható a kocsánytalan tölgy, a korai juhar, a kőris, a közönséges gyertyán, a rezgő nyár, helyenként a hárs. A bokrok közül megemlíthető a som és a galagonya.

Az erdőkitermelés következtében a kiirtott erdők helyén nagy kiterjedésű hegyi és szubmontán rétek alakultak ki. Az erdős területek csökkenésének másik oka az 1990-es évek nagy szélviharaival kapcsolatos, amik nagyon sok fát döntöttek ki.

Hargita megye nagy kiterjedésű féltermészetes rétekkel rendelkezik, ami azt jelenti, hogy ezek a rétek az erdőkre gyakorolt emberi beavatkozás következtében jöttek létre, de nem változtatták meg a fajok természetes összetételét. A rétek két módon kerülnek kihasználásra: legelők és kaszálók formájában. A féltermészetes kaszálók különösen fontos természeti értéket képviselnek, hiszen mind Közép-, mind Kelet-Európában ritkának számítanak. Románia megyéi közül Hargita megyében vannak a legnagyobb kiterjedésű féltermészetes kaszálók, ezeknek összterülete megközelítőleg 160.000 hektár, a megye teljes felületének mintegy negyede. Bár nem állnak rendelkezésre összehasonlítási adatok, nagyon valószínű, hogy Európa szintjén is Hargita megye rendelkezik a féltermészetes kaszálók legnagyobb felületével. A féltermészetes kaszálók számos ritka és Európában védett növény- és állatfaj életterét képezik. A kaszálók egyrészt a biodiverzitás szempontjából fontosak, másrészt a méhészetben is fontos szerepet játszanak, és tájképi értékük is igen magas.

A réteken a füves növényzet dominál. Megemlíthető fajok a vörös csenkesz, a cérnatippan, a taréjos fészűfű, a szörfű, a réti perje, a réti csenkesz, a réti here stb.

A fauna a növénytársulások és a természeti környezet egyéb elemeihez hasonlóan az ökológiai, vadászati és sporthalászati célú turisztikai kínálat alapeleme.

Hargita megye erdői nagy népszerűségnek örvendenek a számos, vadászati szempontból érdekes állatfajnak köszönhetően, mint amilyen a barnamedve. Az országban Hargita megyében van a legnagyobb számú medvepopuláció. A terület erdőiben nagyszámú állatfaj él: a szarvas, a hiúz, a vadmacska, a siketfajd, a nyírfajd, kisebb magasságokban a farkas, a vaddisznó, az őz és a nyúl.

A növénytársulások kedvező életteret biztosítanak számos énekesmadár részére, amelyek a gyors hegyi patakok csobogásával együtt a városi környezetből érkező turisták által nagyra értékelt megnyugtató hangulatot teremtenek. A madarak az ökoturizmus fontos és vonzó tényezői.

A különböző növénytársulásokra jellemző madárvilág a következő fajokat foglalja magába:

- a túlevelűek övezetében: a siketfajd, a fekete harkály, a gatyáskuvik, a fenyvescinege, a búbos vöcsök, a keresztcsőrű, a fenyőszajkó;
- a bükkösökben: a kormosfejű cinege, a kis légykapó, a sólyom, a tüzesfejű királyka;
- a tölgyesekben: a vadgerle, az énekes rigó, a feketerigó, a csuszka, a közepes fakopáncs, a széncinege, a kerti geze, az erdei fülesbagoly, a macskabagoly, a kerti rozsdafarkú, a hamvas küllő, a kabasólyom, a törpekuvik;
- a sziklás térségekben: a hajnalmadár, a vándorsólyom, a vörös vércse, a havasi szürkebegy, a kövirigó, a csóka, a házi rozsdafarkú, a hantmadár, a bajszos sármány, a riparia;
- a réteken: a hegyi billegető, a billegetőcankó, a sárga billegető, a fehér gólya.

Az emlősök és néhány madár fontos szerepet játszik a vadászati turizmusban, a kis méretű madarak és emlősök az ökoturizmus, míg a halak a sporthalászat szempontjából jelentősek.

A pisztráng előfordulása nagyon gyakori a Hargita megyei patakokban, a turisták szívesen rendelik az éttermekben is. A régióban gyakran fellelt halfajok a fürge cselle, a botos kölönte, a pisztrángmárna, a pénzes pér, a petényi márna, a fejes domolykó, a sujtásos kűsz.

A csendesebb vizekben fellelhető a paduc, a csuka és a márna.

A Hargita megyei nemzeti parkok, természetvédelmi területek és természeti műemlékek turisztikai potenciálja

A természetvédelmi intézkedések és a klimatikus körülmények lehetővé tették egyes ritka fajok megőrzését, amelyek nagy fontossággal bírnak a turisztikai szolgáltatások szempontjából is.

Ezeket a növényi-erdei vagy komplex táji rezervátumokban, a nemzeti parkokban találhatjuk meg (Gyilkos-tó - Békás-szoros), vagy a szigorúan védett területeken (Szent Anna-tó - Mohos - Büdös hegység).

Mivel a Hargita megyei természetvédelmi területek a lakott területekhez közel helyezkednek el, könnyen meglátogathatók, amit a helyi önkormányzatok támogatása is elősegít, illetve egyes nem kormányzati vagy civil szervezetek tevékenysége, akik azok védelmét és gondozását látják el.

Ezek az előnyök kiemelt szerepet játszanak a turizmus diverzifikálásának stratégiájában, hiszen európai szinten is nagy népszerűségnek örvend az ökológiai jellegű turizmus (zöld turizmus, ökoturizmus), valamint a természeti környezet ismerete.

A Gyilkos-tó - Békás-szoros Nemzeti Park 955,3 hektáros felületén, illetve a természetes gát által kialakított tó mentén ritka növény- és állatfajok találhatók. Ezek közül említésre méltó a sisakvirág, a Rómer csúdfű, a tollevelű szekfű, a pozsoritai hölgymál, a mécsvirág, a Rehman perje, a díszes zabfű, a békási csúdfű, de havasi gyopár és a boldogasszony papucs gyönyörű példányai is. Ezen kívül a területen fellelhető a vitézvér, a zergeboglár, a sárga tárnics, az erdélyi májvirág, a boroszlán, a boróka vagy nehéz szagú boróka, illetve a lápi nyúlfarkfű.

A Marosfő közelében (a Sugó barlangrezervátum szomszédságában) található Fenek rétlápon számos olyan faj él, ami a turisták számára is vonzerővel bírhat: a törpe kecskerágó, a tőzegibolya, ritka tátogató fajták, illetve a szillevelű gyöngyvessző.

Alcsík eutrófikus mocsarai Zsögödfürdő, Csíkszereda és Tusnádfürdő közelében találhatók. Ezek közül a legismertebb borvizes mocsár a Borsáros (Csíkszentkirály), ahol jégkorszaki reliktumfajok találhatók meg, mint például a lápi nyír, a tundrai moha, a mocsári kötörőfű, a szibériai hamuvirág, a hosszúlevelű harmatfű, a széles- és keskenylevelű gypajúsás, a nagy sás, a fehérmájvirág.

Ezt a mocsártípust kiegészíti a Középpatak-völgyi mocsár, illetve a Verebes melletti mocsár, amelyben olyan fajok élnek, mint a lápi nyír vagy a lisztes kankalin.

Szentegyháza esetében kiemelkedő fontosságúak a csillagos nárcisszal (*Narcissus stellaris*) borított rétek, amelyeket sok turista látogat. A Szentimrei Büdösfürdő Erdély legnagyobb oligotróf mocsarával, a Lucs tőzegláppal büszkélkedik, az azonos nevű vulkáni kaldera mélyén található pedig a Büdös mocsár. A Lucs tőzegláppban megtalálható fajok közül megemlítenénk: A tőzegibolya (*Viola episila*), a kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundiflora*), a tőzegrozsmaring (*Andromeda poliflora*), számos tőzegmohafaj (*Sphagnum*), a törpe nyír (*Carex stellulata*) stb.

A természetvédelmi területek népszerűsítése, mediatizálása a turisták körében, tudományos fontosságuk megismerése könnyebben megvalósítható lenne a gyaloghidak kialakításával, a paleográfiai és növényföldrajzi magyarázó útmutatók elhelyezésével, szakképzett kísérők bevonásával a Nyugat- és Közép-Európában már elterjedt gyakorlatnak megfelelően.

A nemzeti parkokra, a természetvédelmi területekre, a természetes rezervátumokra és a természeti műemlékekre Hargita megye Tanácsának 146/2006-os határozatában, valamint

Hargita megye Tanácsának 162/2005-ös Hargita határozatában foglalt természetvédelmi előírások vonatkoznak. Ez a 162/2005-ös, a Hargita megyei természeti értékek védelméről szóló megyei tanácsi határozatot módosítja.

Ennek értelmében összeállították a „Hargita megyei védett erdők és dendrológiai parkok” jegyzékét a 4. mellékletben, a 162/2005-ös határozat 1. melléklete pedig felsorolja a megyében található nemzeti parkokat, természetvédelmi területeket és természeti műemlékeket.

A helyi jelentőségű dendrológiai parkok közül megemlítendő a gyergyószentmiklósi Csíky-Kert Dendrológiai Park, ami bár 1864-től létezik a városban, nincsen megfelelő módon kezelve és gondozva, és nem is szerepel az idegenforgalmi körforgásban. Megemlítendő, hogy 172-nél is több növényfajjal és fával rendelkezik, ezzel regionális szinten is egyedülálló.

Említésre méltó a Natura 2000 területek száma és kiterjedése, amelyeket Románia uniós csatlakozása után jelöltek ki. A Natura 2000 területek a Natura 2000 hálózat részét képezik, ami az európai szintű védett természeti területek hálózata, amely az ökoszisztéma-alapú természeti értékek és az ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek megőrzését szolgálja, gyakran hozzájárulva ezek fenntartásához. Hargita megyében 24 Natura 2000 terület található (teljes egészében vagy részben), ami a megye felületének több mint 30%-át teszi ki.

A megye óriási potenciálja a fent felsorolt egyedülálló elemek összességéből adódik. Reméljük, hogy ez a gazdasági és társadalmi mutatókban is tükröződni fog, miután a fejlesztésben, védelemben és népszerűsítésben érintett hivatalok és intézmények is felméri ezeknek az értékeit.

Az ember által létrehozott turisztikai erőforrások és látványosságok

Egy régió megjelenése és értéke egyrészt a természeti környezet vonzerejének, másrészt, az előzőt kiegészítve, az ember által létrehozott (antropogén) létesítmények vonzerejének köszönhető.

Az antropogén létesítmények a civilizáció és kultúra időbeni és térbeni fejlődésével váltak turisztikai szempontból vonzóvá.

A vallási szempontból jelentős létesítmények, a kulturális intézmények, később pedig a vásárok képviselték a meglátogatandó látványosságokat. A jelenség fokozatosan terjed: egyre több antropogén létesítmény válik a turisták számára vonzóvá. Éppen ezért az idegenforgalmi potenciál ezen összetevője is hozzájárult a tömegturizmus személyessé tételéhez.

Tekintettel arra, hogy jelen elemzésünk Hargita megyére vonatkozik, ahol több nemzetiség kultúrája és életmódja fonódik egybe, ezek az ember által létrehozott létesítmények még érdekesebbek, színesebbek és változatosabbak, ami még több látogatót vonz a térségbe.

Az emberi által létrehozott építmények egyedi szerkezeti és építészeti jellegzetességei, a felhasznált anyagok, az épületek stílusa, formája, színe, díszei, méretei, használati célja már megalkotásuk idejében nagy jelentőséggel bírt, akárcsak ma. Egyedülálló jegyeik növelik az

egész megye értékét és potenciálját. Az ilyen látványosságok meglátogatásának célja azok megismerése, felfedezése, valamint a kulturális és szellemi tapasztalatszerzés.

Hargita megye turisztikai kínálatának palettáját tovább színesítik ezek a lehetőségek, és kiegészítik a rekreációs, gyógyászati célpontokat az antropogén jellegű kulturális, vallási, történelmi célpontokkal.

Az antropogén értékeken alapuló turizmus jelentősége és fontossága abban rejlik, hogy megőrzi egy adott nemzet vagy népcsoport értékeit és jellemvonásait, elősegíti a népművészeti, kulturális, vallási elemek fennmaradását, a múzeumokét és középkori játékokét, illetve az olyan tevékenységek és műemlékek megőrzését, amelyek a helyi lakosságot jellemzik, és lehetővé teszik a nemzeti értékek megóvását.

Az emberi tevékenységhez köthető látványosságok megjelenésük és szerepük szempontjából több típusba sorolhatók:

1. *Történelmi-kulturális látványosságok*

Ezt a típust a történelmi-kronológiai szempontból meghatározott épületcsoportok kategóriái és alkategóriái képviselik, amelyek jellemvonásai és ismertetőjegyei bizonyos történelmi korokat idéznek, és amelyek egy meghatározott földrajzi térben helyezkednek el.

A kollektív tudatra gyakorolt érzelmi hatás nem csak az esztétikai összetevőknek, de a szellemi és emocionális szempontoknak is köszönhető, amivel a látogatók egy adott épületcsoportoz vagy régészeti lelőhelyhez fordulnak: érzelmeket kelt bennük, figyelmüket és érdeklődésüket feléjük irányítja.

A „vissza a gyökerekhez” ideológiája következtében ezek az idegenforgalmi látványosságok az örökségturizmushoz köthetők, hiszen a helyi népcsoport kulturális örökségét jelentik. Az örökségturizmus a történelmi emlékek, népművészeti, történelmi vagy kulturális események és fesztiválok összességén alapul, amelyek a régi időket idézik, és a nemzeti hagyományok és identitás megőrzését segítik elő.

Hargita megye antropogén turisztikai kínálata széleskörű, idegenforgalmi vonzerejük növeléséhez azonban szükséges azokat más jellegű látványosságokkal kombinálni.

Jelenleg 517 történelmi műemlék szerepel a nyilvántartásban, amiből 96 ősi építészeti emlék, 25 kastély és vár, 120 templom és 115 nevezetes épület vagy épületcsoport. Ehhez hozzátartozik még 35 antik bútor, 58 hagyományos népművészeti épület, 24 értékes

hagyományos technikai eszköz, 22 építészeti és művészeti érték, 20 régészeti-történelmi ásatás, 1 temető és halotti műemlék, valamint 1 ritka és park és kert.

A régészeti lelőhelyeket kialakításuk és eredetük szerint csoportosították, és 210 régészeti szempontból jelentős helyszínt azonosítottak.

Kronológiai sorrendben ezek a következők: 8 neolitikus lelőhely (Décsfalva, Gyepes, Bögöz, Székelyudvarhely, Ocfalva, Csíkszentdomokos, Csíkszépvíz és Csíkpálfalva), 23 bronzkori lelőhely (a Hallstatt és Wietenberg korból), a vaskorból 12 dák maradvány, 19 lelőhely a római korból (római fürdők, települések, burgus és castellum), 16 népvándorlás-kori emlék, 11 középkori műemlék. Mindezek közül kevés olyan van, amely a felfedezése után épségben maradt és eredeti formájában látogatható.

A kastélyok és várak meglátogatása különös vonzerővel bír. A kastélyturizmus azonban még nem alakult ki Hargita megyében, mind az országos, mind a nemzetközi piacon nagy hiányosságokkal küzd.

A várakban, kastélyokban, kúriákban található szálláshelyek iránt egyre nagyobb a kereslet Kelet-Európában, nálunk azonban az épületcsoportokat csak múzeumként látogatják, ez pedig egyrészt a kulturális, másrészt a történelmi emlékmű turizmus kategóriájába tartozik.

Az udvarházak és kúriák egy másik fontos alkotórészét képezik a kínálatnak, azonban sok esetben elvesztették eredeti funkciójukat, pusztulásnak indultak, és a megmentésük egyetlen módja az lenne, ha bekerülnének a turisztikai körforgásba.

Ebben a kontextusban Hargita megyében egyetlen kastélyt említhetünk meg, az 1450 és 1532 között megépült gyergyószárhegyi kastélyt, amely jelenleg nem látogatható, hiszen visszaszolgáltatásra került a jogos tulajdonosoknak, a jövőben azonban ajánlott a visszakapcsolása a turisztikai körforgásba, 22 udvarházat és kúriát, valamint 2 kastélyparkot: a székelyudvarhelyi Ugron-kúriát, és a székelykeresztúri Bíró-kúriát.

38. ábra: A gyergyószárhegyi kastély

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A megye területén két vár található: A középkori Székelytámadt vár (1562-1600), valamint a Mikó-vár (1623-1631). Ezeken felül 19 várról szabadon látogatható.

39. ábra: a középkori Székelytámadt vár

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A vallási-kulturális látványosságok közé sorolhatók az erődtemplomok és egyéb vallási építmények.

A templomok a történelem során számos szerepet töltöttek be. Nem csupán szellemi központokat jelentettek, hiszen körülöttük emberi települések alakultak ki. A templomok még ma is a helyiek és a látogatók fontos találkozási helye, jól karbantartottak, ami a látogatást és a lelki felüdülést is elősegíti. Hargita megye egyetlen temploma szerepel az UNESCO Világörökségi Listáján. Ez a székyderzsi templom, ami mind műemlékként, mind az 1419-ben elkészült freskóinak köszönhetően egyedi, de jelentősek az olyan régészeti leletek is, mint a rovásírást tartalmazó téglák.

40. ábra: A székyderzsi erődtemplom

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A megyében 88 katolikus templom, 23 katolikus kápolna, 42 református templom, 12 templomtorony, 39 unitárius templom, 23 ortodox templom és kolostor, több görög-katolikus templom, kétzsinagóga és örmény katolikus templom található.

Mindezeket be lehetne vonni a turisztikai kínálatba, ami a megye vonzerejének növekedését eredményezné a kulturális és szellemi sokszínűségnek köszönhetően.

2. *Városi és vidéki építészeti látványosságok*

A városi és vidéki építészeti látványosságok kategóriájában meg kell említenünk a fakitermelést, turisztikai vagy rekreációs célokat szolgáló vasutakat Borszéken és Maroshévízen, az ezek alátámasztására épített viaduktokat, mint például a borszéki.

Ide sorolható még néhány fahíd, fűrésztelep és vízmalom is. Ezek közül sajnos igen keveset újjítottak fel, ezért nem kerültek be a turisztikai körforgásba. Itt megemlítendő a csíkmadarasi Zsigmond-fűrésztelep, amely a 19. században épült, és amelyet a 20. század elején korszerűsítettek. Ez még ma is működőképes, azonban a vízgyűjtő gátja egy árvíz következtében átszakadt, és javításra szorul. A tulajdonosa szeretné helyreállítani a működését, és igyekszik a szükséges intézkedéseket megtenni.

Gyergyószentmiklóson található meg egy másik emlékműjellegű vízmalom az azonos nevű utca végén (Malom utca), a Békény-patak partján, amely muzeális építészeti értéknek tekinthető.

A borszéki üdülőhelyen számos olyan villa és épület található, amely mind táji, mind egyéb jellegű értéket képvisel. Értékük az építészeti különlegességüknek köszönhetően fokozott, az ásványvízforrások pedig egyedi és kivételes táji környezetet biztosítanak a látogatók számára.

3. *Kulturális és sporttal kapcsolatos látványosságok: művészeti galériák és kiállítások, múzeumok, mozik*

Ide az olyan létesítmények tartoznak, amelyek építészeti értékük miatt jelentősek, de konzerváló jellegük, hagyományos épületként való megjelenésük, valamint az azokban kiállított tárgyak miatt is fontosak. A kiállítások az építészeti alkotásokat, a városi vagy vidéki hagyományos kultúra, életmód és szokások elemeit, illetve jelentős történelmi személyiségeket bemutató műalkotásokat foglalhatnak magukba.

A múzeumok és a művészeti gyűjtemények olyan kiállítási tárgyakat is tartalmaznak, amelyek a térség kultúráját, életmódját vagy természettudományos jellegzetességeit mutatja be.

A turisztikai kínálatban foglalt más jellegű tevékenységek mellett a múzeumok olyan kulturális vagy tudományos élményt képviselnek, amelyet fel lehet kínálni a látogatóknak, és ami hozzájárulhat a turisták számának a növekedéséhez.

Fontos megemlítenünk a csíkszeredai, gyergyószentmiklósi, székelyudvarhelyi és székelykeresztúri múzeumokat, Gyergyóalfalu, Csíkszentdomokos és Korond falumúzeumait, a székelyudvarhelyi természettudományos gyűjteményeket, a gyergyószentmiklósi geológiai és kőzettani gyűjteményt, valamint a székelyudvarhelyi és etédi iskolamúzeumot.

Az emlékházak hasonló módon nagy vonzerővel bírhatnak a turisták körében. Emlékházak találhatók Farkaslakán, Parajdon, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen, Gyergyócsomafalván, Gyergyóalfaluban, Gyergyóremetén, Máréfalván, Csíkszentdomokoson, Csíkrákoson és Mátisfalván. Fontos megemlíteni a tusnádi, valamint a borszéki ásványvízmúzeumot is.

A művészeti galériák különleges kulturális vonzerővel bírnak, itt fontos megemlíteni a Munkácsy-kiállítást a csíkszeredai művészgalériában. Ennek a kiállításnak hatalmas sikere volt, a térségbe kiemelkedően nagy számú látogatót vonzott.

Művészeti galéria működik Székelyudvarhelyen, Gyergyószentmiklóson és Máréfalván.

A megyében több színházi társulat és szervezet működik, a kulturális turizmus kínálatát gazdagítva. Ezek közül megemlítendő az alábbiak: a csíkszeredai Csíki Játékszín, a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház, a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió. A színházak mellett a Szentegyházi Gyermekfilharmonia is tovább gazdagítja a turisztikai kínálatot.

A kulturális látványosságok közé tartoznak a kultúrházak, a könyvtárak, a kulturális és népművészeti szervezetek is.

A mozik volt a múlt nagy attrakciói mind a helyiek, mind a látogatók számára, mára azonban meglehetősen sokat veszítettek vonzerejükből.

A turisztikai piac egyik fontos csoportja a látogatók azon kategóriája, akik egyszerre keresnek kulturális, rekreációs, szórakozási és wellness-lehetőségeket.

Éppen ezért a kulturális turizmus szépségével és egyediségével hozzájárul a turisztikai kínálat sokszínűségéhez.

A kulturális látványosságok mellett a sport is kiemelt fontosságú a térségben.

A jégkorong a sportok királya Hargita megyében, amit Románia jégkorongközpontjának is neveznek. Hagyományos sportággá vált, ezért nem csak a nagyobb városokban alakultak csapatok, hanem a környező községekben és falvakban is.

A turisták számára fontos sportlétesítmények a szabadtéri korcsolyapályák, amelyek a Gyergyói- és Csíki-medence szinte mindegyik településén megtalálhatók. A megyei bajnokságok nagyon erősek, és számos első osztályú csapatot látnak el játékosokkal.

A téli sportok kiegészülnek számos sípályával és olyan sportegyesületekkel, amelyek sok értékes sportolót adnak a nemzeti csapatok számára mind a műlesiklásban, mind a gyorskorcsolyában.

A megyének két sítugrásánca is van, az egyik Tekerőpatakon, a másik Gyergyóremetén.

A sportok királya mellett természetesen sok más sport űzésére is lehetőség van a sportklubok keretén belül. Szerencsére több támogatási alapból is lehívtak összegeket, amelyek a megye szabadtéri gyorskorcsolyapályájának a felújításában, illetve több korszerű sportcsarnok építésében kerültek felhasználásra.

A Vákár Lajos Sportcsarnok mögötti gyorskorcsolyapályát a 2000 évek közepén műjéggel működtették. Azóta a betonfelület megrongálódott. Nem alkalmas a versenyek megszervezésére. Kb. 20 éve nem borították be műjéggel. Helyette a short track-bajnokságot szervezik meg, amelyen főleg a csíkszeredaiak mérkőznek meg a gyergyószentmiklósiakkal, a felkcsíki és legújabbban brassói sportolókkal, hiszen az országban máshol nem űzik ezt a sportot.

A motorsportok, főleg a hegyi útvonalakon és két keréken űzhető sportok egyre népszerűbbek, és fokozottan hasznosíthatók a turisták egy specifikus csoportjának a bevonásában.

A Székelyudvarhely melletti Kerekerdőben található motokrossz pálya egyike az ország legmodernebb pályáinak, itt tartják minden évben az országos motokrossz-bajnokságot.

Az országos rally-bajnokság keretén belül megszervezett rally-versenyek vonzzák a négykerekű extrém sportok szerelmeseit, a carting vagy enduro versenyek pedig már hagyománynak számítanak a térségben.

4. *Turisztikai jelentőségű szociokulturális események*

A kulturális és hagyományőrző események minden közösség turisztikai vonzerejének jelentőségteljes összetevői. Éppen ezért szükség van a hagyományos értékek, a hagyományos események és rendezvények megőrzésére a térségben.

A legjelentősebb és legismertebb kulturális és vallási megmozdulás Hargita megyében a Csíksolyói zarándoklat és búcsú. A csíksomlyói ferences templom és kolostor a katolikus székelyek és moldvai csángók ősi zarándokhelyére épült, és a vallási turizmus egyik kulcsfontosságú eleme.

A hívek már évszázadok óta Csíksomlyón gyűlnek össze Szűz Mária megünneplésére.

Minden év pünkösdi szombatján a székelyföldi, a moldvai és más vidékekről érkező katolikusok elzarándokolnak a csíksomlyói Szűz Mária Kegyetemplomhoz, és megkerülik a Kis-Somlyó hegyét, leereszkedőben pedig zászlóikat nyírfaágakkal díszítik.

A legtöbb kulturális eseményre a nyári időszakban kerül sor, amikor a tevékenységek nem csak a megyéből vagy a szomszédos régiókból vonzanak ide turistákat, de a határokon túlról is.

Hargita megye mind hagyományos értékekben, mind kulturális eseményekben gazdag, szükséges azonban megtalálni azokat az összetevőket, amelyek arra ösztönzik a látogatókat, hogy több napot töltsenek el a régióban, még a fesztivál lejárta után is. Ezt elősegítené az események megfelelő menedzselése, valamint az azok turisztikai célú bemutatására vonatkozó stratégia.

Egy jelentős lépést jelentett ebben az irányban a Hargita Megyei Kulturális Események Naptárának az összeállítása, valamint annak eljuttatása az országos szintű és nemzetközi idegenforgalmi ügynökségeknek.

A szervezésben különös figyelmet kell fektetni arra, hogy ne essenek egybe a régió egyéb eseményeivel, hogy elkerülhetők legyenek az érdeklentétek és hovatartozási konfliktusok, és lehetővé váljon azok megszervezésének biztonsága és folytonossága.

A kulturális eseményeket szervező központok a következő településeken találhatók: Csíkszereda, Székelyudvarhely, Tusnádfürdő, Maroshévíz, Gyilkostó, Borszék, Csíksomlyó, Csíkszentdomokos.

A Csíkszeredai Régizene Fesztivál és a szejkefürdői rockfesztivál, a csíkszentimrei és csíkszentkirályi fűvóstaalkozó, a szejkefürdői folklórfesztivál a térség különlegességeihez tartozik, a látogatók pedig igen nagyra értékelik azokat.

41. ábra: A korondi fűvóstenekar

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Kulturális különlegességeknek számítanak a szokások, a néptáncok, a népviselet, ez pedig elősegíti a turistaszám folyamatos növekedését. Az események között megemlítendő a csíkdánfalvi gyermektáncfesztivál és tánc tábor, a csíkkozmási néptáncfesztivál, a gyimesközéplaki néptánc tábor, a csíkmadarasi és csíkkozmási téltemető farsang, a csíksomlyói Ezer Székely Leány Napja, a szentegyházi nárciszfesztivál vagy a homoródalmási hagyományos bútorfestő tábor.

42. ábra: Farsang

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A kézműves fesztiválok nem csak a fazekasok és szövőmesterek alkotásainak bemutatását célozza, hanem egyedi lehetőséget teremt annak megfigyelésére, hogy hogyan dolgoznak, és hogyan születik meg egy remekmű.

Ezek az események a fesztiválturizmus különleges elemei, ide tartozik az árcsói (Korond község) kerámiavásár vagy a korondi, csíkszentdomokosi, csíkrákosi és lázárfalvi kézműves mesterek műhelyeinek meglátogatása.

A Farkaslakán és Korondon megszervezett szénégetők napja ugyancsak fontos turisztikai látványosság.

A falunapok keretében megszervezett népművészeti fesztiválok nem csak a térség településeit célozzák. Az egész régióból érkeznek ide emberek, feltöltődnek pozitív energiával, élvezik a táncokat, a hagyományos játékokat, a különleges ünnepségeket és a helyi konyhaművészet remekeit. Ezek között megemlíthetjük a Maroshévízen, Székelyderzsen és Székelyudvarhelyen megszervezett város- vagy falunapokat. Az őszi események közé sorolhatók a lövétei, máréfalvi, fenyédi, zetelaki és varsági szüreti bálók és szőlőünnepek. Ezeket a helyiek szervezik, és a környező falvak lakosságát is meghívják.

Az etnográfiai turizmust nem lehet önmagában, az antropogén turisztikai potenciál más elemeitől függetlenül jellemezni, hiszen ezek szoros kapcsolatban vannak egymással. Ebben a kontextusban a szociokulturális és vallási eseményeket csak a történelmi, kulturális és vallási, a városi és vidéki építészeti potenciál elemeivel összhangban lehet megszervezni. Nem csak a helyszín, a természeti környezet, az épületek jelentősek a siker fokozásában: az ember is meghatározó tényező annak elérésében.

A fesztiválturizmus támogatásának és elősegítésének érdekében hagyományőrző központok jöttek létre Korondon, Csíkdánfalván, Lövétén és Csíkszentdomokoson. A

hagyományok és a kultúra megőrzésében fontos szerepen játszanak az Orotván, Gyergyóalfaluban, Gyimesközéplokon, Csíkkarcfalván, Gyergyószárhegyen és Székelykeresztúron működő néptáncsoportok is. Ahol történelem és hagyományok vannak, ott népművészeti műemlékek is megtalálhatók, mint például a zetelaki, máréfalvi és csíkszentgyörgyi műemlékek.

A Hargita vidékén a fafeldolgozás és fafaragás még ma is élő hagyomány. A székelykapuk, a fabútorok, a fából készült szerszámok és eszközök is azt mutatják, hogy a fa a hely emberének első és legfontosabb barátja. Különleges szépségű székelykapuk találhatók Máréfalván, Zetelakán, Fenyéden, Kököllőkeményfalván, Csíkszentdomokoson, Csíkszeredában, Csíkszentgyörgyön, Csíkpálfalván, Parajdon, Gyergyóalfaluban és Gyergyóditróban. Székelykapu-gyűjteményeket találhatunk Szejkefürdön, Csíkszeredában, Máréfalván. Ezek elsősorban turisztikai céllal készültek.

Összefoglalva, Hargita megye hatalmas természeti és antropogén potenciállal rendelkezik, ami azonban messze nincsen annak teljességében kiaknázva. A pénzügyi alapok és a jól meghatározott és kidolgozott stratégiák hiánya miatt a térség gazdagsága nem számszerűsíthető azon a szinten, amennyi a valós értéke. A tevékenységek jobb megszervezése, a pénzügyi alapok újraszervezése és bevonása, az illetékes hatóságok és intézmények bevonása és támogatása elősegítené a megye láthatóságának növekedését, és - közvetett módon - a lakosság életszínvonalát.

2.2.2 A MEGYE INFRASTRUKTÚRÁJA

A közlekedési, környezeti, kommunikációs, oktatási, egészségügyi, társadalmi, kulturális és energetikai infrastruktúra elengedhetetlen a turizmus fejlesztésében, és vitathatatlan, hol az ágazatnak egy jól működő infrastruktúrára van szüksége.

a. Az úthálózat és a vasúti hálózat infrastruktúrája

Ebben a fejezetben Hargita megye infrastruktúráját tekintjük át, pontosabban a közúti és vasúti infrastruktúrát.

A közúti infrastruktúra kapcsán számszerűsíteniünk kell az értékeket a „Vasutak és közutak hossza” aktív mutatójának segítségével: a Hargita megye úthálózat teljes hossza (kivéve az erdei és helyi érdekeltségű utakat, illetve a települések úthálózatát). Ez az érték a prefektusi hivatal honlapján elérhető adatok szerint 1.827,856 km, és európai, megyei és települési közutakból áll. Az úthálózat 8 országútból, 43 megyei útból és 142 települési közútból áll.

A megyét egy európai jelentőségű út szeli át, az E578 (DN12), ami a következő európai utakat köti össze: E58, E60 és E574, a Szászrégen, Gyergyószentmiklós, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy közötti utakat.

Ami a másodlagos úthálózatot illeti, Hargita megye szintjén problémák adódnak azok minőségével, éppen ezért szükség van azok helyreállítására és korszerűsítésére, időnként akár a kialakításukra is. Az utak állapota miatt egyes települések nehezen vagy egyáltalán nem

megközelíthetők, ennek pedig negatív következményei vannak a megye turisztikai és gazdasági potenciáljára nézve.

A vasúti infrastruktúrát tekintve az országos jelentőségű útvonalak a következők:

- A 400-as országos vasútvonal (Bukarest - Brassó - Sepsiszentgyörgy - Csíkszereda - Csíkcsicsó - Déda - Dézs - Nagybánya - Szatmár - Halmi)

A megyei vagy helyi jelentőségű vasutak a következők:

- Székelyudvarhely - Héjjasfalva (Segesvár mellett, Maros megye)
- Parajd - Szováta (Maros megye)
- Csíkszereda - Moinești (Bákó megye)

Hargita megyében a közlekedési útvonalakat nagyban meghatározza a domborzat: a Csíki- és Gyergyói-medencét összekötő vasútvonal az Olt és a Maros völgyén közlekedik, a fővárossal való kapcsolatot biztosító, a 19. század végén létrehozott 400-as vasútvonal a 333-as és 454-es kilométerek között észak-dél irányban közlekedik. A vasútvonal Mádéfalvánál kettéválk, az 501-es vonal a 0. és 32. kilométerek között a Gyimes-hágón keresztül halad Moldva irányába, Székelyudvarhelytől a 308-as vonal a 0. és 33. kilométerek között az Erdélyi-medencével, a Segesvárral való kapcsolatot biztosítja. A Székelyudvarhely és Székelykeresztúr környéki vasúti hálózat nagyon szegényes: két másodlagos vasútvonal működik, a 308-as vonal Segesvár és Székelyudvarhely között, valamint a 307-es vonal Parajd és Marosvásárhelyi között. A megye földrajzi jellegzetességeinek figyelembe vételével a vasútvonalak kialakításában 18 hídra, (hosszuk 14 és 52 méter között váltakozik), 4 viaduktra (hosszuk 80 és 255 méter között váltakozik), valamint 3 alagútra volt szükség, amelyek közül a legrövidebb 207 méter, a leghosszabb pedig 1222,1 méter. A megyét a hegyek két részre osztják, így Csíkszereda és Székelyudvarhely között nincsen vasúti összeköttetés.

Megjegyzendő, hogy ebben az esetben a megközelíthetőség alacsony szintá, a menetrend ritkasága is problémát jelent. Ez a szempont is negatív hatással van a turistaszámra, hiszen a települések vasúton nem megközelíthetők, ezzel pedig hátrányba kerülnek azok, akiknek nincsen autójuk, vagy nem találnak alternatív szállítási eszközt.

b. A Hargita megyei szállítási eszközök használatának elemzése

A tömegközlekedési eszközök, illetve a személyautók képezik az alternatív megoldást a megyén belüli szállításra. Mivel a vasúti infrastruktúra fejlettségi szintje nem megfelelő, szükség volt egy tömegközlekedési rendszer kialakítására, amelyet a személyautók használata is kiegészít.

A helyi lakosok leginkább a személyautókat használják a megyén belüli közlekedésre, a tömegközlekedési eszközöket pedig leginkább a megyén kívülre utazó fiatalok részesítik előnyben.

c. Az egészségügyi szolgáltatások elemzése

Hargita megye egészségügyi rendszere fejlettnak mondható: 750 magán és állami egészségügyi létesítmény működik, amelyek az egészségügyi szolgáltatások széles skáláját lefedik. Ezért a betegségek megelőzése, diagnosztizálása és kezelése egyszerű és gyors folyamat. Az egészségügyi szolgáltatók nagy száma mellett a megye összes kórháza egy európai finanszírozású számítógépes rendszerrel van összekapcsolva, ahol az orvosok hozzáférhetnek a páciensek orvosi információihoz és feljegyzéseihez.

A vidéki térségekben működő kórházak száma azonban alacsony, a lakosság pedig kénytelen a nagyvárosokba utazni, ezért amikor gyors és hatékony beavatkozásra volna szükség, hátrányos helyzetbe kerülnek, és időt veszítenek.

d. A távközlési infrastruktúra elemzése

Hargita megye területén a fő vezetékes telefonszolgáltató a Telekom Románia, amely magában foglalja a mobiltelefon-, internet- és televíziós szolgáltatásokat is. Helyi szinten a piacon több szolgáltató is jelen van, mint például az Orange, a Vodafone, az RCS&RDS, a UPC, az ASTRAL TELECOM stb. A főbb távközlési hálózatok szempontjából a megye területét az optikai szál a Sepsiszentgyörgy (Kovászna megye) - Tusnádfürdő - Csíkszereda - Szentegyháza - Székelyudvarhely - Székelykeresztúr - Segesvár (Maros megye) útvonalon szeli keresztül. Hargitafürdő közelében egy rádiórelé található, ami Csíkszereda, Marosvásárhely, Szentegyháza és Székelyudvarhely kábeles szolgáltatási hálózatai között teremt összeköttetést.

A sajátos domborzat miatt Hargita megye szembesül a „holt terek” problémájával, amelyeket egyik mobiltelefon-szolgáltató téréreje sem fed le. Ez a helyzet megnehezíti a kommunikációt, veszélyes is lehet, ezért célszerű a Wi-Fi (Wi-Free) hozzáféréssel ellensúlyozni az ilyen területeket.

e. A közmű-infrastruktúra elemzése

Hargita megyében a villamosítás átlagos aránya 97,6% a városi környezetben, és 93,6% a vidéki környezetben. Hargita megye Fehér és Vrancea megye után a leginkább érintett abban, hogy a települések távol vannak egymástól, a beruházás így nagy költségekkel jár, és nem teszi lehetővé azok megtérülését.

Ezt a hiányosságot a megye lakói is érzékelik, hiszen gyakorta előfordul, hogy rövidebb-hosszabb ideig nem férnek hozzá az áramellátáshoz. Ez más problémákat is generál, hiszen az áramszünet az elektromos berendezések rongálódásához is vezethet.

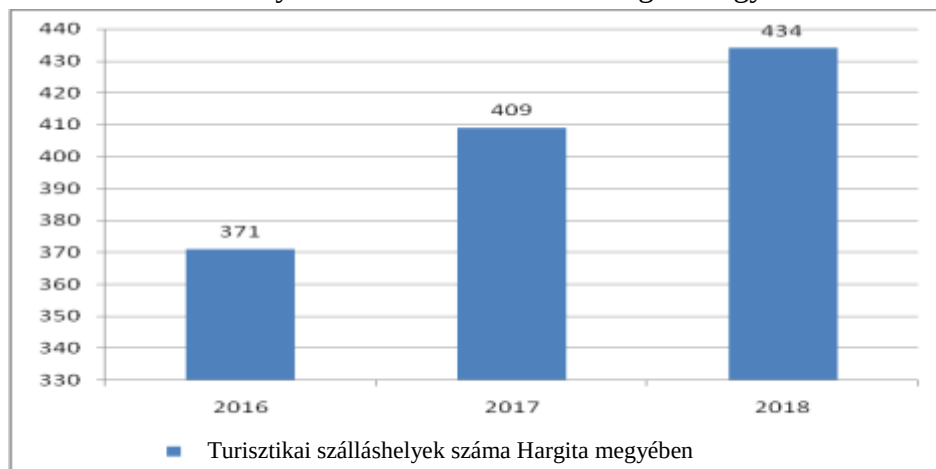
2.2.3. TURISZTIKAI LÉTESÍTMÉNYEK

2.2.3.1 A turisztikai létesítmények számának alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között

Hargita megye turisztikai kínálatát teljes mértékben a megyében működő turisztikai létesítmények összessége határozza meg.

A Nemzeti Statisztikai Hivatal adatai szerint a Hargita megye turisztikai kínálat a turisztikai létesítmények számában kifejezve a következőképpen alakult:

43. ábra: a turisztikai létesítmények számának alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 43. ábrán látható, a referenciaidőszak mindhárom évében a Hargita megyei turisztikai létesítmények száma növekvő tendenciát mutat, ami a megye turizmusának fejlődését is mutatja az idegenforgalmi kínálat tekintetében.

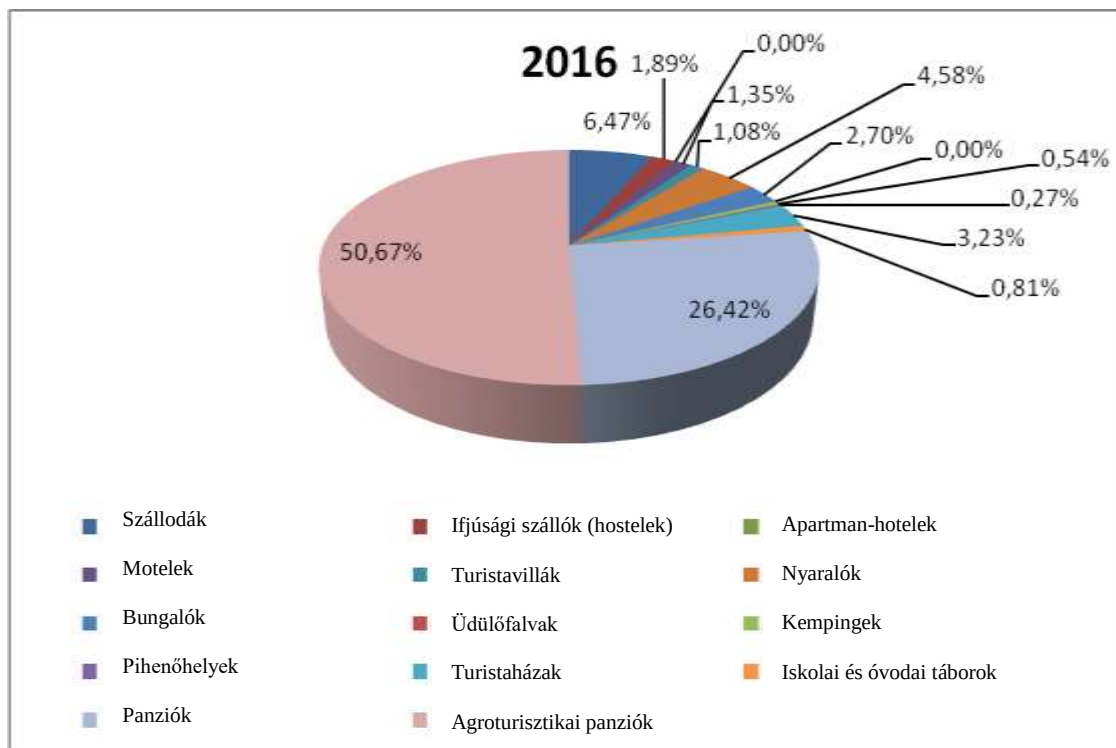
2016-hoz képest 2017-ben a Hargita megyei turisztikai létesítmények száma 38 létesítménnyel, azaz 10,24%-kal nőtt (371 turisztikai létesítmény 2016-ban, 409 turisztikai létesítmény 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 25 turisztikai létesítménnyel, vagyis 6,11%-kal emelkedett (409 turisztikai létesítmény 2017-ben, 434 turisztikai létesítmény 2018-ban).

A turisztikai létesítmények növekvő száma Hargita megyében 2016 és 2018 között nyilvánvalóvá teszi az idegenforgalmi befektetések megvalósulását, mely tényező hozzájárul az ágazat fejlődéséhez a megye szintjén.

2.2.3.2 A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között

A Hargita megye turisztikai ajánlatát képező létesítmények közé tartoznak az alábbiak: szállodák, ifjúsági szállók (hostelek), apartman-szállodák, motelek, turistavillák, nyaralók, bungalók, üdülőfalvak, kempingek, pihenőhelyek, turistaházak, iskolai és óvodai táborok, panziók és agroturisztikai panziók.

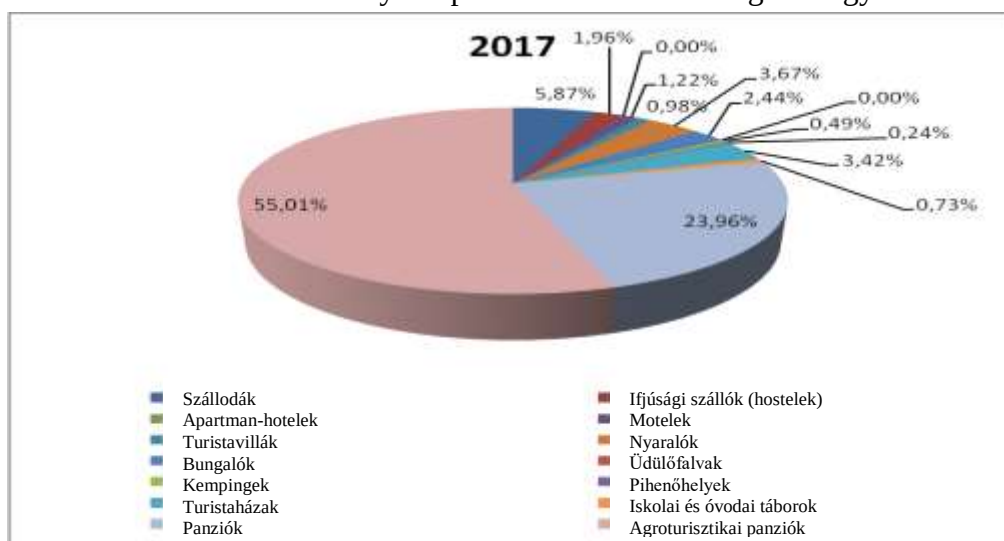
44. ábra: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2016-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 44. ábrán látható, a turisztikai ajánlatot képező turisztikai létesítmények megoszlása Hargita megyében a 2016-os évben a következő volt: szállodák (6,47%), ifjúsági szállók (hostelek) (1,89%), apartman-szállodák (0%), motelek (1,35%), turistavillák (1,08%), nyaralók (4,58%), bungalók (2,70%), kempingek (1,35%), pihenőhelyek (0,27%), turistaházak (3,23%), panziók (26,42%), valamint agroturisztikai panziók (50,67%).

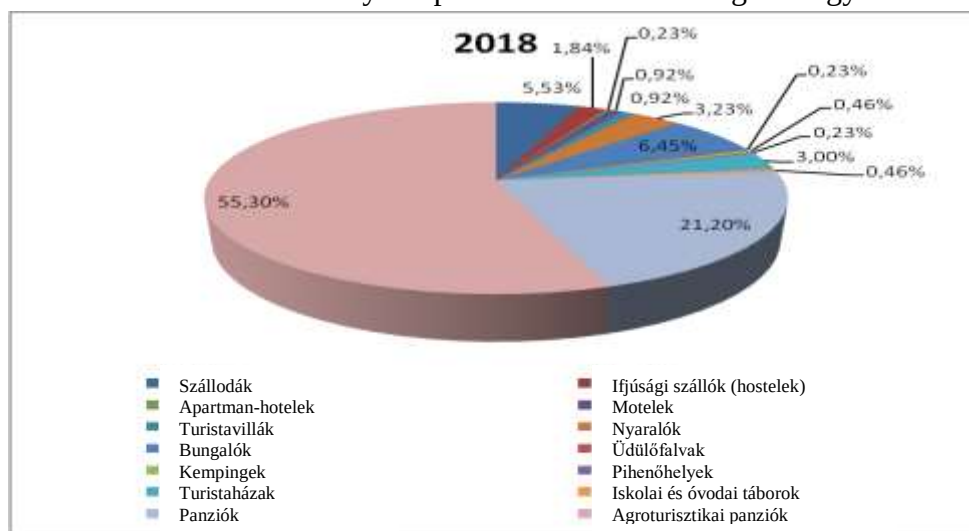
45. ábra: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2017-ben

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 45. ábrán látható, a turisztikai ajánlatot képező turisztikai létesítmények megoszlása Hargita megyében a 2017-es évben a következő volt: szállodák (5,87%), ifjúsági szállók (hostelek) (1,96%), apartman-szállodák (0%), motelek (1,22%), turistavillák (0,98%), nyaralók (3,67%), bungalók (2,44%), kempingek (1,22%), pihenőhelyek (0,24%), turistaházak (3,42%), panziók (23,96%), valamint agroturisztikai panziók (55,01%).

46. ábra: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2018-ban

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 46. ábrán látható, a turisztikai ajánlatot képező turisztikai létesítmények megoszlása Hargita megyében a 2018-as évben a következő volt: szállodák (5,53%), ifjúsági szállók (hostelek) (1,84%), apartman-szállodák (0,23%), motelek (0,92%), turistavillák (0,92%), nyaralók (3,23%), bungalók (6,45%), kempingek (1,84%), pihenőhelyek (0,23%), turistaházak (3%), panziók (21,20%), valamint agroturisztikai panziók (55,30%).

A Hargita megyei turisztikai kínálat a turisztikai létesítmények számának szempontjából 2016 és 2018 között a következő módon alakult:

10. táblázat A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között

Turisztikai létesítmény megnevezése	2016	2017	2018
Szállodák	24	24	24
Ifjúsági szállók (Hostelek)	7	8	8
Apartman-szállodák	0	0	1
Motelek	5	5	4
Turistavillák	4	4	4
Nyarlók	17	15	14
Bungalók	10	10	28
Kempingek	5	5	5
Pihenőhelyek	1	1	1
Turistaházak	12	14	13
Panziók	98	98	92
Agroturisztikai panziók	188	225	240
ÖSSZESEN	371	409	434

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2016 és 2018 között a szálloda típusú turisztikai létesítmények száma állandó maradt, ami 24 ilyen típusú létesítményt jelent.

2016-hoz képest 2017-ben az ifjúsági szálló (hostel) típusú turisztikai létesítmények száma 1 létesítménnyel, azaz 14,29%-kal nőtt (7 turisztikai létesítmény 2016-ban, 8 turisztikai létesítmény 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest az ifjúsági szálló típusú turisztikai létesítmények száma ugyanaz maradt, vagyis 8 ilyen típusú létesítményt regisztráltak.

2018-ban Hargita megyében létrehoztak egy apartman-szálló típusú létesítményt, az ezt megelőző referenciávekben ilyen típusú létesítményt nem azonosítottak.

2016 és 2017 között a motel típusú turisztikai létesítmények száma állandó maradt, 5 ilyen típusú létesítményt tartottak számon, 2018-ban pedig 2017-hez képest a motel típusú turisztikai létesítményre vonatkozó mutató értéke 1-gyel, vagyis 20%-kal csökkent (2017-ben 5 turisztikai létesítmény, 2018-ban 4 turisztikai létesítmény).

2016 és 2018 között a turistavilla típusú turisztikai létesítmények száma állandó maradt, ami 4 ilyen típusú létesítményt jelent.

2016-hoz képest 2017-ben a nyaraló típusú turisztikai létesítmények száma 2 létesítménnyel, azaz 11,76%-kal csökkent (17 turisztikai létesítmény 2016-ban, 15 turisztikai létesítmény 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1 turisztikai

létesítménnyel, vagyis 6,67%-kal csökkent (15 turisztikai létesítmény 2017-ben, 14 turisztikai létesítmény 2018-ban).

2016 és 2017 között a bungaló típusú turisztikai létesítmények száma 10 volt, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen típusú turisztikai létesítmények száma 18 bungalóval nőtt, ami 180%-os növekedést jelent (10 turisztikai létesítmény 2017-ben, 28 turisztikai létesítmény 2018-ban).

2016 és 2018 között a kemping típusú turisztikai létesítmények száma Hargita megyében 5 volt, a szám a referenciaidőszak mindhárom évében állandó maradt.

2016 és 2018 között a pihenőhely típusú turisztikai létesítmények száma Hargita megyében 1 volt, a szám a referenciaidőszak mindhárom évében állandó maradt.

2016-hoz képest 2017-ben a turistaház típusú turisztikai létesítmények száma Hargita megyében 2 létesítménnyel, azaz 16,67%-kal nőtt (12 turisztikai létesítmény 2016-ban, 14 turisztikai létesítmény 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 1 turisztikai létesítménnyel csökkent (14 turisztikai létesítmény 2017-ben, 13 turisztikai létesítmény 2018-ban).

2016 és 2017 között a panzió típusú turisztikai létesítmények száma Hargita megye szintjén 98 volt, 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen típusú turisztikai létesítmények száma 6 létesítménnyel, azaz 6,12%-kal csökkent (98 turisztikai létesítmény 2017-ben, 92 turisztikai létesítmény 2018-ban).

2016-hoz képest 2017-ben a Hargita megyei agroturisztikai panzió típusú turisztikai létesítmények száma 37 létesítménnyel, azaz 19,68%-kal nőtt (188 turisztikai létesítmény 2016-ban, 225 turisztikai létesítmény 2017-ben), 2018-ban pedig 2017-hez képest ezen mutató értéke 15 turisztikai létesítménnyel, vagyis 6,67%-kal emelkedett (225 turisztikai létesítmény 2018-ban, 240 turisztikai létesítmény 2018-ban).

2.2.4. TURISZTIKAI TÁJÉKOZTATÁS

A turisztikai népszerűsítő tevékenységekkel a megyéknek folyamatosan foglalkozniuk kell, melynek fő célkitűzése, hogy a térség népszerű turisztikai célponttá váljon. A lehetőségek népszerűsítését korlátozhatja az anyagi keretek hiánya, még ha a természeti erőforrások hozzájárulnának is ehhez. Ilyen esetekben szükséges egy minimálisan szükséges láthatóság fenntartása, hogy folyamatosan a belföldi és külföldi turisták látókörében legyenek.

Nemzetközi szinten a helyi vagy regionális idegenforgalmi irodákat gyakorta „Tourist Information Centre”-nek nevezik, azaz Idegenforgalmi Információs Központoknak, ami egy általános megnevezés, és több típusú idegenforgalmi szervezetet is jelölhet. Az idegenforgalmi információkat általában a Turisztikai Információs Központok vagy a Turisztikai Információs Irodák szolgáltatják, melyeknek célja az idegenforgalmi ágazat, a turisták és az információs központok közötti információcsere.

Hargita megyében az alábbi központok működnek:

- a lövétei Turisztikai Információs Iroda
- a borszéki Turisztikai Információs kKözpont
- az Országos Turisztikai Információs és Népszerűsítő Központ, Szentegyháza
- a gyergyócsomafalvi Turisztikai Információs Központ
- a csíkkozmási és lázárfalvi Turisztikai Információs Iroda
- az oroszhegyi Turisztikai Információs Iroda
- a gyergyóditrói Turisztikai Információs Iroda
- a borszéki Turisztikai Információs Központ
- a gyergyóditrói Turisztikai Információs Iroda
- a hargitafürdői Turisztikai Információs Iroda
- a marosfői Turisztikai Információs Iroda
- a farkaslaki Turisztikai Információs Iroda
- a csíkszeredai Turisztikai Információs Iroda
- a gyergyóremetei Turisztikai Információs Iroda
- a szentimrefürdői Turisztikai Információs Iroda
- a mádэфalvi Turisztikai Információs Iroda
- a maroshévízi Turisztikai Információs Központ
- a székelyudvarhelyi „Turinfo” Székelyudvarhelyi Ifjúsági és Turisztikai Információs és Tanácsadó Iroda

A fenti szervezetek illetékessége eltérő lehet, de céljuk ugyanaz: a helyi és regionális turisztikai információk és lehetőségek összegyűjtése és továbbítása. Mint látható, Hargita megye lefedettsége megfelelő ahhoz, hogy lehetővé váljon egy hatékony stratégia végrehajtása, ami egyrészt mind a belföldi, mind a külföldi turistákat megcélozza, másrészt a helyi vállalkozókat és/vagy cégeket. A központok és irodák nagy száma azonban nem járul egyértelműen hozzá a helyi és regionális turizmus fejlődéséhez.

Az ilyen központokat és irodákat körülvevő problémák közé tartozik az átláthatóság hiánya a tevékenységek terén, a hatékonyság hiánya a reklámozásban (mind az irodák, mint a helyi turisztikai potenciál tekintetében), az érdekeltekkel való alacsony szintű kommunikáció stb. Valóban nincs lehetőség a működés szabványosítására, de a lehetséges megoldások között azonosíthatjuk a helyi érdekelteknek szánt konferenciákon és műhelyfoglalkozásokon keresztüli kommunikáció megkönnyítését; a tárgyalásokon alapuló helyi stratégiák kivitelezését az

azonosított forrásoknak és igényeknek megfelelően, illetve az intézmények közötti és az ágazaton kívüli szereplőkkel való partneri kapcsolatokat.

Hargita megyében a turisztikai információs szolgáltatást ellátó intézmények hálózatba szerveződhetnek, aminek következtében mind a turisztikai szolgáltatást kínáló, mind a turisták tájékoztatást kaphatnának a lehetőségekről, erőforrásokról, fontos eseményekről stb.

2.2.5 A TÉRSÉG MEGJELENÉSE A NEMZETKÖZI PIACON KÜLFÖLDI NÉPSZERŰSÍTÉS

Jelenleg Hargita megyében számos olyan idegenforgalmi látványosság található, amely sikeresen vonzza mind a romániai, mind a külföldi turistákat. A folyamatos fejlődésnek köszönhetően az elmúlt 2 évben a szabadidejüket Romániában eltölteni kívánó idegen turisták⁸ száma megközelítőleg 12%-kal nőtt, ami Hargita megye számára is nagy lehetőséget jelent a látogatók számának növelésére.

Több turisztikai útvonalakat tervező honlap szerint Hargita megye láthatósága a nemzetközi piacokon pozitív előjelű. A külföldi turisták között népszerű⁹ úti célok közé tartozik Parajd, Tusnádfürdő és Székelyudvarhely. Ugyanakkor azon turisták nagy része, akik ebben a térségben töltik el a szabadidejüket, meglátogatják a Békás-szorost is, a Szent Anna-tót, és még a parajdi sóbányát is; ezek a megye leglátogatottabb helyei közé tartoznak. A hargitai régió turisztikai képe pozitív; ez elsősorban a gyógyfürdők és üdülöhelyek népszerűségének köszönhető, ami a külföldi turisták számára a leginkább vonzó.

Országos szinten a külföldi turisták leginkább a legismertebb városokat látogatják meg, mint például Bukarestet, Brassót vagy Segesvárt¹⁰. Ez a tendencia a városok magas fokú fejlettségével, de a nyilvánvaló történelmi összetevővel is magyarázható; a turisták nagy része a George Antipa Természettudományi Múzeumot, a töröcsvári kastélyt vagy a segesvári várat látogatja meg. Ami a gyógyturizmust illeti, Hargita megyének egy nagyon erős ellenféllel, a román tengerparttal kell megküzdenie, ami sokszínű tevékenységeket kínál az összes társadalmi csoportnak: vannak fiatalokat, felnőtteket, alacsony jövedelműeket és az átlag feletti jövedelemmel rendelkezőket is célzó kínálataik.

A statisztikai adatok szerint a 2016 és 2018 közötti időszakban a külföldi turisták száma kb. 9%-kal nőtt Hargita megyében, míg országos szinten ez az arány 12%. A növekedés mind a megye fejlődésének, mind a kedvező társadalmi-gazdasági faktoroknak is köszönhető. A

⁸TUR104B – Érkezések száma a szálláshelyeket biztosító turisztikai létesítmények esetében létesítménytípusokra, turistatípusokra, makrorégiókra, fejlesztési régiókra és megyékre lebontva (<http://www.insse.ro/cms/>)

⁹ TripAdvisor (https://www.tripadvisor.com/Tourism-g2699689-Harghita_County_Central_România_Transylvania_Vacations.html), letöltés időpontja 2019. május 22.

¹⁰ TripAdvisor (https://www.tripadvisor.com/Tourism-g2699689-Harghita_County_Central_România_Transylvania_Vacations.html), AutoEurope (<https://www.autoeurope.com/travel-blog/top-10-places-to-visit-in-România/>), WorldAtlas (<https://www.worldatlas.com/articles/the-most-visited-tourist-attractions-in-România.html>), letöltés időpontja 2019. május 22.

globalizáció és a technológia korában, ahol az információ csak egy kattintásnyira van, az online reklámozás egyszerre hatékony és gazdaságos stratégia.

A reklámozás terén az ország helyzete kedvezőtlenül alakul, hiszen nem létezik egy jól meghatározott turisztikai népszerűsítési stratégia; jelen pillanatban egyetlen országos szintű reklámanyag létezik, amelyet a RO2019EU állított össze.¹¹ A Turisztikai Minisztérium nyilvánosságra hozta Románia új promóciós videóját. A film 3 és fél perces, az üzenete pedig: „Románia, a 365 napon át tartó vakáció országa”. A képsorok történelmi épületeket és népszokásokat mutatnak be, ugyanakkor klubokat és zenei fesztiválokat is. Ez hasznos lehet, azonban a múltban elkövetett hibák, mint például a Románián kívül készült felvételek használata, hozzájárultak a reklámfilm iránti érdeklődés csökkenéséhez. Egy másik probléma a nyelvi akadály, mivel a reklámfilmeket csak román nyelven rögzítették, ezzel korlátozták a románul nem beszélő külföldi turisták hozzáférését.

Az idegenforgalom népszerűsítésére szolgáló eszközöket egyénileg, az utazási irodák, illetve a közösségi média segítségével készítik el, vagy akár a nagy zenei fesztiválokon keresztül (Untold, Neversea, Electric Castle), amik évente mintegy 250.000 turistát vonzanak.

A jelenleg létező és használt eszközök azonban nem elégségesek. A TUI és a Neckermann után 2018-ban a Dertour, az egyik legnagyobb németországi turisztikai operátor is felmondta a román kínálatok reklámozását; azzal érvelt, hogy az ország infrastruktúrája hiányos, a minőségi szállodák száma alacsony, az árak pedig túl nagyok. Románia a régió egyetlen olyan országa, amely nem szerepel a németországi turisztikai operátorok katalógusaiban, pedig Németország látta el a helyi piacot a legtöbb turistával. Ahelyett hogy a helyzetet orvosolnák, az új intézkedések célja Romániának az ázsiai kontinensen való népszerűsítése, mivel eddig erről a területről nem sikerült turistákat bevonítani.

2.2.6 A HUMÁN ERŐFORRÁSSAL KAPCSOLATOS PROBLÉMÁK A TURIZMUSBAN HARGITA MEGYÉBEN

Az idegenforgalom területén dolgozó személyzet jelenlegi helyzetének elemzése és az ágazatban rejlő személyzeti lehetőségek elemzése részeként az idegenforgalmi ágazat munkaerő-piaci kérdésein kívül a formális és informális oktatási és logisztikai rendszerhez kapcsolódó szempontokat is figyelembe kell venni, amelyek hozzájárulnak a tudás és a készségek személyzet általi elsajátításához.

Hargita megye szintjén a turizmus a regionális és mikroregionális fejlesztés mérföldköve, ami szükségessé teszi a terület összes pozitív és negatív vetületének elemzését és kezelését. Az idegenforgalmi ágazatban a munkaerő tekintetében a stratégiának a piaci igényekre való tekintettel meg kell határoznia az oktatási rendszer hiányosságait; javasolnia kell a legmegfelelőbb hibajavítási és kiegészítési javaslatokat oly módon, hogy az megoldja a

¹¹ YouTube, (<https://www.worldatlas.com/articles/the-most-visited-tourist-attractions-in-Romania.html>), letöltés időpontja 2019. május 22.

turisztikai ágazat humán erőforrásainak problémáit Hargita megyében, hogy az ágazatban szakképzett, kompetens személyzet tevékenykedhessen, akik hozzá tudnak járulni a Hargita megyei turisztikai ágazat fejlesztéséhez (szűk értelemben), és a megye gazdasági fejlődéséhez (tág értelemben).

Az alfejezetben tárgyalt főbb szempontok a következők:

- a Hargita megyében az idegenforgalomban tevékenykedő munkaerő elemzése és az eredmények eljuttatása a felsőbb szintű egységek részére
- az idegenforgalom ágazatában azonosítható betöltetlen állások elemzése

A fenti elemzések eredményei rávilágítanak a Hargita megyei turizmus területén a munkaerőpiac pozitív és negatív aspektusaira, és az eredmények értelmezéséből levont következtetések alapján stratégiai célokat és javasolt intézkedéseket terjesztünk elő a Hargita megyei turisztikai ágazat javítása érdekében az emberi erőforrások kontextusában.

2.2.6.1 A Hargita megyében az idegenforgalomban tevékenykedő munkaerő elemzése

A munkaerő egyik fő mutatója a nemzetgazdaság területein az adott területen dolgozó állomány. Ezért tehát Hargita megye szintjén, de a felsőbb hierarchikus (regionális és országos) szinteken is a turizmusban tevékenykedő munkaerőt az ágazat különböző területein tevékenykedő személyek száma határozza meg. Az idegenforgalmi munkaerő-piaci elemzés fő elemzési eszközei a következők: az ágazatban dolgozó állomány alakulása, a megyei szintű állomány aránya a regionális és országos szintű turisztikai állományban, a területen dolgozó személyzet által elért jövedelmek alakulása.

Az idegenforgalmi ágazat foglalkoztatási helyzetét nemzeti, regionális és megyei szinten az alábbi táblázat mutatja be:

11. táblázat Az idegenforgalmi munkaerő alakulása 2015 és 2017 között

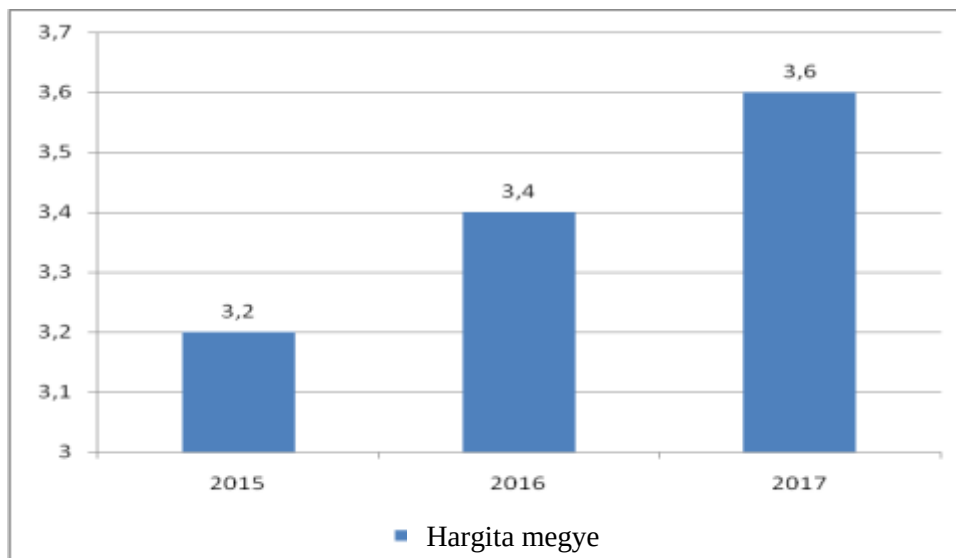
Elem megnevezése	2015 (ezer személy)	2016 (ezer személy)	2017 (ezer személy)
Románia	174,2	193,3	204,2
Központi Régió	28	30,4	31,5
Hargita megye	3,2	3,4	3,6

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 11. táblázatból látható, az országos, regionális és megyei szintű foglalkoztatás a turizmus területén növekvő tendenciát mutat, ami a turisztikai ágazat fejlődését emeli ki ezekben az adminisztratív struktúrákban.

A növekvés kontextusában a turizmusban dolgozó munkaerő Hargita megyében a következő helyzetet mutatja:

47. ábra: a turisztikai foglalkoztatottság alakulása Hargita megyében 2015 és 2017 között
- ezer személy -

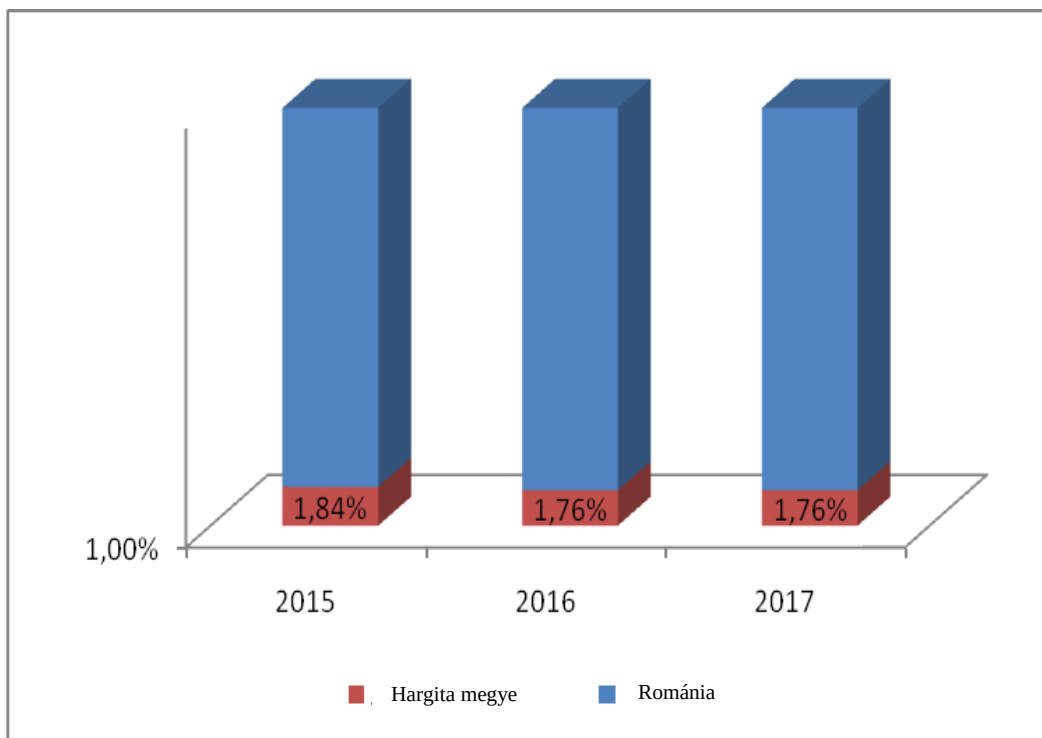
Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 46. ábrán látható, 2015 és 2017 között Hargita megye szintjén a turisztikai foglalkoztatottság növekedő tendenciát mutat, mely szempont az ágazat fejlődési potenciálját emeli ki.

2015-höz képest 2016-ban a turisztikai ágazat foglalkoztatottsági szintje Hargita megyében növekvő tendenciát mutatott: 0,2 ezer személlyel, azaz 6,25%-kal nőtt a foglalkoztatottak száma (3,2 ezer személy 2015-ben, 3,4 ezer személy 2016), és ugyanazon növekvő trendnek megfelelően 2017-ben 2016-hoz képest a Hargita megyei foglalkoztatottság 0,2 ezer személlyel, azaz 5,88%-kal növekedett (3,4 ezer személy 2016-ban, 3,6 ezer személy 2017-ben).

A Hargita megyei idegenforgalmi ágazat foglalkoztatottsági helyzete a felsőbb hierarchikus közigazgatási egységekkel összehasonlítva a következő képet mutatja:

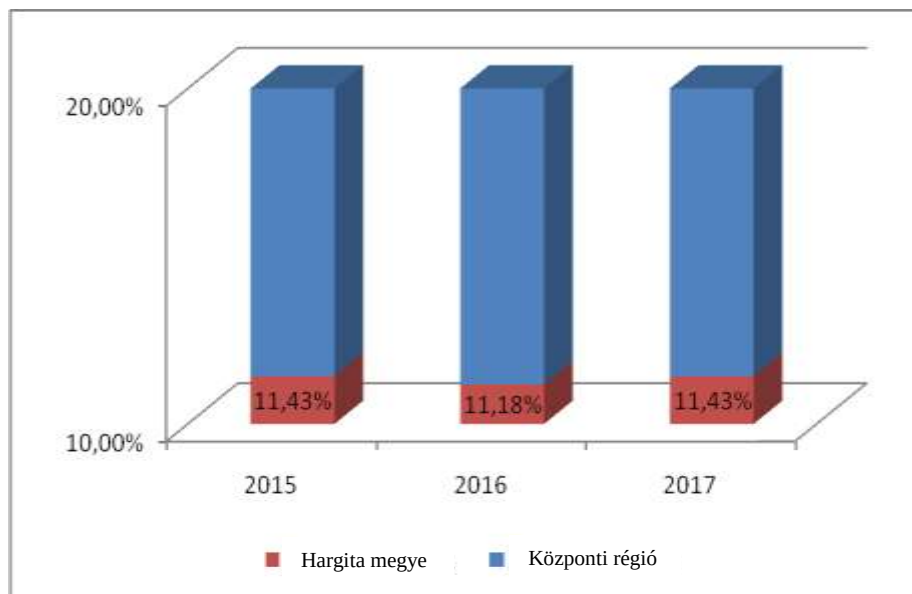
48. ábra: a Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság az országos szinthez viszonyítva

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 48. ábrán látható, 2015-ben a Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság 1,84%-át képezte az országos idegenforgalmi foglalkoztatottságnak, és az elkövetkező két évben a turisztikai szektor Hargita megyei foglalkoztatottságának aránya az országos foglalkoztatottságban 1,76%-ra csökkent. A Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság arányának csökkenése az országos szintű foglalkoztatáshoz képest az országos szintű turisztikai foglalkoztatottság fejlődésének köszönhető, ami gyorsabb ütemű, mint a Hargita megyei foglalkoztatottság növekedése.

49. ábra: a Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság a regionális szinthez viszonyítva

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 49. ábrán látható, 2015-ben a Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság 11,43%-át képezte a Központi Régió idegenforgalmi foglalkoztatottságának. 2016-ban a növekvő tendenciát mutató fejlődést tekintve a Központi Régió növekedése gyorsabb volt a Hargita megyeinél, a turisztikai foglalkoztatottság aránya a megye szintjén 0,25%-kal csökkent, ami a Központi Régió teljes turisztikai foglalkoztatottságának 11,18%-át teszi ki. 2017-ben a növekvő tendenciát mutató fejlődést tekintve Hargita megye növekedése gyorsabb volt a Központi Régiójánál, a turisztikai foglalkoztatottság aránya a megye szintjén 0,25%-kal nőtt, ezért 2017-ben a Hargita megyei foglalkoztatottság a Központi Régió teljes turisztikai foglalkoztatottságának 11,43%-át tette.

2.2.6.2 Az idegenforgalom ágazatában azonosítható betöltetlen állások elemzése

Az idegenforgalmi ágazatban betöltetlenül maradt állások száma mutatja a foglalkoztatottság növelésének szükségességét, mely szükségletet meghatározzák a főbb mutatók: a turisztikai kínálat - a turisztikai kereslet - a turisztikai ágazat foglalkoztatottsági mértéke.

A betöltetlen állások számának tekintetében Románia adminisztratív egységeire vonatkozóan a Nemzeti Statisztikai Hivatal csak regionális szinten közöl adatokat.

A betöltetlen állások helyzete az idegenforgalom ágazatában a Központi Régióban megtalálható az alábbi táblázatban:

12. táblázat Betöltetlen állások helyzete a Központi Régióban 2015 és 2017 között

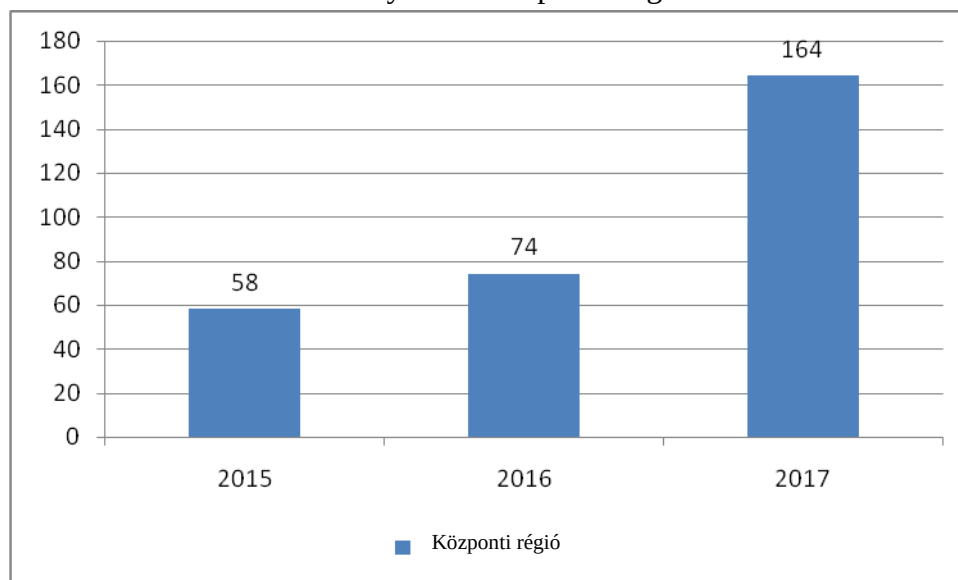
Elem megnevezése	2015	2016	2017
Központi Régió	58	74	164

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 12. táblázatban látható, a turisztikai ágazatban azonosítható betöltetlen állások a Központi Régióban 2016-ban növekvő tendenciát mutat, ami a foglalkoztatottság növelésének szükségességét hangsúlyozza a turisztika keresletnek és kínálatnak, valamint a foglalkoztatottság mértékének megfelelően.

Ami a turisztikai ágazaton belüli betöltetlen állások helyzetét illeti a Központi Régióban 2015 és 2017 között, a helyzet a következő:

50. ábra: Betöltetlen állások helyzete a Központi Régióban 2015 és 2017 között

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

Amint az a 50. ábrán látható, 2015-höz képest 2016-ban a Központi Régió idegenforgalmi ágazatban a betöltetlen állások száma növekvő tendenciát mutat, 16 ilyen állással, azaz 27,58%-kal növekedett (2015-ben 58 betöltetlen állás, 2016-ban 74 betöltetlen állás). 2016-hoz képest 2017-ben, ugyanazon növekvő trend értelmében, a Központi Régió idegenforgalmi ágazatában a betöltetlen állások száma 90 állással, azaz 121,62%-kal növekedett (2016-ban 74 betöltetlen állás, 2017-ben 174 betöltetlen állás).

A betöltetlen állások megléte a turisztikai ágazatban, valamint azok növekvő száma hangsúlyozza az ágazatban dolgozó személyzet szükségességét, illetve az ágazatban potenciálisan alkalmazandó személyzet szakképzésének szükségességét.

2.2.6.3 Idegenforgalmi engedélyezési és hitelesítési rendszer - Turisztikai engedélyek és tanúsítványok; az idegenvezetői szakképzés odaítélése

A Turisztikai Minisztérium keretén belül működő engedélyezési és felügyeleti igazgatóságnak, a turisztikai tevékenységek lebonyolításáért, felügyeletéért és irányításáért felelős hatóságnak a következő feladatokat kell elvégeznie:

1. Az engedélyezés és a privatizáció területére vonatkozó normatív jogszabályok kezdeményezése és népszerűsítése, illetve az idegenforgalmi profilú kereskedelmi társaságok privatizációja
2. Az idegenforgalmi profilú kereskedelmi társaságok engedélyezésének, privatizációjának és poszt-privatizációjának tevékenységéről szóló összefoglalók és jelentések készítése
3. A turisztikai gazdasági szereplők és szakemberek engedélyezése:
 - működési engedélyt ad az utazási irodáknak
 - osztályozza a turisztikai létesítményeket
 - tanúsítványokat oszt a szakembereknek
 - tanúsítványokat bocsát ki az idegenvezetők részére
 - engedélyezi a turisztikai célpontú tengerparti üdülőhelyek működését
 - engedélyt ad a vízi turisztikai tevékenységek elvégzésére
 - engedélyt ad a kedvtelési célú hajózási tevékenységek elvégzésére
 - jóváhagyja a sípályákat és a hegyi túraútvonalakat
 - a várostervezés és területrendezési tervek alapján véleményezi a turisztikai területek és üdülőhelyek kialakítását, valamint az idegenforgalmi célú építmények műszaki dokumentációját
 - tanúsítja a föld tulajdonjogát az idegenforgalom területén működő kereskedelmi társaságok számára.
4. a helyi vagy országos érdekeltségű üdülőhelyek engedélyeztetési eljárását végzi
5. biztosítja és ellenőrzi az idegenforgalmi létesítmények és az utazási irodák osztályozására és engedélyezésére vonatkozó kritériumok betartását az engedélyezés céljából
6. ellenőrzi, hogy az engedélyek megszerzése érdekében teljesülnek-e a turistastrandokra vonatkozó minimumkövetelmények
7. koordinálja a turizmus területén működő gazdasági társaságok privatizációs poszt-privatizációs tevékenységét, illetve kidolgozza és alkalmazza a turizmus területén a privatizációs stratégiákat, és biztosítja az idegenforgalom területén tevékenykedő gazdasági társaságok privatizációs folyamatának menedzselését.
8. a privatizációs folyamat befejezéséig figyelemmel kíséri az állam mint az idegenforgalom területén működő gazdasági társaságok részvényese jogainak és kötelezettségeinek gyakorlását

9. az engedélyezési és ellenőrzési tevékenységek javítása érdekében részt vesz a szakmai dokumentációs és információszerzési tevékenységen: konferenciákon, kongresszusokon, szimpóziumokon és egyéb, országos és nemzetközi szinten megszervezett eseményen
10. együttműködik az országon belüli és a külföldi szervekkel és intézményekkel, amelyek az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének engedélyezésére, ellenőrzésére és népszerűsítésére szakosodnak
11. koordinálja a gazdasági szereplők és a turisztikai szakemberek engedélyezési tevékenységét
12. A Turisztikai Minisztérium által delegált egyéb kötelezettségek teljesítése során.

Turisztikai engedélyek és tanúsítványok

A turisztikai engedély az a dokumentum, amely igazolja, hogy birtokosa a turisták minőségi és biztonsági előírásainak megfelelően képes ellátni turisztikai szolgáltatásokat, valamint az utazási iroda létrehozásának lehetőségét.

Az idegenforgalmi tanúsítvány az idegenforgalomra szakosodott természetes személyek szakmai kapacitását igazoló dokumentum, melynek értelmében azok vezetői pozíciót foglalhatnak el az utazási irodákban vagy a turisztikai szálláshelyeken.

A turisztikai engedélyek és tanúsítványok kiadására jogosult hatóság a Turisztikai Minisztérium, amely a gazdasági szereplő kérésére állítja ki a szóban forgó dokumentumokat a gazdasági szereplő/természetes személy kérésének iktatásától számított 30 napon belül. Ezeket a dokumentumokat azt követően bocsátják ki, hogy a Turisztikai Minisztérium megbizonyosodott az összes kritériumnak a kérelmező (gazdasági szereplő/természetes személy) általi teljesítéséről.

Idegenvezetők

Az idegenvezető az a személy, aki az idegenforgalmi célpontok meglátogatása során vezeti és irányítja a turistákat vagy látogatókat, illetve magyarázatokat és tájékoztatást nyújt a meglátogatott turisztikai létesítményről. Az idegenvezető felelőssége ugyanakkor az is, hogy biztosítsa a megszervezett turisztikai tevékenység lehető legjobb körülmények közötti lebonyolítását.

Az országos szinten és Hargita megyében is érvényes, a turisztikai engedélyekre vonatkozó követelmény, azok jogalapja és kategóriái az alábbiakban kerülnek felsorolásra:

13. táblázat A turisztikai engedélyek követelményei, jogalapja és kategóriái

Elem megnevezése	Idegenvezetők	Turisztikai engedély	Turisztikai tanúsítvány
Jogalap	305/2001 kormányhatározat 361/2003 kormányhatározat	1866/2010 rendelet 1267/2010 kormányhatározat	1866/2010 rendelet 1267/2010 kormányhatározat

	637/2004 rendelet		
Követelmények	Szakképesítési bizonyítvány - Nemzeti Turisztikai Oktatási Központ Idegenvezetői tanúsítvány Egy nemzetközi nyelv ismeretére vonatkozó tanúsítvány	- az ügynökség célkitűzéseiben meghatározott turisztikai tevékenység - kereskedelmi nyilvántartásba való vétel	- szakképesítési tanúsítvány - a turizmus területén végzett tevékenység időtartamának igazolása - egy idegen nyelv ismeretére vonatkozó tanúsítvány
Kategóriák	- helyi idegenvezető - országos idegenvezető - bizonyos területekre szakosodott idegenvezető: magashegyi túrák, hegyi túrák, művészetek, felügyelet, animáció, természetes élőhely: állatvilág, növényvilág, madártan; sport: alpinizmus és sziklamászás; sí, bob, úszás, kenu, vitorlázás, repülés ultra-könnyű eszközökkel (deltaplan, sikióernyőzés stb.)	-	- turisztikai tanúsítvány kerül kiállításra az alábbi funkciókra: a) turisztikai tevékenység vezetője b) utazási iroda igazgatója c) kiskereskedelmi utazási iroda igazgatója d) szállodaigazgató e) étteremigazgató f) nyaralótulajdonos

2.2.7. MEGOLDÁSOK AZ IDEGENVEZETÉS TERÜLETÉRE SZAKOSODOTT TANFOLYAMOK ÉS SZAKKÉPZÉSEK BEVEZETÉSÉRE, VALAMINT AZ ÁGAZATBAN DOLGOZÓ SZEMÉLYEKET

CÉLZÓ IDEGEN NYELVI TANFOLYAMOK MEGSZERVEZÉSÉRE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A ROMÁN NYELVTANFOLYAMOKRA

Jelenleg Hargita megye a turisztikai potenciál ellenére számos problémával szembesül, ami a román és/vagy nemzetközi nyelveken való kommunikációt illeti. A megyében ugyanakkor alacsony azon alkalmazottak száma, akik különböző idegenforgalmi szakképzési/továbbképzési tanfolyamokon vettek részt. Ebben a fejezetben néhány nehézség elemzésére kerül sor, valamint néhány megoldási lehetőség megfogalmazására.

A Hargita megyei turizmus fő problémái közé tartozik az, hogy az idegenforgalom területén dolgozók közül kevesen és alacsony szinten beszélnek mind a román, mind a nemzetközi nyelveket.

Az ingyenes román- és idegennyelv-tanfolyamokkal (angol, francia, német, akár kínai), valamint a turisztikai szaknyelvi tanfolyamokkal kapcsolatos problémákat fokozza a megye lakóinak passzivitása, az ilyen lehetőségek népszerűsítésének hiánya, valamint a kibocsátott oklevelekkel és bizonyítványokkal kapcsolatos adminisztratív nehézségek (a bizonyítványok és oklevelek késedelmes kibocsátása és/vagy azok elismerésének hiánya).

Az egyik lehetséges megoldást a *Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem* csíkszeredai karán működő román-angol szakkal, valamint a *Spektrum Oktatási Központtal* való együttműködés jelentené. A megoldás előnye, hogy mindkét intézmény Csíkszeredában található, ami megkönnyíti a hozzáférést a megye lakosai számára. Romániában több idegenforgalmi szakképzés működik, azonban a legjobb eredmények elérése érdekében figyelembe kell venni a polgárok szükségleteit is. Mind a románnyelv-tanfolyamokat, mind a szakképzéseket Hargita megyében kell megszervezni, ezzel elkerülhetők a szállással, étkezéssel és utazással járó költségek, amelyek az esetek nagy többségében jelentősek, hiszen a költségeket a kedvezményezett fizeti. A Hargita megyében megszervezett tanfolyamok ugyanakkor a lakosság számára is elérhetőek lennének, így a kedvezményezetteknek rövidebb ideig kellene utazniuk.

Egy másik megoldás a **Szakképesítési Központ (vagy Központok)** létrehozása lenne a turizmus területén. Az ilyen központok megkönnyítenék a szükséges anyagi források megteremtését a tanfolyamok megszervezésére, biztos pontot vagy pontokat jelentenének azok számára, akik tanfolyamokat kínálnak vagy keresnek, összegyűjti az érdekelteket stb. A központok keretében az érdeklődés növelésére a pénzügyi alapok lehívása és a partnerségek kialakítása következtében különböző országok, Románia régiói és megyéi közötti kirándulásokat és tapasztalatcserét lehet szervezni (azok számára, akik egy nemzetközi nyelvet szeretnének megtanulni, illetve a turizmus különböző területein kívánnak dolgozni - tapasztalatcsere szakácsoknak és felszolgálóknak.) Ezekben belül a résztvevők megtanulják, hogy más országokban, régiókban és/vagy településeken milyen idegenforgalmi stratégiát alkalmaznak (megvizsgálva, hogy azok hozzájárulnának-e az otthoni térség fejlesztéséhez, vagy hogy a különböző helyek belső stratégiai átültethetők lennének-e Hargita megyébe), turisztikai látványosságokat látogatnak meg, és megismerkednek a szaknyelvvel.

A központ/központok megkönnyíthetik a fiatalok és a munkáltatók közötti dialógust, így a tanfolyamok lezárulásakor a panziókban, múzeumokban és turisztikai létesítményekben tanácsadói összejöveteleket lehet szervezni, ahol a lehetséges munkalehetőségeket és/vagy a potenciális jelölteket azonosítják, így számos korábbi tanulót (a fent említett képességek függvényében) alkalmaznak az adott területen.

2.2.8 AZ IDEGENVEZETŐKET CÉLZÓ TANFOLYAMOK

Hargita megyében az idegenvezetők vonatkozásában két csoportot különíthetünk el:

- szakképzett idegenvezetők
- szakképzetlen idegenvezetők (személyek, akik érdeklődnek a terület iránt)

Azok számára, akik már idegenvezetőként dolgoznak, felsőfokú turisztikai végzettséggel rendelkeznek, de munkanélküliek (ez nem kizáró tényező), tanfolyamokat lehet szervezni, amelyek elvégzésekor ők maguk is oktatóként dolgozhatnak és részt vehetnek azok képzésében, akik érdeklődnek az ágazat vagy a szakma iránt. Ez a megoldás hozzájárulna a megye szükségleteinek és a már meglévő erőforrásoknak a figyelembe vételével történő célzott szakképzéshez, és elősegítené az oktatók és a tanfolyamon/képzésen/műhelyen részt vevők közötti kommunikációt.

Egy másik lehetőség egy, már működő szak- és továbbképző központtal való együttműködés, mint amilyen például az A.P.T. International Alapítvány (ennek legközelebbi fiókja Brassóban található, ami többletköltségeket jelent a szükséges minimum, az étkezések és az utazás fedezésére, ha nem találnak vagy alapítanak egy közelebbi központot).

Ebben az esetben javasoljuk a képzési központok megoldását is, amelyekre a 2.2.7-es fejezetben tértünk ki, ami helyszínt biztosítana a tanfolyamok számára, valamint támogatná a különböző tevékenységeket, partnerségeket, projekteket stb.

2.3 A TURIZMUS STATISZTIKAI ELEMZÉSÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA HARGITA MEGYÉBEN

A Hargita megyei idegenforgalmi ágazat statisztikai elemzése a következő képet mutatja:

- 2016 és 2018 között a Hargita megyei turisták száma növekedő tendenciát mutat. A turisták számának növekedése kihangsúlyozza Hargita megye idegenforgalmi vonzerejének kapacitását, ugyanakkor az ágazat fejlesztésének szükségességét is a megye szintjén.
- A Hargita megyét meglátogató turisták aránya a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos turistaszám mintegy 1,69%-a, és a Központi Régió turistaszámának 7,18%-a.
- Hargita megyét elsősorban a belföldi turisták választják, akik a turisták számának 75%-át teszik ki, a fennmaradó 25%-ot külföldi turisták alkotják, akik a következő országokból érkeznek: Magyarország, Ausztria, Németország és a Moldvai Köztársaság.

- A Hargita megyét meglátogató belföldi turisták aránya a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos belföldi turistaszám mintegy 1,64%-a, és a Központi Régió belföldi turistaszámának 6,67%-a.
- A Hargita megyét meglátogató külföldi turisták aránya a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos külföldi turistaszám mintegy 1,86%-a, és a Központi Régió külföldi turistaszámának 9,38%-a.
- 2016 és 2018 között a Hargita megyei turisztikai létesítmények száma növekvő tendenciát mutat, ami a megye turizmusának fejlődését is mutatja az idegenforgalmi kínálat tekintetében.
- A Hargita megyei turisztikai létesítmények átlaga a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos turisztikai létesítményszám mintegy 5,22%-a, és a Központi Régió turisztikai létesítményszám mintegy 17,79%-a.
- A Hargita megyei fő turisztikai létesítmények azok népszerűségi sorrendjében a következők: szállodák, agroturisztikai panziók, panziók, nyaralók, turisztikai villák és motelek.
- 2016 és 2018 között a Hargita megyei turisztikai foglalkoztatottság aránya növekvő tendenciát mutat, ami aláhúzza az ágazat fejlődési potenciálját a megyében az abban tevékenykedő személyzet támogatásával.
- A Hargita megyei turisztikai ágazatban alkalmazottak száma a 2016 és 2018 közötti időszakban az országos szinten a turisztikai ágazatban alkalmazottak számának 1,79%-a, míg a Központi Régió szintjén a turisztikai ágazatban alkalmazottak számának mintegy 11,35%-a.

III. VERSENYKÉPESSÉGI ELEMZÉS

3.1 TERMÉSZETES ÉS ANTROPOGÉN LÁTVÁNYOSSÁGOK

Általános elemzés

A megye antropogén látványosságai közé tartoznak a következők:

Tusnádfürdő az ország legkisebb városa, és „Erdély Gyöngyeként” is emlegetik. Az üdülőhelyet 1842-ben alapították, és a környékbeli vizek gyógyhatása miatt vált híressé. Az üdülőhely több tízszer annyi turistát vonz, mint a település lakosainak száma. Tusnádfürdő a mofettái miatt is méltán híres.

A székelyderzsiek a településen található erődtemplomot „Szalonnás templomnak” hívják, hiszen a lakosok évszázadokon keresztül a templom épületének hűvös termeiben tárolták a téli ételmet (a füstölt szalonnát, sonkát stb.)

51. ábra: A székelyderzsi „Szalonnás templom”

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Kőrispatak antropogén látványossága a Romániában egyedülálló szalmakalap-múzeum. A múzeumban megtalálható a világ legnagyobb szalmakalapja, amelyet a Guinness World Records is jegyez, és amelyet 2004-ben készítettek. A múzeumba évente több ezer látogató érkezik: jobban összehangolt népszerűsítésre van szüksége mind országos, mind nemzetközi szinten, illetve a specifikus turisztikai kínálatba való beemelésre.

52. ábra: A kőrispataki szalmakalap-múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A gyergyószárhegyi Lázár-kastély az alapító nemesi család nevét viseli. Építészeti stílusa reneszánsz-kori, a falakat festett és csipkeparkányok díszítik. A kastélyban évente művészeti alkotótábort szerveznek, a nyertes munkákat a kastélyban kiállítják. 2014 januárjától a kastélyt ideiglenesen bezárták, mivel visszaszolgáltatták az eredeti tulajdonosoknak. Lépések történtek a turisztikai körforgásba való visszakapcsolására vonatkozóan.

53. ábra: A gyergyószárhegyi Lázár-kastély

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A Csíkkarcfálván található parasztvár fő látványossága a római katolikus templom, amely 1500 körül, gótikus stílusban épült. A településen nincsen sok panzió, ezért az elszállásolás a környező falvakban vagy Csíkszeredában lehetséges.

54. ábra: A csíkkarcfalvi parasztvár

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Borszék üdülőhely a Keleti-Kárpátokban található, mintegy 100 kilométerre Békástól, Borszék településen. Az üdülőhely híres a területén található ásványvizekről. A helyi alapítású Romaqua Group S.A. nyeri ki az ásványvizet, és mind az ország területén, mind az Egyesült Államokban, Izraelben és Kanadában forgalmazza. A víz már 1878-ban elnyerte az ásványvizek királynője címet. A településen hegyi túraútvonalak is találhatók. A Hétforrás az üdülőtelep központjától 1550 méterre található, és a nagy számú ivóvízforrásairól híres, amelyek az egész üdülőtelepet ellátják. A Tündérkert, a Medvebarlang, a Jégbarlang, az Ősforrás, a Pierre Curie-forrás vagy a Bagolyvár néhány népszerű hegyi túraútvonal.

55. ábra: Borszék üdülőtelep

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A fenyédi székeykapuk. A Csíkszeredába vezető út mentén 1973-ban két nagykaput jegyeztek fel, a Gyergyószentmiklóstra vezető út mentén jobboldalt 17 nagykaput, baloldalt 13 nagykaput és egy kiskaput. A faluban él Dávid Mózes mester, aki még ma is készít székeykapukat. A jellegzetes díszítőelemeket kézzel szerelik fel, kialakításukban mind a hagyományt, mind a tulajdonos preferenciáit szem előtt tartják.

56. ábra: Fenyédi székeykapu

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A Szentegyháza városához tartozó Homoródfürdő gyógyüdülöhely, és Székelyudvarhelytől kb. 18 kilométerre található, a Nagy-Homoród és a Fürdő-patak völgyében. Hargita megyére jellemzően az üdülöhelyen borvízfürdő és borvízforrások találhatók, ezek közül

a leghíresebbek a Lobogó-, a Mária-, a Csorgó-, a Szénhomoródi-, az Ilona- és a Fenyves-forrás. A forrásvíz egyik jellegzetessége, hogy ásványi anyagokban gazdagok: Li, Mn, Br. J.

Az üdülőhelyen található természetes kezelési lehetőségek:

kénes ásványvizek

klóros ásványvizek

bikarbonátos ásványvizek

szulfitos ásványvizek

nátriumos ásványvizek

sapropelikus sár

pihentető bioklíma

Az üdülőhelyen a következő betegségekből szenvedők részére van kezelési lehetőség: degeneratív reumatikus megbetegedések (cervicalis, dorsalis és lumbalis spondylosis, arthrosis, polyarthrosis); ízületi reumatikus megbetegedések (tendinosis, tendomiasis, scapulo-muscular tendriostosis-periarthritis stb.); nőgyógyászati betegségek (krónikus metroanexitok, kisebb pubertáskori és menopauza-rendellenességek); dermatológiai rendellenességek (psoriasis, keratoderma); endokrin rendellenességek.

57. ábra: Homoródfürdő üdülőtelep

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A vallási turizmus egyik fontos célpontja a Nagy-Hagymás lábánál, Csíkszereda és Gyergyószentmiklós között fekvő marosfői Nagyboldogasszony Ortodox Kolostor a Szűz Mária Mennybemenetele búcsúval. Építése 1996-ban kezdődött el, a templomot Teoctist pátriárka 2000-ben szentelte fel.

58. ábra: A marosfői kolostor

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Egy másik vallási célpont a Székelyudvarhelyi Ferences Templom, amely a barokk és klasszikus építészeti jegyeket egyaránt magán viseli, míg a két templomtorony enyhe reneszánsz kori ihletettségű. A templom és a kolostor 1728 és 1779 között épült. 1990-ben a kolostort 25 évre a ferences nővérek használatába adták. Jelenleg az egyházi szertartás római katolikus.

59. ábra: A székelyudvarhelyi Ferences Templom

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A Nagy Imre Emlékház Csíkszereda és a környező vidék lakói számára turisztikai látványosságnak számít. Nagy Imre szobrászként és egyetemi tanárként tevékenykedett a két világháború között. Az emlékházban a művész iratai, könyvei, bútorai, személyes tárgyai és művészeti gyűjteményei találhatók.

60. ábra: A Nagy Imre Emlékház

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A csíkszeredai Mikó-vár neoreneszánsz stílusba épült, szabályos geometriai síkon, a bástyái pedig olasz mintára készültek. A város legrégebbi és legfontosabb történelmi műemléke. Az Olt folyó partján épült 1623 és 1631 között Hídvégi Mikó Ferenc gróf rendeletére. Az 1848-1849-es forradalom idején a székely forradalmi hadosztály parancsnokának, Gál Sándornak a főhadiszállása volt. A forradalmat követően a katonaság használatában maradt. A kastély Székelyföld legjobb állapotban megőrzött reneszánsz kori műemléke. Jelenleg a Csíki Székely Múzeum központja: a múzeumban a látogatók gazdag helytörténeti, természettudományos, népművészeti, népi kézművességi, egyházi művészeti gyűjteményeket látogathatnak meg, ugyanakkor a régi nyomtatványok és a képzőművészetek is képviselve vannak. A kastély belső udvarában koncerteket szerveznek a Csíkszeredai Régizene Fesztivál keretén belül.

A kastély előtt található parkban két szobor található, Petőfi Sándoré és Nicolae Bălcescué.

61. ábra: A csíkszeredai Mikó-vár

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Tusnádfürdő mellett található Lázárfalva községe, ahová a Szent Anna-tó és a közelében található Mohos-tőzegláp tartozik. Ezt mohás tónap is nevezik. Tulajdonképpen egy mocsár, ami 3000 évvel ezelőtt alakult ki a Csomád-hegység egyik tőzeges kráterében. A mocsárban 17 szinte teljesen fekete vizű tó található. Mind a turisták, mind az állatok számára valódi csapdákat jelentenek. A mocsár mélysége helyenként meghaladja a 70 métert. A Mohos-tőzeglápban tett kirándulás azonban számos természeti ritkaság felfedezésével jár. A rezervátum nagy látványossága a rovaremsztő kereklevelű harmatfü. A mocsár 16.000 éves, és a jégkorszakra vezethető vissza. Románia egyetlen vulkanikus eredetű természetes tava, a Szent Anna-tó 17 kilométerre található Sepsibükszádtól. A tó 949-950 méter tengerszint feletti magasságban fekszik. A Sűgő-barlang egy kilométer hosszú és négy szintes. Csak 150 méter látogatható.

62. ábra: Szent Anna-tó

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A Vargyas-szorosban mintegy 50 barlang található, amelyek közül a leghíresebb az Almási-barlang. A barlang bejáratánál erődítmény nyomai azonosíthatók, ami arra utal, hogy a barlangot a múltban megszállás idején használták. A barlangnak két bejárata van, azonban csak az egyik van kiépítve. Két fő terem található benne, a Nagyterem és a Fekete István-terem. A második terem annak a barlangásznak a nevét viseli, aki 1835-ben olyan részletességgel térképezte fel a barlangot, hogy térképei ma is használhatók. A kutatásai végén a barlangász egy 16 oldalas tanulmányt adott ki, amihez a térképet is csatolta. Ennek a kiadványnak csak két példánya maradt fenn, az egyik Budapesten, a másik Székelyudvarhelyen található. Ugyanakkor a barlang a tudósok körében is nagy fontosságú, főleg az őskori emberi fossziliák miatt.

63. ábra: A Vargyas-szoros

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A parajdi sóbánya híres a gyógyító hatású levegőjéről, a sóbányában lebonyolított kúrák különböző tüdőbetegségek kezelésében ajánlottak. 2014-ben megnyílt egy sós vizű strand is. Itt található Románia legnagyobb lepke-múzeuma is.

64. ábra: A parajdi sóbánya

Forrás: <https://visitharghita.com/>

A Pokol-torka, ami a Békási-szoros egyik szakasza, és a Kis-Békás patakkal való összekötő hágót is magában foglalja, a hegymászók körében nagyon népszerű.

65. ábra: Békás-szorosban található Pokol-torka

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Bélbor községe Hargita megye ásványvízforrásokban leggazdagabb települése, ahol 700-nál is több ilyen forrás található. Az itt található ásványvizek minősége kimagasló, a település nagy mennyiségű ásványvíztermelést bonyolít le. A megye más térségeihez hasonlóan itt is megtalálhatók a ritka növényfajok, mint például a havasi törpefenyő, a közönséges tiszafa, a siska nádtippan, a havasi cirbolyafenyő, a keskenylevelű kakukkfű, a *Dianthus nardiformis* vagy az erdélyi havasszépe stb. Ezeket a fajokat törvény védi, és természeti műemlékeknek minősülnek.

66. ábra: Bélbor községe

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Ezek a látványosságok egyedülálló képet nyújtanak a Hargita megye történelméről, kultúrájáról, és a helyi és regionális turizmus fejlesztésének fő forrásaként azonosíthatók.

Ezek az üdülőhelyek az egészségturizmus szempontjából is előnyben részesítik Hargita megyét, és számos olyan természeti erőforrást egyesítenek, amelyek pozitív hatással vannak az egészségre. Fontos megjegyezni, hogy még ha vannak más hasonló lehetőségek az országban, a megye elérhetősége az ország bármely pontjáról, valamint a kapcsolódó lehetőségek egyedülálló élményt nyújtanak. A látványosságok tehát egyedülálló képet nyújtanak a Hargita megye történelméről, kultúrájáról, és a helyi és regionális turizmus fejlesztésének fő forrásaként azonosíthatók.

3.2 AZ IDEGENFORGALMI INFRASTRUKTÚRA

Hargita megye turisztikai infrastruktúrája egy hatalmas hálózathoz épül ki, amelyben szállodák, panziók, információs pontok, nyaralók, üdülőtelepek, sípályák, kempingek és parkolók, kijelölt turistautak, idegenvezetett turistautak stb. egyaránt megtalálhatók.

Ami a természeti látványosságokat illeti, Hargita megye gyengén fejlett turisztikai infrastruktúrával rendelkezik. A szálláshelyek száma a 90-es évek óta jelentősen csökkent számos hegyi üdülőhely vagy fürdőhely bezárása miatt. Az elmúlt években javult a szálláshelyek kapacitása, de a növekedés mértéke alacsonyabb volt, mint a szomszédos megyékben.

A szálláshelykínálatban az olyan szálláshelyek dominálnak, mint a turisztikai és az agroturisztikai panziók, amelyek a szálláshelyek 79%-át teszik ki. Ezzel szemben a fiatalokat és/vagy a megyén átutazókat célzó speciális kínálat sokkal kisebb mértékben van jelen. A turisztikai létesítmények száma a vidéki környezetben nagyobb.

Annak ellenére, hogy a szálláshelyek száma nem alacsony, a térségek között nagy különbségek vannak. Leggyakrabban a szálláshelyek kapacitásbeli különbségei megfelelnek a turisztikai potenciál különbségeinek. Egyes magas vagy közepes turisztikai potenciállal rendelkező területek egyáltalán nem vagy kis mértékű turisztikai infrastruktúrával rendelkeznek. Erre konkrét példa a Kelemen-havasok Nemzeti Park, ami részben Hargita megye területén található, és ahol kevés panzió vagy más jellegű turisztikai létesítmény működik, a meglévők esetében kevés a szálláshely, vagy nagy távolságra találhatók a parktól. A turistáknak éppen ezért azt javasolják, hogy a nyaralásukat idejében tervezzék meg, ez a hiányosság negatív hatással van a terület turisztikai tranzittevékenységére is.

Az alapvető szálláshely-infrastruktúra biztosítása növelné a turisták számát, különösen a *city break* kategóriában (hétvégi vagy akár 3 napig tartó látogatások), de a hosszabb távú kategóriában is. A turisztikai létesítmények kialakításakor ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy ne zavarják meg a természeti környezetet, és (a célpont függvényében) ne legyenek túl közel a turisztikai célpontokhoz. Ha a meglátogatandó célpont például egy barlang, és az útvonalon számos patak található, nincsen szükség fejlesztésekre. A természeti célpontok esetében általában biztosítani kell a létfenntartási infrastruktúrát (víz- és élelmiszerforrások, illemhelyek, személtalrakók), amelyek lehetővé teszik a turista számára, hogy túl sok poggyász és túl sok előkészület nélkül is meglátogathassa az adott látványosságot. A higiéniai létesítmények esetében fontolóra kell venniük a vadon élő állatok (pl. medvék) odavonzásának lehetőségét, ami mind a turisták, mind az állatok életét veszélyeztetheti. Ezeket oly módon kell kialakítani, hogy az állatok ne férjenek hozzájuk, ugyanakkor szükséges a rendszeres ellenőrzésük. Svájcban már ezt az elvet követik, és Románia néhány területén is.

Ezzel szemben az antropogén látványosságok lehetővé teszik a magasabb szintű turisztikai fejlesztéseket is, azzal a feltétellel, hogy figyelembe vegyék a célpont építészeti stílusát, illetve hogy olyan távolságra legyenek attól, hogy ne képezzék az épületcsoport részét. A holisztikus kialakítás során például egy térség panzióinak esetében tiszteletben tartják az adott térség építészeti stílusát és jellegét, a helyi kultúrát, még akkor is, ha a népesség etnikai összetétele az idők során megváltozott.

3.3 GYÓGYFÜRDŐTURIZMUS - ÁSVÁNYVIZEK ÉS MOFETTÁK - HAGYOMÁNYOS FÜRDŐK, ÁSVÁNYVÍZFORRÁSOK, ÁSVÁNYVIZES FÜRDŐK

A Hargita megyei ásványvízforrások minősége és nagy száma már a 19. században balneoklimatikus központtá tette a térséget, az ásványvizeket kereskedelmi célokra (a tusnádi, borszéki stb. palackozott vizek), kezelési célokra (borvizes kúrákat kínáló üdülőhelyek; az

ásványi anyagok gyógyítási célú kinyerése és feldolgozása), illetve rekreációs célokra használják. A gyógyüdülőközpontok körül idővel üdülőtelepek alakultak ki, ezek közül a legismertebben és leglátogatottabbak Tusnádfürdő, Borszék, Hargitafürdő és Homoródfürdő. Tusnádfürdő az ország egyik leglátogatottabb gyógyfürdője, az orvosok emésztési, légzési, szív- és érrendszeri, keringési, endokrin és idegi panaszok kezelésére is ajánlják.

Parajd gyógyfürdőként kevésbé ismert, de az utóbbi években jelentősen megnövekedett a látogatók száma, akárcsak Gyilkostón vagy Marosfőn.

A Hargita megyei gyógyfürdő-turizmus fejlődési potenciálja a city break szegmens megragadásában rejlik: a nagyvárosokban, Kolozsváron, Brassóban, Jászvásáron lakó turisták gyakorta hétvégi kirándulásokon vesznek részt, hogy elkerüljék a kiégés-szindrómát, Hargita megye pedig viszonylag közel van ezekhez a városi és egyetemi központokhoz, ahol sok olyan fiatal lakik, aki hajlandó a city break-típusú utazásokra pénzt költeni.

Egy másik fejlesztési lehetőséget képviselő szegmens az állami alkalmazottaké, főleg a közelmúltban elindított üdülési utalvány program keretén belül. Ha a turisták ezen kategóriájának előnyös ajánlatokat dolgoznak ki közepes vagy hosszú időtartamra (egy hét, egy hónap), sikerül azokat a térségbe vonzani. Az egyik fontos előnyt Románia többi népszerű célpontjaihoz, például a román tengerparthoz képest, a közelség és a megfizethető árak jelentik.

A turisták egy harmadik kategóriája, ami a gyógyfürdő-turizmust illeti, a nyugdíjasok vagy idősebb személyek csoportja. Ebbe a kategóriába kevesebben tartoznak, de sokkal nagyobb költségvetéssel rendelkeznek az időskori turizmus jelenségének köszönhetően.

67. ábra - Borvízforrás

Forrás: <https://visitharghita.com/>

68. ábra: A borszéki bormúzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

69. ábra: A szejkei borvízmúzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

70. ábra - A tusnádi borvízmúzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.4 ÖKOTURIZMUS

Az ökoturizmus a turizmus azon fajtája, amelynek során a turista mind a természeti környezettel, mind a helyi kultúrával megismerkedik, a következő szempontok figyelembe vételével:

- minimális szintű negatív hatás kifejtése a természetre és a helyi kultúrára;
- a meglátogatott térség természeti és kulturális örökségének aktív megőrzése;
- a helyi szolgáltatások használata;
- a természet és a helyi kultúra elemeinek megértő megismerése;
- a helyiekkel és a helyi turisztikai ügynökséggel való közvetlen kapcsolat, amelyet a látogatócsoportok alacsony száma is elősegít;

Az ökoturisztikai tevékenységek közé az alábbiakat soroljuk:

- a kalandturizmus típusai (például vadvízi evezés, kenuzás, lovas turizmus)
- hegyi túrák, sítúrák, biciklitúrák kiépített útvonalakon stb.
- szervezett kirándulások/túrák idegenvezetéssel;
- természetfigyelő túrák (növényvilág, állatvilág);
- a természetmegőrző tevékenységek meg tapasztalását célzó kirándulások;
- a helyi közösségek meglátogatását célzó kirándulások (kulturális létesítmények meglátogatása, hagyományos gazdaságok meglátogatása, kulturális és hagyományos rendezvények megtekintése, hagyományos élelmiszerek fogyasztása, nem élelmiszer jellegű hagyományos termékek megvásárlása stb.).

A Hargita megyei ökoturisztikai tevékenységek nagyon sokszínűek, a Visit Harghita alkalmazáson keresztül a látványosságok és a turisztikai kínálat könnyen hozzáférhető. Az alkalmazás egy helyen gyűjti össze a turisztikai célpontokra, a szálláshelyekre, a szabadidő eltöltésére vonatkozó összes információt, ezeket kategóriánként személyre szabja, így az utazó tevékenységekben igen gazdag látogatáson vehet részt.

Hargita megyében található az ország legkisebb ökoturisztikai célpontja: Tusnádfürdő és környéke. 2015-től ezt az ökoturisztikai célpontot az ACCENT GeoÖkológiai Szervezet menedzseli, a fejlesztés pedig a szervezet több tevékenységének eredménye: ide tartozik a tematikus ösvények kialakítása, a bicikliösvények megszervezése stb.

A Tusnádfürdő és környéke ökoturisztikai célpont a következő területekre osztható fel:

- 1. Terület – az Alcsíki-medence – magában foglalja az Alcsíki-medence Natura 2000 területet (ROSCI0007), amelybe a következő települések tartoznak: Csíkszentkirály község, Csíkszentimre község, Csíkszentsimon község és Tusnád község
- 2. Terület – Tusnádfürdő – magában foglalja a tusnádfürdői Sólyom-kő Természetvédelmi Rezervátumot (2.484)

- 3. Terület – a Szent Anna-tó – magában foglalja a Szent Anna-tó (92.486) és a Mohos-tőzezláp (2.487) természetvédelmi területet, a Mohos-tőzezláp – Szent Anna-tó Natura 2000 területet (ROSCI0248) Csíkszentkozmas községgel.

javaslatok:

- A turisztikai infrastruktúra korszerűsítése/felújítása;
- Kedvezményes csomagok kialakítása a turistacsoportok számára;
- A vendéglátóhelyek együttműködése a különböző tevékenységet szervező ügynökségekkel vagy idegenvezetőkkel;
- Olyan események szervezése, amelyek vonzóak a turisták számára;
- A turisztikai tevékenységet ellátó személyzet szakmai felkészítése;
- A jelenlegi marketingstratégiák korszerűsítése;
- A célterület-gazdálkodási szervezetek működését lehetővé tevő intézményi keret biztosítása és fejlesztése;
- Minőségi ökoturisztikai szolgáltatások integrált hálózatának a kifejlesztése a célterületen;
- A célterület egységes népszerűsítése a turistaszám növelése érdekében;
- A célterület-gazdálkodási szervezetek fejlesztése az ökoturisztikai célterületek és a megőrzést célzó tevékenységek fejlesztésének fenntartása érdekében

3.5 TÉLI TURIZMUS – SPORTTURIZMUS – HANGSÚLY A TÉLI „ISKOLA MÁSKÉNT” HETEKEN – TÖBB ÖSSZETEVŐS TÉLI ÉS NYÁRI TURIZMUS

Általános információk:

A Hargita megyében fellelhető természeti erőforrások számos lehetőséget biztosítanak a különböző sportok üzésére, valamint a szabadidő eltöltésére kortól függetlenül, az egész év során. Íme néhány népszerű sport és szabadidős tevékenység: gyalogtúrák, tájékozódás, kerékpározás, alpinizmus, kajak-kenu, evezés, lovaglás, sporthorgászat, sí, jégkorong, korcsolyázás, szánkózás, kutyaszánózás stb.

Ugyanakkor a megfelelő módon kialakított sporttermek, mint például a műfüves pályák, kitűnő lehetőségeket biztosítanak a sportok üzésére, az ágazatban végbement fejlesztések pedig meglátszanak a sportolók eredményein is mind a téli, mind a teremsportok területén.

Éppen ezért Hargita Megye Tanácsa különös hangsúlyt fektet az egészséges életmód, a mozgás fontosságának tudatosítására, a szabadidős tevékenységek népszerűsítésére és a különböző sportágak fejlesztésére. Ebből a célból összeállították a megye sportstratégiáját, amelyben a sporttevékenységek támogatása érdekében programokat hoztak létre, illetve megteremtették a különböző sportok üzésének intézményes kereteit.

Javaslatok a téli turizmussal kapcsolatban:

- Kedvezményes csomagok kialakítása a főszezonban és a köztes időszakokban;
- A vendéglátóhelyek együttműködése a közeli sípályákkal, csoportos kedvezmények;
- Marketingajánlatok a kevésbé ismert sportokkal kapcsolatban, azok motivációs célú bemutatása a turistáknak;
- Oktató tanfolyamok mind a kezdők, mind a haladók részére;
- Felnőtt- és gyerektáborok szervezése;
- A vendéglátó létesítmények felújítása, ahol erre szükség van;
- A sípályák és a hegyi ösvények korszerűsítése;
- A működő hegyimentő központokkal való együttműködés és az erre vonatkozó tájékoztatás biztosítása;

Iskola másként:

Az országos szintű Iskola másként program keretén belül a megyei könyvtár a 2018-2019-es tanévben színes tevékenységeket biztosított minden korosztály számára. A könyvtárosok minden nap fogadták az iskolásokat, akik részt vettek a könyvtár színjátszó csoportjának a bábelőadásain, a gyermekrészelegesen mesét hallgattak, különböző tevékenységeken vettek részt, mint például a tematikus meserajz-versenyen, a nyílt órákon a könyvtárba stb.

A gyermekek ugyanakkor Hargita megyei lovas központokat is meglátogatta, a programot az 5 központ támogatta, ezek a következők: A Lókodi Ifjúsági Alapítvány, a Homoródfürdői Lobogó Sportklub, a kotorámányi Kavalliera Lovas Egyesület, a gyergyószentmiklósi Földváry Károly Hagyományörző Egyesület és a Salvator Alapítvány.

Javaslatok:

- Olyan programok kialakítása, amelyek közvetlenül azokat a gyerekeket/iskolásokat célozza, akik az Iskola másként program keretén belül látogatnak a térségbe az egész év során;
- Kedvezményes csomagok kialakítása a gyerekek/iskolások számára;
- Olyan események szervezése, amelyek vonzóak a látogatók számára;
- A jelenlegi kínálat korszerűsítése;
- A gyerekekkel való foglalkozásra szakosodott alkalmazottak;
- A gyermekek/iskolások bevonása a közösség életébe az iskolákkal közösen megszervezett programok keretén belül.

71. ábra - Hargita megyei téli turizmus

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.6 LOVAS TURIZMUS ÉS A BENNE REJLŐ LEHETŐSÉGEK – LOVASTÚRÁK

A magashegyi részeken a Hargitát erdők borítják: a Madarasi-Hargita (1800m), a Mádéfalvi-Hargita (1709), valamint a Csicsói-Hargita csak a tisztásokon mutatják meg sziklahátukat. A táj változatos, színes, az ösvények és az utak kényelmesek, a térségben nyaralók találhatók a Madarasi-Hargitán, a Hargitán, Fenyéden, Kirujfördőn és Szelterszen, Hargitafürdő (1350) üdülőhelyről pedig több kijelölt ösvény is indul.

A térség tökéletes helyszíne a lovas és szekeres túráknak, a tevékenységek a turisták érdeklődésétől függenek. A kínálat viszonylag sokszínű, több ügynökség is foglalkozik a turizmus ezen típusával (https://visitharghita.com/ro/places?cat_type=centru-de-echita-ie_1529997055). Az ilyen típusú turizmus identitása fontos, a szegmens fejlesztése érdekében fontos egy erős brand kialakítása vagy annak beépítése egy helyi brandbe. A Hargita megyei lovas turizmusnak szüksége van egy olyan meggyőző üzenetre, ami vonzza a turistákat, kihasználja a térség potenciálját és népszerűsíti azt.

A lovas turizmus igazi újdonság és különlegesség mind a belföldi, mind a külföldi turisták részére. Fejlesztésének elsősorban az országos tapasztalatokon kell alapulnia; jelenleg a romániai lóállomány meghaladja a 800.000 példányt. Az ország lovardáiban számos lófajtát tenyésztene: a lipicai, az arab telivér, a shagya-arab, a hucul, a gidrán, valamint helyi lófajták is megtalálhatók, mint például a nyugati, a fogarasi vagy a bukovinai lófajták. Románia egyik szimbóluma a Letea erdőben és a Duna-deltában élő vadlovak.

A lovas turizmus népszerűsítéséhez szükség van a helyi hatóságok, a gazdasági szereplők, az utazási irodák és idegenvezetők támogatására, illetve a Hargita megyei lakosok hozzájárulására.

Javaslatok:

1. Az infrastruktúra fejlesztése és egyes helyszínek újrendezése (ahol erre szükség van); problémát jelenthet az útjelzések hiányossága vagy akár teljes hiánya is egyes esetekben. A Hargita megyei helyzetnek a lehetőségek szerinti javítása hozzájárulhat az ilyen jellegű tevékenységek népszerűsítéséhez.
2. Lovas táborok szervezése a szezonális akciók keretén belül; az ilyen táborok esetében mind az alaptevékenységeket, mind az oktatói, idegenvezetői és személyre szabott tevékenységeket is be lehet vonni az ajánlatba (fiatalok, családok, szakértők részére).
3. A helyi gazdaság helyzetének javítása a helyi gazdák bevonásával: a szállás- és étkezési lehetőségek biztosítása valódi hargitai élményt kínál.
4. Önkéntesprogramok kialakítása a turisták és a helyiek részére a gazdaságokban/ügynökségeken; így lehetőségük nyílik az ilyen típusú turizmussal megismerkedni, és hozzájárulnak annak népszerűsítéséhez.
5. Információs kampány szervezése a turizmus ezen formájára vonatkozóan mind a turisztikai ügynökségek keretén belül, mint az interneten, ami több tényezőt is megcélöz a nem kormányzati szervektől a civil társadalomig.
6. A meglévő marketingkínálat javítása; az országos szintű láthatóság növelése a célzott promóciós tevékenységek által.
7. Különböző akciós csomagok kialakítása mind a kezdők, mind a haladók részére; az oktatók és idegenvezetők általi támogatás biztosítása.
8. Tematikus események megszervezése, ami vonzza a turistákat: fesztiválok, falunapok, városnapok.
9. Esküvői/party szolgáltatások.

72. ábra - Hargita megyei lovas turizmus

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.7 KERÉKPÁROS TURIZMUS ÉS AZ ÁLTALA KÍNÁLT LEHETŐSÉGEK

Hargita megye a kerékpárútvonalak széles választékát kínálja mind a kezdők, mind pedig a kihívást jelentő útvonalakat kedvelők számára. A kerékpárutak nagyszerű lehetőséget kínálnak az egész megye területén fellelhető festői tájak élvezetére, függetlenül attól, hogy a látogatók a családjukkal vagy a barátaikkal érkeznek.

Mivel a turisták kevésbé igénylik ezt a fajta turizmust, úgy vélem, hogy szükséges befektetni a népszerűsítési kampányokba és a marketingajánlatokba, amelyek növelik a kerékpáros turisztikai szolgáltatók láthatóságát.

Néhány kerékpározásra is alkalmas erdei út:

Madarasi-Hargita (1618 méter) - Szentegyháza (898 méter) - Hargitafürdő (1276 méter);

Gyimes-hágó (115 méter) - Gyürke-csúcs (1366 méter) - Nyerges-hágó (1085 méter);

Rugát-hágó (1085) - Nyerges-hágó (876 méter);

ECO-TUSNAD CYCLING TOUR (ETCT).

Javaslatok:

- Információs kampányok szervezése az utazás és a látogatás ezen módjáról;
- Kerékpáros táborok szervezése mind a fiatalok, mind a felnőttek részére;
- Promóciós ajánlatok összeállítása a szálláshelyekkel együttműködve;
- Kerékpáros utakba való befektetés / a befektetésben érdekeltek felkutatása;

- A hegyi ösvények korszerűsítése;
- Az egészségügyi intézményekkel való lehetséges együttműködés;
- A jelenlegi marketingkínálat korszerűsítése, a célcsoport kiszélesítése.

73. ábra - Hargita megyei kerékpáros turizmus

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.8. TÚRÁZÁS - EGYES ÚTVONALAK LÉTREHOZÁSA ÉS KORSZERŰSÍTÉSE A LASSÚ TURIZMUS GYAKORLÁSÁHOZ (MIND AZ AKTÍV, MIND A LASSÚ VÁLTOZAT ELEMZÉSE)

A túrázás (angolul hiking - túrázás, kirándulás) egy szabadtéri tevékenység, ami természetes, gyakorta hegyi környezetben vagy más festői vidéken való gyaloglást jelent. Általában ez a tevékenység a kifejezetten az ilyen típusú kikapcsolódásra kialakított útvonalakon, más néven túraútvonalakon történik.¹² Az ilyen jellegű tevékenységek népszerűsége Hargita megyében egyre növekszik. Számos tanulmány megerősítette a túrázás pozitív hatásait az egészségre, a Hargita megyét meglátogatók pedig egyre gyakrabban választják ezt a tevékenységet.

A Hargita megyei természeti erőforrásoknak és a hegyeknek köszönhetően a túrázás az itt eltöltött látogatások és nyaralások aktív részévé vált. Ennek ellenére mind a lakosok, mind a látogatók folyamatosan jelzik a problémákat, azaz a kialakított turistaösvények hiányát, a hiányos vagy nem megfelelő jelzéseket és/vagy az ösvények rossz állapotát.

¹² McKinney, John, „For Good Health: Take a Hike!”, 2009. március 22.

A túrázás jelenlegi helyzetének és potenciáljának értékelésében figyelembe kell vennünk azt a két embertípust, aki ezt a tevékenységet végzi:

- Azok, akik el szeretnének valahová jutni, és ezért választják ezt a tevékenységet.
- Azok, akik fel szeretnék fedezni a területet, számukra a túrázás csak ennek az egyik módja.

Ami a túrázást illeti, Hargita megyében előnyös lenne az olyan turisták bevonása, akik fel szeretnék fedezni a területet, hogy minél több helyet meglátogassanak a régióban, hiszen azok, akik egy jól meghatározott helyre szeretnének eljutni, általában az ilyen tevékenységre szakosodott vagy tapasztalt látogatók csoportjába tartoznak, akik viszont rövidebb időt töltenek el itt, nem nyitottak egyéb lehetőségekre, és elzárják magukat ezek elől. Ezzel szemben azok, akik fel szeretnék fedezni a térséget, általában nyitottabbak a terveik megváltoztatására. Ezért szükség van a túraútvonalak stratégiai kiépítésére és korszerűsítésére, illetve a megfelelő jelzésekkel való ellátásra. Jelenleg több túraútvonal is létezik, ezek nehézsége eltérő, 1 órától 6-13 óráig tartó hosszúságúak, amelyek mind az amatőrök, mind pedig a tapasztalt túrázók részére élményt jelentenek.

74. ábra - Túrázás Hargita megyében

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.9. VALLÁSI TURIZMUS - A VIA MARIAE ZARÁNDOKÚT FOLYAMATOS FEJLESZTÉSE

A Via Mariae zarándokút vallási turistaút. Egy zarándokút, ami a közép-európai népek Szűz Mária imádatára támaszkodik, de ugyanakkor egyesíti a Mária-imádatot az útvonalon található történelmi, kulturális értékekkel vallási megkülönböztetés nélkül. Célja kialakítani egy közép-európai turisztikai és zarándokutat, illetve egy hálózatot, ami rendszerezi a régió vallási értékeit. A Via Mariae kelet-nyugat irányban összeköti az ausztriai Mariazell városát Budapesttel, Máriapóccsal és Csíksomlyóval, észak-dél irányban Czestochowát Esztergommal, Budapesttel és Medjugorjével. A zarándokút Közép-Európa térképén egy keresztet formáz (Ausztria, Magyarország, Románia, Szlovákia, Lengyelország, Horvátország, Bosznia), ezzel kialakítja a helyi értékeken alapuló zarándokutak hálózatát, ami az El Caminóhoz hasonlítható.¹³

Ez a zarándokút mindenkit megszólít. Várja azokat, akik - nemzetiségtől és vallástól függetlenül - vallási, szellemi, önismereti célokból szeretnének zarándokolni, és azokat is, akik erre az útra egyelőre csak turisztikai vagy sportolási célból lépnek. Ez az út híd lesz a nemzetek, vallások, emberek között, ami összeköti a nyugatot a kelettel, így válik azzá az úttá, ami összeköti a közép- és kelet-európai népeket, a „megbékélés útjává”, ami a jövőben európai kulturális útvonallá is válhat.

Mivel egyedülálló lehetőségről van szó, a Via Mariae zarándokút és annak fejlesztése jelentős gazdasági, turisztikai, kulturális és társadalmi előnyökkel járhat. Éppen ezért szükség van a Via Mariae zarándokút szellemi turisztikai szakaszainak a kijelölésére, a jelek kialakítására, amelyre részlegesen már volt példa Erdélyben.

Hargita megye és Székelyföld jellegzetessége abban áll, hogy a zarándokút egyik fontos végállomása itt található, ezért itt nem csak a fő útvonal épült ki, hanem a más irányokba tartó elágazódások is, így tehát a zarándokút legalább 8 irányból egyesíti a potenciális zarándokokat és turistákat (a gyalogosan, kerékpáron, lóháton érkezőket).

M 05 piros

Marosvásárhely – Csíkszereda (Csíksomlyó) – Gyimesbükk

M 01 lila

Mariazell – Budapest – Máriapócs – Kolozsvár – Marosvásárhely – Csíkszereda (Csíksomlyó)

M 03 lila

Mariazell – Arad – Gyulafehérvár – Segesvár – Csíkszereda (Csíksomlyó)

M 12 kék

Brassó – Sepsiszentgyörgy – Csíkszereda (Csíksomlyó) – Maroshévíz – Dornavatra

M 28 sárga

Kostelek – Csíkszereda (Csíksomlyó) – Kézdivásárhely – Sepsiszentgyörgy

¹³Hivatalos magyar nyelvű honlap: Via Mariae, <http://www.mariaut.ro/?language=ro>., letöltés időpontja 2019. május 22.

M 29 zöld

Miklósvár – Barót – Szentimrefürdő – Csíkszereda (Csíksomlyó)

M 24 sárga Parajd – Atyha – Szentimrefürdő – Énlaka

M 32 sárga Gyergyóditró - Borszék

A székely útvonal különös figyelmet érdemel: itt egyes esetekben a természeti szépségek komoly akadályokat jelentenek, amelyek esetében nem csak egy egyszerű jelölési rendszerre van szükség, hanem egy komplex gyalogos infrastruktúrára, ami egy veszélyelhárító és elsősegélynyújtó rendszer kialakítását is jelenti.

Ugyanakkor a zarándoklat minőségének javítása érdekében a jelölésen kívül szükséges olyan alkalmazások kifejlesztése (számítógépre és telefonra), amely a különböző, a turistáknak vonzó programok népszerűsítésében és megszervezésében lehet nagy segítség.

3.10. CSÍKSOMLYÓ - NEMZETKÖZI JELENTŐSÉGŰ TURISZTIKAI CÉLPONT

Csíksomlyó a székelyek és általában a római katolikusok fontos zarándokhelye. 3 kilométerre található Csíkszereda központjából északkelet irányban, a Somlyó-patak partján.

75. ábra - Hargita megyei vallási turizmus - Csíksomlyó

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Az első ferences templomot 1442 és 1448 között építették a régi templom helyén Hunyadi János maroszentannai győzelme emlékére, azonban 1802-ben lebontották az épület megrongálódása miatt. Ennek helyében épült a mai templom 1802 és 1824 között. A templom barokk stílusban épült, belső kialakítása 72 évig tartott.

76. ábra: A csíksomlyói kegytemplom

Forrás: <https://visitharghita.com/>

Ezt a régiót egy óriási szabadtéri múzeumként is fel lehet fogni.

A régiónak erőteljes vidéki jellege van. A falvak, a megőrzött hagyományok és a hagyományos viseletek nagyon vonzóak a turisták számára, a régió pedig népszerű azok körében, akik még ma is őrzik és ápolják a népi hagyományokat. A hagyományos kapuk díszítése tükrözi a helyiek tehetségét és találékonyságát.

Ennek a célpontnak a helyi és nemzetközi népszerűsítése a régió gazdasági fellendülését is előidézhetheti.

Javaslatok:

- A közösség bevonása mind a turizmus, mind a közösség részére is előnyös tevékenységekbe (vendégfogadás, a turisták jóváhagyásával azok bevonása a mindennapi tevékenységekbe);
- A Via Mariae zarándokút népszerűsítése a külföldi turisták körében;
- Olyan események szervezése, amelyek vonzóak a látogatók számára;
- A helyi infrastruktúra (utak, középületek és létesítmények felújítása) javítására szolgáló források kijelölése;
- A helyiek által termelt javak árusítása;
- Vallási táborok szervezése az év különböző időszakaiban;
- Az egyházi helyszín kiegészítése vendégfogadásra alkalmas létesítményekkel;
- Egy állat-szentély létrehozása a templom körül, ami valódi látványosság lenne.

3.11 A GASZTROTURIZMUS ÉS AZ ÁLTALA KÍNÁLT LEHETŐSÉGEK

A gasztroturizmus kategóriájába tartoznak egy adott régió konyhaművészeti értékeinek megismerését célzó utazások. A turizmus ezen típusán belül a hangsúly az adott település tipikus

ételeinek és italainak megkóstolására kerül, a gasztronómiai fesztiválokra való részvételre, illetve egy adott régió konyhaművészetének behatóbb megismerésére. Jelen esetben a gasztroturizmus szorosan kapcsolódik a faluturizmushoz (a hagyományos ételek és italok megkóstolása miatt), illetve az eseményközpontú turizmushoz (a gasztronómiai eseményeken való részvétel miatt).¹

Székelyföldön a mesés táj és a híres turisztikai látványosságokon kívül a látogatókat az ételek íze is elvarázsolja. Azoknak, akik először látogatnak Hargita megyébe, a szakácsok a hagyományos ételek megkóstolását javasolják, amelyek minden étterem étlapján az első helyet foglalják el: a gulyás és a tokány, desszertként pedig a kürtöskalács. Más helyi ételek, amelyeket igen kedvelnek a turisták, a kürtöskalács, illetve a sokféle ízesítésű lángosok. Ezek a székely gasztronómiai fesztiválok főattrakciói is lehetnek; elfogyasztásukat megelőzheti más helyi termékek, mint például a borok és sajtok megkóstolása a szőlőültetvények és viszonylag új borospincék idegenvezetővel való meglátogatása során.

A vidéki területek valós és elismert vendégszeretetet tanúsítanak, amely a tiszta levegőre, a jó minőségű borokra és ételekre, valamint a híres népszokásokra épül. A vidéki területek alpinfrastruktúrájának alacsony szintje miatt az ilyen típusú turizmusnak nagyon sok nehézséggel kell szembenéznie a nemzetközi versenyképesség szempontjából. Éppen ezért jelenleg prioritást élveznek a Hargita megye fejlődését szolgáló intézkedések, annak érdekében, hogy ez egy vonzó és ismert célpontja legyen a gasztroturizmusnak.

A meglévő potenciál előnyöket biztosít a megyének, jövőbeni lehetőségek alapját képezi, éppen ezért több javaslatot megfogalmaztunk:

- 1. A hagyományos kulturális örökség hangsúlyozása a különböző tematikus fesztiválokra, amelyeken a turisták részt vehetnek (disznóvágás, szüreti bál);** a vidéki turizmus erőforrásait kihasználva a népi hagyományokat, a kézművességet, a helyi természetes termékeken alapuló gasztronómiát, a borászati hagyományt be lehetne vonni egy kis vagy közepes méretű fesztiválba.
- 2. A helyi pásztorszállások meglátogatása, ahol a turisták autentikus élményben részesülhetnek a tejfeldolgozás terén, illetve lehetőségük van a termékek megkóstolására;** szükség van a helyi gazdák bevonására a tevékenység reklámozásában és népszerűsítésében.
- 3. Gasztronómiai versenyek;** a különböző versenyek beépítése a megszervezett fesztiválok programjába, illetve a gasztronómiai fesztiválok programjába való kiegészítő tevékenységek beillesztése;
- 4. Gasztronómiai leckék a helyiektől;** a látogatók és turisták számára megszervezett oktatás a hagyományos gasztronómiát alapul véve.
- 5. Gasztronómiai körutak, amelyeknek keretében promóciós csomagokat kínálnak a helyi éttermek;** a szállásadó és vendéglátó egységeknek ki kell használniuk a specifikus gasztronómiai lehetőségeket, és a turisztikai csomagba be kell illeszteniük a térségre

jellemző szórakoztató elemeket. Ennek következtében nőnek a vendéglátó egységek biztos bevételei, és a turisták által értékelt hozzáadott érték is jelentősebb.

6. **A gazdálkodók és helyi lakosok bevonása a tevékenységekbe;** mind a fesztiválok, mind a turisták részére kínált különböző tevékenységek esetében, amelyek egyedülálló élményeket nyújtanak, mint például a disznóvágás és az azt követő tor.
7. A vidéki táj megőrzésének és a faluturizmus fejlesztésének különösen fontos eszköze abban rejlik, hogy a vidéki településeken építkezési szabályokat kell bevezetni, hogy azok ne károsítsák a vidéki tájképet. Ebben a kontextusban az épületek kialakításában és korszerűsítésében szükséges bevezetni a hagyományos elemek megőrzésére vonatkozó feltételeket.

3.12. A TÉRSÉG HAGYOMÁNYOS KÉPÉRE ÉPÍTŐ KULTURÁLIS TURIZMUS, AMELY AZ ANTROPOGÉN ÖRÖKSÉG KIAKNÁZÁSÁT HANGSÚLYOZZA

Bevezetés

A Turisztikai Világszervezet meghatározása szerint a kulturális turizmus „olyan utazásokat foglal magában, amelyek elsődleges vagy másodlagos célja azon helyek és események meglátogatása, amelyek kulturális és történelmi értékei a közösség kulturális örökségének a részét képezik”. A kulturális turizmus már a 20. század eleje óta vizsgálat tárgya.

Hargita megye esetében ez többek között a történelmi műemlékeket és a környék múzeumait foglalja magában. A kastélyok, várak és udvarházak meglátogatása igazán különleges esemény. A fent említett turisztikai célpontok az adott régiók fontos erőforrásait képezik, ugyanakkor a múltat is képviselik. A templomok továbbra is a helyiek és a látogatók vallási központjaiként működnek.

Az antropogén örökség

A megyében a következő épületek találhatók: a gyergyószárhegyi kastély (1450–1532), két kastélypark, egy Székelyudvarhelyen (az Ugron-udvar/kúria), egy Székelykeresztúron (a Bíró-kúria). A várak közé sorolható: a középkori Székelytámadt vár (1562–1600) és a Mikó-vár (1623–1631), valamint 19 szabadon látogatható várrom, amelyek kultúra, a hagyományok és a turizmus fontos elemeit képviselik. A templomok közül megemlítenéd a székelyderzsi templom, ami az UNESCO világörökségi listáján is szerepel. A megyében összesen 88 katolikus templom, 23 katolikus kápolna, 12 református templom, 12 templomtorony, 39 unitárius templom, 23 ortodox templom és kolostor, több görög-katolikus templom, kétzsinagóga és örmény katolikus templom található.

Ami a kézműves termelést és a kézműipart illeti, Hargita megye lakói méltán büszkélkedhetnek Korond településének alkotásaival. A falumúzeumnak is nevezett település elsősorban a kerámiatermékek és a fafaragás miatt vált híressé.

Javaslatok:

- a kézművesség országos és európai szintű bemutatása, programdokumentumok és kezdeményezések elkészítése;
- a kézművesség szabályozása a kézművességet országos szinten támogató szervezetek és tevékenységek által, melyek célja az iparág romániai szintű fejlesztése;
- a Központi régió gazdasági, társadalmi, kulturális életszínvonalának bemutatása, valamint a kézművességnek ebben betöltött szerepének;
- a Központi Régió lakosságának oktatása a kézművességek fontosságát illetően mint a kulturális örökség szempontjából, amelynek művészeti és gyakorlati vonatkozásai is vannak, mind pedig egy szakmai tevékenység lehetőségeként;
- a hagyományos helyi kézművesség elsajátítási formáinak kezdeményezése, a tudás és készségek megszerzése formális és nem formális kontextusokban a gyermekek és a fiatalok körében;
- a kézműipar versenyképességének növelése, hogy nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt versenyezhesen a piacon;
- a kulturális örökség magasabb szintű védelme, ami a helyzet ismeretén és a hatékony partnerségek (helyi-központi és állami-magán) bevonásán alapul.

77. ábra: A székelyszentléleki múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

78. ábra: A Gábor Áron Technológiai Líceum néprajzi gyűjteménye

Forrás: <https://visitharghita.com/>

79. ábra: A székelyudvarhelyi Kováts-fényképészet

Forrás: <https://visitharghita.com/>

80. ábra: A Korondi Néprajzi Múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

81. ábra: A Kászoni Néprajzi Múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

82. ábra: A Haáz Dezső-múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

83. ábra: A csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

84. ábra: A székelykeresztúri Molnár István Múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

85. ábra: A kőrispataki szalmakalap-múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

86. ábra: A gyimesközéplóki falumúzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

87. ábra: A Csíki Székely Múzeum

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.13. INFRASTRUKTÚRA - A JELENLEGI HELYZET FEJLESZTÉSE ÉS JAVÍTÁSA - UTAK, REPTEREK, KERÉKPÁRUTAK

Bevezetés

A közlekedési, környezeti, kommunikációs, oktatási, egészségügyi, társadalmi, kulturális és energetikai infrastruktúra elengedhetetlen a turizmus fejlesztésében, és vitathatatlan, hol az ágazatnak egy jól működő infrastruktúrára van szüksége.

Hargita megyében, Románia 13. legnagyobb megyéjében 41 település esetében központosított rendszer található, 26-ban egyéni. Ami a különböző infrastruktúratípusokat illeti (vasúti, közúti, távközlési), ezek fontos szerepet játszanak a térség gazdaságában.

A prefektusi hivatal honlapján (<http://www.prefecturahr.ro/index.php?lang=ro>) elérhető adatok szerint a közúti infrastruktúra 1827,856 kilométerből (kivéve az erdei és helyi érdekeltsgű utakat, illetve a települések úthálózatát) és három típusú közútból áll, európai, megyei és települési utakból. A megyét egy európai jelentőségű út szeli át, az E578 (DN12), ami a következő európai utakat köti össze: E58, E60 és E57. A vasúti infrastruktúra országos szintű fővonala a következő: A 400-as országos vasútvonal (Bukarest - Brassó - Sepsiszentgyörgy - Csíkszereda - Csíkcsicsó - Déda - Dézs - Nagybánya - Szatmár - Halmi), amelyet a megyei és helyi jelentőségű vonalak követnek: Székelyudvarhely – Héjjasfalva (Segesvár mellett, Maros megye), Parajd – Szováta (Maros megye), Csíkszereda – Moinești (Bákó megye).

Hargita megye egészségügyi rendszere fejlettnak mondható: 750 magán és állami egészségügyi létesítmény működik, amelyek az egészségügyi szolgáltatások széles skáláját lefedik. Ami a távközlést illeti, Hargita megye területén a fő vezetékes telefonszolgáltató a Telekom Románia, amely magában foglalja a mobiltelefon-, internet- és televíziós szolgáltatásokat is.

Javaslatok:

- minél nagyobb számú kerékpárút kialakítása mind a személyi biztonság, mind pedig a megye infrastruktúrájának javítása érdekében;
- Csíkszereda (Csíkcsicsó) környékén egy kis vagy közepes méretű reptér kialakítása, amely rendszeres járatokat fogadna mind a belföldi településekről (Kolozsvár, Temesvár, Bukarest, Nagyvárad, Bákó, Suceava), mind a nemzetközi irányból (Budapest, Bécs, Róma, Párizs, London, Szófia).
- a megyei utak rehabilitációja, ami mind a társadalmi, mind a turisztikai és gazdasági kontextusban kiemelkedő fontosságú (a Csíkpálfalva és Csíkszereda közötti út);
- a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése, korszerűsítése vagy adaptálása;
- turisztikai termékek kifejlesztése a turizmus fellendítése érdekében, hogy minél több embert a térségbe vonzzon („Székely Kapuk Napja”), aztán a termékek népszerűsítése különböző módszerekkel.

3.14. IFJÚSÁGI TÁBOROK - A JELENLEGI HELYZET MEGOLDÁSA - VALLÁSI TÁBOROK

Bevezetés

Természeti erőforrásainak, turisztikai látványosságainak, állatvilágának és növényzetének köszönhetően a Hargita megye kiválóan alkalmas ifjúsági és vallási táborok szervezésére.

A különböző típusú táborok az új helyek és emberek ismerete, a szocializáció, az önismeret, a csapatmunka, a természet, a pihenés révén előnyösek a személyiség kialakulásának folyamatában levők számára.

Az ifjúsági táborok általában a nyári vakációban kerülnek megszervezésre, és egy adott témára összpontosítanak. Segítenek a gyermekeknek és/vagy fiataloknak a kommunikáció, a készségek fejlesztésében, a természethez való közelebb kerülésben. Ezeket a Turisztikai és Sportminisztérium, illetve a Hargita megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság segítségével szervezik, ehhez potenciális szponzorok is csatlakoznak.

Ami a vallási táborokat illeti, a püspökségekkel együttműködve több helyen is megszervezhetők. A program főként a vallási helyek, turistalátványosságok meglátogatásából áll, az istentiszteleteken és vallásos tevékenységeken való részvételtől, amelyek célja a gyermekek és felnőttek ilyen irányú oktatása. Az ilyen táborok szezonon kívül is szervezhetők, mind télen, mind nyáron, ezáltal hozzájárulva a holt szezon megszűnéséhez.¹⁴

Hargita megye az ifjúsági táborok megszervezése szempontjából előnyös helyzetben van, hiszen a programba sikeresen beilleszthetők a helyi kultúra elemei, illetve más programok/események (fesztiválok, bemutatók stb.), így a vallási elszigetelésre nincsen lehetőség.

Javaslatok:

- a táborhelyek kialakítása;
- ezek ellátása villamos energiával és folyóvízzel;
- egyes túraútvonalak kijelölése azért, hogy a fiatalokat közelebb hozza a természethez;
- a táborok reklámozása az iskolákban;
- a táborok reklámozása a közösségi médiában (fényképek, videók);
- romániai és külföldi középiskolákkal való partneri kapcsolatok kialakítása, hogy egyrészt szponzorálják a táborokat, másrészt lehetőséget teremtsenek a tapasztalatcserére.

3.15. TEMATIKUS PARKOKRA ÖSSZPONTOSÍTÓ TURIZMUS - MEDVELES, VÍZI PARKOK

Bevezetés

Elhelyezkedésének köszönhetően Hargita megyében festői szépségű természeti környezet és tájak találhatók, látogatásra érdemes állatvilág és természeti látványosságok, mint például a maroshévízi termál-vízesés, a Gyilkos-tó, a Szent Anna-tó, a parajdi sóbánya és sok más. A

¹⁴Ziarul Lumina (Lumina napilap), <https://ziarulumina.ro/actualitate-religioasa/regionale/transilvania/tabara-de-tineret-la-izvorul-muresului-harghita-119900.html> letöltés időpontja 2019. május 25.

tematikus parkok hozzájárulnak ezen helyek arculatának fejlesztéséhez, azok országos és nemzetközi szintű reklámozásához.

A tematikus parkok egy másik hely és idő hangulatát próbálják megteremteni, az építészet, a táj, a séták, a bemutatók, az élelmiszer-szolgáltatások, a jelmezek és az álcák egy domináns téma köré épülnek. A téma kulcsfontosságú a parkok kialakításában, a sétautak, szórakoztatási lehetőségek kialakításában és az étkezés szempontjából is, amelyek különböző környezeteket hoznak létre. Példák a modern tematikus parkokban használt témákra: történelmi időszakok, hercegnők, állatok, tengeri élet és futurizmus.

A nagy fenyőerdők ezernél is több medvének adnak otthont, éppen ezért az utazási irodák és a hatóságok javasolták a medvelesek kialakítását, ami svéd, norvég, finn és ausztrál turistákat is a térségbe vonzott.¹⁵ A medveles során a turisták védett házikókban tartózkodnak, ahonnan a medvéket azok természetes élőhelyén figyelhetik meg. A medvelesek száma megközelíti a százat, ahonnan több vadállat megfigyelésére is lehetőség van.¹⁶ Az aktív medvelesek Facebook-oldalán élő közvetítés is megtekinthető a medvékről.

Hargita megyében több termálfürdő és wellness-központ is működik, amelyek mind nyáron, mind télen rendelkezésre állnak. Mind a termál-, mind a sósvízi medencék népszerűek a szervezetre gyakorolt jótékony hatásai miatt, de pihenési célokból is. Legtöbb helyen két medence található, egy gyermek- és egy felnőttek számára kialakított medence (mélysége 1,40 - 2,40). A megyében jelenleg nem működik aquapark mint Bukarestben, Nagyváradon vagy Szatmárnémetiben, hiszen a megye más típusú területen, hegyvidéken helyezkedik el.¹⁷

Javaslatok:

- a medveles népszerűsítése mind Romániában, mind külföldön;
- a medvéket rögzítő Facebook- és YouTube-oldalak népszerűsítése;
- egy aquapark felépítése (ha lehetséges), hogy minél több kisgyermekes családot a térségbe vonzzon.

3.16 KEMPINGTURIZMUS, LAKÓKOCSI-PARKOK ÉS A BENNÜK REJLŐ LEHETŐSÉGEK

Bevezetés

¹⁵Adevărul, Bearwatching sau „vânătoarea” de urși, cu privirea - obiectivul turistic ascuns al Ardealului, Remus Florescu (Medvelesen, avagy „medvevadászat” a tekintetünkkel – Erdély rejtett turisztikai célpontja), https://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/video-bearwatching-vanatoarea-ursicu-privirea-obiectivul-turistic-ascuns-ardealului-1_53d40acb0d133766a8c35c0c/index.html letöltés dátuma 2019. május 27.

¹⁶Biroul de presă al Consiliului Județean Harghita (Hargita Megye Tanácsának sajtóirodája), <https://judetulharghita.ro/daune/stiri/cele-mai-bune-observatoare-de-ursi-se-vor-construi-in-aceasta-zona.html> letöltés dátuma 2019. május 27.

¹⁷Ideii pentru vacanță, Raiuri acvatice din România. 9 locuri în care cei mici și mari se pot distra, Ana Maria Olteanu, (Vakációs ötletek, vízi paradicsomok Romániában. 9 hely, ahol kicsik és nagyok jól érezhetik magukat) <https://ideipentruvacanta.ro/raiuri-acvatice-din-România/> letöltés időpontja 2019. május 27.

Romániában a kempingek olyan turisztikai létesítmények, amelyek sátorban vagy lakókocsikban biztosítják az elszállásolást, a gépjárművek leparkolására, az ételek elkészítésére és az ilyen jellegű létesítményekre jellemző szolgáltatások igénybe vételére is lehetőség van.

A jogszabályok értelmében egy vállalkozásként működő kemping kötelező felszerelése közé tartoznak a következők: mosdókagylóval, zuhanyzóval és toalettal ellátott vizesblokkok, egy szintbe hozott és füvesített parcellák, ivóvízellátás, egészségügyi létesítmények, aszfaltos vagy kavicsos belső utak, a terület legalább 15%-án ültetett fák és bokrok, telefonálási lehetőség a turisták számára, éjjel-nappal őrzött terület, a kemping területének térképe, megvilágított közös terek, cégtábla a bejáratnál.

Hargita megye számos olyan területtel rendelkezik, ahol sikeres kempingezési vállalkozások megalapítására van lehetőség, illetve a turizmus ezen formájának a fejlesztésére is. Mivel ezek nem ember által létrehozott turisztikai lehetőségek, még fontosabb az az arculat, amelyet a turizmus kontextusában és általában képviselnek.

Mi több, a történelmi emlékművek száma igen magas a területen (ezek közül megemlíthetjük a Sóvárat és Zsögöd várát), amely egy újabb ok a még több turista idevonzására. A megfizethető árak és a hozzáférhető helyszín még inkább alátámasztja azt, hogy ez a terület ideális az ilyen jellegű pihenésre.

Nem utolsó sorban Hargita megye híres a felkínált szórakozási lehetőségeiről: a Balu Kalandpark (1,5 hektár, amelyen 6 kilométernyi kerékpárút is található), vagy az Aventura Park Klub, ami Európa első, sóbányában (120 méter mélységben) elhelyezkedő kalandparkja.

Javaslatok:

- kempingparkok létrehozása a következő területeken vagy azok közelében: Bélbor üdülőtelep, Borszék üdülőtelep, a szentegyházi nárciszrét;
- hasonló parkok létrehozása a lakókocsi-tulajdonosok részére;
- partnerségek a környezetvédelmet támogató vállalatokkal, az idegenforgalmi társaságokkal, adott esetben a repülőterekkel is;
- európai pénzügyi alapok igénylése legalább egy-egy park létrehozására minden típusból;
- a már meglévő látnivalók népszerűsítése annak érdekében, hogy a terület vonzóbb legyen a turisták számára.

3.17. A HEGYIMENTŐ SZOLGÁLAT - FEJLESZTÉSEK, TANFOLYAMOK, A KÍNÁLT SZOLGÁLTATÁSOK KITERJESZTÉSE

Bevezetés

A hegyimentő az a személy, aki szakképesítéssel a következő területeken: megelőző járőrök, ügyelet a hegyi mentő bázisokon, pontokon és óvóhelyeken, eltűnt személyek felkutatása, baleset esetén elsősegélynyújtás és a sérült vagy a beteg elszállítása addig, amíg a SMURD-szolgálat, a mentőszolgálat vagy a helikopter el nem szállítja, vagy az első

egészségügyi egységig. A hegyimentő-csapatokat alkalmazottak és önkéntesek alkotják, akik ugyanolyan szakképzésben részesültek. Hargita megyében jelenleg négy hegyimentő bázis működik: Hargitafürdőn, a Madarasi-Hargitán, Maroshévízen és a Gyilkos-tónál.¹⁸ A Hargita megye Tanácsának csíkszeredai székhelyű Hegyimentő Szolgálatán keresztül lehet velük kapcsolatba lépni, vagy telefonos úton Csíkszeredában, Maroshévízen, Székelyudvarhelyen és Gyergyószentmiklóson.¹⁹ A szolgáltatás hegyi, bűvár, barlangi és kutyás mentőcsapatokkal rendelkezik.

Szakmai felkészülés

Ahhoz, hogy valakiből hegyimentő válhasson, annak a Romániai Hegyimentők Egyesülete rendelete szerint minimum két éves szakmai felkészülésen kell részt vennie, helyi szinten, olyan hegyimentő központokban, amelyek hegyimentő-jelöltek szakképzésben akkreditáltak. A gyakorlat minimum 160 órás.

Feltételek

1. betöltötte a 18 évet;
2. büntetlen előéletű;
3. egészségügyi állapota megfelelő, ezt orvosi iratok is igazolják;
4. elvégezte a szakmai felkészülést, valamint a hegyimentő-jelöltek szakmai gyakorlatát, amelyet a Romániai Hegyimentők Egyesülete rendelt el;
5. méltóságteljes és erkölcsi magatartást tanúsít;
6. megszerezte a Romániai Hegyimentők Egyesületének szakképesítési bizonyítványát;
7. Hargita megyében ismernie kell Maroshévíz és a Kelemen-havasok környékét

Fejlesztés

A Hargita megyei hegyimentő-szolgálat fejlesztése érdekében szükség van azt a fiatalok és a megfelelő fizikai állapotban levő személyek körében népszerűsíteni.

- a. Ennek a teljesítése érdekében a Hargita megye Tanácsának Hegyimentő Szolgálat a bevezető órákat vagy ingyenes tanfolyamokat szervezhet az érdeklődők részére.
- b. A 2017. február 1-i brassói változásokat követően, a Megyei tanács határozattervezete értelmében, a sípályákon történő beavatkozásokra 50 lej/beavatkozás/személy árat állapítottak meg, míg más területeken az összeg 75 lej/beavatkozás/személy/nap. Az őrzáratok esetében a hegyimentők díjazása 50 lej/nap/személy, míg az étel-miszer-ellátásra

¹⁸ Salvamont Harghita, Hegyimentő bázisok, <http://www.salvamontharghita.ro/salvamont-harghita/ro/baze-salvamont>, letöltés időpontja 2019. május 22.

¹⁹ Salvamont Harghita, kapcsolat, <http://www.salvamontharghita.ro/salvamont-harghita/ro/contact>, letöltés időpontja 2019. május 22.

fordítható összeg 30 lej/személy/beavatkozás/nap.²⁰Hargita megye megye átveheti ezt a gyakorlatot, és azzal, hogy az érdeklődő személyeknek fizetést biztosít, arra ösztönözheti őket, hogy folytassák a munkát az adott területen.

- c. Olyan nyári/téli táborok szervezése, amik felkészíthetik a résztvevőket a műszaki és orvosi alapok elsajátítására (hegymászás, elsősegélynyújtás), és amik felkelthetik az érdeklődést a hegyi mentés iránt.

88. ábra: A Gyilkos-tónál található hegyimentőbázis

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.18. KALANDTURIZMUS - HEGYMÁSZÓ ÚTVONALAK, KENUZÁS, KERÉKPÁROZÁS

Bevezetés

A Hargita megyei természetes erőforrások nagy számának köszönhetően ez mind a belföldi, mind a külföldi turisták részére kedvelt turisztikai célponttá válhat. Sajátos

²⁰ Bună ziua, Braşov (Jó napot, Brassó), <http://www.bzb.ro/stire/ce-salarii-si-indemnizatii-primesc-salvamontistii-din-brasov-a107615>, letöltés időpontja 2019. május 22.

domborzatának köszönhetően lehetővé teszi a kalandturizmus üzését: sziklamászás, kerékpározás, hegymászás, extrém sportok, gyalogtúrák stb. Jelenleg a megye legfontosabb feladata az ilyen jellegű turizmus aktív népszerűsítése a szakosodott turisztikai ügynökségek és a média segítségével.

Javaslatok

- a. a Visit Harghita honlap fejlesztése és népszerűsítése²¹ (például a közösségi oldalakon vagy a YouTube-on)
- b. a magas minőségű kerékpárpályák létrehozása (beleértve a hegyi kerékpározást az extrém sportok kedvelői részére)
- c. hegymászó, kenu, kerékpáros versenyek szervezése az ország sportolói vagy sportkedvelői részére, azok közvetítése a televízióban (nem csak a sportcsatornákon) és a közösségi oldalakon
- d. a már működő turisztikai központok fejlesztése Borszéken, Szentegyházán, Gyergyószentmiklóson²² stb.
- e. kerékpár-, kenu- és hegymászófelszerelés-kölcsönző központok kialakítása Az adott központokban dolgozzanak szakképzett személyek, akik beszélnek a román nyelvet és a nemzetközi nyelveket.
- f. idegenvezetők és edzők alkalmazása, akik segíthetik a turistákat a veszélyes sportok üzése közben, valamint a fokozottan balesetveszélyes hegyekben és erdőkben
- g. Hargita megyének több településén is található sípálya: Csíkszereda, Homoródfürdő, Maroshévíz, Hargitafürdő, Csíkmadaras, Marosfő, Hidegvölgy, Csíkszentmárton, Gyergyócsomafalva stb.²³, ezek azonban nincsenek a legjobb állapotban, egyesek pedig nem is jóváhagyottak.

89. ábra - Hargita megyei kalandturizmus

²¹Visit Harghita, (<https://visitharghita.com/>), letöltés időpontja 2019. május 23.

²²Visit Harghita, Főoldal, Turisztikai Információs Központ, https://visitharghita.com/ro/places?cat_type=centru-de-informare-turistica_1532084651, letöltés időpontja 2019. május 23.

²³Hargita megye, Turizmus, <https://hargitamegye.ro/judetul-harghita/turism/turism-activ.html>, letöltés időpontja: 2019. május 23.

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.19. VADÁSZATI TURIZMUS - MEGFIGYELŐK ÉS VADÁSZAT

Bevezetés

A természeti tényezők és a kedvező fizikai és földrajzi elhelyezkedés következtében Hargita megye nagy vadászati turisztikai potenciállal rendelkezik. A terület gazdag állatvilága lehetővé teszi mind a vadállatok megfigyelését, mind az egyes fajok vadászatát az érvényes jogszabályok értelmében.²⁴ Az elmúlt években egyre népszerűbbé váltak az úgynevezett „erdei szafarik”, leginkább a medveles, nem is beszélve a vadászati idényről, amelynek következtében nagyon sok turista látogat a megyébe. Ennek értelmében ezeket népszerűsíteni kell a megye fejlesztésének érdekében.

Javaslatok és ajánlások

- a. olyan kedvező természeti területek felkutatása, amelyek szép látványt nyújtanak a megfigyelőknek, ugyanakkor nem zavarják az erdei élőlényeket
- b. az ilyen területek kialakítása

²⁴A Romániai Sporthorgászok és Vadászok Egyesülete, vonatkozó törvény, 407/2006. Törvény a vadásatról és a vadállomány védelméről, <http://agvps.ro/docs/Legea%20407.pdf>, letöltés időpontja 2019. május 23.

- c. a területen élő állatok tanulmányozása, a kockázati tényezők azonosítása. Amíg az állatok száma csökkenő tendenciát mutat, a vadászat betiltása.
- d. a kihalófélben levő vagy a fokozott kockázatnak kitett állatfajok fogságban való gondozása. Más szóval olyan természeti rezervátumok kialakítása, amelyek érdekes a turisták számára, és biztonságosak az állatokra nézve is.
- e. A vadászatok esetében az ilyent típusú turizmust össze lehet kapcsolni a gasztronómiai turizmussal - a frissen le vadászott húst el lehet szállítani a környező falvak egyikébe, ahol a helyi jellegzetességeknek és hagyományoknak megfelelően elkészítik.
- f. szakképzett személyek alkalmazása, akik ismerik a román nyelvet és a nemzetközi nyelveket, akik a látogatókat és a megfigyelőket irányítják
- g. vadászházak kialakítása - rusztikus stílusú épületek, ahol a turisták eltölthetik az éjszakát, és amik visszaadják az erdei lakások hangulatát

90. ábra: A borzonti medveles

Forrás: <https://visitharghita.com/>

3.20. MŰEMLÉKTURIZMUS

Bevezetés

Hargita megyében 742 kulturális fontosságú történeti műemlék található²⁵, melyek között megtalálhatók az építészeti műemlékek (főúri várak és udvarházak, fatemplomok és téglatemplomok, városi polgári házak, tornyok), valamint a régészeti műemlékek és helyszínek (települések, ásatások). Mindezeket népszerűsíteni kell a belföldi és külföldi turisták körében is.

Általános célkitűzések

- általános tájékoztatás a helyi, regionális és országos turisztikai kínálatról és látványosságokról, kulturális és gazdasági események;
- a helyi, regionális vagy országos népszerűsítő anyagok biztosítása a turisták számára;
- ingyenes tájékoztatás a helyi szálláslehetőségekről, a szabadidő eltöltésének lehetőségeiről vagy bármilyen más lehetőségről, amelyek egy turisztikai és/vagy turisztikai jellegű utazással kapcsolatban felmerülhetnek
- tájékoztatás a tömegközlekedési jegyfoglalás lehetőségeiről, illetve a helyi, országos és szakosodott idegenvezetőkéről;
- a helyi és regionális szintű turisztikai kiállítások szervezése, valamint a helyi és regionális turisztikai forgalom növelésében szerepet játszó általános belső és külső marketing tevékenységek;
- ingyenes tanácsadás a különböző helyi, regionális és országos turisztikai termékek kiválasztásában;
- az idegenforgalmi szolgáltatások minőségével kapcsolatos helyi nyilvántartásba vett panaszok kezelésében az illetékes hatóságok tájékoztatása.
- a térségbe látogató turisták és az utazásszervezők tudatosságának növelése

Specifikus célkitűzések

- egy Országos Turisztikai Információs és Népszerűsítő Központ létrehozása Csíkszeredában;
- a Hargita megyei turizmust és antropogén erőforrásokat népszerűsítő honlap létrehozása;
- a csíkszeredai Országos Turisztikai Információs és Népszerűsítő Központnak a turisztikai központokhoz szükséges berendezéssel, felszereléssel való ellátása;
- a megyei turisztikai látványosságok láthatóságának növelése egy komplex, eredeti, vonzó, versenyképes turisztikai ajánlat létrehozásával;
- a megye vonzó képének megteremtése a romániai turisztikai piacon, a turizmus különböző formáin alapuló fenntartható turizmus népszerűsítésével, legyen szó kulturális/történelmi, természeti, hagyományos és szabadidős formákról.

3.21. A VÉDETT TERÜLETEK MEGLÉTÉRE ÖSSZPONTOSÍTOTT TURIZMUS

²⁵ Kulturális Minisztérium, Történelmi Műemlékek Jegyzéke, 2015, <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-HR.pdf>, letöltés időpontja: 2019. május 22.

Bevezetés

A nemzeti parkok, természetvédelmi területek és természeti műemlékek listája értelmében Hargita megyében 35 védett terület található, köztük sárvulkánok, mocsarak, tavak, szorosok, a parajdi sóhát, a Súgó-barlang.²⁶Bár némelyikük jól ismert országos és nemzetközi szinten is, szükség van a hosszú távú népszerűsítésre, hogy minél több látogatót vonzzanak.

A leglátogatottabb turisztikai látványosságok a Szent Anna-tó, a parajdi sóhát és sóbánya, a Súgó-barlang, a Békás-szoros-Nagyhagymás Nemzeti Park, a Termál-vízesés. Turisztikai látványosságként említhetjük a Gyilkos-tót és a Békás-szorost. Ezeknek köszönhetően a megye nagy turisztikai potenciállal rendelkezik, és tökéletes helyszíneként szolgál egy hosszabb kirándulásra a természet szerelmeseinek.

Nagy hátránya a rezervátumok elhelyezkedése, mivel az utak nem mindenki számára hozzáférhetők, legtöbbjük vidéki út. Cserében a rezervátumok felé vezető utakon szálláshelyet lehet találni, viszont a mocsarak, barlangok, tavak, sárvulkánok esetén csak a távolabbi területeken lehet megszállni.

Javaslatok:

- a turisztikai látványosságokhoz való hozzáférést biztosító útvonalak fejlesztése vagy felújítása;
- az iskolai táborok, kempingek számának növelése és a meglévők korszerűsítése;
- a turisztikai potenciál reklámokkal, kisfilmekkel stb. való népszerűsítése;
- infrastruktúra fejlesztése a fejlődési potenciállal rendelkező turisztikai ágak számára (wellness központok);
- a szolgáltatások minőségének a javítása (reggeli+vacsora csomagok ajánlása)
- a túraútvonalak számának a növelése;
- a helységek legendáinak a népszerűsítése (pl. a Súgó-barlangban található aranyak a legendája²⁷)

3.22. HOZZÁFÉRHETŐSÉG

Bevezetés

Mivel a megye viszonylag központi helyen fekszik, Románia számos fontos városa (Nagyszeben, Brassó, Bukarest, Sepsiszentgyörgy, Piatra Neamț, Bákó) megtalálható a közelében.

A megyét egy európai út keresztezi (E578 Szeretfalva-Szászrégen-Maroshévíz-Gheorgheni-Csíkszereda-Sepsiszentgyörgy-Kökös), 8 országút (DN11B, DN12, DN12A,

²⁶A Hargita megyei nemzeti parkok, természetvédelmi területek és természeti műemlékek listája, http://www.palyazatinfo.ro/dokumentumok/Lista_ari%20HR_1258034117.pdf letöltés időpontja 2019. május 27.

²⁷Adevărul, Peșera Șugău, locul unic din România unde aurul pică din pereți (A Súgó-barlang, Románia egyetlen olyan helye, ahol a falakból csepeg az arany), Simona Suciu, https://adevarul.ro/locale/brasov/video-pestera-Sugau-locul-unic-România-aurul-picura-pereti-1_55ea8759f5eaafab2c46ee56/index.html letöltés időpontja 2019. május 27.

DN12C, DN13A, DN13B, DN13C, DN15) és 43 megyei út. A közutak teljes hossza 2.085 km, ebből 813 km korszerűsített és 272 km könnyű bevonattal ellátott²⁸.

A Hargita megyei vasútvonal hossza 207 km, ebből 173 km villamosított²⁹. Itt halad el egy országos szinten fontosnak számító sín, a 400-as számú sín, melynek útvonala: Bukarest-Brassó-Sepsiszentgyörgy-Csíkszereda-Csíkcsicsó-Déda-Dézs-Nagybánya-Szatmárnémeti-Halmi, illetve 3 megyei és helyi jelentőségű vasút: Székelyudvarhely-Héjjasfalva (Maros megye), Parajd-Szováta (Maros megye), Csíkszereda-Moinești (Bákó megye).

A megyében nincs repülőtér, a legközelebbi repülőterek:

- Brassó-Vidombák Nemzetközi Repülőtér, Brassó – Csíkszereda (108 km)
- George Enescu Nemzetközi Repülőtér, Bákó – Csíkszereda (144 km)
- Marosvásárhelyi Nemzetközi Repülőtér – Csíkszereda (159 km)
- Avram Iancu Nemzetközi Repülőtér, Kolozsvár – Csíkszereda (233 km)

Javaslatok:

- a. az országos és megyei utak felújítása annak érdekében, hogy ne akadályozzák a megyei és az azon kívül eső turisztikai célokkal való összekötést;
- b. a vasutak tisztítása és karbantartása, hogy ne akadályozzák az áruk és személyek szállítását;
- c. szükség van egy repülőtér létrehozására, amely több nemzetközi turista vonzását tenné lehetővé, például Csíkcsicsó környékén;
- d. amennyiben a repülőtér nem épül meg, a nemzetközi repülőterekre vezető utak karbantartása és időszakos aszfaltozása.

3.23. KÖVETKEZTETÉSEK

Ebben a fejezetben azonosításra kerültek a Hargita megyei aktív turizmus típusai, a többi megyéhez képest felmerülő lehetőségek, a meglévő erőforrások és a helyzet javítására vonatkozó javaslatok. Megfigyelhetők az országos vagy nemzetközi helyzethez kapcsolódó tendenciák, valamint a megyei szinten alkalmazandó lehetséges intézkedések bizonyos ágazatok hiányosságainak leküzdése érdekében.

A vidéki területek felzárkóztatása szempontjából szükség van arra, hogy a Hargita megyében életképes turizmus valamennyi típusát fejlesszék és bevonják a turisztikai körforgásba mind a belső, mind a külső téren azonosított erőforrások segítségével. Ebben a kontextusban fontos az érintett területek bevonása, amelyek egyaránt szükségessé teszik az infrastrukturális

²⁸ Országos Statisztikai Hivatal, A vasúthálózatok hossza 2017 végén, http://www.insse.ro/old/sites/default/files/field/publicatii/lungimea_cailor_de_transport_la_sfarsitul_anului_2017.pdf, 11. oldal, letöltés időpontja 2019. május 28.

²⁹ Országos Statisztikai Hivatal, A vasúthálózatok hossza 2017 végén, http://www.insse.ro/old/sites/default/files/field/publicatii/lungimea_cailor_de_transport_la_sfarsitul_anului_2017.pdf, 7. oldal, letöltés időpontja 2019. május 28.

beruházásokat és helyi termelést, ugyanakkor jelentős szerepet játszanak a munkanélküliség csökkentésében, a foglalkoztatás növelésében és az üzleti szektor támogatásában.

A megvalósított stratégiáknak (ideértve a jelenlegi stratégiát is) összhangban kell lenniük az országos, regionális és helyi politikákkal, a megyei tevékenység növelése érdekében az ágazat főbb fejlesztési lehetőségeinek szintetizálásával.

IV. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS SWOT-ELEMZÉSE

Erősségek	Gyengeségek
Turisztikai erőforrások - a kiemelkedő természeti és kulturális jellegű turisztikai célpontok megléte (Gyilkos-tó, Békás-szoros, Szent Anna-tó, Mohos tőzegláp, Vargyas-szoros, szentpáli tavak, parajdi sóbánya, korondi kerámia, székelyderzsi erődtemplom - az UNESCO Világörökség része, a csíksomlyói egyházi műemlékkomplexum és pünkösdi búcsú stb.) - a természeti táj és a környezet jó minősége, a természet közelsége; meghatározóan hegyvidéki domborzat, mérsékelt éghajlat nyáron, dús növényzet - gazdag vadászati jelentőségű állatállomány, hegyi patakokra jellemző halállomány (pisztráng) - a téli sportoknak kedvező hóréteg megléte - az ásványvizek és mofetták hangsúlyos jelenléte - reliktum-endemikus növényi elemek, sajátok ökoszisztémák, a természeti rezervátumok sokasága - gazdag kulturális örökség, mind a materiális – épített, mind az immateriális – szellemi elemek (a néprajzi örökség hitelessége) tekintetében - a székely lakosság többségi jelenléte	Turisztikai erőforrások - zord éghajlati viszonyok a hegyvidéki térségekben - az utazás, valamint a turisztikai programok éghajlati kockázata: a köd gyakorisága a hegyközi medencékben, esőzések és magas fokú felhőfedettség a csúcsidényben - a havazás megkésésének és a magas hőmérsékleti ingadozások kockázata, ami hóveszteséget okoz a sípályákon a téli időszakban - a táj esztétikájának és a biodiverzitásnak a romlása a visszaélészerű erdőhasználat, az ellenőrizetlen építkezések, a kaszálók és legelők elhanyagolása miatt, a kulturális táj gondozásának az elmulasztása - a víz és talaj szennyezése háztartási hulladékkal az emberi települések környékén, különösen a turisztikai területeken, amelyekhez hozzátársul a zajszennyezés is - a vadon élő állatok (medvék, vaddisznók, farkasok) által okozott károk megjelenése (az adott populációhoz számára szükséges terület csökkenése miatt) - a városi tájértékű történelmi műemlékek, épületek és építményegyüttesek felújításának problémái, adott esetben a

– a magyarországi turisztikai piac számára igen nagy vonzerővel bír, az etnikai és VFR-turizmus jelentősége (rokonok és barátok meglátogatása), a Hargita megyei közösségek és a magyarországi és más közeli országok (Szlovákia, Ukrajna, Szerbia) Horvátország és Ausztria) magyar közösségei közötti kapcsolatok sokfélesége, testvértelepülések és -megyék - az egyes erdős területek természetes hatásúak, sértetlenek, nem érzékelhető antropikus hatás - a székelyek-magyarok nemzeti-regionális identitása mint a célpont marketingjének összetevője - a román kulturális elemek jelenléte a regionális kínálat diverzifikációjának tényezőjeként, ami egyaránt szolgál vonzerőként a belföldi piac számára, ugyanakkor a magyarországi piac szemében is sajátosság Alapinfrastruktúra - a közelmúltban helyreállítottak néhány országos és megyei utat a megye közúti forgalmi tengelyén, amelyek bizonyos kistérségek vagy turisztikai látványosságok hozzáférhetősége szempontjából fontosak - az építőipari infrastruktúra, a vízellátás-csatornázás korszerűsítésére irányuló programok - a környezettudatosság növelése a hatósági döntéshozatal szintjén, a fenntartható hulladékkezelés előkészítése - a távközlési, különösen a mobiltelefonos hálózatok, illetve az internetes hozzáférhetőség fejlesztése a vidéki területeken is Turisztikai infrastruktúra	bizonytalan jogi helyzet vagy a pénzügyi források hiánya miatt - a műemléképületek, illetve a kulturális örökség részét képező épületek esetében a nem megfelelő építkezési, korszerűsítési munkálatok (az ellenőrzések és az illetékes hatóságok időszerű beavatkozásának a hiánya) Alapinfrastruktúra - a közlekedési forgalom által eredményezett kipufogógázok és por, illetve a nem megfelelő szennyvízelvezetés általi légszennyezés a városokban, a zöldterületek kialakításának és védelmének hiányosságai, valamint az utak késleltetett megtisztítása a télen használt sómaradványoktól - a kóbor kutyák gyakorisága - a menhelyek, legalábbis az ideiglenes menhelyek hiánya - a villamosenergia-hálózatok hiányosságai, amelyek időnként a villamosenergia-ellátás kimaradását eredményezik - a nem kielégítő víz- és csatornahálózatok, ami a helyi jelentőségű gyógyfürdőhelyek akut problémája - súlyos hiányosságok vannak az országos utak, valamint a városok és üdülőtelepek útjainak és utcáinak az állapotában - az erdei utak többsége nem funkcionális - a parkolók hiánya, különösen a városokban és üdülőhelyeken, a forgalomszervezési hiányosságok, a terelőutak hiánya - a járdák és gyalogos sétányok hiánya számos településen a főutak mentén, a parkok és terek hiánya vagy nem kielégítő állapota
---	--

- magánberuházások a szálláshelyek terén, a háromcsillagos struktúrák arányának növelése, különösen a városi és vidéki panziók esetében - wellness-szolgáltatások megjelenése több szállodai egységben - választékos étkeztetési egységek megjelenése bizonyos városokban - fokozott érdeklődés a kijelölt turisztikai útvonalak kiépítése iránt, a nem kormányzati szervezetek és a helyi önkormányzatok kezdeményezésére - több lovas központ megléte - új sízésre alkalmas területek kiépítése (sípályák és felvonók) Népszerűsítés, tájékoztatás, kutatás - turisztikai információs központok vagy irodák létrehozására irányuló kezdeményezések - az országos és külföldi turisztikai kiállításokon és vásárokon való részvétel (különösen Magyarországon) - üzleti tanácsadással foglalkozó cégek megjelenése és a felsőoktatási intézményekhez kapcsolódó kutatási intézmények jelenléte a társadalmi-gazdasági területeken, beleértve a turizmust is Humánerőforrás - a turisztikai oktatás különböző szintjeinek és programjainak a megléte mind a középfokú oktatásban, mind a felsőoktatásban - alkalmi képzések szervezése különböző turisztikai és vendéglátóipari szakmákban szakosodott és akkreditált cégek által - a turisztikai oktatás iránti érdeklődés relatív növekedése a fiatalok körében, a nők	számos turisztikai érdekű településen Turisztikai infrastruktúra - a szállodák alacsony aránya a szállásinfrastruktúrában, a kis kapacitású szálláshelyek túlsúlya - a meglévő szállodák alacsony színvonala egyes üdülőhelyeken, a szálláshelyek, a gyógykezelési és szabadidős létesítmények romlása bizonyos üdülőhelyeken, tökehiány - a változatos kínálatú, egész évben működő gyógyfürdők hiánya - az étkeztetési szolgáltatások egyoldalúsága, a helyi, nemzeti, vadászati vagy halászati jellegű, illetve a művészeti programokat kínáló éttermek hiánya vagy alacsony száma - a sízésre alkalmas területek kis kapacitása, a nyáron is használható felvonók (telekabin, telegondola) hiánya, a sípályák hálózat-, illetve rendszerszerű kiépítettségének a hiánya, ugyanis a pályák rövidek, nem elég változatosak - a hegyvidéki térségben kijelölt turisztikai útvonalak nem kielégítő állapota - a biciklis útvonalak hiánya a városokban, üdülőtelepeken és külterületeken (az Alcsík térségét leszámítva) Népszerűsítés, tájékoztatás, kutatás - a turisztikai információs központok hiánya vagy nem kielégítő állapota a városokban, üdülőhelyeken és más turisztikai érdekű településeken - a megyéről és bizonyos településekről szóló elavult, a szolgáltatott információk szempontjából elhanyagolható népszerűsítő anyagok - a látogatási központok hiánya a
--	--

körében pedig különösen a felnőttkori képzések iránt Szervezés - a turizmusnak a helyi fejlesztési stratégiákba való integrálása iránti érdeklődés a helyi önkormányzatok részéről - turisztikai referensek alkalmazása bizonyos helyszíneken, illetve a turisztikai tanácsadókkal való kapcsolatok kialakítása - kistérségi társulások, közösségek közötti fejlesztési szövetségek, a kormányzati és/vagy európai finanszírozási programok (strukturális alapokból) ismerete, illetve az ezek iránti érdeklődés - a vállalkozók közötti informális vagy formális együttműködés, bizonyos esetekben a helyi idegenforgalmi vállalkozók között - a Turisztikai Úticél-menedzsment Szervezetek megléte - a nem kormányzati szervezeteknek az aktív (túrázás, téli sportok), kulturális és ökoturisztikai turizmus formáinak népszerűsítésére irányuló tevékenysége.	védett területeken - a turisztikai vállalkozások, a települések és turisztikai területek, különösen a turisztikai célpontok információs anyagjainak szervezett és szakmailag összehangolt terjesztésének a hiánya - a megye területeire (potenciális turisztikai célpontok) vonatkozó stratégiák és éves marketingprogramok hiánya, beleértve az ezt érintő tevékenység nyomon követésére vonatkozó nyilvános jelentést - a turisztikai piacot, valamint az ajánlatok alakulását és a keresletben mutatkozó trendeket kutató megyei/regionális programok hiánya - a kutatással foglalkozó intézetek/vállalkozások és a gazdasági szereplők, illetve a hatóságok közötti gyenge együttműködés, az idegenforgalmi politikával kapcsolatos információk és a bevált gyakorlatokra vonatkozó modellek terjesztésének a hiánya Humánerőforrás - az idegenforgalmi oktatás gyakorlati jellegének hiánya vagy elégtelensége (beleértve az idegennyelv-tanítást), az oktatási intézmények és a gazdasági szereplők közötti gyenge együttműködés - a turizmus és vendéglátás kínálta munkahelyek alacsony presztízse, a kevésbé vonzó bérek és munkakörülmények, a szakmai pályafutás kilátásainak korlátozása - a vállalkozói kultúra hiányosságai a humánerőforrás-gazdálkodásban - a vendéglátóipari dolgozók alacsony szakmai hozzáértése, nem megfelelő magatartása, a vendégek által támasztott elvárások és igények iránti érzékenység hiánya vagy elégtelen volta
---	--

	- a lakosság turisztikai tudatosságának, közvetve pedig a környezettudatosság, a köz- vagy magánterek állapotára vonatkozó igények (a versenyképes célállomás optimális helyzetéhez viszonyítva) alacsony szintje Szervezés - a turisztikai szakemberek hiánya vagy nem megfelelő képzettsége a helyi és regionális önkormányzatokban és egyes közintézményekben, amelyek kulturális vagy környezetvédelmi jelleggel rendelkeznek (védett területek igazgatása) - gyenge együttműködés az országos és nemzetközi szervezetekkel a turisztikai kérdésekben - a helyi önkormányzatok és a turisztikai vállalkozások közötti gyenge együttműködés, pl. a célállomások marketing programjai, turisztikai tervezés, minőségbiztosítási programok, beruházások támogatása, az oktatási intézmények és a munkaerőpiac közötti koordináció - a Turisztikai Úticél-menedzsment Szervezetek fejlődésbeli elmaradottsága - a nem kormányzati szervezetek, illetve a nem kormányzati szervezetek és a helyi önkormányzatok közötti gyenge együttműködés - a komplex turisztikai termékek, valamint a jól szervezett csomagok hiánya, elégtelen mivolta
Lehetőségek	Veszélyek
Piaci környezet (turisztikai mikrokörnyezet) - az aktív turizmus különböző formái iránti fokozott érdeklődés: túrázás, kerékpározás, lovas turizmus, hegymászás,	Piaci környezet (turisztikai mikrokörnyezet) - nagy távolság a turisztikai piacokhoz képest - a gyógyfürdői és szabadidős

téli sportok - a kulturális turizmus és örökség iránti érdeklődés fokozódása - az ökológiai ismeretek és a fogyasztói tudatosság eredményezte ökoturizmus iránti érdeklődés fokozódása - az üzleti/szakmai turizmus keretében létrejövő motivációs turizmus iránti érdeklődés fokozódása - a nagyvárosok lakói által tanúsított érdeklődés a vidéki térség nyugalma és valódisága, a hagyományos életmód és a természetes ételek (slow-food mozgalom) iránt - fokozott érdeklődés a pihenés, az egészség megőrzésére és helyreállítására irányuló tevékenységek, wellness szolgáltatások iránt - innovatív, rugalmas turisztikai termékek fejlesztése a térségünkben - utazási vagy üdülési jegyek bevezetése Romániában Szocio-kulturális környezet - a népesség műveltségi szintjének viszonylagos növekedése, amelynek része az utazás iránti szándék - a szabadidő és a diszkrecionális bevételek relatív növekedése - az európai népesség előregedése, az aktív idősök arányának növelése - a pszichológiai és lelki nyomás, amelynek a harmadlagos szektor munkavállalói napi szinten ki vannak téve, a szabadidős tevékenységekben való részvételre irányuló ingereket teremt, amelynek jó példái az utazás, illetve a természetben történő szórakoztató és szabadidős programok - a kulturális globalizáció növeli az	infrastruktúrába történő állami vagy magánberuházások késedelme - a nemzetközi turisztikai verseny fokozódása, illetve a helyi, regionális ajánlat versenyképességének csökkenése - a vendéglátóipari ágazatban tanúsított nem megfelelő magatartás, viselkedés és gyakorlatok megőrzése a megye különböző turisztikai vállalkozásaiban, illetve térségeiben hátrányosan befolyásolja a megye vonzerejét - a turisztikai kereslet új trendjeihez való alkalmazkodás képességének a hiánya - a népszerűsítési törekvések sikertelensége - hasonlóság, a helyi turisztikai kínálat megkülönböztetésének hiánya, amelyet időnként az egyediség és kreativitás mellőzése jellemez - a tömegturizmus negatív hatásai - néhány látszólag elrettentő probléma az aktív idegenforgalom számára a meglévő turisztikai termékek (motoros közlekedés – ATV-k, motoros szánok) vagy hagyományos foglalkozások (juhászkutyák) kapcsán Szocio-kulturális környezet - a gyenge nyelvi készségek fenntartása mind a nemzetközi szinten használt idegen nyelvek, mind pedig az állam hivatalos nyelve (ugyanakkor a belföldi turisztikai piac) tekintetében - az idegenforgalmi és vendéglátóipari munkahelyek alacsony presztízsének fenntartása, a munkaerőnek a más országokba irányuló migrációjának a folytatása Gazdasági közeg - a kibocsátó piacok foglalkoztatási bizonytalanságának növekedése hozzájárul az
--	---

érdeklődést a sajátosságok, az életstílus, a műalkotások és a gasztronómia hiteles értékei iránt - az interetnikus előítéletek mértékének csökkenése Gazdasági közeg - Románia gyorsabb gazdasági növekedése a többi ország általános tendenciáihoz viszonyítva, az ország főbb városközpontjaiban a fejlődés koncentrációja kedvez a megnövekedett hazai turisztikai kereslet kialakulásának - az ország megnyitása a külföldi befektetők számára - a pénzügyi és bankszektor fejlődése elősegíti a befektetési és turisztikai hiteleket Politikai közeg - egyes visszaélészerűen elfoglalt területek és épületek visszaszerzése kedvez a beruházásoknak - a hazai politikai stabilitás növeli a befektetők és a turisták bizalmát az ország turisztikai célpontjai iránt - az EU-tagállami státusz növeli a befektetők és a turisták bizalmát az ország turisztikai célpontjai iránt, ugyanakkor jelentős alapokat biztosít az alapinfrastruktúra, a humán erőforrások, az idegenforgalmi infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztéséhez, valamint a marketingtevékenységek, különösen a népszerűsítés finanszírozáshoz - annak lehetősége, hogy átvegyék a különböző nemzetközi szervezetek (amely hálózatnak Románia is része) legjobb gyakorlati modelljeit a turisztikai politikák kidolgozásában és végrehajtásában - a tudás átadása a nemzetközi	azokról a területekről érkező turisták számának a csökkenéséhez - a gazdasági recesszió, illetve a rövid távú válságok befolyásolják a turisták áramlásának a szintjét, ami nehézségeket okoz a helyi turisztikai vállalkozások és a megyei turizmus számára - a helyi szereplők kiábrándulása a turisztikai tevékenységek jövedelmezőségének lehetőségéből, valamint a vendégek fogadásáról való lemondás a befogadóképesség csökkenéséhez és az idegenforgalmi munkahelyek eltűnéséhez vezet Politikai közeg - a földterületek és az épületek tulajdonjogi helyzetének a megkésett tisztázása - késleltetett közigazgatási reformok - a turisztikai üzletek számára nem ösztönző adóügyi környezet megteremtése Technológiai közeg - a technológiai innovációk alkalmazkodásának késedelme hozzájárul a versenyképesség csökkenéséhez - a közúti és vasúti közlekedési infrastruktúrába történő egyes állami beruházások késedelme Természeti környezet - fokozott éghajlati kockázatok, hótakaró hiánya vagy elégtelensége a téli időnyben, szokatlan hőmérséklet az év bizonyos időszakában - a természeti és kulturális táj folyamatos romlása csökkenti a régió és a terület vonzerejét (pl. hirdetőtáblák kihelyezése az út bizonyos szakaszain, mint
---	--

turisztikai piackutatás, a minőségbiztosítás (minőségi előírások), a fenntartható, felelős és általánosan hozzáférhető turizmus terén

- a marketingtevékenységek hatékonyságának növelése az Európán kívüli piacokon Romániának az ETC – European Travel Commissionban való részvétele révén
- Hargita megyének az Európai Régiók Közgyűlésében való tagsága – a tudás átadása, regionális lobbí

Technológiai közeg

- az információs és kommunikációs technológiák fejlesztése növeli a népszerűsítést célzó erőfeszítések hatékonyságát, megkönnyíti a marketingüzenetek továbbítását a célpiacok felé, ugyanakkor ösztönzi a foglalási rendszer használatát, illetve a piackutatást is

- az idegenforgalmi befogadó létesítmények irányításában használt innovációk elősegítik a környezetre gyakorolt nyomás csökkentését, a nyersanyag- és az energiafogyasztást, lehetővé teszik a bevált gyakorlatok átvételét, és ezáltal növelik az idegenforgalmi vállalkozások versenyképességét

- a légi közlekedési szolgáltatások fejlesztése, az olcsó légitársaságok kínálatának bővítése

Természeti környezet

- a helyi infrastruktúra fokozatos kialakításával, néhány nehezen elérhető és sértetlen térség megnyílik a turizmus számára, amelyek ugyanakkor – az ökoturizmus esetében – a nyugati turisták számára jelentős vonzerővel bírhatnak. Ellenkező esetben ez egyben veszélyt is jelenthet.

például a Hargitán, a Tolvajos-szorosban).

V. HARGITA MEGYE HATÉKONY TURISZTIKAI NÉPSZERŰSÍTÉSE, FIGYELEMBE VÉVE A MODERN NÉPSZERŰSÍTÉSI ESZKÖZÖK HASZNÁLATÁT

Az egyik legmegfeszítettebb és legkifinomultabb harc a népszerűsítés szempontjából, amellyel minden országnak, a világ valamennyi régiójának, legyen az nemzetközi vagy az országon belüli, szembe kell néznie, a turizmus területén zajlik, mert a turisták bevonása a jelen évezred legkedvezőbb üzlete, mely gazdasági, társadalmi és kulturális hatásokkal bír.

Ahhoz, hogy egy régió turisztikai célpontként határozhassa meg létjogosultságát, ki kell hangsúlyoznia az ezt meghatározó elemeket, ugyanakkor a szabadidős, gyógykezelést érintő, illetve kulturális szférában folytatott tevékenységeket, amelyekben az adott célpont specializálódott. Ennek a folyamatnak a meghatározásához több szakaszra van szükség, melyek megtervezése a javasolt célkitűzéseket követi, és konkrét stratégiákat foglal magában mind mikro-, mezo-, mind pedig makroszinten, figyelembe véve az azonosított igényeket és erőforrásokat. Mivel a turizmus a gazdaság szempontjából az egyik legnagyobb növekedési és fejlődési potenciállal rendelkező ágazat, a legjobb eredményekért folytatott küzdelem különböző stratégiák és népszerűsítési intézkedések bevonásával zajlik.

Hargita megyének különös figyelmet kell fordítania az idegenforgalom előmozdítására, ami munkahelyteremtő területté válhat, és így segítené a régió gazdasági teljesítményének

javítását. A régió értékes és gazdag természeti potenciállal rendelkezik, amelyet ha megfelelően használnak ki, a régió a hazai és európai turisztikai piac versenyképes szereplőjévé nőheti ki magát.

Hargita megyének a modern népszerűsítési eszközök figyelembe vételével történő hatékony turisztikai népszerűsítésével kapcsolatba 3 különálló helyzetet kell megkülönböztetnünk:

- a romániai turisták vonzása;
- az európai turisták vonzása;
- a nemzetközi (EU-n kívüli) turisták vonzása.

Ugyanakkor az elemzők megkülönböztetik a turisták három további kategóriáját, figyelembe véve a igényeiket és a turisztikai termékek és üdülési célpontok iránti keresletüket³⁰:

- azok a turisták, akik számára a turizmus gyakorlását nem korlátozza a jövedelmi szint, és akik a „luxus” ügyfélkör kategóriáját képezik. Ez a keresleti szegmens bizonyos szolgáltatók számára nyereséges, de nehezen ellenőrizhető, mivel az idegenforgalmi termékeket és szolgáltatásokat gyakran személyre szabják minden ügyfél számára, és nem találhatók meg az átlagos piaci elemzésekben. Ezek a turisták eltérő hatást váltanak ki a célállomásaikon – egyrészt a turisták pénzügyi forrásokat szolgáltatnak az adott célállomáson, másrészt gazdagságot és fényűzést tanúsítanak a helyi lakossággal szemben, ezért gyakran ellenszenvet váltanak ki. Új trendek és kihívások merülnek fel ebben a szegmensben. Tekintettel arra, hogy a luxus turisták által eddig megcélzott célállomásokat utánzati célból, közepes jövedelmű turisták özönlik el, a luxus turisták pedig új célállomások felé fordulnak, amelyek egzotikusabbak és kevésbé ismertek a nagyközönség előtt.
- az „aktív” turisták azok, akik rendelkeznek a szükséges pénzügyi forrásokkal, vagy olyan forrásokat keresnek, amelyekkel pénzügyi egyensúlyt teremthetnek a gazdasági lehetőségeik és a nyaralási igényeik között. Az aktív turista fő jellemzői: viszonylag magas gazdasági kapacitás, az átlag fölötti szocio-kulturális érzékenység, valamint az előnyben részesített turisztikai formák és célállomások felismerése és kiválasztása. A kereslet ezen a területen az alábbiakra terjed ki: a pihenés, a kikapcsolódás és a szórakozás iránti igény, valamint a kulturális szomjúság, amelyek mind a hétköznapi életből való kiszakadást célozzák a sporttevékenységek, a társasjátékok, a helybéli lakosokkal való kapcsolatteremtés, az új ismeretek felhalmozása stb. révén
- a „passzív” turisták (vagy egyes elemzők szerint az úgynevezett „fogságban lévő” turisták), akiknek a turisztikai termékek megszerzésére irányuló törekvéseik nem

³⁰ **Economia turismului** (Turisztikai gazdaságtan), Lect. univ. drd. Carmen Boghean, (https://www.academia.edu/10374214/ECONOMIA_TURISMULUI), letöltés időpontja 2019. május 23.

haladják meg a gazdasági lehetőségeik határait. A passzív turista profilját az alábbiak jellemzik: korlátozott pénzügyi kapacitás a turisztikai szolgáltatások által kínált lehetőségek széles skálájával szemben, és az utazásszervező- vagy közvetítő ügynökségek által készített és forgalmazott üdülési átalányok iránti érdeklődés.

Ezek alapján minden egyes helyzetet külön kell kezelni, figyelembe véve számos tényezőt, beleértve a pénzügyi lehetőségeket, a megcélzott népszerűsítési formát és a célcsoport tájékoztatás iránti fogékonyságának a mértékét.

5.1. A ROMÁN TURISTÁK VONZÁSÁRA ALKALMAS NÉPSZERŰSÍTŐ MÓDSZEREK

Figyelembe véve a megye térképen való elhelyezkedését, a történelmi műemlékeket, a hagyományokat és a kultúrát, illetve a természeti erőforrásokat, kijelenthetjük, hogy a térség rendelkezik a turizmus fejlesztéséhez szükséges feltételekkel, beleértve az új népszerűsítési módszerek bevezetését is.

1.1. Hargita megye hivatalos turisztikai weboldalának (VisitHarghita) a népszerűsítése mint a valós idejű népszerűsítés, tájékoztatás és a foglалások egyik fő eszköze

A **Visit Harghita** weboldal és alkalmazás meglete kiváló lehetőséget biztosított a megye népszerűsítésére a szállásra, étkezésre, turisztikai látványosságokra, eseményekre és tevékenységekre, valamint egyéb kérdésekre vonatkozó hasznos információk központosításával. A weboldal és közvetve a megye turisztikai népszerűségének növelése az online környezetben is megvalósítható. Az online környezet lehetőséget ad arra, hogy az információk könnyen, gyorsan, egyértelműen elérjék a célcsoportot, az ehhez való hozzáférés pedig az ország valamennyi részén magas - következésképp az internetes környezet elérhető a potenciális turisták számára. Az online csatornák diverzifikálásához a weboldalnak több platformon kell jelen lennie, például: a Facebookon és Youtube-on (amennyiben a jelenlét indokolt a turisták száma szempontjából, akkor az Instagram és a Twitter platformjain is szerepelhet).

A múltban az internethasználók alacsony száma nem ösztönözte az online népszerűsítésre szánt költségvetését, mivel sokkal inkább opcionális lehetőségként tekintettek rá. Paradox módon mára az online népszerűsítésre elkülönített költségvetések kiegyenlítődték az offline környezetre szánt összeggel, sőt egyes esetekben még meg is haladták azokat, mivel felismerték a technológiai fejlődés és a globalizáció eredményezte lehetőségeket ebben a közegben.

A weboldal és ennek népszerűsítése az első lépés az erős online jelenlét kialakítása felé. A weboldal nemcsak egy olyan online platform, amely információkat jelenít meg, hanem kommunikációs, remarketingre alkalmas, értesítési módszer, amely lehetőséget teremt a látogatók és turisták véleményének megismerésére, valamint az ezekre a véleményekre való válaszadásra új szolgáltatások, opciók, sőt a helyi szinten megvalósított politikák bevezetése révén. Ugyanakkor a VisitHarghita weboddallal kapcsolatos legnagyobb, a megye lakói által is

megfogalmazott probléma a láthatóság hiánya. Láthatóságának növelése érdekében csatlakozhatna egy (hivatalos) Facebook fiókhoz.

Ugyanakkor szükség van a modern népszerűsítési módszerek bevezetésére, új opciók hozzáadására a weboldalon, például interaktív, letölthető túra térképek vagy hologramok, 3D-s filmek vagy akár 360°-os képek létrehozása.

1.2. A meglévő Hargita megyei brand, a VisitHarghita fejlesztése (népszerűsítési és terjesztési politikák, a márképítés szabályozása helyi, országos és nemzetközi szinten)

Jelenleg Hargita megye hivatalos brandje a VisitHarghita – Treasure in nature. Egy erős és megbecsült brand megteremtése a megye hatékony népszerűsítésének a kulcsa, különösen országos szinten (ami ugyanakkor nemzetközi jelentőséggel is bír). A brandek a legfontosabb, immateriális erőforrások, amelyek folyamatos frissítést és fejlesztést igényelnek. Jellemzőik a hírnév, a bizalom, a hűség és az elismerés a turisták/látogatók körében, a megye felismerése és a más alternatíváktól való megkülönböztetés révén.

Ezért meg kell határozni azokat a elemeket, amelyek hozzájárulnak Hargita megye brandjének a fejlődéséhez:

- azon források azonosítása, amelyek megkülönböztetik a megyét más megyéktől (síelési lehetőségek, medveles, hagyományok, kultúra, történelem stb.),
- egy adott identitás vagy identitástípusok létrehozása (Hargita megye esetében a barátságra, a hagyományokra, a családra és a kultúrára összpontosító identitás ajánlott),
- kétoldalú információcsere a célcsoporttal, azaz a turistákkal és a megye látogatóival: üzenetek, képek, videók stb.,
- az előző pont megvalósítását követően egy hűséges közösség létrehozása,
- valamennyi létező online és offline platformon való (akár agresszív) jelenlét,
- üzenet küldése,
- a brand kiemelése,
- egy kabala létrehozásának lehetősége.

Egy turisztikai közös brandnek a kialakítása a Hargita megyei turisztikai célpontok országos és nemzetközi láthatóságának növelését és a meglévő lehetőségek hatékonyabb népszerűsítését eredményezi.

1.3. Láthatósági elemek

Az 1.1-es és az 1.2-es pontban említett weboldalhoz és márkához kapcsolódó láthatósági elemek létrehozása a hatékonyabb offline népszerűsítés és a célcsoporttal, azaz a látogatókkal és a turistákkal való kapcsolattartás megkönnyítése érdekében. Ilyen láthatósági elemek lehetnek:

- **VisithHarghita** matricák, logó és a mottó: **Treasure in nature.**

- Kb. 4m x 25m méretű **VisitHarghita** felirat több városban és Hargita megye fontos helyszínein: Csíkszereda, Székelyudvarhely stb. – ezek a feliratok a helyi költségvetésből is finanszírozhatók, ha a helység területi közigazgatási egysége használni kívánja a feliratot.

1.4. Országos népszerűsítés - a nem kormányzati szervezetek révén

A nem kormányzati szervezetek létezése a turizmus területén fontos lehetőség Hargita megye népszerűsítésére. A nem kormányzati szektorral és a közszférával való együttműködés az általános népszerűsítési intézkedések országos és esetleg nemzetközi szinten történő megszervezéséhez vezetne, amely révén a különféle lehetőségekkel kapcsolatos információk átadása az ország egész területén a többlettudással rendelkező helyi szereplőkön keresztül történne (azaz a helyi civil szervezetek már rendelkeznek egy helyi közösséggel, és az esetleges népszerűsítési rendezvények megszervezéséhez szükséges helyszínekkel, így pedig megszervezhetik ezeket az eseményeket az érdeklődők számára).

1.5. Az utazásszervezők által népszerűsített turisztikai ajánlatok

A régió turisztikai kínálatának a romániai utazásszervezők katalógusaiban való feltüntetése, valamint azok megjelentetése a speciális weboldalakon a népszerűsítés legegyszerűbb módja, amely révén az információk eljutnak az aktív és passzív turisták kategóriájában lévő turistákhoz. A közvetítő ügynök létezése biztonságot nyújt a turisták számára, könnyen felkereshető, és alkalmas arra, hogy valamennyi egyén számára személyes ajánlatot tegyen.

5.2. AZ EURÓPAI TURISTÁK VONZÁSÁRA ALKALMAS NÉPSZERŰSÍTŐ MÓDSZEREK

Jelenleg az európai turisták száma Hargita megyében ingadozik, többségük Magyarországról, Ausztriából, Németországból és a Moldovai Köztársaságból származik. Az európai turisták különböző okokból látogatják meg Hargita megyét, többek között: érzelmi megfontolásból (közös történelem), pénzügyi megfontolásból (viszonylag alacsony árak), diverzifikált tevékenységek (a megye többféle turisztikai tevékenységet kínál minden korosztály számára, nemtől függetlenül). A jelenlegi népszerűsítés azonban nem elég hatékony ahhoz, hogy jelentős számos látogatót vonzzon olyan országokból, mint Franciaország, Spanyolország, Olaszország stb. A helyzet orvoslása érdekében néhány olyan intézkedés azonosítható, amely hozzájárulhat a megye európai szintű népszerűsítéséhez.

2.1. Online népszerűsítés

Az online népszerűsítés előnyei, nevezetesen az előző alfejezetben meghatározott weboldalakon, a Facebookon és a YouTube-on keresztül, hasonló hatást gyakorolhatnak a célcsoportra európai szinten, ugyanakkor szükség van néhány kiegészítésre:

- A kisfilmek és bejegyzések esetén indokolt a nemzetközi nyelvek (angol, német, francia) vagy a feliratokra használata;

- A láthatóság növelése érdekében meg kell vásárolni egy (ideiglenes) népszerűsítő szolgáltatást, amelyen keresztül a weboldal és a kapcsolódó fiókok hirdetések formájában jelennek meg más oldalakon, ezek népszerűségének köszönhetően pedig eljutnak a célcsoporthoz.

2.2. Nemzetközi turisztikai vásárokon történő népszerűsítés

A megye nemzetközi szintű népszerűsítése (akár a brandjén keresztül is) a vállalkozók és vállalatok arra való ösztönzése révén, hogy részt vegyenek a különböző nemzetközi turisztikai vásárokon, ahol bemutathatják a megye ajánlatait, illetve népszerűsíthetik a környéket. Ennek keretében felhasználásra kerülhetnek a 2.1. pont alatti online anyagok vagy a kifejezetten ezekre az eseményekre elkészített anyagok.

A nemzetközi turisztikai vásárok fontos lehetőséget jelentenek, hiszen összehozzák Európa (vagy akár a világ) országait képviselő kiállítókat, akiknek így alkalmuk nyílik kapcsolatba lépni és találkozókat szervezni más kiállítókkal, partnerségeket kötni, megfigyelni más országok stratégiáit, megismerni a turisztikai trendekkel kapcsolatos új információkat a vásárokon rendezett rendezvények keretében.

5.3. AZ EURÓPAI UNIÓN KÍVÜLI TURISTÁK VONZÁSÁRA ALKALMAS NÉPSZERŰSÍTŐ MÓDSZEREK

Az Európai Unión kívülről érkező turisták rendszerint a nagyobb európai országokat látogatják meg, és egyaránt vonzza őket azok hírneve és országos brandje. Annak érdekében, hogy Hargita megye nemzetközi népszerűsítésének módját azonosíthassuk, ki kell emelnünk az előző fejezetekben javasolt intézkedések fontosságát.

Romániai megyéként nehéz célzott népszerűsítést használni, de a nemzetközi vásárokon és az online platformokon való jelenlét kétoldalú kommunikációt eredményezhet, továbbá az ajánlatok bemutatásával, sőt a környék félig és/vagy egészen informális módon történő bemutatásával egyedülálló élményt kínál a természeti, történelmi, hagyományos erőforrásoknak köszönhetően.

5.4. KÖVETKEZTETÉSEK

Az online népszerűsítésnek minden népszerűsítési stratégia középpontjában kell lennie függetlenül annak méretétől, mivel korlátlan láthatóságot, valamint közvetlen kapcsolatot biztosít a célcsoporttal, és nem fogyaszt sok pénzügyi forrást. A felhasznált anyagok tekintetében egy közös branddel együtt működő integrált terv jelentősen befolyásolhatja a látogatók számát a jövőben.

VI. A NÉPSZERŰSÍTÉSI MÓDSZEREK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE MÁS MEGYÉKHEZ KÉPEST (FIGYELEMBE VÉVE A 4 MEGLÉVŐ SZEMPONTOT – JÓ ERŐFORRÁSOK + JÓ NÉPSZERŰSÍTÉS, JÓ ERŐFORRÁSOK + NÉPSZERŰSÍTÉS HIÁNYA, ERŐFORRÁSOK HIÁNYA + JÓ NÉPSZERŰSÍTÉS, ERŐFORRÁSOK HIÁNYA + NÉPSZERŰSÍTÉS HIÁNYA)

Ebben a fejezetben röviden bemutatjuk Hargita megye főbb turisztikai látnivalóit, erősségeit és gyengeségeit. Össze fogjuk hasonlítani a versengő területeket. A „terület” fogalmát használjuk a „megye” helyett, mivel olyan konkurens turisztikai területek is léteznek, amelyek adminisztratív szempontból több megye területén helyezkednek el, miközben egyetlen turisztikai célpontot képeznek.

A versenyképesség elemzésének első lépése a konkurens területek meghatározása, majd a versenyképességi tényezők felsorolása és a versenytársak stratégiáinak meghatározása. A versenyképesség elemzése két dimenzióban történik: egyrészt a rendelkezésre álló adatok és információk alapján próbáltuk összehasonlítani azokat a területeket, amelyek nagyrészt azonos profilúak a környezeti viszonyok és a turisztikai potenciál tekintetében. A másik dimenziót, az úgynevezett „veleszületett” dimenziót a természeti viszonyokból (pl. ásványvizek, elhelyezkedés, hóviszonyok), az összehasonlító elemzésből és a „létrehozott” adottságokból (pl. kapacitás, infrastruktúra, oktatás) származó, pontos adatokkal kifejezhető előnyök és adottságok összehasonlításával kell értelmezni.

A Hargita megyébe látogató turisták nagy része Magyarországról származik. Ebből a szempontból a fő konkurenciát Kovászna megye és Maros megye egy része jelenti. Egy távolábbi szemszögből vizsgálva a megye Székelyföld részét képezi, ezért a Székelyföld, illetve a Moldova, Prahova völgye és Szászföld közötti konkurenciáról is beszélhetünk. Az elemzés a következő jellemzők figyelembe vételén alapulhat: természeti és antropikus látnivalók, megközelíthetőség, turisztikai infrastruktúra, gyógyturizmus.

6.1. TERMÉSZETI ÉS ANTROPIKUS LÁTNIVALÓK

6.1.1. A SZÉKELYFÖLDÖN BELÜLI MEGYÉK KÖZÖTTI KONKURENCIA

Hargita megye három fontos turisztikai csomóponttal rendelkezik:

a) a Gyilkos-tó és Békás-szoros csomópont

- az azonos nevű nemzeti park részét képezik, ugyanakkor idetartozik Gyergyószárhegy (reneszánsz várkastély), valamint több vidéki turisztikai központ, mint például Gyergyóremete, Ditró

b) a Székelyföld részét képező Parajd és Korond

- ezek a települések Szovátával együtt Erdély legfontosabb sóterápiás központjai, ugyanakkor fontos vidéki turisztikai központok

c) Tusnádfürdő

- a város Hargita és Kovászna megye szélén található, ezért a szomszédos megyében található néhány olyan látnivaló, amely Tusnádfürdő látnivalói közé sorolható.

- Mohos-tőzegláp, Bálványosfürdő, a fogyasztásra alkalmas, ugyanakkor terápiás hatású tusnádfürdői ásványvizek, Csukás-tó, tusnádfürdői gyógyközpont, Tusnád Wellness

A fő látnivalók:

- Kovászna megye: Sepsiszentgyörgy városának a környéke, Sugásfürdő, Vargyas (karsztvidék– barlangok), Kovászna (ásványvizek, földgáz, balneoklimatikus kezelés), Komandó, Tündér-völgy, Bálványosfürdő, Gelence.

- Maros megye: Szováta (Székelyföld része, balneoklimatikus kezelés), Marosvásárhely városa (történelem és régi épületek), Segesvár (középkori vár), Isten széke, Kelemen-havasok, Marosszentgyörgy (băi sărate), Maros völgye tájvédelmi rezervátuma.

6.1.2. SZÁSZFÖLD

Brassó megye: az ország legmagasabb hegyeit magukban foglaló hegyvidékek (Moldoveanu, Negoiu); Csukás-hegység, Nagyköhavas, Bucsecs, Királykő, Fogaras, Persány; nemzeti parkok: Bucsecs és Királykő; alpesi sípályák: Predeál és Brassópojána; Feketealom termálvizei és Persány sós-bikarbonátos vize, Szászveresmart, Zajzon ásványvizei; kastélyok: Fogaras, Törösvár, Köhalm; brassói Fekete templom és Brassó főtere, a szász épületek; prázsmári szász erődtemplom; rozsnyói erődtemplom; Rozsnyói-barlang.

Szeben megye: Fogarasi-havasok; a vízaknai és báznai balneoklimatikus üdülőhelyek gyógyvizei; a kisdisznói és vöröstoronyi mészkő-lerakódások; Valea Sârbă rezervátum; Bilea-tó és a Iezerele Cindrelului; szebenjuharosi (Păltiniș) sípályák; szász stílusú épületek; Nagyszeben városa (Tanácsstorony, evangélikus székesegyház, Puskaporos torony, öreg várfalak, Burger-lépcső); kisdisznói vár.

Brassó megyében két országos érdekeltégű turisztikai üdülőhely (Brassópojána és Predeál) és négy helyi érdekeltégű üdülőhely (Törösvár, Alsómécs, Hidegpatak, Felsőtömös) található. Szeben megyében három helyi érdekeltégű turisztikai üdülőhely található (Bázna, Vizakna és Szebenjuharos).

6.1.3. MOLDOVA

Szucsáva megye: Ráró és Gyamaló hegységek, Kelemen-havasok; Beszterce völgye és szorosa; Szucsáva Fejedelmi Vára; bukovinai kolostorok (Voroneț, Humor, Moldovița, Sucevița,

Arbore); putnai kolostor és fatemplom; Dornavátra (ásványvizes fürdők, télisportoknak kiválóan kedvező éghajlat).

Neamț megye: Békás-szoros; Csalhó Nemzeti Park; balneoklimatikus tényezők Durău, Negulești és Băltățești településeken; ásványvíz (Oglinzi); kolostorok (Agapia, Văratec, Sihastria, Beszterce, Neamț); Németvásári vár (Cetatea Neamțului).

Iași megye: balneoklimatikus tényezők (Strunga, Nicolina); kolostorok („Treii Ierarhi”, Galata, Frumoasa, Cetățuia, Golia); jászvásári Kultúrpalota; Jászvásár városának egyéb építményei; Rugonasa település kastélya; a Sturdza család kastélya Miclăușeni településen; Târgu Frumos és Hârlău városai.

Bákó megye: bákói „Precista” fejedelmi udvar és templom; borzești-i templom; Kászonmonostor; Tatros és Szeret völgye; ásványvizek Slănic Moldova, Poiana Sărata, Târgu Ocna helységeiben.

Szucsáva megyében három országos fontosságú üdülőhely (Moldovahosszúmező, Gura Humorului, Dornavátra) található. Neamț megyében két helyi fontosságú üdülőhely (Băltățești és Durău) található. Iași megyében nincsenek országos vagy helyi érdekelttségű üdülőhelyek. Bákó megyében két országos fontosságú üdülőhely (Szlanikfürdő és Aknavásár) található.

6.1.4. PRAHOVA VÖLGYE

Bucsecs-hegység, Baj-hegység, Csukás-hegység; Prahova völgye, Slănic völgye, Teleajan völgye; ásványvizek és sós vizek (Azuga, Slănic); Sôhát Természetvédelmi Rezervátum; sinaiai kolostor; Bușteni, Vălenii de Munte, Slănic, Sinaia, Cheia, Azuga üdülőtelepek.

A 852/2008. sz. (az üdülőhelyek igazolására vonatkozó normák és kritériumok jóváhagyásáról szóló) kormányhatározat értelmében a székelyföldi megyékben három országos (HR – Tusnádfürdő, CV – Kovászna, MS – Szovátafürdő) és hét helyi (HR – Homoródfürdő, Borszék, Hargitafürdő, Marosfő, Gyilkos-tó, Parajd, CV – Bálványos) érdeklődést kiváltó üdülőhely található.

Az alábbiakban összehasonlítjuk Hargita megyét más romániai regionális célállomásokkal a különböző látnivalók, turizmustípusok alapján.

6.2. TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA

6.2.1. A SZÉKELYFÖLDÖN BELÜLI MEGYÉK KÖZÖTTI KONKURENCIA

A turisztikai infrastruktúra elemzésében a konkurens megyékben lévő szálláshelyek kapacitására koncentráltunk. *A vizsgált megyék turisztikai létesítményeinek típusai 2017-ben* táblázat és *A vizsgált megyék turisztikai létesítményeinek típusai 2018-ban* táblázat.

14. táblázat A vizsgált megyék turisztikai szálláshelyeinek típusai 2017-ben.

Szállástípusok 2017	Hargita	Székelyföld			Szászföld			Prahova	Moldva					Románia	Helyek száma
		Kovácsna	Maros	Összesen	Brassó	Szeben	Összesen		Suceava	Neamt	Iasi	Bacau	Összesen		
Összesen	6.488	3.742	7.912	11.654	27.024	8.557	35.677	12.190	9.019	5.216	3.867	4.654	22.756	220.045	
Szállodák	2.036	2.419	4.476	6.895	11.804	3.610	15.277	6.742	3.835	1.715	2.887	2.111	10.548	126.105	
Ifjúsági szállók (hostelek)	253	90	124	214	784	114	857	552	258	283	106	149	796	8.454	
Motelek	133	45	550	595	630	146	811	631	244	259	126	362	991	7.264	
Összesen a	2.422	2.554	5.150	7.704	13.218	3.870		7.925	4.337	2.257	3.119	2.622	12.335	141.823	
Fogadók	-	-	-	-	-	38	38	-	-	-	-	-	-	80	
Turistavillák	96	233	106	339	1.594	622	2.086	898	279	157	82	297	815	9.117	
Nyaralók	284	21	60	81	1.004	323	1.372	143	205	184	27	16	432	4.160	
Panziók	1.299	337	1.542	1.851	4.858	1.593	6.439	2.276	1.701	372	415	1.032	3.520	28.740	
Agroturisztikai panziók	2.080	465	815	1.280	5.634	1.777	7.591	722	2.419	1.931	224	341	4.915	31.194	
Kempingek	-	-	-	-	352	-	496	28	-	-	-	-	-	554	
Összesen b	3.759	1.056	2.495	3.551	13.442	4.353		4.067	4.604	2.644	748	1.686	9.682	73.845	
Pihenőhelyek	26	-	-	-	-	-	-	44	48	-	-	70	118	420	
Üdülőfalvak	94	-	38	38	120	-	120	-	-	-	-	-	-	306	
Bungalók	16	-	-	-	118	24	154	-	30	12	-	16	58	534	
Iskolai és óvodai táborok	67	72	229	301	50	310	360	154	-	263	-	260	523	2.795	
Forrás: insse.ro															

Forrás: insse.ro

Forrás: Országos Statisztikai Hivatal

15. táblázat A vizsgált megyék turisztikai szálláshelyeinek típusai 2018-ban.

Szállástípusok 2018	Hargita	Székelyföld			Szászföld			Prahova	Moldva					Románia	Helyek száma
		Kovácsna	Maros	Összesen	Brassó	Szeben	Összesen		Suceava	Neamt	Iasi	Bacau	Összesen		
Total	6.678	3.802	8.743	12.545	26.621	9.056	35.677	12.449	9.004	5.542	3.893	4.610	23.049	273.061	
Szállodák	2.070	2.548	4.795	7.343	11.601	3.676	15.277	6.857	3.879	1.869	2.759	2.085	10.592	168.919	
Ifjúsági szállók (hostelek)	263	112	254	366	789	68	857	455	254	188	31	94	567	9.900	
Motelek	128	87	537	624	632	179	811	691	257	335	139	379	1.110	7.489	
Fogadók	-	-	-	-	-	38	38	-	-	-	-	-	-	101	
Turistavillák	94	223	225	448	1.472	614	2.086	950	213	143	142	287	803	10.751	
Nyaralók	371	21	48	69	966	406	1.372	244	180	261	27	16	484	4.359	
Panziók	1.274	323	1.696	2.019	4.741	1.698	6.439	2.308	1.617	352	548	929	3.446	28.386	
Agroturisztikai panziók	2.177	413	841	1.254	5.692	1.899	7.591	718	2.272	2.002	247	430	4.951	31.986	
Kempingek	-	-	53	53	352	144	496	28	144	-	-	20	164	3.466	
Pihenőhelyek	26	15	-	15	-	-	-	44	66	36	-	70	172	2.065	
Üdülőfalvak	94	-	38	38	120	-	120	-	-	-	-	-	-	404	
Bungalók	12	-	-	-	130	24	154	-	104	16	-	16	136	1.231	
Iskolai és óvodai táborok	97	60	256	316	50	310	360	154	-	340	-	260	600	3.529	
Forrás: insse.ro															

Forrás: insse.ro

Forrás: Országos Statisztikai Hivatal

Láthatjuk, hogy 2017-2018 között Brassó, Szucsáva és Bákó megyék jóváhagyott szálláshelyei számának növekedését regisztrálták, Hargita, Kovászna, Maros, Szeben, Neamt és Iasi megyékben a jóváhagyott szállások száma csökken. Abszolút számban kifejezve Hargita megye az első helyen áll a szálláshelyek tekintetében, de az érkezések és az éjszakai tartózkodás kategóriáiban elveszti előnyét. Ebből kifolyólag az utolsó helyen áll a működésben lévő kapacitás kihasználásának tekintetében (27,9%), amelyet Maros megye 7,2%-kal, Kovászna megye pedig 29,6%-kal halad meg. A Kovászna megyében található szálláshelyek 58%-os aránya a Kovászna üdülőhelyre látogató turisták tömegével magyarázható.

A vizsgált megyék turisztikai létesítményeinek típusai táblázatban a vizsgált megyék turisztikai létesítményeinek típusainak 2018-ra vonatkozó helyzetét mutatjuk be. Hargita megye a 6. helyen áll a helyek teljes számát tekintve Brassó, Prahova, Szucsáva, Szeben és Maros megye után. Hargita megyében azonban egy szakadék tapasztalható a panziók, nyarálók, villák tekintetében, amelyek a teljes ajánlat 57,94%-át teszik ki, míg a szállodák mindössze 37,33%-ot. Ez a rés egyedülálló Székelyföld területén. Kovászna és Maros megyében pontosan az

ellenkezőjét figyelhetjük meg, ugyanis a szállodák, szállók és motelek 68,25% és 65,09%-ot tesznek ki, míg a panziók, nyaralók és villák 28,22%, illetve 31,53%-ot. A többi megye esetében a szállodákat leginkább a 40-50%-os arány tükrözi, a panziók aránya pedig a szállóhelyek teljes számának 10-40%-a.

A Hargita megyében található szálláslehetőségek leginkább a kisebb turistacsoportok számára alkalmasak, mivel a szállodák befogadóképessége viszonylag alacsony, nem számíthatunk a turisták nagy számának a vonzására. A szálláshelytípusok közötti rés a százalékos arány tekintetében is kiemelkedő. Hargita megye a romániai szálláshelyek teljes számának 2,95%-át teszi ki, míg a panziók kategóriában a szálláshelyek 5,09%-át. Hargita megyét Brassó, Szeben és Szucsáva megye előzi meg 18,18%, 5,89%, illetve 6,23%-kal. A Kovászna és Maros megyei helyzet ellentétes a Hargita megyével.

6.2.2. SZÁSZFÖLD

A jelen alfejezetben bemutatott megyék között jelentős különbségek mutatkoznak. Brassó megyében 3,15-szer több szálláshely található, mint Szeben megyében, kétszer annyi érkezés van, viszont a működésben lévő átlagos kapacitáshasználat 9%-kal jobb Szeben megyében.

A szászöldi és székelyöldi szálláshelyek száma, 35.581, valamint 11.654 egységgel, illetve az éjszakai tartózkodások átlagszáma, 1.489 ezer, valamint 1.338 ezer vendégéjszakával hasonlónak minősül. A többi adat tekintetében azonban jelentős különbségeket találunk. Míg Szászöldön 5.911 ezer hely-nap van működésben, addig ez a szám Székelyöldön 40%-kal alacsonyabb. Az érkezési adatok 66%-os előnyt mutatnak a déli szomszédok javára. Egyetlen olyan index van, amely jobb Székelyöld esetében, nevezetesen a kapacitás kihasználása. Míg Brassó és Szeben megyékben a átlagos kihasználtság 23,3%, illetve 31,4%, addig Hargita, Kovászna és Maros megyékben ez a szám 27,7%, 57%, illetve 34,8%.

6.2.3. MOLDOVA

Ebben a régióban a szálláshelyek tekintetében nagy különbségek vannak a megyék között. Szucsáva megye szálláshelyeinek száma majdnem kétszer akkora, mint bármely más Moldovából elemzett megye esetében. Ez a különbség szinte az összes, a szálláshely kapacitással kapcsolatos adatot érinti, pl. működő szálláshelyek, érkezések, éjszakai tartózkodás. Fordulni látszik a kocka a kapacitás kihasználásában azokban a megyékben, amelyek a szálláshelyek kapacitásában vezették a listát. A Szucsáva és a Neamț megyék szálláskapacitásának a kihasználása mindössze 24,5%, míg a kevesebb szálláshellyel rendelkező megyék (Bákó és Iași) 38,4%-os és 39,8%-os kihasználtsági arányt mutatnak.

A moldvai és a székelyöldi régiók szálláshelyeinek a kapacitása elérte a 2:1-es arányt, ami a számadatok szintjén 22.756 és 11.654 volt. A moldovai megyékbe kétszer annyi turista érkezett (623 ezer szemben a 277 ezerrel). A szálláshelyek kihasználási arányát illetően

Székelyföld előnyt élvez a 27,7% és 57% közötti arányaival, mivel a moldovai számok 24,3% és 40,1% között alakulnak.

6.2.4. PRAHOVA VÖLGYE

A szálláshelyek kapacitása folyamatosan növekedésben van. Míg 2006-ban 9.234 szálláshely volt, 2018-ban már 12.190 szálláshelyet számláltak, azaz egy közel 3.000-es növekedés mutatkozott a szálláshelyek számában. A megye szálláshelyeinek száma nagyjából megegyezik a székelyföldivel, viszont 30%-kal több érkezést regisztráltak. Ugyanakkor a kapacitás kihasználása kisebb volt, mint Kovászna, Hargita és Maros megye átlaga, ugyanakkor nagyobb volt a Hargita megyében mért értéknél.

6.3. TÉLI TURIZMUS

Hargita megye domborzata hegyekben igen gazdag, ami kedvező tényező a téli turizmus számára. Itt található az ország legtöbb sípályája (36) 10 síközpont keretében. Minden évben lehet hallani az új sípályák kialakításáról, de jelenleg sajnos nem került mindegyikük jóváhagyásra. Az alábbiakban a vizsgált megyék jóváhagyott sípályáit mutatjuk be.

Az alábbi táblázat bemutatja az elemzett régiók helyzetét a sípalya-létesítményeik tekintetében.

16. táblázat Az elemzett megyék, régiók sípályái

Létesítménytípusok 2018	Hargita	Székelyföld	Szászföld	Prahova	Moldova
Sípályák száma (a megyében/régióban)	36	37	37	30	14
Teljes hossz (méter, a megyében/régióban)	23.249	25.009	48.695	36.830	35940
Sípályát működtető üdülőhelyek száma (a megyében/régióban)	10	12	9	3	9

Forrás: A gyógyturizmus stratégiája, INCDT

6.3.1. A SZÉKELYFÖLDÖN BELÜLI MEGYÉK KÖZÖTTI KONKURENCIA

A sípályák különféle korszerű sífelvonókkal vannak ellátva, rögzített rudas tányéros sífelvonóval, liftes gyerekfelvonóval, viszont nincsenek felvonó kabinok. A sípályák viszonylag nagy száma figyelemre méltó a Kovászna és Maros megyeiekhez képest, ugyanakkor a pályák hossza nem kielégítő. Legtöbbjük 500 méter alatti, mindössze egyetlen pálya éri el az 1.000 métert, de 1.000 méternél hosszabbat nem találunk. A sípályák teljes hossza 23.749 méter. A megközelíthetőségük nem kielégítő, a legtöbb összekötő út az erdei utak kategóriájába sorolható, amelyek télen egyetlen irányban járhatók. A parkolási infrastruktúra még mindig minimális,

nincs elegendő parkolóhely a turisták számára. Hargita megye majdnem ugyanannyi sípályával rendelkezik, mint a másik két megye összesen. Majdnem ugyanannyi sípályát üzemeltető üdülőhellyel rendelkezik, mint a másik két megye összesen. A sípályák teljes hosszának szinte 50%-ával rendelkezik.

Kovászna megye: a megye hegységei nem olyan magasak, mint az északi szomszéd hegységei, ezért a havas napok száma nem annyira magas. Három sípályát említhetünk meg, amelyek egyike (Komandó) meghibásodás miatt jelenleg nem rendelkezik működő felvonóval. A sípályák hosszúsága alacsony, akárcsak azok magassága; ebből a szempontból a komandói pálya számít a legjobbnak. A megye sípályáinak teljes hossza 3.799 méter.

A sípályák tömegközlekedéssel való megközelíthetősége nagyon rossz, például a sugásfürdői pályára kizárólag hétvégén járnak a buszok. A gelencei és sugásfürdői sípályákhoz aszfaltozott út vezet, míg a komandóihoz makadámút. A parkolási problémák itt sincsenek megoldva. Sugásfürdónél vannak aszfaltozott parkolóhely, de a számuk viszonylag alacsony. Ezeket a pályákat leginkább a helyiek használják, így a parkolóhelyek száma nagyjából kielégítő, viszont nagyobb tömegű turisták befogadására alkalmatlan lenne.

Maros megye: Maros megyében sem adottak a sípályák kialakításához megfelelő körülmények, viszont a meglévő sípályák iránt nagy az érdeklődés a helyiek részéről. Sajnos az összekötő út is nagyon rossz a kőhordozó teherautók intenzív forgalma miatt. Sajnos a sípályához nincs tömegközlekedési összeköttetés, kizárólag autóval érhető el.

Az Aluniș sípálya hossza elfogadható, viszont a parkolási infrastruktúra kritikán aluli. Nemhogy 10 autó számára sincs elegendő parkolóhely, de még a sípályának sincs megfelelő érkezési területe, a sípálya szélessége meglehetősen kicsi. A sípályák teljes hossza 21.210 méter.

A székelyföldi régióból Hargita megyének vannak a legjobb sípályái mind azok számának, illetve minőségének és hosszúságának a tekintetében. A megközelíthetőség szempontjából nincsenek jelentős különbségek, minden megyében jelentős hiányosságok vannak.

6.3.2. SZÁSZFÖLD

Brassó megye: ez a megye rendkívül gazdag magas hegységek tekintetében, amelyek megfelelő éghajlattal szolgálnak a télisportok szerelmeseinek. A hegyvidéki üdülőhelyek sípályáinak hossza optimális, hat 2.000 méternél hosszabb pálya van, egy 1.200 méteres lejtő, a többi pedig 200–900 méter közötti. A sípályák többsége 2 üdülőhelyen található meg, így valamennyire csoportosulnak, míg a Székelyföldön található sípályák jóval több településen találhatók meg. A pályák sokfélesége és a kötélvontatású szállítás infrastruktúrája sokkal jobb.

Brassó megye sem mentesül az üdülőhelyekre érkező autók tömege alól, és képtelen kezelni az általuk okozott helyzetet, nincs elegendő parkolóhely, az utak nem bírkoznak meg a hétvégét és az ünnepnapokat jellemző hatalmas forgalommal.

Szeben megye: ebben a megyében kevesebb a sípálya, mint Brassóban, viszont ezt kárpótolja a sípályák minősége és hossza. Mindössze két 1.000 méter alatti sípálya van, a legtöbb

sípálya 2.000 méternél is hosszabb. A kötélvontatású szállítás, a sífelvonók infrastruktúrája szintén jó minőségű. A terület megközelíthetősége jó, aszfaltozott utak vannak, de a forgalomirányítás és a parkolási lehetőségek sok kívánnivalót hagynak maguk után.

A hóviszonyok ebben a régióban sokkal jobbak, mint ahogy azt a sípályák adatai is mutatják. Szászföldön 50%-kal több sípálya van, amelyek teljes hossza 48.695 m, azaz közel kétszer több pálya van. Ezek a mutatók 9 üdülőhelyen voltak mérve, ami a székelyföldi 22-vel összevetve azt jelenti, hogy ezek jobban strukturáltak. A kötélvontatású szállítás infrastruktúrája egyértelműen jobb a déli szomszédoknál.

6.3.3. MOLDOVA

A moldovai megyék leginkább a régi kolostorokról váltak híressé, viszont vannak olyan hegyvidéki üdülőhelyek is, amelyeket a téli szezonban a téli sportok szerelmesei is élvezhetnek.

Szucsáva megye: Szucsáva megyében 10 sípálya található 5 üdülőhelyen, a sípályák hossza 530 3.000 méter között váltakozik. A területek megközelíthetősége jó, korszerűsített, aszfaltok utaik vannak. A sípályák átlaghossza nagyobb, mint a székelyföldieké, viszont számuk jóval kisebb.

Neamț megye: Neamț megyében kevés sípálya (4) található, és azok sem felelnek meg a profi sízők elvárásainak. A cozlai sípálya kellően hosszú ahhoz, hogy a turistáknak megérje meglátogatniuk. A megközelíthetőségi infrastruktúra elfogadható, az út le van aszfaltozva. Székelyföld tekintetében elmondható, hogy a sípályák számát tekintve gazdagabb a kínálatuk, ugyanakkor nincsenek a cozlaihoz hasonló hosszúságú sípályák.

Bákó és Iași megyékben nincsenek üzemeltetésre jóváhagyott sípályák.

Az abszolút számok tekintetében, Székelyföld jobb helyen végez, mint Moldova, mivel 23-mal több sípályával rendelkezik. A sípályát biztosító üdülőhelyek száma Moldovában 45%-a a Székelyföldön találhatóknak. Az arányok vizsgálva azonban egy másik képet kapunk. Moldovában átlagosan 2 sípályát találunk üdülőhelyenként, míg Székelyföld esetén ez az szám 3-ra nő. Az első esetben, a teljes 35.940 méteres hossz 14 üdülőhely, Székelyföld esetén pedig a 25.009 méteres hossz 12 üdülőhely között oszlik meg. Az abszolút számok tekintetében Moldovának van versenyelőnye. Az arányok mutatói szerint Székelyföld van kedvezőbb helyzetben.

6.3.4. PRAHOVA

Prahova megyében sok (30) sípálya található, így a megye a második helyen szerepel Hargita megye után. A Prahova megyei lejtők igen sokfélék, 11 lejtő 1.000 méternél is rövidebb. A sípályák fele 2.000 méternél hosszabb. A sípályák 3 üdülőhely között oszlanak meg, így pedig több választási lehetőséget kínálnak a turistáknak. A sípályák kínálata jóval gazdagabb és értékesebb, mint a székelyföldieké. A kötélvontatású szállítás, valamint a sífelvonók infrastruktúrája szintén jelentősen fejlettebb. A Prahova völgye különféle hegyi üdülőhelyekkel

van tele, jó a megközelíthetőség, és viszonylag közel van a fővároshoz, ami több mint 2 millió potenciális turistát jelent.

A Prahova völgye így olyan előnyt élvez, amellyel Székelyföld nem tudja felvenni a versenyt. Prahova megye összesen 30 sípályával rendelkezik három üdülőhelyen belül, a sípályák teljes hossza pedig 36.830 méter. A sípályák teljes hossza körülbelül kétszer nagyobb, mint a Hargita megyei sípályáké.

6.4. ÁSVÁNYVIZEK – GYÓGYTURIZMUS

6.4.1. SZÉKELYFÖLD

A székelyföldi megyéket fontos ásványvíz-lelőhelyek és gázfeltörések (mofetták) jellemzik, a romániai források nagy része itt található. Termálvizek is vannak, de ezekből kevesebbet találunk, és azok is leginkább mezotermálisak. Bizonyos területeken jelentős mennyiségű sósvízforrás is megjelenik, de azok gyakorisága alacsonyabb, mint az ásványvizeké. Az alábbiakban röviden bemutatjuk azokat az üdülőhelyeket, ahol megtalálhatók ezek a természeti erőforrások.

Hargita megye (www.e-calauza.ro)

Gyergyói-medence

A hidrogeológiai vizsgálatok kimutatták, hogy a Gyergyói-medencében, a Maros folyó völgyében sok a szén-dioxidból álló gázfeltörés, amely összekeveredik a talajvízzel és ásványvizet képez. A mofetták leginkább Gyergyóremete (www.rotur.ro), Gyergyóalfalu, Gyergyócsomafalva, Vasláb, Gyergyószentmiklós településein, illetve a Gyilkos-tó környékén vannak jelen.

Csíki-medence

Ebben a térségben leginkább ásványvizes fürdőket találunk. Szeredai fürdő 21-23 fokos vízzel, Zsögödfürdő, Csíkmadaras – jelenleg nem üzemelnek, de 26 fokos vizük volt, Tusnádfürdő, Madicsa-fürdő, Kerc, Csíkszentgyörgy, Jakabfalva, Homoródalmás, Csíkszentkirály, Csíkszentimrei Büdösfürdő, Hargitafürdő. Ugyanakkor meg kell még említenünk Bélbort, Szentegyházát, Kirulyfürdőt, Szejkefürdőt, Székelykeresztúrt, Maroshévízt, Bardócot, Homoródfürdőt.

Kovászna megye: a legfontosabb balneoklimatikus települések: Kovászna, Fortyogó – Kézdivásárhely, Sugásfürdő, Bibarcfalva, Sepsibodok, Előpatak, Mikóújfalva, Sepsibükszád, Uzonkafürdő, Málnásfürdő.

Maros megye: a legfontosabb balneoklimatikus települések: Szováta, Marosszentgyörgy, Laposnyatelep, Alsóidecs.

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a kezelési lehetőségeket és eljárásokat, amelyekre az üdülőhelyek látogatói igényt tarthatnak:

- Bálványos (CV): elektroterápia, hidroterápia, termoterápia, kinetoterápia, aerohelioterápia, gyógytorna, gyögmasszázs. A bálványosi Best Western szálloda korszerűsítési fázisban van.

- Tusnádfürdő (HR): elektroterápia, hidroterápia, fizioterápia, masszáz, magnetoterápia.

- Borszék (HR): elektroterápia, hidroterápia, fizioterápia, elektropunktúra, vibromasszázs, kézi masszáz.

- Parajd (HR): speleoterápia, klimatoterápia.

- Szováta (MS): elektroterápia, hidroterápia, kinetoterápia, aerohelioterápia.

A következő táblázat a vizsgált régiók azon településeit mutatja be, amelyek balneoklimatikus tulajdonsággal rendelkeznek.

17. táblázat - A természetes terápiás adottságokkal rendelkező települések szálláskapacitása

Létesítménytípusok 2007	Hargita	Székelyföld	Szászföld	Prahova	Moldova
Üdülőhelyek száma	7	15	11	7	10
Szálláshelyek száma	80	112	264	298	75
Szobák száma	799	2461	3651	3487	1439
Helyek száma	1684	5161	7415	7245	2991

Forrás: A gyógyturizmus stratégiája, INCDT

A legtöbb szálláshely Kovászna megyében található, ahol 2008-ban felavattak egy négycsillagos szállodát, amelyik nem jelenik meg ebben a táblázatban. Ebből a szempontból Hargita megye erősségét Tusnádfürdő és Parajd jelenti, ahol a szálláshelyek 75%-a található meg megyei szinten. A 3. helyen Maros megye található, ahol egyetlen település birtokolja a szálláshelyek 95%-át a megye balneoklimatikus üdülőtelepei közül.

6.4.2. SZÁSZFÖLD

Brassó megye: a legfontosabb balneoklimatikus települések: Persányfürdő, Nádpatákfürdő, Fundáta.

Szeben megye: a legfontosabb balneoklimatikus települések: Szeredai fürdő, Gura Raiului, Vízakna.

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a kezelési lehetőségeket és eljárásokat, amelyekre az üdülőhelyek látogatói igényt tarthatnak:

- Predeál (BV): elektroterápia, hidroterápia, termoterápia.

- Bázna (SB): hidrokinetoterápia, hidro-aero masszáz, dietoterápia, kinetoterápia, homeoterápia, filoterápia, akupunktúra, aromaterápia.

Szászföldön leginkább sós vizű üdülőhelyeket találunk az ásvány- vagy termálvízű környékek helyett. Ezek az üdülőhelyek Szeben megye területén találhatók. A keleti szomszéd leginkább kedvező mikroklímával jellemezhető hegyvidéki üdülőhelyeket kínál pihenésre és üdülésre. Ezeket az üdülőhelyeket leginkább sportolók használják edzőtábor gyanánt.

Ezeknek az üdülőtelepüléseknek a szálláshelyeit tekintve Brassó megye jobban teljesít Szeben megyénél, ugyanis a különbség több mint 6 ezer szálláshely.

Szászföld esetében a szálláshelyek száma 50%-kal nagyobb ezeken az üdülőtelepeken, mint Székelyföldön. A különbség azonban nem annyira magas, ha figyelembe vesszük, hogy a Brassó megyei szálláshelyek nagy részét a télisportokat űző turisták veszik igénybe.

6.4.3. MOLDOVA

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a kezelési lehetőségeket és eljárásokat, amelyekre az üdülőhelyek látogatói igényt tarthatnak:

- Bălătești (NT): elektroterápia, hidrokinetoterápia.

A jelen alfejezetben elemzett megyék közül a szálláshelyek kapacitásának kétharmada Szucsáva megyében található. A szálláshelyek kínálata Székelyföldhöz képest is alacsony, hisz utóbbi esetében 40%-kal több szálláshelyet találunk.

6.4.4. PRAHOVA VÖLGYE

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a kezelési lehetőségeket és eljárásokat, amelyekre az üdülőhelyek látogatói igényt tarthatnak:

- Slănic Prahova (PH): hidroterápia, hidrokinetoterápia, termoterápia, elektroterápia, lézerterápia, mezoterápia, aeroszol-terápia, kinetoterápia, gyógymasszázs.

- Sinaia (PH): elektroterápia, hidroterápia, masszázs.

Prahova megyében több természetes gyógykezelési lehetőséget kínáló üdülőhely található, mint Székelyföldön. A különbség 50%, azaz több mint 2.100 szálláshelyről van szó. A szálláshelyek nagy része Sinaia üdülőhelyen található, ezt követi Bușteni.

6.5. MEGKÖZELÍTHETŐSÉG

6.5.1. A SZÉKELYFÖLDÖN BELÜLI MEGYÉK KÖZÖTTI KONKURENCIA

Hargita megye: közúti megközelíthetőség: DN12, DN 13, DN15, DN11/B, DN15. Dél-észak irányban keresztezi a DN12; DN12/A; illetve a DN12/C köti össze Moldovával. A DN13/A a Székelyudvarhellyel való összeköttetést biztosítja. Az E578-as európai út északra tartva áthalad Csíkszereda városán.

Kovászna megye: országos főutak: DN 2D Vrancea megye határa – Ozsdola, DN 10, Buzău megye határa - Brassó megye határa, DN 11 Brassó megye határa - Bákó megye határa, DN 11B Kézdivásárhely (DN 11) - Hargita megye határa, DN 12 Kökös - Hargita megye határa, DN 13E Brassó megye határa - Buzău.

Maros megye: DN 13 Brassó megye határa - Marosvásárhely, DN 13A Balavásár - Hargita megye határa, DN 13C Héjjasfalva - Hargita megye határa, DN 13D Szováta - Mezőszakadát, DN 14 Szeben megye határa - DN13 (Segesvár), DN 14A Szeben megye határa - Radnót, DN 15 Kolozs megye határa - Hargita megye határa, DN 15A és DN 16 (Szászrégen) - Naszód, DN 15E Marosvásárhely - Simonyifalva - DN16, DN 16 Kolozs megye határa - Szászrégen.

Vasúti megközelíthetőség: a 400-as vonal dél-észak irányban keresztezi a régiót. A csíkcsicsói vasúti csomóponttól az 501-es vonal biztosítja a Moldovával való kapcsolatot, a 405-ös vonal köti össze Dédát Székelyföldvárral, a 300-as vonal pedig a Bukarest (Északi pályaudvar) - Brassó - Segesvár - Tövis - Székelyföldvár - Kolozsvár - Nagyvárad összeköttetést biztosítja, a 308-as vonal pedig a Segesvár és Székelyudvarhely közötti vasúti kapcsolatot felel.

Légi megközelíthetőség: Bákó, illetve Marosvásárhely nemzetközi repülőterei vannak a legközelebb Csíkszeredához, 124, illetve 157 km-re. Sepsiszentgyörgytől 152 km-re fekszik Bákó repülőtere, Nagyszebené 179 km-re, illetve a Vidombákon készülő repülőtér (40 km) 2020-ban kezd működésbe.

6.5.2. SZÁSZFÖLD

Közúti megközelíthetőség:

Brassó megye: nemzetközi utak: Az E60-as a Nagyvárad - Brassó - Bukarest - Konstanca közötti összeköttetésért felel, az E68-as pedig Nagylakot köti össze Brassóval. Országos főutak: DN1 Nagyvárad - Kolozsvár - Brassó - Bukarest; DN1a Brassó - Pasul Bratocea - Ploiești; DN10 Brassó - Buzău, DN11 Brassó - Onești, DN73 Brassó - Pitești; DN73A între Predeal - Sărkány.

Szeben megye: az E60-as, E68-as nemzetközi utak. Országos főutak: DN1, DN7 Bukarest - Pitești - Râmnicu Vâlcea - Arad - Nagylak, DN7C (Transzfogaras) Bascov - Curtea de Argeș - DN1, DN 14 Segesvár - Nagyszeben, DN 14A Medgyes - Radnót, DN 14B Tövis - Kiskapus.

Vasúti megközelíthetőség: a 200-as vonal kelet-nyugat irányban halad át Brassó és Szeben megyéken, és így összeköti Brassó - Nagyszeben - Arad - Kürtös városait. A 300-as fővonal áthalad a környéken Bukarest (Északi pályaudvar) - Brassó - Segesvár - Kolozsvár - Nagyvárad irányon, illetve a 400-as fővonal összeköti Brassó - Csíkcsicsó - Déda - Szatmárnémeti városait.

Légi megközelíthetőség: a nagyszebeni, (Nagyszebentől 132 km-re, Brassótól 173 km-re található) marosvásárhelyi és a (Nagyszebentől 168 km-re, Brassótól 280 km-re található) kolozsvári nemzetközi repülőterek vannak ehhez a megyéhez a legközelebb. a Vidombákon készülő repülőtér (144 km) 2020-ban kezd működésbe.

6.5.3. MOLDOVA

Közúti megközelíthetőség:

Szucsáva megye: az E85-ös nemzetközi út az ukrán határ - Szucsáva - Bákó - Buzău - Bukarest - bolgár határ közötti közúti kapcsolatot biztosítja. Országos főutak: DN2 Bukarest - Buzău - Bákó - Szucsáva - ukrán határ, DN17 Dés - Beszterce - Dornavátra - Moldovahosszúmező - Szucsáva, DN29 Szucsáva - Botosán - Szövén - Manoleasa, DN29A Szucsáva - Dorohoj - Radóc - Moldovai Köztársasággal való határ.

Neamț megye: országos főút: DN15 Torda - Marosvásárhely - Maroshévíz - Piatra Neamț - Bákó, DN15D Piatra Neamț - Roman - Vaslui.

Bákó megye: nemzetközi utak: E85, E574 Bákó - Kézdivásárhely - Brassó, országos főút: DN2, DN11 între Brassó - Kézdivásárhely - Bákó, DN15.

Iași megye: országos főút: DN24 Măreșești - Vaslui - Jászvásár - Sculeni - Moldovai Köztársasággal való határ, DN28 Moldovai Köztársasággal való határ - Jászvásár - Tețcan.

Vasúti megközelíthetőség:

Vasúti megközelíthetőség: az 500-as vonal dél-észak irányban keresztezi a megyét.

Neamț megye: az 500-as fővonal, az 509-es vonal Bákó - Piatra Neamț – Békás, 517 Páskán - Târgu Neamț.

Bákó megye: 500-as fővonal, 509-es vonal.

Iași megye: 600-as fővonal Făurei - Tekucs - Barlád - Kraszna - Vaslui - Jászvásár - Ungheni.

Légi megközelíthetőség: Bákó, Jászvásár, Szucsáva nemzetközi repülőterei vannak a legközelebb.

18. táblázat A megyeszékhelyek és a repülőterek közötti távolság

Megyeszékhelyek	Szucsáva (km)	Jászvásár (km)	Piatra Neamț (km)	Bákó (km)
Szucsáva (km)	-	148	111	148
Jászvásár (km)	148	-	185	125
Piatra Neamț (km)	111	185	-	60
Bákó (km)	148	125	60	-

Forrás: A gyógyturizmus stratégiája, INCDT

6.5.4. PRAHOVA VÖLGYE

Közúti megközelíthetőség: országos főút: DN1, DN1A Bukarest - Ploiești - Vălenii de Munte – Săcele, DN1B Ploiești – Buzău, DN1D Albești – Urziceni, DN72 Găești - Târgoviște - Ploiești.

Vasúti megközelíthetőség: az 500-as fővonal dél-észak irányban halad át a megyén, mellékvonalak 302 Ploiești - Târgoviște, 304 Ploiești (Déli pályaudvar) - Mâneciu, 306 Ploiești (Déli pályaudvar) - Plopeni - Slănic.

Légi megközelíthetőség: Bukarest nemzetközi repülőtere a megyétől mindössze 57km-re található.

6.6. KÖVETKEZTETÉSEK

6.6.1. A SZÉKELYFÖLDÖN BELÜLI MEGYÉK KÖZÖTTI KONKURENCIA

Az elmúlt években a három megyei régiójában csökkent a szálláshelyek száma, de ezt a csökkenést elsősorban Maros megye váltotta ki, míg a többi megyében kisebb növekedést sikerült elérni. A helyek számának csökkenése nem befolyásolta a használatuk arányát, ugyanakkor Hargita megyében 3,9%-os, Kovászna megyében 10,2%-os és Maros megyében 2,6%-os növekedésről beszélhetünk. A déli szomszéd szálláshelyeinek használatára vonatkozó meglepő arányt a turisták nagy száma magyarázza, akik a gyógykezelésre szóló jegyeikkel érkeznek a kovásznai üdülőtelepekre. Még ha nem is vesszük figyelembe ezeket a személyeket, Hargita megye pozíciója változatlan marad, viszont a különbség néhány jelentéktelen százalékra csökken. A szálláslétesítmények típusát tekintve nagy rést tapasztalunk a Hargita megyei panziók esetén, ugyanis a szálláshelyek közel 40%-a panzió. Ez azt jelenti, hogy a megyei vendéglátók a kisebb csoportok, családok befogadására alkalmasak a turisták nagyobb tömege helyett. A panziók piaci elterjedtsége azt is jelenti, hogy a turistáknak kínált szolgáltatások szintje némileg alacsonyabb, mint más megyékben, mert egy szállodában többféle szolgáltatás igényelhető, minőségük pedig magasabb. Ez azt is jelenti, hogy a turisták kevesebb pénzt költenek, a környék bevételei így módon nem növelhetők. Ebből a szempontból a szomszédos megyék jobb helyzetben vannak, mivel a létesítmények típusainak megoszlása pontosan ellenkezője a Hargita megyeinek, a panziók az ajánlatnak csak egynegyedét teszik ki, míg a szállodák 40%-ot Maros megyében és 80%-at Kovászna megyében.

A téli turizmus Hargita megye erősségének számít Kovászna és Maros megyéhez képest. A szomszédos megyékben kevés a sípálya, a hóviszonyok nem annyira jók, mint a hargitai hegyekben. A pályák infrastruktúrája minden megyében kifogásolható, de a legjobb feltételek még mindig Hargita megyében vannak. A székelyföldi régió téli turizmusa fő hiányossága a turisták bevonzásának kérdésében mutatkozik. A sípályák helyi jellegűek, a látogatók nagy része a szomszédos településekről, vagy legjobb esetben is csak a szomszédos megyékből érkezik. Több sípályát is találunk Hargita megyében, és vannak olyan csomópontok, ahonnan több pálya is indul, ami javítja a megye helyzetét a többihez képest. Kovászna és Maros megye ebben a tekintetben gyengébben teljesít.

A sízésre alkalmas területek hálózat vagy rendszerszerű jellegének a hiánya egy másik probléma, amely a gyakorolt téli turizmus minőségét befolyásolja. Egy olyan kártyarendszer bevezetésével, amely révén a turistának egy helyen kell fizetnie (pl. a Turisztikai Információs Központban), kaphatna egy kártyát, amelyet minden sípályán használhatna, és ezáltal a probléma megszűnne. A síterületek megközelíthetősége nem túl jó, a legtöbb üdülőhely erdei utakon, illetve makadámutakon keresztül kapcsolódik a főúthoz. Léteznek annyira szűk utcák, hogy télen csak egy irányon lehet közlekedni. A parkolási infrastruktúra szintén alacsony szintű megfelelést biztosít.

A balneoklimatikus turizmus tekintetében van néhány figyelemre méltó szempont. A természeti erőforrások szempontjából Hargita megye előnye, hogy számos fontos üdülőhely található a területén (Tuusnádfürdő, Parajd). A szálláshelyek elhelyezkedésének szempontjából Kovászna megye áll az első helyen, a szolgáltatásnyújtás szempontjából pedig Maros megye az első szlovákiai üdülőhelynek és a 4 csillagos szállodáinak köszönhetően. Kovászna megye ehhez képest nincs annyira lemaradva, különösen, ha figyelembe vesszük Kovásznát mint üdülőtelepet és az új négycsillagos, 2008-ban felavatott szállodát. A Hargita megyei üdülőhelyek által kínált szolgáltatások és a használt berendezések régiek, elavultak, és ki kell cserélni, valamint korszerűsíteni kell ezeket.

A három megye közül Hargita megye megközelíthetősége a leggyengébb. Kovászna megye nagyon közel van a brassói csomóponthoz, ahol több országos főút, sín és vasútvonal fut össze, illetve 40 km-re fekszik majd a vidombáki repülőtértől. Maros megye közúton könnyen megközelíthető, ugyanakkor kevésbé előnyös a vasúti közlekedés számára, viszont a Marosvásárhely városának a közelében megtalálható nemzetközi repülőtér szintén nagy előny. Kovászna megyéhez képest, Hargita megye közelebb helyezkedik el a működő nemzetközi repülőterekhez, viszont közúti és vasút szempontból elmarad a brassói csomópont.

6.6.2. SZÁSZFÖLD

A szászöldi szálláshelyek helyzete a székelyföldiekkel azonos szinten áll. Az utóbbi években növekedést tapasztaltak mind a szálláshelyek számának, mind azok kihasználtsági arányának tekintetében. Habár az éjszakai tartózkodás és a szálláshelyek helyzete a két tartományban már némileg egyenértékűnek mutatkozott, az üzemeltetett ezer hely/nap kategóriában a déli szomszédok 40%-os lenyűgöző előnnyel rendelkeznek, ami az érkezési adatokban is tükröződik, ahol 30%-os különbségről beszélhetünk. A létesítménytípusok szerkezetében további különbségeket találunk. Ha a szálláshelyek teljes számát vesszük alapul, Hargita megye az elemzett megyék közül a 6. helyen áll, Brassó, Prahova, Szucsáva, Szeben és Maros megyét követi. A szállodában való szálláshelyek helyzetének a tekintetében ugyanazon a helyen zárnak. Románia teljes kínálatát tekintve, a Hargita megyei panziók száma 5,09%-ot tesz ki, viszont a szállodák kategóriájában alulmarad. A tartományokra vonatkozó valamennyi adat alapján a következő helyzet rajzolódik ki. A déli szomszédok az ország összes szállodai szálláshelyének a 12,05%-át teszik ki, szemben azzal az 5,43%-kal, amelyet a három székelyföldi megye szerzett.

Valószínűleg Székelyföld a legmegfelelőbb a síelők számára, mivel itt található a legtöbb sípálya. Szászföld és a Prahova völgye versenybe szállhat a saját sípályáival. A sízésre alkalmas terület nagy részét akár 4.600 m hosszú lejtők alkotják, míg a székelyföldi ajánlat sokkal gyengébb, a legtöbb lejtő hossza 1.000 méter alatti. A síelőknek kedvező kötélvontatású szállítás infrastruktúrája szintén jelentősen fejlettebb. A látogatók száma nagyon magas, jó részük a főváros környékéről érkezik, és nagyobb kiadásokkal lehet őket jellemezni. Ezt az előnyt ellensúlyozhatja a nagy tömeg, amely minden hétvégén vagy ünnepnapon alakul ki. Ebből a szempontból Kovászna, Hargita és Maros megye sokkal szerencsésebb, általában a tömeg nem olyan nagy, a keringésben lévő légkör jobban elviselhető. A síközpontok jól karbantartott, aszfaltozott utakon érhetők el. Problémát a parkolóhely megtalálása okozhat, mivel ezek száma jelenleg nem elégíti ki az igényeket.

A szászföldi balneoklimatikus üdülőhelyek több szálláshelyet kínálnak, ugyanakkor nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ezek az üdülőtelepek hegyvidéki üdülőtelepként is működnek, azáltal pedig a téli turizmust is szolgálják. Éppen ezért nem mondhatjuk, hogy a szálláshelyek számában kifejezett különbség valós lenne. A versenytényezőt a báznai és vízaknai üdülőhelyek sós vizei jelentik, bár az ásványvizek terén Hargita megye és a tartomány, amely a részét képezi, jobb pozíciót tudhat magáénak. A sós vizek használatát és a kínált kapcsolódó és kiegészítő szolgáltatásokat tekintve Szeben megye jobb helyzetben van.

Brassó és Szeben megye megközelíthetősége a három székelyföldi megyénél sokkal jobb. Elég Brassóra gondolnunk, ahol több országos főút, európai út, illetve vasúti sín található. Nagyszebenben működik egy nemzetközi repülőtér, Brassóban (Vidombákon) pedig egy másik repülőtér lépett a befejezési szakaszába.

6.6.3. MOLDOVA

A Moldovában elemzett megyékben a szálláshelyek száma nőtt az elmúlt években, de a felhasználási arány csökkent. Annak ellenére, hogy a szálláshelyek száma szinte megegyezik a két régióban, Moldovában kétszer annyi érkezést jegyeztek fel. Ez azt jelenti, hogy a székelyföldi szálláshelyek nincsenek hatékonyan kihasználva.

A sípályák kínálata ezekben a megyékben szerényebb, 2 megyében összesen 14 sípálya található, Bacău és Iași megyékben még nincsenek kialakítva sípályák. A sípályák átlaghossza nagyobb, mint a székelyföldieké, viszont számuk jóval kisebb. Az összeköttetési utak infrastruktúrája jó.

Nemzetközi hírnevű üdülőhelyeket is találunk a régióban, például Szlanikfürdőt és Dornavátrát. Ez a környék gazdag ásványvizekben, viszont Iași és Neamț megye nem büszkélkedhet ezzel. A turisták fogadásának infrastruktúrája nem olyan fejlett, mint Székelyföldön, itt 40%-kal kevesebb szálláshely található.

Az országos főutak hálózata sűrűbb a vizsgált moldovai régióban, mint Székelyföld megyéiben. Nemcsak az országos és európai utak száma nagyobb, hanem a közöttük lévő

összeköttetés is gyakoribb. A megyéhez az 500-as sín biztosít vasúti hozzáférést, illetve nagyobb a fővonalak és mellékvonalak sűrűsége. A megyeszékhelyek 3 repülőtérnek adnak otthont, egymástól 60-185 km-nyi távolságra. A repülőterek közötti átlagtávolság kisebb, mint Hargita vagy Kovászna megye esetén.

6.6.4. PRAHOVA VÖLGYE

Prahova megy enyhe visszaesést tapasztalt a szálláshelyek teljes számát illetően, viszont a kihasználtsági arány nőtt. Hasonló tendenciákat figyelhetünk meg a moldovai régióban. 30%-kal több érkezést jegyeztek fel, mint a Székelyföld.

A Prahova völgye a hegyi és téli turizmus mesterműve. Itt találjuk a legtöbb sípályát, hosszuk legtöbb esetben meghaladja az 1.000 métert. Ezek a üdülőhelyek jobb helyzetben vannak, mint a székelyföldiek vagy a szászföldiek, mivel közelebb vannak a fővároshoz, ahol több mint 2 millió potenciális turista él. A síelés, illetve a kötélvontatású szállítás infrastruktúrája jóval a Hargita megyei fölött áll, viszont a kezelhetetlen forgalom és a parkolóhelyek hiánya itt is problémát okoz.

Prahova megye a sós tavak és a sóbányák tekintetében is felveszi a versenyt Székelyfölddel. Ennek ellenére, a parajdi sóbánya ismertebb és nagyobb népszerűségnek örvend a turisták körében. Prahova megye balneoklimatikus üdülőhelyein 40%-kal több szálláshely található, de a legtöbb ilyen üdülőhely a hegyi turizmus és a téli turizmus célpontjaként is szolgál, a szálláshelyek nagy része pedig ezeket a turistákat célozza.

Prahova völgyének megközelíthetősége sokkal könnyebb, mivel pontosan Bukarest és Brassó megye között van. Országos és európai főutak haladnak át ezen a környéken. Ez a megye létesít kapcsolatot Erdély, Munténia és Moldova között. A vasúti közlekedés, valamint a repülőterek megközelíthetősége is jobb, az egyetlen kivételt Maros megye képezi ebben a tekintetben.

A vizsgált jellemzők alapján a továbbiakban bemutatjuk a régiók teljes összehasonlítását. A különbségek jelzésére a pontozási módszert választottuk. A pontokat 1-5 (1 pont - a leggyengébb minősítés, 5 pont - a legjobb minősítés) között kerülnek kiosztásra.

A következő táblázatokban összehasonlítjuk Kovászna, Hargita és Maros megyékét, az azokat követőkben pedig a bemutatott régiókat.

19. táblázat Kovászna, Hargita és Maros megye összehasonlítása

Elemzett tényező:	Kovászna	Hargita	Maros
Látnivalók	3	5	4
Turisztikai infrastruktúra	4	3	5
A kínált szolgáltatások sokfélesége	3	4	3
Téli turizmus	2	5	2

Ásványvizek – gyógyturizmus	5	5	4
Megközelíthetőség	5	4	5
Összpontszám	22	26	23

Ugyanakkor a korrigált elemzést is el tudjuk végezni az előző táblázatban említett tényezők súlyozásával

20. táblázat CV, HR és MS megyék összehasonlítása a tényezők súlyozásával

Elemzett és súlyozott tényező	Kovászna	Hargita	Maros
Látnivalók (15%)	0,45	0,75	0,60
Turisztikai infrastruktúra (25%)	1,00	0,75	1,25
A kínált szolgáltatások sokfélesége (20%)	0,60	0,80	0,60
Téli turizmus (10%)	0,20	0,50	0,20
Ásványvizek – gyógyturizmus (10%)	0,50	0,50	0,40
Megközelíthetőség (20%)	1,00	0,80	1,00
Összpontszám	3,75	4,10	4,05

Az alábbi táblázatban az elemzett régiók összehasonlítását mutatjuk be:

21. táblázat A régiók összehasonlítása

Elemzett tényező	Székelyföld	Szászföld	Moldova	Prahova völgye
Látnivalók	3	5	3	4
Turisztikai infrastruktúra	4	5	3	4
A kínált szolgáltatások sokfélesége	4	5	2	4
Téli turizmus	4	5	3	5
Ásványvizek – gyógyturizmus	5	3	3	2
Megközelíthetőség	4	5	4	5
Összpontszám	24	28	18	24

A következő táblázat az elemzett tényezők súlyozását is figyelembe veszi.

22. táblázat A régiók összehasonlítása az elemzett tényezők súlyozásának alapján

Elemzett tényező	Székelyföld	Szászföld	Moldova	Prahova völgye
Látnivalók (15%)	0,45	0,75	0,45	0,60
Turisztikai infrastruktúra (25%)	1,00	1,25	0,75	1,00
A kínált szolgáltatások sokfélesége (20%)	0,80	1,00	0,40	0,80
Téli turizmus (10%)	0,40	0,50	0,30	0,50
Ásványvizek – gyógyturizmus (10%)	0,50	0,30	0,30	0,2
Megközelíthetőség (20%)	0,80	1,00	0,80	1,00
Összpontszám	3,95	4,80	3,00	4,10

Az összehasonlítási kategóriák megértéséhez szükség van a felsorolt kategóriák rövid magyarázatára.

Látnivalók - mind a természeti, mind az antropikus látványosságokat ide soroltuk. A természeti látnivalók közé tartoznak a hegyek, a völgyek, a nemzeti parkok, a természetvédelmi területek. Az antropikus látnivalók mindent magukban foglalnak, ami az emberi alkotáshoz köthető, az antropikus turisztikai erőforrások technikai, kulturális és gazdasági erőfeszítések eredményei (régészeti leletek, történelmi, építészeti vagy művészeti műemlékek stb.).

A turisztikai infrastruktúra több elemből áll. A turisztikai üdülőhelyek szálláskapacitása, a panziók, illetve a szállodák aránya az országos összértékhez viszonyítva, valamint a turisztikai étkeztetési-szerkezetek mind figyelembe voltak véve.

A szolgáltatások sokfélesége a turisztikai egységek és üdülőhelyek alapvető mutatója. A turisztikai egységek kínálatába be kell vonni az alternatív szórakoztató szolgáltatások tárházát. Ezen belül elemeztük a szolgáltatások sokféleségét és összetettségét (az információs portfólió mennyisége és minősége a települések turisztikai lehetőségeiről, a turisztikai információs irodák létezéséről és hasznosságáról, a gyógykezelés lehetőségeiről, a szórakozási lehetőségekről, turisztikai útvonalakról, brosrókról, útjelző táblákról, turisztikai térképekről, turisztikai útvonalak jelzéseiről stb.).

Téli turizmus: ebben a részben a sípályákat és azok sokféleségét elemeztük, a kapcsolódó szolgáltatásokat, az üdülőhelyeken rendelkezésre álló szálláshelyek számát, az üdülőhelyek megközelíthetőségét, a forgalom mennyiségét, a parkolóhelyek jelenlétét stb.

Ásványvizek - gyógyturizmus: az ásványvízforrások jelenlétét és sokféleségét elemeztük a fenti megyékben és régiókban. Összehasonlítottuk a balneoklimatikus üdülőhelyeken lévő szálláshelyek számát, valamint a különböző létesítmények és kezelési eljárások sokféleségét, amelyeket a látogatók igénybe vehetnek.

Megközelíthetőség: figyelembe vettük a helység elérhetőségét országos és európai közutakról, a fő vasútvonalak által, a nemzetközi repülőterektől való távolságot, valamint az üdülőhely eléréséhez alkalmas irányok számát, valamint azt, hogy hány szállítási eszköz áll rendelkezésre ebben a tekintetben.

VII. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS HOSSZÚ TÁVÚ FEJLESZTÉSÉNEK JÖVŐKÉPE

Ahhoz, hogy a turizmusfejlesztés Hargita megyében hatékony legyen, a fenntartható fejlődés iránti igényt is figyelembe kell venni, ami az idegenforgalmi stratégiákban tervezett gazdasági és társadalmi növekedés alapja.

A Hargita megyei turizmus hosszú távú fejlesztésének jövőképe a régió egészének mind országos, mind nemzetközi szempontból versenyképes turisztikai célponttá való fejlesztésére összpontosít, ami az erőforrások kihasználásán alapszik.

Hargita Megye Integrált Idegenforgalmi Stratégiája célkitűzéseinek kivitelezési terve

Fejlesztési irányvonalak:

1. A természeti és antropikus turisztikai erőforrások elrendezése és kiaknázása
2. A vendégfogadás struktúráinak és a járulékos infrastruktúrának fejlesztés ösztönzése
3. A Hargita megyei turizmus szervezési rendszerének fejlesztése
4. A turizmusban foglalkoztatott humán erőforrás képzési feltételeinek javítása
5. Hargita desztináció marketing

Sajátos célkitűzések	Tevékenységek	Felelős	Partnerek	Határidő	Támogatási forrás
1. A természeti és antropikus turisztikai erőforrások elrendezése és kiaknázása	1.1. A történelmi emlékművek feljavítása, megőrzése és kiaknázása, az épített, vallási és néprajzi örökség megőrzése • A visszafordíthatatlan pusztulás megelőzése • Az infrastruktúra kiigazítása, épületek	Polgármesteri Hivatalok	Hargita Megye Tanácsa Kulturális Minisztérium Európai Unió Egészségügyi Intézmények, Magán-	Állandó	Hargita Megye Tanácsa Vissza nem térítendő támogatás

	felújítása, a terület arculatának javítása, a környezet javítása • Forrásbevonás felújítási munkálatok elvégzése érdekében és menedzsment tevékenységekre a műemlékek történelmi körforgásba való befoglalásához 1.2. Az örökség lelemeinek és / vagy az levéltárak anyagainak digitalizálása, adatbázisok létrehozása • Új információs technológiák használata, kommunikációs csatornák szélesítése • A kommunikációs eszközök kreatív használata • Adatbázisok kialakítása, amelyekben a digitalizált örökségvédelmi elemhez kapcsolódnak a tudományos elemzések, tanulmányok és kiadványok a		és Közsféra partnerségeikórházak vagy magán kórházak		
--	---	--	---	--	--

	témában 1.3. Múzeumok és kulturális terek kialakítása és fejlesztése (belső és külső terek) • Élő múzeumok létrehozása az év különböző szakaszaiban, a fő történelmi műemlékeknél 1.4. A megyei örökség elemeinek közös történetének és interdiszciplinaritásának kialakítása 1.5. Védelmi övezetek kialakítása a történelmi műemlékek környezetének elhatárolása által 1.6. A köz- és magánszféra kezdeményezéseinek támogatása és népszerűsítése, a kulturális örökség hasznosítása által mint reflektációs tér, ötletbörze és alkotótér helyszíne • Kulturális, hagyományos				
--	---	--	--	--	--

	események szervezése • A fiatalok hozzáféréseinek segítése különböző helyszínekhez, ahol kreatív és innovatív készségeiket érvényesíthetik 1.7. Szinergia kialakítása a kultúra és turizmus között kiemelkedő regionális események létrehozása által • Nagyszabású események létrehozása a megyében • Ezeknek az eseményeknek a kiaknázása a megfelelő turisztikai programcsomagok által 1.8. Fenntartható fejlesztés támogatása a kulturális turizmus és/ vagy vallásturizmus által • Kulturális-turisztikai útvonalak kialakítása, amelyek a kulturális-történelmi örökséget népszerűsítik				
--	--	--	--	--	--

	• A Mária út – tematikus zarándokút modernizálása • A kulturális infrastruktúra fejlesztése új kulturális terek és felszerelések által • A felhagyott kulturális terek új funkcióval való betöltése • A kulturális infrastruktúra kiegyensúlyozott fejlesztésének támogatása, a közösség kulturális igényeinek felmérése által és ezek bevonásával a tervezési folyamatba 1.9. A nagyközönség hozzáféréseinek megkönnyítése a természeti és antropikus örökséghez • Intézményes keret megteremtése, amelyben a történelmi és kulturális helyszínek tulajdonosai együttműködjenek a helyhatóságokkal és központi szervekkel,				
--	---	--	--	--	--

	valamint kulturális intézményekkel (pl. Gyergyószárhegyi Lázár kastély) 1.10. A nemzeti parkok és védett területek tájvédelmi megőrzése; 1.11. A létező természeti erőforrások (ásványvizek, termálvizek, mofetták, stb.) hatékony integrálása a turisztikai körforgásba • A gyógy- és kezelőközpontok infrastruktúrájának modernizálása és felújítása • A megyében található ásványvizek és gyógyvizek hatékonyabb kiaknázása • Azon projektek támogatása, amelyek a gyógykezeléseket hatékonyabbá teszik • Az üdülőtelepek turisztikai infrastruktúrájának felújítása (Tusnádfürdő, Homoródfürdő,				
--	---	--	--	--	--

	Hargitafürdő, Borszék) és az ágazat nyitása új piacok felé, nagyobb jövedelmű turisták irányába - A befektetők és a tudásátadás bevonása a kezelőbázisok fejlesztése és a szolgáltatások minőségének növelése érdekében 1.12. A megyében található hagyományos fürdők felújítása és modernizálása; a térség vonzóbbá tétele azok számának növelésével, akik sajátos kezelések iránt érdeklődnek, valamint a turisztikai vonzerő növelése - A használaton kívüli hagyományos fürdők kiaknázása (Nádas, Tusnád községben, Kirulyfürdő, Remete, Maroshévíz, Csíkszentsimon, Csíkpálfalva, Gyergyóújfalu, Dugásfürdő Dánfalván,				
--	---	--	--	--	--

	Madicsa fürdő, Sósút sósfürdő Székelykeresztúrról, stb.) 1.13. A kezelőközpontok kialakítása azokon a településeken, ahol van erre erőforrás 1.14. Az erdő által nyújtott erőforrások racionális kiaknázása ökoturisztikai célból (erdészeti turizmus) • Az erdészeti turizmus ösztönzése és stratégiai pontok kialakítása a turisták számára 1.15. A szükséges feltételek megteremtése az aktív turizmus és a téli sportturizmus fejlesztéséért, a rendelkezésre álló hegyvidéki térség értékesítése érdekében • A meglévő sípályák rendezése és újak kialakítása (pl. Gyilkostó) megfelelő felszerelések által, az európai biztonsági				
--	---	--	--	--	--

	előírások betartásával • A használható felvonók oly módon való kialakítása, hogy nyári időszakban is használatba vehetők legyenek • A sípályák hálózatba tömörítése egy közös kártyarendszer bevezetése által • A sípályák korszerű felszerelésekkel való ellátása 1.16. Bicikliutak kialakítása városokban, üdülőtelepeken és a településeken kívüli részeken, valamint olyan bicikliút hálózat kialakítása, amely a Megye teljes területét lefedi 1.17. A helyi és országos érdekeltségű üdülőtelepek fejlesztése, valamint több új üdülőtelep igazolása 1.18. Összekötő utak kialakítása a turisztikai erőforrásokhoz, látnivalókhoz, pihenőhelyekhez 1.19. Libegők kialakítása, hogy				
--	---	--	--	--	--

	elősegítsék a nehezen hozzáférhető helyek megközelítését, parkolóhelyek kialakítása ezek közelében				
2. A vendégfogadás struktúráinak és a járulékos infrastruktúráknak fejlesztés ösztönzése	2.1. Beruházások támogatása az elszállásolási infrastruktúra területén, finanszírozási lehetőségek, melyeknek köszönhetően vendégfogadó egységek modernizálására, felszerelésére és akár építésére kerül sor. • Olyan projektek kivitelezése, amelyek a turisztikai szolgáltatások bővítését eredményezik a szálláshelyek szintjén 2.2. A "fehér" turizmus támogatása, a visszaélések csökkentése azáltal, hogy a hatóságok a turisztikai tevékenységek legális működését támogatják 2.3. A HORECA ágazat személyzetének képzése és szakmai felkészítése, a szolgáltatások minőségének	Polgármesteri Hivatalok	Hargita Megye Tanácsa Helyi fejlesztésben és természetvédelemben érdekelt civil szervezetek Az agroturisztikai ágazatban tevékenykedő utazásszervezők	Állandó	Hargita Megye Tanácsa Vissza nem térítendő támogatás

	javítása érdekében, főleg a vendégfogadás, tolmácsolás és marketing ügyében 2.4. Karrierlehetőségek megteremtése a vendégfogadási ágazatban partnerségek kialakítása, testvérkapcsolatok által, a tanulási folyamat és gyakorlati ismeretek elősegítése érdekében 2.5. A vendégfogadó egységek éttermi szolgáltatásainak bővítése, helyi és nemzeti specialitások, vadkészítmények, halkészítmények bevezetése által, magas minőség elérése 2.6. Olyan vendégfogadó egységek építésének támogatása, amelyek gyógykezelő vagy wellness szolgáltatást nyújtanak • Kezelőközpontok építése 2.7. A fiatalok számára kialakított vendéglátóhelyek felújításának ösztönzése (hostelek, kempingek, táborok)				
--	---	--	--	--	--

	2.8. A niche (rés) turizmus támogatása, kiegészítő tevékenységek fejlesztése, turisztikai tevékenységek integrálása • A nemzeti parkok és védett területek esetében a feltételek megteremtése turisztikai tevékenységek gyakorlására, oktatói tevékenység folytatására, tudományos kutatásra és feltöltődésre (túrázás a kijelölt útvonalakon, idegenvezető kirándulások, lovastúrák, biciklitúrák az erdei utakon, hegymászás, stb.) • Útvonalak kialakítása vagy öko-didaktikai útvonalhálózatok kialakítása és ezek felújítása • Medvepark kialakítása				
--	--	--	--	--	--

	2.9. Öko-desztináció kialakítása (Gyimes térsége, Székelyvarság, Énlaka) az ökoturisztikai fejlesztési tervek kidolgozása által 2.10. A fenntartható fejlesztés koncepciójának népszerűsítése a vidéki turizmus támogatása érdekében és a faluturizmos fejlesztésének ösztönzése érdekében • A helyi gazdaságok ösztönzése és népszerűsítése, az élelmiszertermékek és nem élelmiszertermékek feldolgozása • A mesterségek feléléstése, sokrétű szolgáltatás fejlesztése, családi kisgazdaságok, alternatív tevékenységek ösztönzése amelyek kiegészítő jövedelmet generálnak (faluturizmus, agroturizmus); • A vidéki települések támogatása az				
--	--	--	--	--	--

	egyediségük kihangsúlyozása érdekében, ami hozzáadott értékük más településekhez képest • A népművészeti programok és helyi gasztronómia ösztönzése 2.11. A turisztikai kereslet szezónális jellegének csökkentése • A szezonális csökkentése új turisztikai attrakciók és szabadidős programok bevezetése által, a turisztikai szolgáltatások változatosabbá tételével • Új termékkategóriák kialakítása, amelyek vonzóak az év teljes időszakában • A szezonális csökkentése turisztikai termékfejlesztés által és eseményszervezéssel a turisztikai idényen kívül • A hegyvidéki övezetek és hegyvidéki üdülők				
--	--	--	--	--	--

	fejlesztése, annak érdekében, hogy az év teljes időszakában látványosságokat és szolgáltatásokat tudjanak nyújtani 2.12. Érzékenyítő kampányok szervezése a turisták megfelelő tájékoztatása érdekében a desztinációkról 2.13. A szakmai együttműködés megerősítése a gasztroturizmus fejlesztése és népszerűsítése érdekében, a megfelelő szereplők bevonása által, akik hozzájárulhatnak a desztináció fejlesztéshez: termelők, gazdálkodók, halászok, szakácsok, közigazgatás Helyi gasztropontok kialakítása Hargita Megye területén				
3. A Hargita megyei turizmus szervezési rendszerének fejlesztése	3.1. Az országos és nemzetközi szakmai szervezetek közötti partnerségek kialakításának ösztönzése, helyi, megyei és regionális partnerségek kialakítása a központi és	Hargita Megye Tanácsa Polgármesteri Hivatalok Szakmai szervezetek	Turisztikai információs irodák Turisztikai vállalkozások, civil szervezetek	Állandó	Hargita Megye Tanácsa

	helyhatóságok közötti partnerség 3.2. Különböző megyei szintű partnerségek ösztönzése különböző témákban és érdeklődési körök mentén 3.3. Szervezési rendszer kialakítása a turisztikai desztinációmenedzsment érdekében (OMDT) a Hargita Megyei Turisztikai Tanácsadó Testület létrehozása • A turisztikai desztináció és turisztikai erőforrások fejlesztése, népszerűsítése és értékesítése • A turisztikai desztináció koordinálása • A desztináció szintjén image építés és kezelés • Képességfejlesztés és tervezési folyamatok fejlesztése, ügykezelése, termékfejlesztés • Együttműködés a magánszférával a népszerűsítő kampányok	Turisztikai érdekképviselői szervezetek/patronátusok Akadémiai ágazat és szakmai képzés képviselői	Civil társadalom képviselői Turisztikai KKVk képviselői Felsőoktatási intézmények		
--	---	--	--	--	--

	koordinálása érdekében A turisztikai desztináció fenntartható fejlesztése, feltételek megteremtése ahhoz, hogy döntéshozók bekapcsolódhassanak a köz- és magánszférából 3.4. Mutatók kidolgozása a fenntartható turisztikai fejlesztés menedzsmentjének kiértékelése érdekében, amely kielégíti Hargita Megye sajátos igényeit 3.5. Informatikai rendszer megtervezése és kifejlesztése a Hargita megyei fenntartható turizmus fejlesztésének menedzsmentje érdekében				
4. A turizmusban foglalkoztatott humán erőforrás képzési feltételeinek javítása	4.1. A munkaerő biztosítása a felkészítő és képzési programok által a turizmusban; Humán erőforrás fejlesztés, a szakmai fejlesztés megszervezése és koordinálása, munkahelyek minőségének javítása a turizmusban A vendégfogadás és	Turisztikai szakképzést nyújtó intézmények Akkreditált szervezetek, akik az oktatás területén tevékenykednek Hargita megyében Tanácsadó cégek		Állandó	Vissza nem térítendő támogatás

	turizmus területén tevékenykedő human erőforrás fejlesztése és felkészítése, a képességfejlesztés és szolgáltatás minőség növelése érdekében a HORECA ágazatban; • A turizmusban tevékenykedők minőségi fejlesztése szakmai felkészítők, programok által a KKV- al együttműködve • A képzési szükségletek felmérése és az ismeretkultúra feltérképezése a turisztikai ágazatban megyei szinten; képzések a turisztikai termékfejlesztés marketingje és e- marketing területén; képzések szervezése különböző szakmákban (recepció, és idegenvezető), és vendégfogadásban (szakács, pincer, sommelier, báros, előkészítő, szobalány) a				
--	---	--	--	--	--

	szakcégek által és akkreditált cégek által • A szakosodások diverzifikálása a piac követelményei alapján, a képzési struktúrák minőségének javítása által minden eszközzel • Együttműködés a minősített szálláshelyekkel és éttermekkel, a turisztikai ügynökségekkel a megyéből, az oktatás és gyakorlati felkészítés érdekében • A rendelkezésre álló programok javítása az idegenvezető képzést illetően, az intézményesített programok keretében a szaklíceumokban, kollégiumokban, egyetemeken, az idegenvezetőknek szóló tananyag bevezetése által • Megyei szintű képzési program kidolgozása a turisztikai információs				
--	--	--	--	--	--

	központok személyzete részére, egy szakember bevonásával, aki jártas ezen a területen 4.2. Partnerségek kialakítása az oktatási, szakképzési intézmények és munkaerőpiac között • Hatékony programok kidolgozása gyakorlati oktatás terén diákok és egyetemisták számára • Az egyetemi kínálat alakítása a munkaerőpiac igényeihez, új hiányszakmák bevezetése által • A turisztikai líceumok, egyetemek végzőseinek megtartása a turisztikai ágazatban • A megyében hozzáférhető turisztikai szakok skálájának bővítése egyetemi és líceumi szinten • Szakmai képzések infrastruktúrájának és elemeinek bővítése a líceumok és egyetemi				
--	--	--	--	--	--

	anyagok esetében • Erős turisztikai iskola kialakítása úgy középiskolai, mint felsőoktatás szintjén 4.3. Taapszталatcserék szervezése országos és Nemzetközi szakmai egyesületekkel, hálózatokkal (tanulmányi utak és Nemzetközi konferenciákon való részvétel) • Tapasztalatcsere és jó gyakorlatok cseréje belföldi és külföldi szervezetekkel • Tanulmányok, kutatások és innovációs tevékenységek folytatása • Multidiszciplináris konferenciák és szemináriumok szervezése tudásátadás érdekében a turizmus területén 4.4. Szakmai tanácsadás a munkaerő képzése és foglalkoztatása területén				
--	---	--	--	--	--

	4.5. Szükséges alapok biztosítása a HORECA ágazat szereplőinek szakmai képzése érdekében 4.6. A szakmai képzési programok fejlesztésének támogatása 4.7. Motivációs események szervezése éves rendszerességgel és díjazása a résztvevőknek bizonyos kritériumrendszer vagy kategóriák alapján, azoknak, akik ebben az ágazatban tevékenykednek 4.8. A turisztikai ágazatban tapasztalattal rendelkező személyek bátorítása, hogy az ágazatban helyezkedjenek el és megtartsák a fenntartható egyensúlyt az ágazatban 4.9. Kutatások a szakmai képzési igények felmérése érdekében a közsférában, úgy a szakmai tevékenység, mint a menedzsment, marketing és adminisztráció területén				
--	--	--	--	--	--

5. Hargita desztináció marketing	5.1. A Visit Harghita turisztikai márka megerősítése és népszerűsítése, egy versenyképes turisztikai desztináció érdekében országos és Nemzetközi szinten, amely lehetőséget nyújt a turizmus jobb monitorizálására. Közös népszerűsítő tevékenységekben való részvétel a Ținutul Secuiesc - Székelyföld – Szeklerland turisztikai desztinációhoz kapcsolódóan • Szoros partnerség kialakítása a közszféra és magánszféra között a hatékony márkahasználat érdekében • A www.visitharghita.com, honlap és mobil applikáció népszerűsítése, mint legfőbb népszerűsítő és információs eszköz, Hargita megye hivatalos turisztikai honlapja	Hargita Közösségfejlesztési Társulás	Hargita Megye Tanácsa Turisztikai Információs Irodák Turisztikai vállalkozások	Állandó	Hargita Megye Tanácsa

	- Egy integrált kommunikációs és marketing stratégia kidolgozása és gyakorlatba ültetése, amely aktívan népszerűsíti belföldön és külföldön egyaránt a turisztikai potenciált, a látványosságokat és a helyi identitást 5.2. A megyéről egy pozitív, differenciált és vonzó kép kialakítása, úgy belföldön, mint külföldön, mint versenyképes turisztikai desztináció - Online és offline népszerűsítő anyagok készítése - Minőségi audiovizuális anyagok készítése - Kiegészítő látványelemek kialakítása a Visit Harghita honlaphoz és applikációhoz offline módon (lehúzósok, feliratok, információs pannók) - Információk				
--	---	--	--	--	--

	szolgáltatása a turistáknak kifizetődő módon, kommunikáció által • A Hargita megyei turizmushoz kapcsolódó honlapok aktualizálása és fejlesztése • Részvétel a külföldi és belföldi turisztikai kiállításokon és vásárokon • Azoknak a tevékenységeknek és eseményeknek a népszerűsítése, melyek vonzzák a turistákat: éves eseménynaptár kialakítása, eseményszervezés • A megye multikulturalitásának népszerűsítése a történelmi és néprajzi hagyomány értékesítése által (hagyományok pl. Farsang) • A hargitai turizmus népszerűsítése a turizmus különböző formáin keresztül: agroturizmus, kulturális				
--	---	--	--	--	--

	turizmus, lovasturizmus, vallásturizmus, sport-hegyi turizmus, gasztroturizmus, ökoturizmus, bibiklis turizmus, stb. 5.3. Együttműködés a nem-kormányzati ágazattal és a közszférával általános népszerűsítő tevékenységek szervezése érdekében országos és Nemzetközi szinten 5.4. Idegenforgalmi adók bevezetése a megye területén, elsősorban a helyi és országos érdekeltségű üdülőtelepeken, majd a befolyt összegek turisztikai népszerűsítő tevékenységekre való fordítása 5.5. A turisztikai ajánlatok népszerűsítése és ezek befoglalása a turizmus-szervezők kínálatába 5.6. A turisztikai irodák és információs irodák aktív népszerűsítő szerepének fejlesztése				
--	--	--	--	--	--

	• Több turisztikai információs központ kialakítása városokban (Csíkszereda, Székelykeresztúr), a turisztikai érdekeltségű üdülőtelepeken (Parajd, Gyilkostó), és a turisztikai információs pontokon, a kiemelkedő turisztikai desztinációknál (Csíksomlyó) • Turisztikai információs irodák hálózatának kialakítása megyei szinten, amelyeket egy turisztikai szervezet koordinál, annak érdekében, hogy a turisztikai információs szolgáltatások minőségét javítsák, a vendégek irányába üzenetet küldjenek, korrekt módon segítsék az eligazodást és a desztináció élvezetét, értékelését				
	5.7. A jelzésrendszer				

	kiterjesztése a természeti és / vagy antropikus látványosságok esetében, annak érdekében, hogy elérhetőbbé váljanak és hatékonyabban lehessen népszerűsíteni ezeket • Barna színű jelzések, fehér feirattal és motívumokkal az európai szabályozások alapján, ezek engedélyeztetése és kihelyezése helyi szinten • A turisztikai látványosságok láthatóságának növelése különböző eszközök által (irányjelzők, információs pannók) 5.8. Tematikus turisztikai útvonalak digitalizálása mobil applikáció rendszerek kidolgozása által 5.9. Időszakos jelleggel infotrip események szervezése bloggerek, újságírók és influencerek számára, a megye				
--	---	--	--	--	--

	láthatóságának növelése érdekében az online és közösségi media felületeken (Facebook, Instagram, Tik-tok, stb.) 5.10. A turisztikai desztináció népszerűsítésére innovatív módszerek használata (virtuális valóság, kiterjesztett valóság), különböző, korszerű technológiákkal kombinálva, amelyek léteznek a piacon van a közeljövőben kerülnek fejlesztésre				
--	--	--	--	--	--

VIII. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

Hargita megye Kovászna megyével együtt Románia egyik legjelentősebb turisztikai célpontja lesz: ennek alapját az aktív turizmus és az ökoturizmus képezi a térség egyéb kiegészítő elemeivel együtt (gyógyfürdők, kulturális elemek, vidéki elemek).

Stratégiai célok

- A turisztikai forgalom, különösen a megye turisztikai célpontjain eltöltött éjszakák számának növelése (városok, üdülőtelepek, agroturisztikai célpontok)
- A turizmus gazdasági és társadalmi multiplikatív hatásainak növelése a turisztikai jelenség minél mélyebb helyi integrációja révén
- Változatos és vonzó turisztikai imázs kialakítása a megyére vagy egyéb életszerű területi elhatárolásra nézve
- Az ökoturizmus és az aktív turizmus fejlesztése annak minden beavatkozási irányával: helyszínek, programok, idegenvezetők, természeti és antropogén látnivalók
- A gyógyfürdő- és hegyi üdülőhelyek fejlesztése: infrastruktúra, szervezetek, speciális beruházások
- Az agroturizmus fejlesztése: folklór-, szórakoztató, helyi gasztronómiai programok ösztönzése, a falvak hozzáférhetőségi lehetőségeinek javítása

8.1. 1. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGEY. A TERMÉSZETES ÉS ANTROPOGÉN TURISZTIKAI ERŐFORRÁSOK KIALAKÍTÁSA ÉS KIAKNÁZÁSA

8.1.1 Összefoglalás

A fenntartható turizmus célkitűzéseit a nemzeti és regionális gazdasági és társadalmi fejlesztési terveknek kell alávetni. A tevékenységek kiterjedhetnek a gazdasági célkitűzésekre (bevételnövekedés, tevékenységek diverzifikálása, fejlesztési zónák kialakítása), a társadalmi célkitűzésekre (a szegénység és a jövedelemelosztás egyenlőtlenségeinek enyhítése), a szocio-kulturális örökség védelme (a helyi közösségek részvétele és bevonása) vagy az ökológiai célkitűzésekre (környezetvédelem, a biodiverzitás megőrzése és fenntartható használata).

A megye turisztikai potenciálja nagyon hangsúlyos:

- számos természetvédelmi terület és természeti műemlék, valamint a természeti erőforrások magas fokú összetettsége, kiemelkedő tájakkal rendelkező területek, történelmi, kulturális, vallási, építészeti és néprajzi örökség
- bár fontos turisztikai és gyógyüdülőhelyek vannak a területen, ezek nincsenek teljes kapacitásukban kihasználva a nem megfelelő műszaki felszereltség, az elégtelen idegenforgalmi népszerűsítés vagy a gyenge minőségű szolgáltatások miatt

- a hegyi turizmus a táji sokféleségnek köszönhetően hangsúlyos kiaknázandó potenciállal rendelkezik
- a vidéki turizmus fejlesztése 1990 után az ilyen jellegű turizmus folyamatos fejlesztésének alapja, amely a megye gazdasági piacán kiegészítő szerepet játszik
- ökológiai szempontból gazdag erdészeti erőforrások vannak, ami hozzájárul a hosszú távú egyensúly fenntartásához, melynek feltétele az erdészeti erőforrások ésszerű kiaknázása
- az erdei növényzet lehetővé tette a vadon élő és vadászható állatok gazdag faunájának kialakulását

Ugyanakkor a megye szintjén azonosíthatók bizonyos **hiányosságok** vagy egyenesen problémák ezen a területen, ezek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- *A meglévő természeti erőforrások nem kerültek hatékony integrálásra a turisztikai körforgásban.*
- *Az egészségturizmus potenciálját nem a célcsoportban azonosított igényeknek megfelelően alakították ki.*
- *A kínálat / szolgáltatások alacsony színvonala az élet- vagy a környezeti feltételek miatt.*
- *A nem megfelelő kommunikáció miatt izolált helyi identitás.*
- *Sok történelmi emlékhely nem látogatott, nehezen megközelíthető.*
- *Folyamatos elszigeteltség a turizmusban érdekelt felek között, ami az együttműködés hiányához vezet.*

A megye stratégiai céljának alapját a fő turisztikai termékek adják, azaz az aktív és az ökoturizmus fejlesztése, amelyet kiegészítenek a más turizmusformák, mint például a gyógyturizmus, kulturális, vallási és faluturizmus. Olyan idegenforgalmi termékek kerültek kiválasztásra, amelyek a nemzetközi piacon növekvő tendenciát mutatnak, de a megyei erőforrások is alapos elemzésre kerültek. Ez a konkrét cél a turisztikai célpontok fejlesztését jelenti a meglévő erőforrások tökécsítésével, amelyek a megyei alapforrások értékelésén és a turisták vonzerején alapulnak. Tehát a terület turisztikai idegenforgalmi fejlesztése magában foglalja a terület természetes, történelmi és kulturális összetevőinek összes rendszerét, a főbb látnivalókat képviselő erőforrásokat, amelyek a turistákat motiválják.

E cél a turisztikai potenciállal rendelkező természeti és antropogén területek finanszírozására, azonosítására és előmozdítására összpontosít, valamint azoknak a nemzeti és nemzetközi idegenforgalmi körbe való beilleszkedésére, a lakosság általános tájékoztatását célzó kampányokra, különös tekintettel azokra, akik természeti, kulturális és antropogén célpontok

közelében élnek. Ezen túlmenően ennek a célkitűzésnek az elsődleges célja az alacsonyabb természeti potenciállal rendelkező területek vonzerejét megerősítő egyediségnek és diverzifikációnak a biztosítása a területek kiegyensúlyozott fejlődésének érdekében.

Specifikus célkitűzések

S.C. 1. A meglévő természeti erőforrások (barlangok, ásványvizek, természetvédelmi területek) potenciáljának kihasználása és a természeti célpontok népszerűsítése az ökoturizmus fejlesztése érdekében.

S.C. 2. A hegyi turisztikai potenciál tökécsítése az aktív turizmus megszervezéséhez és fejlesztéséhez szükséges feltételek megteremtésével.

S.C. 3. Az egészségturizmus megszervezése céljából a megyében meglévő terápiás és gyógyászati potenciál (ásványvizek, mofetták) azonosítása és kihasználása.

S.C. 4. A faluturizmus támogatása a megyében és ezzel egyidejűleg az agroturizmus fejlődésének ösztönzése a fenntartható fejlődés fogalmának előmozdítása érdekében.

S.C. 5. A kulturális, vallási, folklórhagyományok megmentése és újjáélesztése és a történelmi helyszínek beillesztése a turisztikai körforgásba, ezáltal fejlesztve a turisztikai látványosságokat.

S.C. 6. A turisták számának növelése, a tartózkodás időtartamának növelése a turisztikai kínálat javítása és diverzifikálása révén.

S.C. 7. Az életkörülmények javítása a környezet minőségének javítása, valamint a települések szépítése révén.

S.C. 8. A lakosság környezetvédelemmel kapcsolatos felelősségteljes hozzáállásának megerősítése.

S.C. 9. A települések vonzerejének javítása azáltal, hogy új lehetőségeket kínálnak a turisták számára a szabadidő eltöltésére és a kikapcsolódásra.

S.C. 10. A történelmi és kulturális örökség iránti felelősségteljes hozzáállás növelése az antropogén célpontok felújításán és helyreállításán keresztül.

S. C. 11. A népi hagyományok és a helyi kézművesség iránti érdeklődés növelése.

S.C. 12. A lakosság helyi identitásának növelése.

S.C. 13. A gazdasági szektor, a nonprofit szervezetek és a helyi tanácsok közötti együttműködés kialakítása és a kapcsolatok megerősítése.

S.C. 14. A megye versenyképességének és turisztikai vonzerejének megerősítése.

S.C. 15. Az épületek, fejlesztések, létesítmények kialakítására vonatkozó szabályok bevezetése a vidéki táj megőrzése érdekében.

A beavatkozás / programok főbb területei (intézkedések)

Sokak számára az üdülőhelyeken eltöltött szabadidő számít pihenésnek, másoknak a borvizes kúrák, a mofetták (természetes szén-dioxid források), valamint a sárfürdők jelentik azt, amelyek a különböző betegségek gyógyítását célzó komplex terápia részei. Figyelembe véve az idegenforgalmi szegmens fejlesztésének szükségességét, a megyei egészségturizmust, valamint a gyógyfürdők magas kihasználtsági fokát, egyértelműen és kötelező módon befektetésekre van szükség mind az anyagi bázis, mind a gyógykezelések tekintetében.

Hargita megye a gyógyfürdő és a terápiás erőforrások egyik leggazdagabb megyéje (ásványvíz, mofetták, tiszta levegő). A megyében 6 helyi jelentőségű üdülőhely található (Homoródfürdő, Hargitafürdő, Marosfő, Gyilkostó és Parajd), valamint két országos jelentőségű üdülőhely (Tusnádfürdő és Borszék). A megyének számos más, gyógyturisztikai szempontból jelentős erőforrásokkal rendelkező települése van. A megye különleges fürdőpotenciállal rendelkezik, amelyet nem használnak ki eléggé, és számos régi üdülőhelyet bezártak (Borszék, Bánffy fürdő, Maroshévíz, Csíkszentimrei Büdüsfürdő, Csíkszentkirály). Egyéb települések, ahol a fürdőszolgáltatás nem működik, vagy fel van függesztve: Szelterszfürdő, Kirujfürdő, Gyergyóremete, Szeredai-fürdő (Csíkszereda), Dugás-fürdő, Madicsa-fürdő, Csíkkarcfalva, Sósfürdő, Székelykeresztúr, Árcsó-fürdő, Korond, Kászonjakabfalva, Kászon. A megfelelő fürdőerőforrások kihasználásával a megye számára lehetőség van egy nagyon vonzó és minőségi turisztikai tevékenység fejlesztésére (egészség és wellness).

Ezeknek a gyógyfürdő-létesítményeknek a fő problémája az előrehaladott kopás, a fürdőhelyek fizikai elhasználtsága, amelyek így nem felelnek meg a kezelések követelményeinek.

Fejlesztési lehetőségek:

A mofetták és a nem működő kezelési egységek újraindítása

A meglévő és / vagy nem funkcionális kezelési mofetták és bázisok rehabilitációja és korszerűsítése a megye egyik prioritása, összefüggésben az 1. specifikus célkitűzéssel és a 3. specifikus célkitűzéssel.

Rehabilitációs és korszerűsítési munkákra van szükség a következő településeken:

- Szelterszfürdő
- Kirujfürdő
- Gyergyóremete
- Szeredai-fürdő (Csíkszereda)
- Dugás-fürdő
- Madicsa-fürdő
- Csíkkarcfalva

- Sósfürdő
- Székelykeresztúr
- Árcsó
- Korond
- Kászonjakabfalva
- Kászon
- Sötétpatak
- Csíkszentimrei Büdösfürdő

Ugyanakkor más településeken is szükség van a kezelőközpontok vagy a gyógyfürdő-erőforrások kialakítására, ilyen például a **Bánffy-fürdő** vagy **Csíkszentkirály**. Az ilyen a kezelőközpontoknak vagy akár gyógyfürdőknek a létrehozásában az egészségügyi intézményekkel való együttműködés vagy akár partnerség (a köz- és magánszféra partneri kapcsolata) is szükséges, hogy finanszírozást szerezzenek, vagy egyedi, speciális és személyre szabott szolgáltatásokat nyújtsanak az azonosított erőforrásoknak, azaz az ásványvizeknek megfelelően.

A közszférát képviselő potenciális partnerek:

- A Gyergyószentmiklósi Városi Kórház,
- a Gyergyótölgyesi Pszichiátria,
- a Székelyudvarhelyi Városi Kórház
- vagy akár magánkórházak is.

A köz- és magánszféra közötti partnerségek nem feltétlenül korlátozódnak a megyére, lehetőség van arra, hogy több nagy, állami és/vagy magánkórházzal együttműködjenek. A partneri kapcsolaton belül (az üdülőhelyek részéről) szerepelhetnek egyes szolgáltatások, amelyek ára viszonylagosan jutányos (10% -50%) a partneri keretrendszeren belül küldött vagy fogadott betegek számára.

A partnerségek mellett lehetőség van komplex egészségügyi turisztikai csomagok bevezetésére és népszerűsítésére minden gyógyfürdőben, beleértve a kórházakat és az egészségügyi intézményeket is; a csomaghoz hasonló jegyek bevezetése a turisztikai körforgásba ugyancsak előnyös lehet a célcsoport vonzásában, vagyis a 40 év feletti (idős) turisták / látogatókban, akik különböző egészségügyi problémákkal küzdenek, korlátozott költségvetéssel, de közepes szintű lehetőségekkel. Ezek a csomagok magukban foglalhatják a szállást / étkezést és az egészségügyi szolgáltatásokat, a legrövidebb időszak 4 nap, a leghosszabb pedig 14 nap.

Egy másik intézkedés lehetne az ásványi erőforrásokhoz való hozzáférési útvonalak, a szabadidős és pihenőhelyek, az ásványi források kihasználásán alapuló létesítmények újraépítése

és berendezése, beleértve az üdülőhelyek hozzáférhetőségének megszervezését az időseknek a meglévő terápiás szolgáltatásokhoz való hozzáférése megkönnyítése érdekében.

Hargita megye gazdag potenciállal rendelkezik a gyógyfürdőturizmus fejlesztésére nézve, de számos komplex beruházást és fejlesztést igényel. Ezen a területen a fő cél az, hogy Hargita megye az egyik legismertebb megyévé váljon, ami különböző wellness-szolgáltatásokkal és gyógykezelésekkel, illetve wellness-szolgáltatásokkal kiegészített kínálattal várja vendégeit. E prioritások elérése növeli a lakosság életminőségét ezen üdülőhelyeken, növeli a munkahelyek számát, és végül, de nem utolsósorban, a megye turisztikai versenyképessége is erősebb lesz.

Ugyanakkor szükség van több ökoturisztikai célállomás megfelelő kialakítására és a célpontok ökoturisztikai fejlesztési terveinek kidolgozására (ökológiai falvak: Székelyvarság, Énlaka, Gyimes), a védett természeti területek vagy területek megfelelő elrendezése, szervezett módon biztosítva azok hozzáférhetőségét (Szent Anna-tó, mocsarak), komplex ökoturisztikai programok kínálata (együttműködés az idegenforgalmi ügynökségekkel és a szolgáltatási egységekkel), néhány (ökoturisztikai) tanulóösvény kialakítása és azok reklámozása, olyan tevékenységek szervezése, amelyek a környezetvédelmi tudatossághoz és a természet tiszteletben tartásához vezetnek, Hargita megyei ökoturisztikai útmutatójának kiadása és népszerűsítése (a megyében kínált és szervezett ökoturisztikai útvonalak bemutatása), illetve a szervezet ifjúsági táborok (oktatási funkcióval), az ökológiai hozzáállást támogató gondolkodás kialakulásához.

8.2. 2. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY. A TURISZTIKAI FOGADÓLÉTESÍTMÉNYEK ÉS EGYÉB KAPCSOLÓDÓ INFRASTRUKTÚRÁK FEJLESZTÉSÉNEK ÖSZTÖNZÉSE

8.2.1 Összefoglalás

Hargita megyében különbségek mutatkoztak a turisztikai fogadólétesítmények minőségében, az általuk nyújtott szolgáltatásokban, elhelyezésükben vagy azok hiányában. Szükség van a létesítmények összehangolására az azonosított igényekkel és a meglévő erőforrásokkal, így az ebbe az ágazatba irányuló beruházások támogatása hozzájárul a helyi gazdaság fejlődéséhez, csökkenti a munkanélküliséget és javítja a turisztikai kínálatot.

Ugyanakkor problémát jelentenek az ú.n. szürke területen dolgozó gazdasági szereplők, ami azt jelenti, hogy gazdasági tevékenységet folytatnak törvényes nyilvántartás nélkül. Ezért szükséges a turisztikai létesítmények engedélyezése és törvényessé tétele, a jövedelem bevallása, a szükséges engedélyek és iratok beszerzése. Ennek az eredménynek az eléréséhez néhány intézkedésre van szükség, mint például:

- A hatóságok támogatása a jogi lépések tekintetében - információs időszak megszervezése a közintézményekben, havi rendszerességgel, 2-3 órán keresztül, a szükséges kérelmek, vélemények és dokumentumok magyarázata, az illetékes szervezetek bemutatása és válaszok a résztvevők bármely kérdésére. Ezeket az

üléseket hatékonyan kell mediatizálni és népszerűsíteni, különösen a potenciális érdekeltek körében, posztterek és szórólapok felhasználásával.

- Azon létesítmények népszerűsítésének megakadályozása (újsághirdetéseken online környezetben keresztül), amelyek nem bizonyítják a tevékenységük törvényességét.
- Az olyan szervezett rendezvények esetében, mint a Tusványos, a Tusnad Marathon, a Battle on Snow, a Ditrox, a Kerge Olimpia, a Régizene Fesztivál stb., különféle partnerségek is kialakíthatók a turisztikai létesítmények tulajdonosaival (akik törvényes keretek között működnek), ezáltal ösztönözve azt, hogy a gazdasági szereplők elhagyják a szürke területet (nyereséget és tevékenységet ajánlva az egész év folyamán).

Annak érdekében, hogy a nem törvényes keretek között működő létesítményeket kivonják a gazdasági tevékenységből, támogatni kell az ezen a területen történő beruházásokat mind állami, mind európai alapokból. Számos finanszírozási lehetőség van, amelynek keretében a turisztikai fogadó létesítmények korszerűsítése, felszerelése, berendezése sőt építése is megvalósítható. Ezen lehetőségek közül néhányat nem írnak ki évente vagy kétfévente, azonban azonosíthatjuk azokat, amelyek a jövőben is nagy valószínűséggel indulnak majd:

- a.) Nemzeti Vidékfejlesztési Program - 6.2 Alintézkedés - Támogatás a nem mezőgazdasági tevékenységek kialakítására a vidéki területeken
- b.) Nemzeti Vidékfejlesztési Program - 6.4 Alintézkedés - Befektetés a nem mezőgazdasági tevékenységek létrehozásába és fejlesztésébe
- c.) Regionális Operatív Program, Prioritási Tengely - a kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása, Beruházási prioritás - a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági kiaknázásának megkönnyítése és az új vállalkozások, köztük az üzleti inkubátorok ösztönzése révén
- d.) Start-UP Nation

8.2.2. Az intervenciók / programterületek részletes bemutatása

- a.) Nemzeti Vidékfejlesztési Program - 6.2 Alintézkedés - Támogatás a nem mezőgazdasági tevékenységek kialakítására a vidéki területeken

Ennek a lehetőségnek a keretén belül az agroturisztikai panziók (Üdülési, egyéb átmeneti szálláshely-szolgáltatást nyújtó létesítmények a TEÁOR 5520 szerint) a pályázati útmutató 1. mellékletében találhatók, és az építésük is támogatható. Az ezen alintézkedés keretében támogatott beruházások célja a diverzifikáció támogatása a vidéki térségekben a nem mezőgazdasági ágazatban működő mikrovállalkozások és kisvállalkozások létrehozásával és fejlesztésével a fenntartható gazdasági fejlődés, a munkahelyteremtés és a vidéki területek szegénységének csökkentése érdekében.

A támogatás intenzitása 100% lehet, ami azt jelenti, hogy a pályázó nem köteles társfinanszírozni a projekt támogatható kiadásait, de több feltétel teljesítése és bizonyos szempontok betartása szükséges³¹:

- A finanszírozási kérelem benyújtásának időpontjában a kedvezményezettnek / kérelmezőnek mezőgazdasági tevékenységet kell folytatnia - állattenyésztés, különböző típusú növények termesztése, különböző gyümölcsösök fenntartása. A támogatási szerződés megkötését követően a kedvezményezett lemondhat a mezőgazdasági tevékenységről azzal a feltétellel, hogy kézműves tevékenységet végez, ami különböző kézműves cikket eredményez (az OANT 65/2013 rendelkezéseinek való megfelelés érdekében);
- Az induló vállalkozások esetében a mezőgazdasági tevékenység akkor is bizonyítható, ha az abszolút többségi részvényes (a kérelmező részvényei / törzsbetétei tulajdonosának legalább fele + 1) a finanszírozási kérelem benyújtása idején mezőgazdasági tevékenységet folytatott;
- Az agroturisztikai panzió gazdaságának ugyanabban a közigazgatási-területi egységben (községben) kell lennie, ahol a beruházás megtörténik (az Országos Turisztikai Hatóság későbbiekben módosított és kiegészített 65/2013. sz. rendeletével összhangban);
- Az agroturisztikai panzió típusú turisztikai fogadólétesítményeknek meg kell felelniük az Országos Turisztikai Hatóság (ANT) elnöke által előírt kötelező minimumkövetelményeknek a későbbiekben módosított és kiegészített 65/2013. sz. rendelet értelmében. A projekt által javasolt szolgáltatások kényelmének és minőségének meg kell felelnie a legalább egy margarétára besorolt agroturisztikai panziók minimumkövetelményeinek;
- Az agroturisztikai panzió egy turisztikai szálláshely, amely legfeljebb 8 szoba elhelyezésére alkalmas, a polgárok lakóhelyein vagy egy önálló épületben működik, amely speciálisan rendezett helyiségekben biztosítja a turisták szállását, valamint az asztal előkészítésének és kiszolgálásának feltételeit, illetve a gazdasági vagy kézműves tevékenységekben való részvétel lehetőségét;
- Az agroturisztikai panziókban a turistáknak természetes, a saját gazdaságból vagy engedélyezett helyi termelőktől származó összetevőkből készült ételeket kínálnak, a házigazdák pedig a turistáknak a panzióban töltött tartózkodása alatt azok közvetlen fogadásával és programjuk lebonyolításával foglalkoznak. A második kifizetési időszakban a kedvezményezettek benyújtják az állat-egészségügyi engedélyt
- A szerződés érvényességi ideje alatt legalább egy, a mezőgazdasággal, az állattenyésztéssel, a különböző típusú növények termesztésével, a

³¹ StartUp Cafe, *Idei și antreprenori* (Ötletek és vállalkozók), <https://www.startupcafe.ro/stiri-idei-21696845-pensiune-agroturistica-agropensiune-fonduri-europene-6-2-6-4-pndr.htm>, letöltés időpontja 2019. május 28.

gyümölcsfatermesztéssel foglalkozó tevékenység kerül megrendezésre az agroturisztikai panziókon belül, vagy egy kézműves tevékenység a műhelyben, ami különböző kézműves cikket eredményez;

- Egy lakóhely rendeltetésének agroturisztikai panzióra történő átalakítása új beruházásnak minősül.
- Az agroturisztikai panzió (új létesítmény / épület rendeltetésének megváltozása) turisztikai szálláshelyein történő új beruházások esetében a turisták fogadását célzó létesítményhez tartozó földfelületnek meg kell felelnie a későbbiekben módosított és kiegészített 65/2013. sz. ANT rendelet előírásainak a túlszűfoltosság és a természeti táj túlzott széttagoltságának elkerülése érdekében;
- A kedvezményezett vállalja, hogy a beruházást bevonja a turisztikai körforgásba;
- A kedvezményezettnek meg kell felelnie a védett természeti területek határain belüli beruházásokra vonatkozó környezetvédelmi követelményeknek.

A támogatás pótlék formájában kerül kifizetésre, két részletben: a támogatási szerződés aláírása után a támogatás 70%-át utalják át, míg a támogatás 30%-át az üzleti terv helyes végrehajtásának függvényében, a szerződés aláírásától számított legfeljebb 5 éven belül.³²

A finanszírozás összege 70.000 euró (a termelési tevékenységekkel kapcsolatos, az orvosi, állat-egészségügyi és agroturisztikai projektek esetében) és 50.000 euró (más típusú tevékenységekkel kapcsolatos projektek) közötti.

b.) Nemzeti Vidékfejlesztési Program - 6.4 Alintézkedés - Befektetés a nem mezőgazdasági tevékenységek létrehozásába és fejlesztésébe

Ennek az alintézkedésnek az a célja, hogy a vidéki területeken nem mezőgazdasági tevékenységeket létrehozó vagy fejlesztő mikrovállalkozásokat és kis vidéki vállalkozásokat támogasson³³. A vissza nem térítendő támogatás összege a teljes projektérték 90%-át teszi ki, és 3 számviteli év alatt nem haladhatja meg a 200.000 eurót / kedvezményezett.

A 6.2-es alintézkedésen felül az agroturisztikai panzióknak az alábbi feltételeknek is meg kell felelniük:

- A 6.4. Alintézkedés kedvezményezettjei a monitoring időszakban benyújtják a Vidékfejlesztési Regionális Központok ex-post részlegein az agroturisztikai panziók létrehozására és fejlesztésére irányuló projektek monitoring jelentését.

³² AFIR, *Investiții prin PNDR* (Nemzeti Vidékfejlesztési Program - Befektetések), https://portal.afir.info/informatii_generale_pndr_investitii_prin_pndr_sm_6_2_infiintare_activitati_neagricole, letöltés időpontja 2019. május 28.

³³ AFIR, *Investiții prin PNDR* (Nemzeti Vidékfejlesztési Program - Befektetések), https://portal.afir.info/informatii_generale_pndr_investitii_prin_pndr_sm_6_4_modernizare_activitati_neagricole, letöltés időpontja: 2019. május 28.

- Itt szerepelnek az építészeti tervek is: a szintek tervei, a fő építési objektumok szekciói és a technológiai áramlású berendezések elhelyezkedése figyelembe veszi a 2008. december 16-i egészségügyi és élelmiszerbiztonsági normákat. Vendéglátó-ipari létesítmények és élelmiszer-forgalmazó létesítmények.

A 65/2013-as ANT rendelet értelmében az egy margarétás panzióknak a következő minimumkövetelményeknek kell megfelelniük:

- biztosítsák az állandó meleg- és hidegvízellátást az idegenforgalmi létesítmények mosdóhelyiségeiben, amelyek szálláshely és vendéglátó-ipari funkciót szolgálnak;
- biztosítsák a 21°C-os minimális hőmérsékletet a szálláshelyeken, a szolgálati helyiségekben és a közös területeken, és a legfeljebb 25°C-os hőmérsékletet azokon a turisztikai szálláshelyeken, ahol kötelező klíma / légkondicionáló berendezés szükséges;
- biztosítsák a képzett személyzetet. Az idegenforgalmi szálláshelyek kiszolgáló személyzetének az érintett gazdasági szereplő által meghatározott ruházatot kell viselnie, a tevékenység szerint elkülönítve, és legalább a keresztnévet és a funkciót tartalmazó jelvényt, a személyzet többi tagja pedig az adott tevékenységhez szükséges munkafelszerelést viseli;
- biztosítják a szükséges feltételeket, hogy a turistákat ne zavarja az épület műszaki berendezései vagy más szennyező tényezők által okozott zaj;
- közvetlen természetes fényű helyiségek és szellőztetés;
- az épület alagsorában nem helyeznek el szálláshelyet;
- az 1.1.1. mellékletben található tájékoztató listának megfelelően legalább 5 változatos szolgáltatást biztosítanak ingyen vagy külön fizetéssel (az internethez való hozzáférés, edzőterem, mosoda, asztalitenisz, szolárium, ingyenes szolgáltatások mint az értéktárgyak megőrzése, a turisták ébresztése kért órában, elveszett tárgyak irodája stb.)
- az integrált turista-nyilvántartási rendszerhez való kapcsolódás biztosítása annak bevezetésétől és beüzemelésétől számított 60 napon belül;

c.) Regionális Operatív Program, Prioritási Tengely - a kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása, Beruházási prioritás - a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági kiaknázásának megkönnyítése és az új vállalkozások, köztük az üzleti inkubátorok ösztönzése révén

Ennek a pályázati felhívásnak a keretén belül a mikrovállalkozások kategóriájába tartozó vállalatok és szervezetek termelési vagy szolgáltatási létesítmények építésére, korszerűsítésére és bővítésére, a tárgyi eszközökkel, immateriális javakkal való felszerelésre igényelhetnek támogatást, beleértve az on-line forgalmazási eszközöket is. A pályázatok támogatható minimális értéke 25.000 euró és legfeljebb 200.000 euró. A kért támogatás nem haladhatja meg a

támogatható projektérték 90%-át, és a kérelmezőnek a támogatható kiadásoknak legalább 10%-át, valamint a nem támogatható költségeket kell fedeznie.

d.) Start-Up Nation

A Start-Up Nation pályázat keretében a pályázó 44.000 eurót kaphat egy projekt végrehajtására, a támogatható támogatás 100%-a támogatható, de a beruházás kedvezményezettje saját forrásából viseli a pályázat végrehajtásával kapcsolatos összes költséget.

Tekintettel a nem visszatérítendő támogatás kis összegére és arra a tényre, hogy csak az újonnan alapított cégek jogosultak a Start-Up Nation programra, egy reális pályázat lehet például egy meglévő épület rendeltetésének megváltoztatása és felszerelése annak érdekében, hogy agroturisztikai panzióként működhessen.

A fejlesztés pontos példájaként a pályázati javaslatok között például a következők szerepelhetnek:

1. **Borszék:**

a. Éttermek számának növelése

A turisták száma növekszik, és ez annak köszönhető, hogy a város egyre nagyobb promóciós lehetőségekkel rendelkezik, de a jelenlegi kapacitás nem elégíti ki a turisták igényeit, így kevés étkezési hely és a nem megfelelően kezelt torlódás problémája folyton fennáll, ami negatív fényt vet a területre.

b. Egy hotel építése / létesítése

Egy nagy kapacitású szállás (hotel) hiánya maga után vonja egy ilyen hely létrehozásának szükségességét a turisták tartózkodási lehetőségeinek fejlesztése és kiterjesztése céljából. Egy szálloda létrehozása a térség üzleti turizmusának kialakítására és fejlesztésére is hatással lehet.

c. Hagyományos street-food

A helyi gasztronómia és a kapcsolódó létesítmények jelentős hatást gyakorolnak a turisztikai létesítményekre, ezek közül néhány pedig nem kínál étkezési lehetőséget. Ezek alternatívájaként működhetnek azok az utcai létesítmények, az ún. street-food egységek, amelyek a hagyományos gasztronómia alapján, praktikus módon és rövid idő alatt elkészített különleges élelmiszereket kínálnak a turistáknak.

2. **Csíkszentdomokos**

a. Wellness-központok

A terület termálvizeinek kihasználtsága alacsony fokú, pedig hozzájárulhatna egy wellness-központ létrehozásához, ami mind szálláslehetőségeket (hotel), mint étkezési lehetőségeket biztosítana (éttermek) mind Csíkszentdomokoson, mind Csíkmadarason.

b. Kempingfejlesztés

A terület a kempingezés szerelmesei részére is különleges lehetőségeket tartogathat. Egy különböző létesítményekkel (ökológiai illemhelyek, sürgősségi ellátó pontok stb.) felszerelt kemping hozzájárulhat a nagyobb számú turista bevonzásához a területre.

3. Csíkszereda

a. Parkolóhelyek

A város egyik nagy problémája a kulcsfontosságú helyek, látnivalók és szálláshelyek hozzáférhetősége, mivel a városban a parkolóhelyek száma korlátozott. Szükséges az új parkolóhelyek stratégiai elhelyezése a lehető legközelebb a város legfontosabb pontjaihoz.

b. Fogadócsarnokok, nyilvános illemhelyek kialakítása

Szükséges legalább 2 fogadócsarnok és/vagy nyilvános illemhely kialakítása a városban, ami pihenőhelyként vagy találkozóhelyként működhet a turisták számára.

4. Gyergyóditró

a. Fürdők, strandok, wellness-központok fejlesztése

Mivel a területen jelentős borvízforrások találhatók, a fürdők, strandok és wellness-központok fejlesztése, főleg a települések környékén, hozzásegíthetnek a terület fejlődéséhez és a lehetőségek stratégiai elosztásához.

b. Sportkomplexumok létrehozása

A sportlétesítményekben, amelyek egyaránt kínálnak szálláslehetőséget és étkezést, az egész országban működő sportkluboknak köszönhetően fontos lehetőséget jelenthetnének.

5. Gyergyószentmiklós

a. Vendéglátó-helyiségek létesítése (éttermek, pubok, cukrászdák)

A látogatók számának és különböző típusainak növelése azt jelenti, hogy a turisztikai kínálat megfelel az igényeknek, ezért éttermek (hagyományos és európai típusú), pubok (kocsmák) és cukrászdák létrehozása szükséges.

6. Gyimesfelsőlok

a. Panziók létrehozása

Állandó probléma a térségben található, a látogatóknak megfelelő szolgáltatásokat nyújtó panziók kis száma. A turisztikai kínálatot az igényekhez kell igazítani, így a panziók (akár tematikus panziók) létrehozása is hozzájárulna a térség fejlődéséhez.

7. Korond

a. Éttermek

A helytörténet miatt a látogatók érdeklődése és száma nő, de a helyi ajánlatok nem követik ezt a trendet. Különböző típusú éttermekre van szükség, mint például gyorsétterem, fine dining vagy hagyományos étkezés.

b. Wellness-központ

A térség természeti potenciálja segíthet egy wellness-központ megnyitásában, ahol szálláslehetőségek és relaxációs lehetőségek állnának rendelkezésre.

8. Maroshévíz

a. Parkolóhelyek

A speciálisan kialakított parkolóhelyek hiánya hozzájárul a különböző problémák kialakulásához, így az új parkolóhelyek létrehozása, különösen az általános érdekű pontok körül, hozzájárulna a turisztikai infrastruktúra fejlesztéséhez.

b. Autentikus éttermek

A helyi gasztronómia fontos előnyt jelent, hiszen népszerű a látogatók körében. Így az autentikus éttermek létrehozása a turisták igényeire reagálna, és helyi gazdasági jólétet eredményezne.

c. Gyógyüdülőközpontok

A település közelében a természeti erőforrások miatt gyógyüdülőközpontot lehetne létrehozni.

9. Parajd

a. Parkolóhelyek

A látogatók torlódásának következtében parkolóhelyeket kell kialakítani.

b. A bowlingpálya helyreállítása

A bowlingpálya egy helyi érdekesség, amely sokféle látogató számára nyújt tevékenységi lehetőséget, és amelynek helyreállítása és korszerűsítése szükséges.

c. A wellness-központ renoválása

A parajdi wellnessközpont híres, de hozzá kell igazítani az új turisztikai igényekhez, amelyek főleg a technológiai fejlődésnek köszönhetőek. Ennek korszerűsítése és akár szálláslehetőségekkel való bővítése is alapvető fontosságú lehetne a már elért arculat megőrzésében.

10. Székelyudvarhely

a. Fine-dining étterem

A fine-dining éttermek vonzanak a nagyobb pénzügyi potenciállal rendelkező turistákat.

8.3. 3. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGYEL A TURIZMUS SZERVEZETI RENDSZERÉNEK FEJLESZTÉSE HARGITA MEGYÉBEN

8.3.1 Összefoglalás

Alapvetés:

A turizmus szervezeti rendszerének fejlesztése Hargita megyében számos olyan intézkedést jelent, amelynek célja a helyi, a kistérségi, a megyei és a regionális turisztikai érdekek közötti párbeszéd összehangolása, ösztönzése, megkönnyítése. A turizmus fejlesztése több tényező eredménye: a térség vonzerejének megteremtése, ami a vonzó célpontokban testesül meg, a turisztikai kínálat központjában pedig az ökoturizmus, az aktív turizmus, az egészségturizmus, a kulturális turizmus stb. található.

A vonzó erőforrások és célpontok létrehozása, támogatása és fejlesztése a társadalmi-gazdasági élet különböző szereplőinek kompetenciája lehet. Az aktív turizmus vagy az ökoturizmus különböző formáinak fejlesztése pl. egyes nem kormányzati szervezetek vagy közintézmények erőfeszítéseinek eredménye. A kulturális turizmust olyan kulturális intézmények támogathatják, amelyek céljaikat, missziójukat nem korlátozzák a turisták kiszolgálására (pl. múzeumok), hanem hozzájárulhatnak a látogatók helyi értékek iránti érdeklődéséhez, és megfelelő eszközökkel kihasználhatják a turisták és a turisztikai irodák nyitottságát. A 3. tengely kiegészíti a többi stratégiai fejlesztési tengelyt, mivel megkönnyíti a keretén belül megfogalmazott valamennyi célkitűzés és intézkedés végrehajtását.

A Hargita megyei tanács szerepe a kezdeményezés és koordináció lehet a különböző megyei szintű partnerségek ösztönzésével különböző témák, különböző érdekek mentén. A körvonalazódó operatív célkitűzések a megyei tanács általi beavatkozási területek vagy programindítványok formájában testesülnek meg, azok végrehajtása során azonban a partnerek a program tartalmától és hatókörétől függően változnak.

Az alábbi intézkedések nélkül a Hargita megyei turizmusfejlesztés spontán jellegű marad, a nemkívánatos hatások és az idegenforgalmi fejlődés várható előnyeinek késedelme pedig továbbra is fennáll majd. A turisztikai tevékenységek megfelelő megszervezése biztosítja a megye turisztikai kínálatának versenyképességét az idegenforgalmi termékek fejlesztésének javításával, a minőségbiztosítással és a szolgáltatások professzionalizálásával, az idegenforgalmi munkaerő megfelelő képzésével, a vállalkozói kultúra, illetve a célmarketing fejlesztésével. Ugyanakkor a tervezett - a központi és helyi önkormányzatok, az idegenforgalmi hatóságok és a vállalkozások, valamint a civil társadalom közötti együttműködési mechanizmusok révén megvalósuló - intézkedések megvalósítása hosszú távú fenntartható fejlődést is biztosíthat a hosszú távú turizmus fejlesztésében.

Az idegenforgalmi célú menedzsment szervezeti rendszere viszonylag független a politikai tényezőtől (a pártpolitikától), ezzel biztosítva a szakmaiságot a szakosodott és motivált célpontmenedzserek számára, valamint a pénzügyi forrásokat a kezdeményezett programok támogatására. A megyei szervezeti rendszer létrehozásában alternatívát jelenthetnek a turisztikai területen működő helyi szakmai szervezetek, kis- és középvállalkozások és nem kormányzati szervek. Szakaszonkénti szervezés is lehetséges: első lépésben megalakítják a kistérségi turisztikai célpontmenedzselő szervezeteket, aztán a megyeieket és a regionálisakat. Egy másik alternatíva az, hogy a turisztikai célpontmenedzselő szervezeteket először megyei szinten alapítják meg, ezt követik a mikroregionális szervezetek. Figyelembe kell venni az eddigi hasonló kezdeményezéseket, mint például a Hargita megyei Turisztikai Egyesület tevékenységeit, amely szervezetnek a megyei tanács alapító tagja és fontos támogatója. El kell kerülni a hasonló célkitűzésekkel létrejött párhuzamos szervezetek, szervek megalapítását, de elképzelhető, hogy kiegészítő struktúrákat hoznak létre a még le nem fedett területeken.

Jelenleg úgy tűnik, hogy a legrövidebb időn belül szükséges a helyi közigazgatási hatóságok bevonása a megyei stratégia, a különböző témákra vonatkozó cselekvési tervek (ökoturisztikai fejlesztés feltételeinek kialakítása, gyógyfürdő-turizmus, kulturális turizmus stb.) alapján kialakított kistérségi és helyi stratégiák kidolgozásába és végrehajtásába. Az idegenforgalmi fejlesztési szövetség létrehozásával át kell gondolni az turisztikai célpontmenedzselő szervezetek és az Hargita megyei turisztikai szervezet / szervezetek közötti kapcsolatot: ez utóbbi egyelőre a promóciós tevékenységekre koncentrálódik a kiállításokon és az idegenforgalmi vásárokon való részvétel révén.

A hatóságok nem kormányzati szervezetekkel való partnerségei hozzájárulhatnak a természetvédelemre, a történelmi emlékekre és így az idegenforgalmi erőforrások védelmére vonatkozó jogszabályok hatékonyabb végrehajtásához. Másrészt a civil társadalomra jellemző önkéntesek pénzügyi támogatással, technikai és szakmai ellenőrzéssel integrálhatók a területi turisztikai cselekvési tervekbe. A nem kormányzati szervezetek bizonyos feladatokat átvehetnek a helyi közigazgatástól, kihasználva a rugalmasabb működést, ezzel szemben a finanszírozó szervezetektől való pénzügyi függés hátrányával is meg kell küzdeniük. Hargita megyét viszonylag fejlett civil élet jellemzi, de bizonyos szempontból a román civil társadalomba nem integrálódott, mivel nem tudja használni a rendelkezésére álló forrásokat. Ami a szakmai szövetségeket illeti, javasoljuk, hogy a nemzeti és nemzetközi idegenforgalmi szervezetekhez kapcsolódjanak, vagy együttműködjenek a helyes gyakorlati modellek kialakítása érdekében, ugyanakkor azt, hogy hatékonyabban képviseljék a helyi / regionális érdekeket a kormányzati szervekkel szemben és a versenyszférában.

Az alábbiakban vázolt intézkedések / programok alternatívaként vagy egymást kölcsönösen kizáró kiegészítő szempontokként foghatók fel. Egyesek esetében természetesen már vannak előzmények: vannak helységek, ahol már megjelentek a szakmai turisztikai szervezetek, a turisztikai vállalkozók egyesületei, ahogyan számos ökológiai, turisztikai, kulturális, társadalmi vagy sportszervezet is működik, amelyek már összegyűjtöttek némi tapasztalatot a turizmussal

kapcsolatos tevékenységek terén is (a regionális idegenforgalmi kínálat gazdagítása vagy az állampolgárok részvételének ösztönzése a szabadidős-turisztikai tevékenységekben).

A turizmusfejlesztés egy sajátos aspektusa a szociális oldal, azaz a hátrányos helyzetű emberek idegenforgalmi tevékenységekben való részvételének megkönnyítése, valamint a turizmusban dolgozó munkavállalók jogainak tiszteletben tartása, ahol a szakszervezeti mozgalom kevésbé specifikus, különösen a KKV-kban. Ezek a szempontok a különböző közintézmények, nem kormányzati szervezetek és a turisztikai vállalkozások képviselői közötti együttműködést igénylik. Ha a turizmusban érdekelteket nem érzékenyítjük a turisztikai humánerőforrás igényeivel szemben, az idegenforgalmi szolgáltatások minősége nem fejlődik a versenyképesség és a fenntarthatóság irányába.

A kormányprogram turisztikai fejezetében a cselekvési irányok között szerepel az intézményi szerkezetátalakítás és az idegenforgalom szakpolitikáira specializált szervezet létrehozása. Feltételezhető, hogy Románia kormánya komolyan veszi a nemzeti turizmus fejlesztésének főtervét, amely egy, a turizmusért felelős minisztérium mellett működő Nemzeti Turisztikai Szervezet létrehozását rendeli el. Az NTO Fejlesztési Osztályának regionális irodái együttműködnek a helyi hatóságok által kijelölt idegenforgalmi ellenőrökkel, akik összehangolják a helyi turizmust, és felügyelik a turisztikai információs központok tevékenységét.

Operatív célkitűzések:

1. a helyi, megyei és regionális partneri kapcsolatok működése a központi és helyi hatóságok között
2. A helyi hatóságok, a turisztikai vállalkozások és a nem kormányzati szervezetek közötti partneri kapcsolatok működése
3. a nemzeti és nemzetközi szakmai szervezetekkel való partneri kapcsolatok ösztönzése
4. az ökológiai és turisztikai tudatosság növelése
5. karrierlehetőségeket biztosító munkahelyek létrehozása a községkörében
6. a tudástranszfer növelése, néhány innováció beépítése a turizmus területén
7. partneri kapcsolatok a turisztikai szakképzést biztosító intézmények és a munkaerőpiac között

Intézkedések és javaslatok

- az idegenforgalmi célú menedzsment szervezeti rendszerének létrehozása helyi, kistérségi, megyei és regionális szinten
- a Hargita Megyei Turisztikai Tanácsadó Testület létrehozása
- a helyi szakmai turisztikai egyesületek létrehozásának és működésének ösztönzése
- turisztikai referensi és ellenőri állások létrehozása

- az idegenforgalmi kutatás és fejlesztés szervezeti kereteinek kialakítása a régió turisztikai kutatásának és fejlesztésének szervezeti kereteinek kialakítása
- rendszeres szemináriumok és konferenciák szervezése a turizmus, a környezet és a kultúra területén
- az idegenforgalmi kezdeményezésekre vonatkozó tanácsadási formák létrehozása
- hatékony képzési programok kidolgozása a tanulók és diákok számára
- nemzetközi szakmai szövetségekkel vagy hálózatokkal való tapasztalatcsere szervezése

8.3.2 Az intézkedések és javaslatok részletes bemutatása

A turizmus szervezeti rendszerének fejlesztését Hargita megyében az alábbiakban ismertetett beavatkozási területeken, megyei, helyi szintű programokban vagy projektekben kell megvalósítani.

Az idegenforgalmi célú menedzsment szervezeti rendszerének létrehozása helyi, kistérségi, megyei és regionális szinten

Habár a helyi hatóságok és a helyi idegenforgalmi vállalkozók közötti mikroregionális és megyei együttműködés előfeltételei fennállnak, Hargita megye még mindig messze áll az olyan működési modellektől, mint amilyenek pl. a Turisztikai Célpontmenedzselő Szervezetek (MDT). Az eddigi tapasztalatok, amelyeket leginkább a Hargita Turisztikai Szövetség munkája révén szereztek, elsősorban a népszerűsítés szempontjaira összpontosítanak. A reklámozás természetesen a turisztikai célpontmenedzselő szervezetek hatáskörébe tartozik, de nem csak erre szorítkozik. A szövetségekre és alapítványokra vonatkozó jelenlegi jogszabályok értelmében javasolni lehet egy célterület-gazdálkodási szervezet megalapítását a Hargita megyei Fenntartható Turizmus Fejlesztéséért Egyesület elnevezéssel, amelyben mind az üzleti szféra, mind a hatóságok, mind pedig a civil társadalom képviselői is jelen vannak.

Egy ilyen szervezet alulról felfelé vagy megyei szinten építhető fel a Hargita Megyei Tanács kezdeményező szerepével. Ez mind megyei szövetséggént, mind kistérségi, övezeti idegenforgalmi társulások megyei szövetségeként is elképzelhető. Felépítése a közös bizottságok (általános közgyűlés, igazgatótanács stb.) és a szakosodott bizottságok által létrehozott általános kritériumok alapján történik:

- Idegenforgalmi termékfejlesztő és népszerűsítő bizottság;
- Környezetvédelmi és területrendezési bizottság;
- Minőségbiztosítási és regionális branding bizottság;
- Humán erőforrás-fejlesztési bizottság;
- Jogi és jogalkotási bizottság;
- Nemzeti és nemzetközi kapcsolatok bizottsága stb.

A megyei egyesület (és nem szövetség) esetében kistérségi-helyi érdekeket kiemelheti a kistérségi bizottságok vagy bizottságok létrehozása (Csík, Udvarhely, Gyergyó, Maroshévíz stb. környékén), amelyben részt vesznek a fent említett tematikus szempontok képviselői is. Egy egyesület fő illetékessége a szervezési mód, a bizottságok funkcionális felépítése, valamint a turisztikai, környezetvédelmi, területrendezési és várostervezési, fogyasztóvédelmi, szakoktatási, egészségi, társadalombiztosítási, munkajogi, de különösen a helyi közigazgatási törvények függvénye.

Tekintettel arra, hogy a közigazgatás döntéshozói továbbra is a helyi tanácsok és a megyei tanácsok (regionális szinten a Regionális Fejlesztési Tanács), valamint a polgármesterek és a megyei tanács elnökei lesznek, az OMDT valójában megalapozó döntéshozó, amely a turizmusért, a környezetvédelemért és területrendezésért felelős osztályokkal, illetve a megyei tanácson belüli szakbizottságokkal való együttműködés keretét biztosítja. Az ilyen szervezeti keret létrehozása előtt lehetőség nyílik tematikus munkacsoportok létrehozására a Hargita megyei tanács elnöke által, amelybe a megyei tanács szakosított tanácsán kívüli szakembereket hívnak meg. Tehát a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezetek vagy egyéb hasonló formák döntéselőkészítő, engedélyeztető szerepet töltenek be, de az egyes rendeletekre, beruházásokra, a helyi önkormányzat égisze alatt megszervezett programokra vonatkozó döntések a jelenlegi döntéshozók hatáskörébe tartoznak.

A magán-verseny szférában azok, akik döntéseket hoznak az intézkedések jóváhagyásáról, a turizmus területén a politikák és stratégiák végrehajtásáról továbbra is az ügyvezető igazgatók és vezetők. A Turisztikai Célterület-Gazdálkodási Szervezet ezek részére a know-how forrása lesz, amely a kínált termékek és szolgáltatások versenyképességének növelésére szolgálja.

Megvalósítási idő: középtáv, 3-5 év, azonnali indítással

Várható hatások:

- fenntartható és versenyképes turisztikai fejlesztési politika megvalósítása
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása
- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének biztosítására nézve
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése a tevékenységük professzionalizálásával
- a finanszírozási forrásokról, a promóciós lehetőségekről, a piaci trendekről szóló gyors tudástranszfer, ami elősegíti a célszövegmensekkel kapcsolatos ismeretek megszerzését
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe

- a turizmusnak a társadalmi-kulturális és gazdasági természeti környezetre gyakorolt negatív hatásainak megakadályozása
- a szezonális csökkenése az idegenforgalmi termékek fejlesztésével és főszezonon kívüli rendezvények megszervezésével
- az idegenforgalmi munkaerő minőségének növelése képzési és fejlesztési programok révén, a KKV-kal együttműködve

Javasolt felelősök:

- Hargita Megye Tanácsa
- a települések polgármesterei, a helyi tanácsok
- felsőoktatási és kutatási intézmények
- tanácsadó irodák
- a civil társadalom képviselői
- a turisztikai KKV-k képviselői

A Hargita Megyei Turisztikai Tanácsadó Testület létrehozása

A turisztikai célterület-gazdálkodási szervezetrendszer létrehozásának alternatívája, sőt első lépése lehet egy Hargita Megyei Tanácsadó Tanács létrehozása a Hargita Megyei Tanács mellett, amely tanácsadói fórum lenne az olyan megyei turisztikai politika kidolgozásához és megvalósításához, stratégiák és cselekvési tervek előkészítéséhez, amelyek jelentős hatást gyakorolnának az idegenforgalomra. A megyei tanács, illetve adott esetben a Hargita megyei /Székelyföldi Fenntartható Turisztikai Fejlesztési Egyesület döntés-előkészítési és állásfoglalási dokumentációit összeállító szervezete lehetne a regionális, nemzeti és nemzetközi kormányzati és nem kormányzati testületekkel kapcsolatban. Egy ilyen tanácsnak a közintézmények és a felsőoktatási, kutatási és fejlesztési szakosodott cégek, valamint a minisztériumok decentralizált szolgáltatásainak (szervezeti egységek, ügynökségek, megyei felügyelet) képviselőit kell bevonnia. A turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet, illetve a Tanácsadói Testület közötti különbség éppen az a tény, hogy ez utóbbi is részt vesz a minisztériumok decentralizált szolgáltatásaiban, ezzel szemben a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet helyi önkormányzatokon és szervezeteken alapuló forma, amely a turizmus helyi autonómia gyakorlásának szervezeti kerete. Felmerülhetnek természetesen összeférhetetlenségi szempontok is, vagyis ugyanaz a személy nem lehet döntéshozó a helyi szervezetekben, ugyanakkor pedig s a kormányzati szervek területi képviselője. Ez azonban nem zárja ki a központi és helyi vezetés közötti partnerséget.

A Tanácsadói Testület tehát úgy képzelhető el, mint a kormányzati és nem kormányzati szervek, köztük a turisztikai vállalkozások szövetségei közötti együttműködés formája. A román nemzeti turizmus fejlesztésének főtervében bemutatott koncepcióhoz hasonlóan a turisztikai

célterület-gazdálkodási szervezet és a Tanácsadói Testület közötti kapcsolat megyei szinten is megőrzi a feladatok leosztását az NTO és az idegenforgalmi minisztérium között. A turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet keretét biztosít a döntések kidolgozásához (előkészítéséhez és megalapozásához), valamint a helyi turisztikai politika megvalósításához, míg a Tanácsadó Testület döntéshozó szerv lenne a helyi megyei turisztikai politikák jóváhagyására. Látszólag paradoxon van a megyei tanács vagy a helyi tanácsok döntéseinek meghozatalában vagy megalapozásában. A TT döntési jogkörrel rendelkezik a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezettel kapcsolatban, míg a hatóságokkal való kapcsolatokban csak engedélyeztetési, döntés-előkészítési szerepet játszik, és akár a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet és a helyi közigazgatási hatóságok közötti „szűrőként” is elképzelhető. A turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet sokkal operatív szervezet lenne, míg a TT egy stratégiai szerv. A TT titkárságát a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet vagy a Hargita megyei tanács turisztikai szakbizottsága biztosíthatja, melynek szerepe a TT gyűléseinek előkészítése, a levelezés és a TT döntéseiről szóló jegyzőkönyvek nyilvántartása.

A TT működése negyedéves rendszeres, illetve rendkívüli gyűlésekből áll, míg a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet folyamatosan működik. A megye, szakbizottságokra alapuló turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet javasolt rendszerei a TT rendszerében is fellelhetők, a szakbizottságokban. Vagyis a promóciós kérdésekben, mint amilyen pl. az éves marketingprogramok kidolgozása, a hatáskör a turisztikai termékfejlesztési és reklámozási bizottságé a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeten belül működő minőségbiztosítási és regionális branding-bizottsággal együttműködésben, míg a TT döntéseket fogad el a saját szervezetéhez tartozó marketingbizottság engedélyével. A TT szakbizottságai a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet munkájának intenzitása által megkövetelt rendszerességgel tartják meg a találkozókat, a tagok kapcsolatba lépése elektronikus úton is lehetséges (on-line). A TT-bizottságok véleményeiről szóló határozatok sürgőssége különösen fontos lesz a különböző kormányzati és / vagy nem kormányzati programok nemzeti, illetve nemzetközi szintű finanszírozására benyújtott új pályázatok kezdeményezésekor.

Egy másik példa a turisták és a lakosság ökológiai és turisztikai tudatosságának növelését célzó pályázat elindítása, ahol a képzés feladata, a műszaki alapozás a Környezetvédelmi és Területrendezési Bizottság és a Humánerőforrás-fejlesztési Bizottság illetékessége, míg a TT-n belül működő Környezetvédelmi Bizottság feladata egy ilyen program véleményezése a program jóváhagyását megelőzően. A turisztikai üdülőhelyek építésére és használatára vonatkozó szabályzatok elkészítése a Környezetvédelmi és Tájvédelmi Tervezési Bizottság felelőssége a Jogi és jogalkotási bizottsággal együttműködve, amit a Jogi Bizottság és a Területi Tervezési Bizottság hagy jóvá, melynek célja, hogy a szabályzatokat Hargita megye tanácsa és/vagy a szóban forgó település helyi tanácsa elfogadja.

A hargitai TT létrehozásának előkészítéséhez egy sor konzultációra van szükség a megyei tanács szakbizottsági apparátusával, valamint a turisztikai szektor képviselőivel és a tanácsadói ágazattal (tanácsadó cégek és felsőoktatási intézmények), még a turisztikai célterület-

gazdálkodási szervezet megalapításakor előírt munkacsoportok formájában is. A tervezett konzultációk eredményeképpen felvázolható a Tanácsadói Testület és a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet felépítése, szervezeti és működési szabályozása.

Egy ilyen tanács működése a megyei turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet megléte, illetve hiánya esetében is lehetséges. A tanácsadó jelleg nemcsak az ágazati vagy kistérségi érdekek elemzését foglalja magában, hanem az innovációs programok végrehajtásának előkészítését, a bevált gyakorlatok nemzetközi tapasztalatokhoz való igazítását.

Megvalósítási idő: rövid távú, legfeljebb 3 év.

Várható hatások:

- az idegenforgalomért felelős minisztérium és a feltételezett országos turisztikai szervezet közötti együttműködés javítása
- a nemzeti és nemzetközi turisztikai együttműködésekben való részvétel megkönnyítése
- fenntartható és versenyképes turisztikai fejlesztési politika megvalósítása
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása
- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének biztosítására nézve
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése a tevékenységük professzionalizálásával
- a finanszírozási forrásokról, a promóciós lehetőségekről, a piaci trendekről szóló gyors tudástranszfer, ami elősegíti a célszegmentekkel kapcsolatos ismeretek megszerzését
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe
- a turizmusnak a társadalmi-kulturális és gazdasági természeti környezetre gyakorolt negatív hatásainak megakadályozása
- a szezonális csökkenése az idegenforgalmi termékek fejlesztésével és főszezonon kívüli rendezvények megszervezésével
- az idegenforgalmi munkaerő minőségének növelése képzési és fejlesztési programok révén, a KKV-kal együttműködve

Javasolt felelősök:

- Hargita Megye Tanácsa
- a települések polgármesterei, a helyi tanácsok
- felsőoktatási és kutatási intézmények

- a minisztériumok decentralizált struktúráinak képviselői
- tanácsadó irodák
- a civil társadalom képviselői
- a turisztikai KKV-k képviselői

A helyi szakmai turisztikai egyesületek létrehozásának és működésének ösztönzése

A 3.1 pontban leírt turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeti rendszer részletkérdése, vagy akár első lépése vagy szakasza a helyi szakmai turisztikai egyesületek ösztönzése, amelyek egy turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet hiányában csatlakozhatnak az országos vagy a külföldi szakmai szövetségekhez, vagy, amennyiben megalakul a megyei turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet, csatlakozhatnak hozzá, kihasználva az ebből származó tapasztalatokat. A jelenlegi egyesületeknek változatossá kell tenniük tevékenységüket, a népszerűsítés és minőségbiztosítás mellett a helyi közigazgatással is együtt kell működniük a tervezés és területrendezés kérdéseiben.

A jelenlegi szövetségek elsősorban a szállásszolgáltatókat foglalják magukban, de nyitva kell állniuk az idegenforgalom, a sport, a kulturális intézmények, a szabadidős szolgáltatást nyújtó KKV-k számára (lovaglási központok, sípályák, sporteszközök kölcsönzése, idegenvezetők), amellyel létrehozzák az eddig szétartó népszerűsítési tevékenységek sinergiáját. Az ezek közötti együttműködés független a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet létrehozásától érintő lépésektől. A helyi egyesületek és a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet közötti viszony nem hierarchikus, kivéve a Hargita Megye Tanácsa által elindított, támogatott vagy koordinált pályázatok esetében. A marketingtevékenységek hatékonysága által megkövetelt hierarchikus jelleg nem jelenti a túlzott hatalom megteremtését, a megyei szervezet és a helyi vagy kistérségi szövetségek közötti kapcsolat jellege kollegális. A szubszidiaritás elvének tükröződnie kell a turizmusfejlesztési erőfeszítések összehangolásának gyakorlatában is. A túlzott autoritarizmus és a bürokrácia az együttműködési kezdeményezések összeomlásához vezethet.

Az idegenforgalmi fejlesztés megyei stratégiájának a folyamatos végrehajtás során rugalmasnak kell lennie, integrálva a jövőben megjelenő pályázati kezdeményezéseket. Az, hogy a helyi erőfeszítéseket befoglalják egy megyei stratégiába vagy sem, meghatározza, hogy a megyei szintű döntéshozók milyen mértékben fogják támogatni a helyi kezdeményezéseket. Fontos szem előtt tartani, hogy a megyei, regionális vagy akár országos szinten tervezett beavatkozási területek helyi szinten kerülnek megvalósításra, és az egyedi pályázatokon alapuló programok végrehajtása során tiszteletben kell tartani a helyi érdekeket. A konfliktusok és kudarcok kockázatának a csökkentése a kölcsönös tisztelet által jellemzett területi döntéshozatali szintek közötti együttműködés révén lehetséges.

A jelenlegi egyesületek támogatása technikai-szakmai segítségnyújtással, valamint a pályázatokon alapuló pénzügyi támogatással valósítható meg. A turisztikai egyesületek ösztönzik

az új szövetségek létrehozását, különösen a családi turisztikai vállalkozások, a KKV-k között, hogy megkönnyítsék a turisztikai piac versenyképességének növeléséhez szükséges ismeretek átadását, és bevonják őket a képzési és szakképzési programokba. Helyi szinten a városi tanács idegenforgalmi szakértői / felügyelői kulcsfontosságúak lesznek a helyi vállalkozókkal való kapcsolatokban, akik a helyi fórumok szervezéséért felelnek (lásd még a 3.4 pontot). Az állampolgárok részvételének ösztönzése a nem kormányzati ifjúsági, kulturális, sport-, környezetvédelmi és idegenforgalmi szervezetekben ugyanakkor hozzájárulhat az ökoturizmust, az aktív turizmust, a kulturális eseményeket és a kézművesség népszerűsítését célzó pályázati kezdeményezések elindításához, amelyek mindegyike növeli a turizmus pozitív hatásait mind gazdasági, kulturális szinten, ugyanakkor hozzájárul a helyi / regionális identitás megerősítéséhez.

Megvalósítási idő: rövid távú, azonnali kezdés, folyamatos megvalósítás.

Várható hatások:

- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése a tevékenységük professzionalizálásával
- a finanszírozási forrásokról, a promóciós lehetőségekről, a piaci trendekről szóló gyors tudástranszfer
- a célszorgalmakkal kapcsolatos ismeretek megszerzésének elősegítése
- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének biztosítására nézve
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása

Javasolt felelősök:

- Hargita Megye Tanácsa - kezdeményezés és tanácsadás
- a települések polgármesterei, a helyi tanácsok - kezdeményezés és tanácsadás
- a civil társadalom képviselői - kezdeményezés és kivitelezés
- a turisztikai KKV-k képviselői - kezdeményezés és kivitelezés

Turisztikai referensi és ellenőri állások létrehozása

A helyi közigazgatási hatóságok döntéshozatali folyamatában a döntéseket a polgármesterek és a tanácsosok hozzák meg. A területrendezéssel, a környezetvédelemmel, az engedélyezéssel vagy a beruházás tilalmával kapcsolatos döntések megalapozottsága - különösen a turisztikai érdeklődésre számot tartó települések esetében - megköveteli az idegenforgalmi fejlődés feltételeinek javítását. Az ilyen települések esetében legalább egy olyan személy

alkalmazására van szükség, aki speciális képzésben részesült (alapszintű egyetemi végzettség a vidéki települések esetében, mesterképzés az üdülőtelepek és városok esetében), aki ellenőrként tevékenykedik, a humánerőforrás hozzáférhetőségét pedig a megyei turisztikai profilú felsőoktatás léte határozza meg.

Ez a személy helyi szinten koordinálja az idegenforgalmi információs iroda tevékenységét, képviseli a települést minden kistérségi, megyei, regionális turisztikai vonatkozású fórumon, valamint részt vesz a Tanácsadói Testület (8.3.2.) vagy a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet munkájában (8.3.1.), tartja a kapcsolatot a Hargita Megye Tanácsa szakbizottsági apparátusának speciális részlegével. Az ilyen állás megalapításával és a Hargita Megye Tanácsa szakbizottsági rendszerében működő Turisztikai Osztály támogatásával megállapított feladatkörök körvonalazásával partneri kapcsolatokat kezdeményeznek a felsőoktatási intézményekkel és a tanácsadó irodákkal a szakemberek képzéséhez szükséges konkrét oktatási tervek kidolgozásához, amelyek akár a nyugati célterület-gazdálkodási modelleket is alapul vehetik. A megyei és regionális turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet rendszer kiépítése esetén a célterület-gazdálkodási szakemberek a célterület-gazdálkodási szervezet keretén belül dolgoznak, míg a helyi önkormányzatokban turisztikai referensek vagy ellenőrök tevékenykednek, akik a kistérség több helyi önkormányzatáért felelős célterület-gazdálkodási szakemberekkel tartják a kapcsolatot. Figyelembe véve, hogy a 67 közigazgatási területi egységből nem mindegyik rendelkezik elég magas turisztikai potenciállal, nincs feltétlen szükség 67 referensre / ellenőrré, azonban a komplexebb egységek esetében (Csíkszereda, Hargitafürdő vagy Gyergyószentmiklós a Gyilkostó üdülőhellyel) indokolt a feladatoknak két referens között való megosztása. A humán erőforrások szükségességét természetesen jegyzékbe kell venni, és hozzá kell igazítani a helyi sajátosságokhoz.

Ezt a beavatkozási területet össze kell hangolni a turisztikai információs pontok, irodák és központok hálózatának fejlesztésével, amelyet az 5. elemként a megyei-regionális idegenforgalom marketingjének összehangolásába, azaz az alkalmazotti és humánerőforrás-politikába kell integrálni

Megvalósítási idő: rövid távú, azonnali kezdés

Várható hatások:

- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele
- a helyi közigazgatási hatóságok adminisztratív kapacitásának növelése
- gyors tudástranszfer
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása

- támogatás a befektetők bevonására (amennyiben szükséges)

Javasolt felelősök:

- a települések polgármesterei, a helyi tanácsok
- Hargita Megye Tanácsa

A régió turisztikai kutatás-fejlesztési szervezeti kereteinek kialakítása

A turisztikai rendszer működéséhez kapcsolódó társadalmi-gazdasági jelenségek és folyamatok kutatása a földrajz, a gazdaság (beleértve a menedzsmentet és a marketinget), a szociológia, a kulturális antropológia, a politikai tudomány stb. területéhez köthető. Hargita megyében több kutatási központ van. Ezek akár felsőoktatási intézményekben, akár egyesületek / alapítványok, kutatási, üzleti és menedzsment tanácsadói profilú cégek keretén belül működnek. Ezek közül a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem gyergyószentmiklósi kihelyezett tagozata áll/állhat leginkább közel a turisztikai fejlesztéshez.

Az intézmény fő feladata a turizmusföldrajz és geodézia területére szakosodott szakemberek képzésének biztosítása egyetemi alapképzési szinten, valamint a mesterképzések szintjén az ökoturizmus és a fenntartható fejlődés szak működtetése. Mind a Sapientia EMTE Csíkszeredai Karán (a kar által biztosított szakok közé tartozik a szociológia és kommunikációtudomány, a környezetmérnökség, a gazdaságtan, a román és angol nyelv és irodalom szak stb.), mind a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolájának székelyudvarhelyi kihelyezett tagozatán dolgozó oktatók arra vannak ösztönözve, hogy a tanításon kívül kutatási tevékenységekben is részt vegyenek az országban és külföldön működő nagy presztízsű felsőoktatási intézmények doktori programjaiban, illetve a tudományos konferenciákon való részvétel során.

Ezt a humán potenciált a megyei turizmus fejlődésében is ki lehet használni, ha ezeket az intézményeket különböző formában bevonják a közéletbe, amelyek közül most csak a kutatás szempontokat hangsúlyozzuk. Bár a rangos egyetemi központokban (Bukarest, Kolozsvár, Iasi, Temesvár stb.) és az országos jelentőségű tudományos intézményekben kutatómunka folyik, eredményeiket viszonylag kevés esetben használják a Hargita megyei közigazgatási vagy a gazdasági szereplők vezetőségének döntéshozatali folyamatainak megalapozására. Nagyobb hatással lehetnek a minisztériumok, kormányzati szervek vagy központi hatóságok alá tartozó intézmények, mint például a Nemzeti Turisztikai Kutatási és Fejlesztési Intézet, az Országos Urbanproiect Intézet vagy az Országos Rehabilitációs és Balneoklimatológiai Intézet. Természetesen nincsen kizárva a helyi önkormányzatok és a kutatóintézetek közötti szorosabb együttműködés, sem a megyei kutatóközpontokon keresztül a helyi közösségek irányába történő tudástranszfer sem.

A megyei szinten megszervezett konferenciák, műhelyek, szemináriumok stb. megszervezésével a felhalmozott tudás nemcsak a tudományos közösség, hanem a helyi közösségek és különösen a helyi döntéshozók számára is átvihető. Az információterjesztés ilyen

formái ösztönözhetik a helyi partnerségeket a turisztikai feladatokat ellátó önkormányzatok, KKV-k, nem kormányzati szervezetek között, különösen a fenntartható turizmus fogalmának előmozdításával és a turisztikai célterület-gazdálkodási modell alkalmazásával.

Az idegenforgalmi kutatás szervezeti és finanszírozási kereteit olyan országos szintű intézmények nyújtják, mint az Oktatási és Kutatási Minisztérium felsőoktatási tudományos kutatási tanácsa. Az általa kezelt támogatások finanszírozási lehetőségeket biztosítanak uniós forrásokból (a hetedik kutatási keretprogram), de ezek a programok némileg nehezen hozzáférhetők az országos verseny és különösen a kutatási területek sokfélesége miatt. Miután Hargita megyében létrehozzák a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezetet, illetve a Turisztikai Tanácsadói Testületet, összeállíthatók olyan kutatási pályázatok, amelyek kisebb programokból állnak, a témák pedig az idegenforgalmi piacok fejlődéséhez, az idegenforgalmi célpontok és az egyes termékek felismeréséhez, a turizmusfejlesztés különböző helyszínekre gyakorolt hatásának tanulmányozásához kapcsolódnak.

Mivel a felsőoktatási intézményekben dolgozó oktatók túlterheltek, a kiválósági központok helyi fejlesztése némileg nehézkes. Mindazonáltal adottak a feltételek a kutatási hálózatok létrehozásához, a konferencia-kezdemenyezésekhez, amelyeket a jövőben intézményfejlesztési erőfeszítésekkel fognak fejleszteni, de a helyi önkormányzatokkal, a közintézményekkel, a civil társadalommal és a KKV-kkal való partnerség ösztönzése is üdvözlendő. A jövőben tehát létrejönnek kutatási, tudásterjesztési, szakképzési és továbbképzési partnerségeket. Javasolt a jelenlegi kutatási ösztöndíjrendszer kibővítése oly módon, hogy a potenciális ösztöndíjasok témaválasztása alárendelődik a megyei vagy regionális turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet által kiírt témáknak.

Egy, a turizmusra és a területfejlesztésre szakosodott nyilvános könyvtár létrehozása a szakemberek, a turisztikai szakemberek professzionalizálását ösztönző tényező lenne. Ez a könyvtár csak azokat a kiadványokat gyűjtené össze, amelyek a két kiterjedt területhez kapcsolódnak: mind az országban és külföldön szerkesztett szakkönyveket, mind a nemzetközi adatbázisokban elismert és jegyzett folyóiratokat. Egy ilyen intézmény kezdeményezője lehet Maros Megye Tanácsa, amelyet felsőoktatási intézmények, kutatóközpontok és tanácsadó cégek támogatnak. Egy ilyen beruházás regionális vagy akár nemzeti jelentőségű intézményt hozna létre, ha a közbeszerzési politika szigorúan szakmai kritériumokon alapulna, természetesen a Világturisztikai Szervezethez, az Európai Utazási Bizottsághoz, az Utazási és Turisztikai Világtanácsához, az ENSZ Környezetvédelmi Alapjához stb. kapcsolódó nemzetközi hálózatok támogatásával.

Az idegenforgalomra és a területfejlesztésre (regionális és vidékfejlesztés, területrendezés) vonatkozó alkalmazott kutatás egyik fontos szempontja a fejlesztési stratégiákra, megvalósíthatósági tanulmányok kidolgozására, a finanszírozási pályázatokhoz szükséges dokumentáció elkészítésével kapcsolatos tanácsadásra (főleg a regionális operatív program keretében nyújtott támogatások területére) szakosodott tanácsadó cégek tevékenysége. A szakosodott cégek „együttműködési versenyben” állnak a felsőoktatási intézményekkel a fent

említett kutatási területek kapcsán. Javasolt tehát ezek együttműködése kutatói konzorciumok keretén belül.

Megvalósítási idő: rövid távú, azonnali kezdés

Várható hatások:

- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele
- a helyi közigazgatási hatóságok adminisztratív kapacitásának növelése
- gyors tudástranszfer
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása
- támogatás a befektetők bevonására (amennyiben szükséges)

Javasolt felelősök:

- felsőoktatási intézmények
- állami és magán kutatóközpontok
- tanácsadó irodák
- A megyei tanács (a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeten és a Tanácsadói Testületen keresztül)

Rendszeres szemináriumok és konferenciák szervezése a turizmus, a környezet és a kultúra területén

Adottak az idegenforgalommal, a környezetvédelemmel kapcsolatos tematikus szemináriumok előfeltételei, amelyeket elsősorban a nem kormányzati szervezetek finanszíroznak célirányos támogatási programok keretében. A szemináriumok különösen előnyösek a tudás átadására, a pozitív vagy negatív tapasztalatok megosztására, a szakmai készségek megszerzésére és a szükséges készségek fejlesztésére az interperszonális kommunikációban. Fontos lenne azonban multidiszciplináris nyitottság, vagyis a különböző területeken dolgozó szakemberek közeledése: földrajzosok, közgazdászok, szociológusok, építészek, várostervezők, ökológusok stb. A véleménycsere megkönnyíti a különböző fogalmak, érdekek integrálását a helyi fejlesztési politikák kidolgozásába (lásd a helyi Agenda 21 programok tapasztalatait).

A turizmusról és a fenntartható fejlődésről szervezett multidiszciplináris és ágazatokon átívelő szemináriumokat széles körben kell közzétenni, hozzájárulva a fenntartható fejlődésre vonatkozó nemzetközi stratégiák és programok helyi megvalósításához. A helyi idegenforgalom

számára ez azt jelentené, hogy helyi közösségeket vonz a helyi turisztikai gazdaságba (lásd a faluturizmusból az agroturizmusba való átmenetet), hozzájárul a természeti és kulturális (anyagi és szellemi) örökség tudatosításához.

A gyermekek és fiatalok bevonása az ilyen programokba (akár tematikus táborokon keresztül is) hozzájárul egy környezetbarátabb, nyitottabb, rugalmasabb és céltudatosabb generáció kialakulásához. Ezzel egyidejűleg hozzájárul a helyi és regionális identitás megerősítéséhez, amely a regionális tudományok szakemberei által elismert endogén fejlesztési tényező. Természetesen a nemzetközi tapasztalatokon alapuló, magasabb szintű képzésben részesült generáció fejlettebb polgári szellemmel rendelkezik, és a vezetői pozícióba való bekerülésük elősegíti majd a fejlettebb adminisztratív kapacitást és vállalkozói kultúrát. Például a Polgár-Társ Alapítvány által támogatott programok (Agenda 21, Élő Örökség, Zöldutak, Öko-business, Partnerség a környezetért stb.) a civil társadalom és a közintézmények jó gyakorlatának modelljét nyújtják.

Az idegenforgalom és a fenntartható fejlődés területén egy előrettekintő kezdeményezés az első nemzetközi részvételű konferencia A turizmus szerepe a területi fejlődésben címmel, amelyet a BBTE gyergyószentmiklósi kihelyezett tagozata szervezett meg, valamint a 2000-es évek elején megszervezett konferenciák, amelyek célja Székelyföld társadalmi-gazdasági életének problémáinak megvitatása, illetve a Hargita Megye Tanácsa és a Sapientia EMTE együttműködésével a megyei napok alkalmával megszervezett konferenciák. Mindkét kezdeményezés további támogatást érdemel, mivel megkönnyíti a tudás, a jó gyakorlatok átadását, és hozzájárul a helyi fejlesztéspolitikák kialakításához, amelyek mozgósítják a regionális fejlődés endogén erőforrásait.

Megvalósítási idő: rövid távú, folyamatos megvalósítás.

Várható hatások:

- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele
- a helyi közigazgatási hatóságok adminisztratív kapacitásának növelése
- gyors tudástranszfer
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása
- támogatás a befektetők bevonására (amennyiben szükséges)

Javasolt felelősök:

- nem kormányzati szervezetek

- felsőoktatási intézmények
- A megyei tanács (a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeten és a Tanácsadói Testületen keresztül)
- Megyei Kulturális Központ

Az idegenforgalmi kezdeményezésekre vonatkozó tanácsadási formák létrehozása

A Hargita megyei turizmusfejlesztési kezdeményezések, különösen az idegenforgalom (aktív turizmus, ökoturizmus, kulturális turizmus, ifjúsági turizmus) népszerűsítése, egyes védett területek menedzselése terén egyrészt nem kormányzati szervezetekhez köthetők, másrészt olyan KKV-khez, amelyek az infrastrukturális elemekbe, szálláshelyekbe, étkezési és rekreációs lehetőségekbe (sípályák, lovaglóközpontok) fektetnek be, ugyanakkor turisztikai ügynökségekhez és önkormányzatokhoz az idegenforgalmi irodák létrehozása, az üdülöhelyek alapinfrastruktúrájába való befektetés, a kezelési létesítmények kialakítása és felújítása tekintetében.

A fejlesztési erőfeszítésekben technikai segítségnyújtást néhány közszolgáltatás, a Hargita Megyei Tanács különböző szakosodott szervezeti egységei, a Regionális Fejlesztési Ügynökség Központja, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Osztály, a központi közigazgatás decentralizált szolgáltatásainak területi felügyelői, az üzleti és vezetési tanácsadásra szakosodott cégek, bizonyos esetekben pedig környezetvédelmi és kulturális egyesületek és alapítványok nyújtanak. A vállalkozók, polgármesterek, helyi tanácsosok, a civil társadalom képviselőinek informális tanácsadását a felsőoktatás szakemberei is biztosíthatják, de ez utóbbi véletlenszerű, a tudás átadása nehézkes és nem hatékony.

A finanszírozási lehetőségek azonosítása és a projektmenedzsment a gazdasági tevékenységet támogató szolgáltatás marad, amely szerződéses alapon valósul meg, de tanácsadó cégek mellett a 8.3.1 pontban javasolt turisztikai célterület-gazdálkodási szervezet ilyen jellegű szolgáltatásokat is kínálhat. Amíg a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeti hálózat létre nem jön, ezek a feladatok a közintézmények hatáskörében maradnak, amelyek tevékenységi területükön (építés, urbanizmus, környezet, beruházások vonzása vagy ösztönzése) jelenleg is szakmai segítséget nyújtanak. Ha ezek az információforrások és információterjesztési lehetőségek már adóttak, akkor csak jobb népszerűsítésre van szükség, különösen az állami ellenőrzés, valamint az építési és várostervezési engedélyezés terén. A tanácsadás szerepe nemcsak a különböző jogi előírások betartásának biztosítása, hanem a bevált gyakorlatok végrehajtása, az építési stílus kialakításában való útmutatás és a fejlesztésekre vonatkozó ajánlások megfogalmazása is (lásd egyes építészeti egyesületek tevékenységét). Az építkezés területén ajánlott az ökológiai épületek iránti érdeklődés (lásd Román Zöldépület Tanács - Romanian Green Building Council).

A tanácsadási szolgáltatások népszerűsítése érdekében sürgős feladat a weboldalak és azok kölcsönös kapcsolatának létrehozása a „hasznos linkek” segítségével. A know-how

hálózatok a különböző kommunikációs csatornákon, különösen az elektronikus hálózatokon keresztül történő népszerűsítés révén válhatnak hatékonyá.

Megvalósítási idő: rövid távú, folyamatos megvalósítás.

Várható hatások:

- gyors tudástranszfer
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának, valamint a turisztikai politikák hatékonyá tételének támogatása
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése
- a helyi közigazgatási hatóságok adminisztratív kapacitásának növelése
- a helyi közösségek bevonása a kistérségi, megyei, regionális partnerségekbe
- támogatás a befektetők bevonására (amennyiben szükséges)

Javasolt felelősök:

- A megyei tanács (a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeten és a Tanácsadói Testületen keresztül)
- tanácsadó irodák
- nem kormányzati szervezetek, szakmai szervezetek
- felsőoktatási intézmények
- médiaorgánumok

Hatékony képzési programok kidolgozása a tanulók és diákok számára

A kvalitatív primer kutatások eredményei alapján köztudott, hogy a helyi-regionális idegenforgalmi ajánlat működése kedvezőtlen ár-minőség arány problémával küzd, a helyi szolgáltatások nem versenyképesek a nemzetközi turisztikai piac kínálatával szemben. A helyi KKV-k versenyképességének egyik alapvető oka a személyzeti politika (nem megfelelő humánerőforrás-gazdálkodás). A vállalkozók kritikája a szakképzés módjára és tartalmára irányul, a vendéglátó-ipari gyakorlati képzés hiányára (széles körben, beleértve a közétkeztetést, a szállásszolgáltatásokat és a rekreációt), valamint az utazási irodák adminisztrációjára. Az üzleti szektor számára rendelkezésre álló humán tőke nem kielégítő, ugyanakkor a potenciális turisztikai dolgozók (a szakiskolák diplomásai vagy a turisztikai profilú felsőoktatásban tanuló fiatalok) esetében fennáll a motiváció hiánya, valamint a turisztikai szolgáltatóiparban való elhelyezkedés iránti érdektelenség.

A vendéglátó-ipari cégek alkalmazottai esetében sok esetben hiányzik a szakmai fejlődés, ugyanakkor viselkedési hiányosságok állnak fenn a vendégekkel szembeni attitűdben. A valószínű okok a gyanakvó légkör és a munkahelyi kölcsönös tisztelet hiányának érzése, a

vezetés és a vezetők nem megfelelő kapcsolatai, ami a bérek mértékében is megmutatkozik, az egyéni teljesítmény elismerésére szolgáló mechanizmusok hiánya. Az idegenforgalmi KKV-k humánerőforrás-gazdálkodási problémákkal szembesülnek, ezért javasolt a továbbképzés, a csapatépítő tréningek alkalmazása.

A személyzet és közvetetten a vállalat versenyképességének fontos tényezője a kommunikációs készségek megléte, a nemzetközi nyelvek ismeretében, valamint a román nyelv használatában azonosíthatók azonban hiányosságok, aminek valószínű okai közé tartoznak a közoktatási rendszerben használt nem megfelelő módszerek. A szóbeli kommunikációs készségek fejlesztésére, a saját gondolatok kifejezésére kevés hangsúlyt fektetnek. Úgy tűnik, hogy az oktatási rendszer a tantervekben és a pedagógiai módszerekben nem veszi figyelembe az információs robbanást és a megváltozott életmódot az internet-penetráció és a televíziós csatornák kínálatának összefüggésében. A nyelvi készségeket a középiskolai tanulmányok után kell kialakítani, sok esetben pénzügyi erőfeszítések és személyes időgazdálkodás révén, így a munkaerő csak kiegészítő beruházások révén válik versenyképessé.

Mindezen szempontok javíthatók a jelen stratégia 4. fejlesztési tengelyének keretén belül, de hangsúlyoznunk kell a szervezeti szempontokat, a koordinációs beavatkozás szükségességét is. Egy turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeti rendszer hiányában a Megyei Tanácsnak a szakképzés alapjául szolgáló együttműködési program kidolgozása érdekében a gazdasági szereplőkkel és az oktatási intézményekkel kell együttműködnie. Egy együttműködési keretszerződés létrehozása előnyös lehet mind a vállalkozók, mind az oktatási intézmények részére, hiszen ez a tanulókat és a diákokat arra ösztönzi, hogy vegyék komolyan a szakmájukat. A partnerség működése mindenekelőtt a vállalkozók elkötelezettségét igényli az együttműködés támogatására. A Megyei Tanács lehet az a kezdeményező, közvetítő és felügyeleti szereplő, amely bevonja a Megyei Foglalkoztatási Ügynökséget a program kidolgozásába és végrehajtásába.

Megvalósítási idő: rövid távú, folyamatos megvalósítás.

Várható hatások:

- a turisztikai profilú KKV-k gazdasági versenyképességének növelése
- a humánerőforrás javítása
- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének növelésével
- támogatás a befektetők bevonására (amennyiben szükséges)

Javasolt felelősök:

- A megyei tanács (a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeten és a Tanácsadói Testületen keresztül)
- turisztikai profilú KKV-k

- szakmai egyesületek
- szakképzési intézmények

Nemzetközi szakmai szövetségekkel vagy hálózatokkal való tapasztalatcsere szervezése

A nemzeti, illetve nemzetközi szintű szervezetekkel folytatott tapasztalatcsere a hatóságok, a közintézmények, az egyházak, a civil társadalom és az üzleti vállalkozások által kezdeményezett turisztikai fejlesztési tevékenységek teljes képét lefedi. A helyi-regionális szereplők mindegyikének saját nemzetközi kapcsolatai vannak, a testvérintézményektől és testvértelepüléstől az európai, transznacionális területi együttműködésig.

A nemzetközi kapcsolatok mind a kapcsolatápolásban, mind a tudásimportban - és miért ne: a tudásexportban - használhatók és használandók a különböző helyzetekkel, megoldandó problémákkal kapcsolatban. A helyi szövetségek nemzeti és nemzetközi szövetségekkel való kapcsolatának részletezése nélkül hangsúlyoznunk kell, hogy a civil társadalom demokratikus ellenőrzést gyakorolhat, de csak akkor, ha aktív és erőteljes, és rendelkezik a szükséges erőforrásokkal a politikai tényezők hatalomgyakorlásának felügyeletéhez. A nem kormányzati szervezetek nem korlátozhatják tevékenységüket a finanszírozási lehetőségek keresésére, finanszírozási kérelmek előkészítésére és a politikai pártok által néha befolyásolt programokban való részvételre. Éppen ellenkezőleg, megfelelő marketingtechnikák révén biztosítaniuk kell a politikai élettől és a gazdasági érdekektől való függetlenségüket.

A helyi és a nemzeti-nemzetközi szereplők közötti tapasztalatcserét elősegítheti a megyei önkormányzati, nem kormányzati és KKV-khoz tartozó szakembereknek tanulmányutakon és nemzetközi konferenciákon való részvétele, másrészt az ország más régióiban dolgozó, valamint külföldi szakembereknek a meghívása. A megyei szintű szakmai kapcsolatok magyarországi szakmai szövetségekkel, kutatóintézetekkel, egyetemekkel, nem kormányzati szervezetekkel, hatóságokkal természetesesek, hiszen a megye lakosságának többsége a romániai legnagyobb nemzeti kisebbséghez, a magyarhoz tartozik.

Hargita, Kovászna és részben Maros megyék a román turizmus egyik erőssége a magyarországi piacon, különös vonzerővel bíró célpont, amely nem versenyezhet feltétlenül a jól ismert európai turisztikai célpontokkal, de kedvező környezetet biztosít az idegenforgalmi szolgáltatók számára, amelyben a kulturális és örökségi turizmus összefonódik a VFR-turizmussal (barátok és rokonok látogatása).

A magyar közösség jelenléte Erdély keleti részén hidat képez a magyar turisták és Hargita, Kovászna és Maros megyék közelében fekvő fontosabb célállomások között (Bukovina, Moldova, Prahova-völgye és Brassó-Töröcsvár területe).

A Hargita megyei helyi turisztikai szereplők román turizmusba történő integrálása érdekében szükséges a célállomás-kezelés professzionalizálása (lásd a 3.1. pontot), másrészt a nemzeti szakmai szervezetekhez való csatlakozás, mint például a Romániában működő turisztikai promóciós egyesületek szövetsége. Ezt 2008-ban alapították a területi szervezetek az ország

különböző részein (tengerpart, Bukovina, Máramaros, Bánság, Segesvár, Nagyszeben, Prahova-völgye, Olténia hegyi részei stb.).

Megerősíthetők a kapcsolatok a Nemzeti Vidéki, Ökológiai és Kulturális Idegenforgalmi Szövetséggel, a Romániai Bed & Breakfast Szövetséggel, a Nemzeti Idegenforgalmi Ügynökségek Szövetségével, Románia Ökoturisztikai Szövetségével és másokkal. A szakmai szervezeteknek több szerepük van, amelyben kiemeljük a minisztériummal és a jövőbeli Nemzeti Turisztikai Szervezettel való partnerséget. A tematikus szakmai szövetségek különböző területi szintjeire való építés megkönnyíti a helyi közösségek - akár közvetett - bevonását az Európai Unió vagy az európai szintű szervek által kezdeményezett, kezelt vagy finanszírozott nemzetközi projektekbe, beleértve az EU-n kívüli országok szereplőivel való együttműködést is.

A megyei tanács tevékenységét illetőleg nyilvánvalóvá válnak a tudás és a bevált gyakorlatok átadásának lehetőségei, az európai idegenforgalmi politika kialakítása az Európai Régiók Szervezete és a Régiók Bizottsága révén, ami az Európai Bizottság, az Európai Parlament és az Európai Tanács mellett az EU egyik tanácsadó testülete. A szakmai kapcsolatok nemzetközivé válása általános tendencia, kihívás, ugyanakkor lehetőséget biztosít az önkormányzatok, a nem kormányzati szervezetek és a vállalkozói szövetségek számára is.

Ezért arra ösztönözzük a társadalmi-gazdasági élet képviselőit, hogy nyissanak a nemzetközi együttműködések felé, amelyhez folyamatos tanulási attitűdre van szükség, illetve fogékonyságra a különböző technológiai területeken, a minőségmenedzsmentben és más területeken.

Megvalósítási idő: folyamatos megvalósítás.

Várható hatások:

- fenntartható és versenyképes turisztikai fejlesztési politika megvalósítása
- a környezetvédelmi, területtervezési és várostervezési politikák és stratégiák végrehajtásának támogatása
- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének biztosítására nézve
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése a tevékenységük professzionalizálásával
- a finanszírozási forrásokról, a promóciós lehetőségekről, a piaci trendekről szóló gyors tudástranzfer, ami elősegíti a célszegmentekkel kapcsolatos ismeretek megszerzését
- a helyi közösségek bevonása nemzetközi partnerségekbe
- a turizmusnak a társadalmi-kulturális és gazdasági természeti környezetre gyakorolt negatív hatásainak megakadályozása

- a szezonális csökkenése az idegenforgalmi termékek fejlesztésével és főszezonon kívüli rendezvények megszervezésével
- az idegenforgalmi munkaerő minőségének növelése képzési és fejlesztési programok révén, a KKV-kal együttműködve

Javasolt felelősök:

- A megyei tanács (a turisztikai célterület-gazdálkodási szervezeten és a Tanácsadói Testületen keresztül)
- Nem kormányzati szervek és szakmai egyesületek
- Szakképzési és felsőoktatási intézmények

Partnerség a üdülési utalványokra vonatkozó jogszabályok végrehajtására

A 2009. évi 8. számú kormányrendelet kihirdetését követően létrejött a szükséges jogi keret a belföldi turizmus iránti kereslet ösztönzésére szolgáló eszköz bevezetéséhez a munkáltatók, a munkavállalók, a társult létesítmények (turisztikai szálláshelyek, amelyek üdülési utalványokat fogadnak el fizetési eszközként) és az állam kölcsönös érdeke körvonalazásával. A 8/2009-es kormányrendeletben felsorolt érvek az állami alkalmazottak bérnövekedésre gyakorolt nyomásának problémájára vonatkoznak, és ezzel együtt a szakképzett munkaerő elvesztésének elkerülése érdekében a magánszektorban is hangsúlyozzák a bérek emelésének szükségességét, különösen abban az esetben, amikor a munkáltatók befektettek az alkalmazottak szakképzésébe. A munkaerő-kivándorlás erőteljes jelensége az egész ország szintjén a vállalatok versenyét hangsúlyozza nemcsak az értékesítés és a piaci részesedés növelése szempontjából, hanem a munka elvégzéséhez szükséges erőforrásokkal kapcsolatos versenyben is, beleértve a stratégiai jelentőségű emberi erőforrásokat is. És ha létrejönnek a képzett munkaerő-kínálat csökkenésének feltételei, a bérköltségek növekedni fognak a közszférával és a külföldi munkahelyekkel való verseny következtében. A törvényszöveg értelmezésében az üdülési utalvány bevezetése ösztönözni fogja a munkaerő stabilitását a meglévő munkahelyeken, ezeknek az utalványoknak a felajánlása a szokásos fizetések mellett a munkáltató számára kevésbé költséges motivációt jelentenek, mint egyéb pénzügyi jutalmazási formák. Az üdülési utalványok valójában a jövedelemadó és a kapcsolódó társadalombiztosítási adók alól mentesített jövedelem alternatív formája: a munkáltató számára a kiadott üdülési utalványoknak megfelelő összegek levonhatók a profitadóból, illetve a jövedelemadó-számításból a hat bruttó országos minimálbérnyi határértéken belül.

Az üdülési utalványok bevezetésének várható hatása egyrészt a hazai turisztikai kereslet ösztönzése, mivel ezek az értékutalványok csak a belföldi turisztikai létesítmények által kínált turisztikai szolgáltatások kifizetésére használhatók. A minősített vagy engedéllyel rendelkező turisztikai szolgáltatókat egymással összekapcsolt egységeknek nevezik, mert csatlakozhatnak a minisztérium programjához, és bár a csatlakozás nem kötelező, ha nem teszik meg, akkor elveszíthetik versenyképességüket azokkal a létesítményekkel szemben, amelyek elfogadják ezt a

fizetési lehetőséget, hiszen az üdülési utalványokkal rendelkező turisták áramlása ezen utalványok elfogadásának helyszíneire irányul. A turisták fogyasztásának ösztönzése megmutatkozik a turisták számára rendelkezésre álló utalványok értékét meghaladó számlák összegében. Tekintettel arra, hogy az utalványokat kibocsátó egységek és a munkavállalóik számára utalványokat megvásárló munkaadók, illetve az olyan egymással összekapcsolt egységek közötti kifizetések, amelyeknek el kell számolniuk a turisztikai szolgáltatások ellenértékének kifizetésekor felhasznált utalványokkal, bankon keresztül történnek, így a szolgáltatásokra kifizetett összegek útja átláthatóbb lesz, és csökkenti a „fekete” turizmus mértékét. Feltételezhetjük, hogy azok a munkáltatók, akik ezen munkavállalói motivációs eszközökkel fognak élni, elsősorban olyan cégeket jelentenek, amelyek már rendelkeznek normatív vezetéssel, kifejlesztett vállalkozói kultúrával, ahol a képzett humán erőforrások értéke felismerhető. Valószínű, hogy az első szakaszban az utalványokból részesülő turisták a képzettebb, középosztálybeli szegmensekből származnak, amelyek minőségi szolgáltatásokat igényelnek. Másrészt nagy valószínűséggel az állami szektorban dolgozók részesülnek ezekből az utalványokból, és az olyan családok esetében, ahol az egyik házastárs az állami szektorban dolgozik, a másik a magánszférában, ez utóbbi nem kap a munkáltatójától üdülési utalványt, az egyik családtag által kapott üdülési utalványok elköltése során az egész család fogyasztása növekszik.

Valószínűsíthető, hogy annak függvényében, hogy a turisztikai létesítmények mennyire hajlandók a programhoz csatlakozni, illetve a magánszféra cégei mennyire nyitottak arra, hogy ilyen jutalmat biztosítsanak a munkavállalóik számára, a kormányprogram a gazdasági szereplőkkel együttműködve egy éven belül megmutatja sikerét, és ebben a folyamatban a megyei tanácsnak ösztönző szereplő lehet, amely a folyamat fejlődését katalizálja.

Hargita megye érdeke, hogy minél több turisztikai létesítmény csatlakozzon a minisztérium programjához, mivel ezzel a belföldi turizmus fellendülése várható. Mivel az üdülési utalványok kifizetésének módja a turisták számára vonzó, további előfeltétel biztosított arra, hogy Székelyföldet válasszák nyaralási célpontként. A Hargita Megyei Tanács oly módon támogathatja a kormányprogramot, hogy népszerűsíti az üdülési utalványokat, és a helyi foglalkoztatási munkáltatók számára kiválósági díjakat ítélhet oda attól függően, hogy ezeket a humánerőforrás-motivációs eszközöket használják-e vagy sem (miután egyeztettek a Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamarával). A megyei program konkrét alkalmazásáról a turisztikai létesítményeknek az országos programhoz való csatlakozásának ösztönzésében a 8/2009. kormányhatározat végrehajtásával kapcsolatos módszertani normák megjelenése után konkrét intézkedéseket vázolhatunk fel. Addig, a legrövidebb határidővel, sajtóközleményeket, tájékoztató kampányokat, a program gazdasági és társadalmi hatékonyságának tudatosítását kell elindítani.

Megvalósítási idő: rövid távú, azonnali kezdéssel

Várható hatások:

- a helyi turisztikai politika hatékonyabbá tétele az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének biztosítására nézve
- az idegenforgalmi KKV-k gazdasági versenyképességének növelése az értékesített szolgáltatások mértékének növelésével

Javasolt felelősök:

- Hargita Megye Tanácsa
- a gazdasági szereplők és a helyi költségvetési intézmények munkáltatói minőségben
- a turisztikai KKV-k képviselői

8.4 4. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGYEL AZ IDEGENFORGALOMBAN RÉSZT VEVŐ EMBERI TŐKE KÉPZÉSI FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSA

8.4.1 Alapvetés

A turisztikai stratégia nyilvánvaló prioritása a humán tőke képességeinek, minőségének és képzésének fejlesztése a meglévő oktatási rendszerek révén a munkaerő-piaci trendek igényeinek kielégítése érdekében. Így nem beszélhetünk infrastrukturális beruházásokról, a logisztika javításáról vagy fejlesztési intézkedésekről a jelenlegi és jövőbeli munkaerő aktív részvétele és jelenléte nélkül egy adott régióban vagy alrégióban. Romániában és Hargita megyében az idegenforgalmi ágazat különös helyzetben van, tekintettel arra is, hogy az országos rendszerbe nem regisztrált számos szálloda és egyéb létesítmény működik, így nagyszámú, különböző okok miatt nem regisztrált alkalmazott is van. Ezek a piaci hiányosságok károsak az ágazat versenyképességére, mivel a regisztrált vállalkozások és a képzett személyzet számára az árakat nem nyereséges szinten tartják.

Egy adott ágazat, és különösen a turisztikai ágazat humán erőforrásának elemzése következtében körvonalazódnak azok a PRIORITÁSOK, amelyek a turizmusban alkalmazott humán tőke fejlesztésére vonatkoznak, ezek pedig az alábbiak:

- az egyetemi és a közoktatási kínálat, valamint a továbbképzések diverzifikálása
- az idegenforgalmi paletta egyre színesebbé válására való összpontosítás - elkerülve a „hagyományosnak” számító, például szakács, pincér állások túlkínálatát
- a munkaerőpiacon - a jelenlegi gazdasági válság kontextusában - rövid és középtávon az idegenforgalmi munkahelyek fenntartására és diverzifikációjára, valamint hosszú távon a munkahelyek számának növekedésére való összpontosítás. Nem valószínű és nem megalapozott azt kijelenteni, hogy az idegenforgalmi munkaerőpiac igényei a következő időszakban jelentősen növekednek majd, ha figyelembe vesszük a növekvő munkanélküliségi rátát és a globális pénzügyi válságot, bár annak nincs közvetlen közvetlen negatív hatása a vállalkozókra a régióban, de e tekintetben még mindig bizonytalanságot és pesszimizmust okoz.

- az idegenforgalomra szakosodott középiskolák és egyetemek végzettjeinek megtartása az idegenforgalmi szolgáltatások területén; jelenleg ez a mutató mintegy 20%-ot mutat országos szinten a 2007-2026-os évekre vonatkozó Nemzeti Turizmusfejlesztési Főtervnek megfelelően. Becslések szerint ez a mutató hasonló értéket mutat a mi megyénk esetében is az oktatási ajánlat és a munkaerőpiacon jelen lévő valós igények közötti következetlenségek miatt.

8.4.2 Operatív célkitűzések

Az idegenforgalmi ágazat humán erőforrás-stratégiájának célkitűzései feltárják a humán tőke fejlődésének irányt adó legfontosabb elveket, melyeket figyelembe kell venni a humán erőforrás, valamint annak a munkaerő-piacon való tevékenységét leíró feltételek és jellemvonások fejlesztésének érdekében, a turisztikai munkavállalók és szakértők potenciális csoportjának felkészítésére és képzésére vonatkozó feltételek kapcsán. Az alábbiakban alapvetően két csoportra összpontosítunk: az idegenforgalmi ágazat aktív vagy inaktív munkatársaira, valamint az idegenforgalmi szektorra orientált képzési és oktatási rendszerben részt vevő humán tőkére.

A javasolt célkitűzéseknek és fejlesztési elveknek összhangban kell lenniük az intervenciós intézkedésekkel vagy programokkal, a megvalósítandó projektekkel, ugyanakkor releváns helyzet- és adatelemzésen alapuló valódi kezdeményezéseknek kell lenniük, amelyek az ágazat integrált, fenntartható fejlődését javasolják, és amelyek biztosítják az idegenforgalom és mindenekelőtt a helyi lakosság, a megye vagy régió lakossága életminőségének növelését.

Specifikus célkitűzések:

8.4.2.1. **1. specifikus célkitűzés:** A munkahelyek számának és az életminőség növelése az idegenforgalom révén

Ez a cél elsősorban a megyei és regionális szinten kínált SZOLGÁLTATÁSOK DIVERZIFIKÁCIÓJÁT célozza az idegenforgalmi tevékenységek főbb területein, és összekapcsolja a munkaerő-kínálatot az összes turisztikai foglalkozással:

- **catering és vendéglátás** - a következő foglalkozásban dolgozó személyek számának optimalizálása jól képzett és gyakorlati tapasztalattal rendelkező személyzet alkalmazásával: pincér, felszolgáló, szakács, csapos.
- **konferenciák és rendezvények szervezése** - Ez a tevékenységi terület viszonylag új a megyében és a székely turizmusban; gyakorlati és elméleti képzési csomagokat kell kidolgozni, amelyek magukban foglalják az ilyen lehetőségeket biztosító gazdasági szereplőket: hostess, tolmács stb.
- **szállásadás** - szobaasszonyok, recepciósök
- **turizmus és utazás** - utazási irodák, jegyirodák személyzete, idegenvezetők

- **turisztikai látványosságok** - az ökoturizmusban, kulturális, lovaglási, aktív turizmusban, hegyi mentésben dolgozó személyzet
- **turisztikai adminisztrációs és szervezőirodák** - turisztikai információs irodák személyzete

Egy másik szempont, amelyet ebben a célkitűzésben figyelembe kell venni, az idegenforgalom foglalkoztatási helyzetének javítása az alábbiak révén:

- a bérek növelése az ágazat fejlődésének és professzionalizációjának köszönhetően a lehetőségekhez mérten, azzal a céllal, hogy a turisztikai foglalkozás választása költséghatékony döntés legyen az egyének számára.
- a turizmus minden területén dolgozó, eddig még nem regisztrált személyek tevékenységének törvényessé tétele egy megyei szintű hatékony koordinációs és felügyeleti rendszeren keresztül olyan célkitűzés, ami a turisztikai állások presztízsének és versenyképességének növekedését célozza.
- a különösen a vendéglátó-szezonális szektorban regisztrált ingadozások csökkenését a fent említett két intézkedés révén lehet elérni
- a munkavállalók arra való kötelezése, hogy szakképzéseken és továbbképzőkön vegyenek részt a tevékenységi területükön
- a képzett személyzet különböző, a fentiekhez hasonló eljárásokkal történő bevonzása a turisztikai ágazatba.

8.4.2.2. **2. specifikus célkitűzés:** A hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiacra való betörésének megkönnyítése

Az emberi erőforrás ezen ágazatban történő fejlesztésének másik célkitűzése a hátrányos helyzetű csoportoknak a munkaerőpiacra való bevonzására vonatkozik. Ebben az esetben az alábbiakról beszélhetünk:

Turisztikai képzettséggel rendelkező munkanélküliek, azaz olyan személyek, akik nem tudnak elhelyezkedni a saját szakterületükön, vagy azért, mert nem találhatnak a képzési szintjüknek megfelelő munkahelyet, vagy mert nincsenek megfelelő módon megfizetve, ezért inkább a munkanélküli státuszt részesítik előnyben. Ennek a kategóriának az esetében szükség van az átképzési tanfolyamok elindítására, vagy az olyan turisztikai létesítmények felé való irányításra, amelyek a fejlődés következtében már tisztességes béreket tudnak biztosítani.

A munkaerőpiacon dolgozó kezdők számára a helyzet minden gazdasági ágazatban hasonló: nem rendelkeznek gyakorlati tapasztalattal és készségekkel ahhoz, hogy a munkájukban bizonyos rutint igénylő feladatokat lássanak el. Így javasolható az újonnan érkezők foglalkoztatásának ösztönzése és gyakorlati képzési programok bevezetése az első (legfeljebb 6 hónapos) foglalkoztatási időszakban.

Az enyhe fogyatékossgal élő emberek is integrálhatók az ágazatba, feltéve, hogy a nyújtott tevékenységek figyelembe veszik az egyének valódi potenciálját és valódi készségeit, valamint a munkakörülményeket.

Kisebbségi etnikai csoportok - e tekintetben a roma csoportra utalunk, amely általában nem „üdvözlendő” ebben az ágazatban, de még nem képzett munkavállalóként is integrálható.

Egy másik említésre méltó csoport a féléves vagy szezonális munkát kereső diákok csoportja; ez elsőbbséget élvezhet az olyan idegenforgalmi vállalkozások esetében, amelyek az év bizonyos időszakában a turisták nagyobb hullámaival találkoznak; ugyanakkor őket a tipikus szezonális tevékenységek elvégzéséhez is alkalmazni lehet. A csökkentett munkaidő ebben az értelemben is sok ember számára lehetőséget jelent.

8.4.2.3. 3. specifikus célkitűzés: A munkaerő-piaci igények optimalizálása az oktatási kínálat segítségével

Ez a célkitűzés, az optimalizálási stratégia kidolgozása a humán tőke fejlesztésének konkrét céljaival összhangban valósul meg, olyan intervenciós intézkedés formájában, amelyet a megyében fennálló helyzethez kell igazítani.

Egy másik cél, amiről beszéltünk, de ami az ágazat fenntartható egyensúlyának megőrzésétől függ, az, hogy ösztönözze az idegenforgalmi ágazatban tapasztalattal rendelkező személyeket, hogy vállalkozóként vagy különböző létesítmények alkalmazottaként vegyenek részt ezen a területen.

Az oktatással és a továbbképzéssel kapcsolatos kérdések

A humán tőke fejlesztésének elsődleges célja az idegenforgalmi szolgáltatások és termékek minőségének növelése, a megyei vállalkozások versenyképességének megalapozása, valamint az idegenforgalomban részt vevő egyének és vállalatok karrierlehetőségeinek alakítása. A mentalitások átalakítása, az infrastruktúra fejlesztése, a készségek, a képességek és a kínált szolgáltatások teljes csomagja csak a modern munkaerő-piaci igényeket kielégítő oktatási rendszerrel érhető el. Ebben a tekintetben ahhoz, hogy rugalmas, modern és a jelenlegi követelményekhez alkalmazkodó képzési rendszert lehessen elérni, szükség van javaslatokra és kezdeményezésekre az oktatási és képzési struktúrák újragondolására és átalakítására, valamint azok folyamatos fejlesztésére.

Meg kell jegyezni, hogy már léteznek és folyamatban vannak az oktatási rendszer optimalizálására irányuló projektek és programok, amelyek célja a meglévő gazdasági tendenciákhoz való alkalmazkodás. Ezeknek az országos szintű programoknak megyei szinten is elérhetőnek kell lenniük (turisztikai felnőttképzési program, a turisztikai oktatás támogatása, 2007 - www.mturism.ro).

A turisztikai célú oktatás és képzés területén a fő célkitűzés inkább a minőségi, mint a mennyiségi szempontokra való összpontosítás, ezért szükséges a piaci igények alapján kínált

szakosodások diverzifikálása, a képzési struktúrák minőségének javítása minden lehetséges eszközzel.

8.4.2.4. **4. specifikus célkitűzés:** Az elérhető turisztikai szakok bővítése a megyében mind a közoktatásban, mind a felsőoktatásban

- a képzési rendszernek az európai szabványokon alapuló turisztikai követelményekhez való igazítása
- az intézményesített oktatási és képzési rendszeren felül új képzési struktúrák létrehozása.

8.4.2.5. **5. specifikus célkitűzés:** Az oktatási és képzési rendszer minőségének fejlesztése

- a tanterv aktualizálása a jelenlegi igényekhez és követelményekhez való igazodással, a tanulók, diákok és a képzéseken részt vevők gyakorlati képzésére összpontosítva
- a kizárólag az oklevél megszerzését, és nem a munkapiaci versenyképességet célzó jelenlegi rendszer átalakítása
- a középiskolai és az egyetemi szakok infrastrukturális és képzési lehetőségeinek bővítése
- a turisztikai képzést biztosító oktatási intézményekben vagy továbbképzőkön megszerzett készségek szintjének növelése
- az idegenforgalmi tevékenységhez szükséges szakmai készségek megszerzése

8.4.2.6. **6. specifikus célkitűzés:** A munka minőségének és termelékenységének javítása az idegenforgalmi alkalmazottak gyakorlati képzése következtében

- a turisztikai létesítményeken belül szakmai képesítést igénylő személyzet munkahelyi továbbképzése. A cél nem az, hogy minden alkalmazott rendelkezzen egy szállodaigazgató vagy étteremvezető minden készségével, hanem hogy a szakma követelményeinek és szabványainak megfelelő képzettséget szerezzen a tematikus moduláris kurzusok, demonstratív gyakorlati tevékenységek, tanulmányi látogatások és tapasztalatcserék révén.
- a világszerte elfogadott terminológia használata és tudatosítása
- a személyzet képzése a speciális szükségletekkel rendelkező személyek megfelelő kezelésére

8.4.3 Beavatkozási intézkedések

A következőkben áttekintjük és elemezzük a fent felsorolt célok gyakorlati megvalósításának lehetőségeit. Elvileg kívánatos a humán tőke fejlesztése érdekében olyan keretprogramok és intervenciós intézkedések csomagjainak kidolgozása, amelyek révén az e kezdeményezések által célzott két célcsoport, nevezetesen az idegenforgalom aktív vagy inaktív munkaereje, valamint az idegenforgalomban érintett oktatási és képzési rendszerben részt vevő személyek jövőbeli vagy jelenlegi munkája az európai szabványoknak megfelelő legyen.

8.4.3.1. A munkaerő-fejlesztés programjai

Annak érdekében, hogy az idegenforgalom és az ágazati szakmák presztízsével kapcsolatban megváltozzanak a megközelítések és a gondolkodásmód, szükség van az idegenforgalmi munka rehabilitációjára. Az idegenforgalmi foglalkozások fontosságáról és presztízséről szóló figyelemfelkeltő kampány megtervezése, amely végül is a mi jellemünket tükrözi a külföldi turisták felé, a helyi és megyei hatóságok felelőssége. Egy ilyen információterjesztési és reklámkampányt találkozási megszervezésével, a témával kapcsolatos vitákkal, a megye és a régió hatalmas potenciálját bemutató tájékoztató anyagok (brosúrák, plakátok) szerkesztésével és terjesztésével lehet véghezvinni. Ennek a kampánynak a célja a lakosság, köztük minden társadalmi, gazdasági és korosztályi csoport tudatosságának növelése azzal kapcsolatban, hogy a megye fejlődésének mekkora erőforrása a turisztikai tőke.

Várható hatások:

- a megyei turizmus értékeinek népszerűsítése
- a turisztikai szakmák presztíznövelése
- szakképzett személyzet bevonása az ágazatba
- a turisztikai képzési és továbbképzési kezdeményezések ösztönzése.

Megvalósítási idő:

- rövid távú, a következő 5 évben.
- a programnak alapot kell biztosítania az idegenforgalmi érték és a potenciál ismertségének növeléséhez; ezt rendszeresen meg kell ismételni annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet az idegenforgalom jelenlegi problémáira (pl. nem regisztrált munkavállalók, a nemzetközi nyelvek ismeretének hiánya stb.), amelyek a társadalom bizonyos szegmenseire irányulnak.

Felelősök:

- Harghita Megye Tanácsa
- helyi tanácsok
- turisztikai egyesületek
- turisztikai információs központok

8.4.3.2. Stratégia a formális és informális képzési rendszer optimalizálására a piaci igényekre

Összeállította: Harghita Megye Tanácsa A program célja a formális és informális oktatási és képzési rendszer elemzése, a meglévő turizmus-orientált szakok és a munkaerő-piaci igények jegyzéke: az idegenforgalomban meghirdetett álláshelyek, a különböző újságokban, kiadványokban megjelent kapcsolódó álláshelyek.

Várható hatások:

- az idegenforgalmi ágazatban meglévő igények és ajánlatok kiegyensúlyozása
- a turisztikai képzési rendszereknek a munkaerő-piaci abszorpció valódi igényeire való összpontosítása
- az azonos szakterületekkel rendelkező, a jelenlegi piaci körülmények között munkát nem találó személyek általi túlkínálat elkerülése
- megyei elemzések és kutatások elvégzése, amelyek több célra felhasználhatók.

Megvalósítási idő:

- rövid távú, a következő 2 évben.
- Felelősök:
 - Hargita Megye Tanácsa a Hargita Megyei Tanfelügyelőséggel partnerségben
 - Megyei Munkaügyi Igazgatóság

8.4.3.3. Helyi idegenvezetők – vidéki tolmácsok képzése

Szakterületük a régió gasztronómiája, hagyományai, kultúrája és egyéb aspektusai. Ez az intervenciós intézkedés a turizmus-szakterületek változatosságának kialakítását célozza, és könnyen megvalósítható a megye vidéki településein. Ez a képzési csomag nem csak olyan személyek számára lett kidolgozva, akik előzetes szakképzéssel rendelkeznek ezen a területen, hanem a helyi élet különböző területeire vonatkozó készségekkel és tudással rendelkező bármely személy által gyakorolható.

Várható hatások:

- a kulturális turizmusban és az ökoturizmusban kínált szolgáltatások diverzifikálása
- a turisztikai szakterületek diverzifikálása
- idegenforgalmi referensek alkalmazása az érdekelt helyi hatóságok által
- egy olyan oktatási modul kidolgozása, amely a Hargita megyeihez hasonló turisztikai potenciállal rendelkező szomszédos megyékben is alkalmazható

Megvalósítási idő:

- középtáv, körülbelül 5 év.
- Felelősök:
 - Hargita Megye Tanácsa
 - a turizmusban érintett gazdasági szereplők, akik arra ösztönzik a személyzetüket, hogy részt vegyenek ezeken a tanfolyamokon; megyei képzési központok, amelyek

folytonosságot biztosíthatnak a tanfolyamok megszervezésében és a program lebonyolítását követően.

8.4.3.4. A diákok, egyetemisták gyakorlati képzése, akik az idegenforgalomban vagy az azzal kapcsolatos tevékenységekben szeretnének képesítést szerezni.

Ez az intézkedés a turizmus különböző szakmaiban szükséges készségek gyakorlati oktatásának hatékonyabb eszköze; a javasolt program célja, hogy bizonyos mértékig pótolja azokat a hiányosságokat, amelyekkel a turizmuspiaci pályakezdők szembesülnek, akiktől csak a gyakorlati képzés során megszerezhető készségeket, képességeket és jártasságot követelnek. A program célja továbbá az e területen meglévő módszerek elemzése annak érdekében, hogy kiderüljön, miért nem működik a jelenlegi rendszer, és miért nem biztosítja a célzott szakterületek gyakorlásához szükséges ismereteket. E modul keretén belül több elem és általános ismeret is bevezethető, melyet az idegenforgalmi személyzetnek meg kell tanulnia, mint például: az idegenforgalom európai terminológiájának ismerete, a turisztikai tevékenységekben használt kifejezések és nyelvismeret stb.

Várható hatások:

- a gyakorlati képzés optimalizálásához szükséges oktatási modul kifejlesztése, amely által ötvöződnének az elméleti ismeretek a szükséges gyakorlati készségek megszerzésével
- az idegenforgalmi szektorban pályakezdők segítése, a tanfolyamon való részvétel által
- az idegenforgalmi tevékenységet végző vállalkozások bevonása a jövőbeli alkalmazottak gyakorlati képzésébe
- az oktatási hatóságok és a szakképzett és szakképzetlen személyzetet alkalmazó szervek közötti hosszú távú együttműködés.

Megvalósítási idő:

- középtávú, a következő 5-10 év

Felelősök:

- Hargita Megye Tanácsa, az oktatási és képzési intézmények, valamint az idegenforgalmi tevékenységet végző vállalkozások bevonásával.

8.4.3.5. Az idegenforgalmi tevékenységet végző vállalkozók szakoktatására szolgáló oktatási központ létrehozása

Ez az intézkedés az idegenforgalmi tevékenységet végző gazdasági szereplőknek szentelt képzési és szakképzési infrastruktúra létrehozására és koordinálására irányul. Ez a központ a vállalkozók által e tekintetben kinyilvánított követelmények összeírásával kivitelezhető és oktatási modulok kifejlesztésére, illetve szemináriumok és tapasztalatcserék megszervezésére kell összpontosítania, amelyek megfelelnek a vállalkozásfejlesztés céljából jelenleg felmerülő követelményeknek. A tanfolyamok, modulok vagy tanácskozások témái a következők lehetnek: a

menedzseri készségek, a költségvetési és pénzügyi tudásbázisok megszerzése, tanácsadás az EU vagy a nemzeti projektfejlesztés területén, hitelezési lehetőségek, nemzetközi nyelvismeret, valamint a román nyelv megfelelő megtanulása.

Várható hatások:

- a turizmusban tevékenykedő vállalkozók szakszerűségének növelése
- azoknak a szakmai készségeknek a megszerzése, amelyen keresztül a megyei turizmus a nemzetközi szabványoknak megfelelő szintre emelhető
- a megyei idegenforgalmi gazdasági szereplők képzési szükségleteinek, követelményeinek részletes ismerete
- a megyei vállalkozások versenyképességének növelése ezen a területen

Megvalósítási idő:

- középtávú, a következő 5-10 évben
- Felelősök
- idegenforgalmi vállalkozások
- képzési szakemberek a különböző területeken.

8.4.3.6. E szektorbeli szakterületekhez kapcsolódó idegenforgalmi tanfolyam-csomagok kidolgozása és kezdeményezése, valamint a különböző, sajátos szakterületeken képzett szakemberek jegyzékének elkészítése, mint például: ökoturizmusra szakosodott idegenvezetők; a hagyományos székely mesterségek bemutatására szakosodott idegenvezetők; szakképesítések a szakszerű gyógykezelés, gasztronómiai érdekességek terén stb.

Várható hatások:

- a hagyományos megyei értékek ösztönzése szakmai szolgáltatások nyújtása útján
- közérdekű együttműködési bázisok létrehozása az idegenforgalom fejlesztése céljából, az összes helyi szereplő, magánszemély és jogi személy hozzájárulásával.
- a meglévő know-how bevonása annak turisztikai termékskálán való hasznosítása céljából
- a kiegészítő tevékenységként végzett idegenforgalomból származó jövedelem növekedése
- a megyei és regionális szinten nyújtott szolgáltatások diverzifikációja.

Megvalósítási idő:

- hosszú távú; a következő 10 évben.

Felelősök:

- szakképzési központok
- a különböző területek szakértői
- az adott tevékenységek összehangolásáért felelős hatóságok.

8.5 5. SZÁMÚ FEJLESZTÉSI TENGELY HARGITA TURISZTIKAI CÉLPONT MARKETINGJE

8.5.1 Alapvetés

Hargita megye mint turisztikai célpont számos egyedülálló és területileg jellegzetes erőforrással rendelkezik, így részleges előnyöket biztosít nemzeti és nemzetközi szinten. Ugyanakkor szükség van az alkalmazott vagy folyamatban levő marketing-intézkedések kidolgozására, a minőség szintjének stagnálása visszalépést jelent az összes termék és szolgáltatás agresszív népszerűsítésének korában.

Hargita megye népszerűsítése hiányos, nemzetközi szinten sokkal alacsonyabb szintű a láthatósága, mint a hasonló turisztikai potenciállal rendelkező versenytársaié. Ezért fontos, hogy a stratégiai tervben az összes forrást - beleértve a technológiai fejlődés által biztosított forrásokat is - az információk a különböző célcsoportokhoz való továbbítására használják fel.

A meglévő helyzet javítása érdekében bizonyos célok és intézkedések, illetve azok megvalósítási módjainak azonosítása történt.

8.5.2 Operatív célkitűzések

O. C. 1: A Hargita megyei idegenforgalmi kapacitás növelése egyes intézkedések kidolgozásával és alkalmazásával a professzionális marketing területén, valamint annak nemzeti és nemzetközi szinten történő támogatásával.

O. C. 2: A megye egy olyan arculatának a továbbítása, amely megkönnyíti a különböző típusú látogató/turista odavonását (családbarát, gyermekbarát stb.).

O. C. 3: Egyedi turisztikai ajánlatok feltüntetése és népszerűsítése, valamint egyes terület-specifikus tapasztalatok biztosítása.

Intézkedések:

1. Hargita megye hivatalos brandje, nevezetesen Visit Harghita népszerűsítése, minden lehetséges csatornán. A brand láthatóságának hiánya befolyásolja a turisták számát is – a láthatóság növelése a turisták és látogatók számának növekedéséhez vezet majd.

2. A meglévő interaktív platform népszerűsítése, amely megkönnyíti a turistákkal való kétoldali kommunikációt, bevonva a közösségi oldalakat is, mint például a Facebookot és Youtubeot. Ugyanakkor ezeken a platformokon vagy ezekhez a platformokhoz kapcsolódó módon az on-line / off-line népszerűsítés különböző trendjei is szerepet játszhatnak, mint például a virtuális és augmentált valóság látogatások, digitális interaktív térképek, intelligens hirdetések, interaktív túratérképek, 360°-os videók, hologram vagy 3D-s reklámfilmek.

3. Részvétel a nemzetközi idegenforgalmi vásárokon mind a megyei brand, mind a helyi brandek és márkák használatával.
4. Partnerségek kialakítása Európa legnagyobb utazásszervezőivel Hargita megye turisztikai ajánlatokba való bevonása érdekében.
5. Off-line népszerűsítés (plakátok, prospektusok, játékok, könyvek stb.), alkalmazások.
6. Egyéni promóciós csomagok kidolgozása különböző típusú látogatók (családok, gyerekek stb.) számára.
7. Európai polgárok számára hozzáférhető, különböző kis- és nagyméretű rendezvények (fesztiválok, vásárok, találkozók) szervezése.
8. Az oktatási infrastruktúra javítása és a kutatás támogatása.
9. Specifikus kulturális és történelmi események szervezése (gasztronómiai versenyek, történelmi vásárok).
10. A magas turisztikai potenciállal rendelkező helyszínek és azok által biztosított tevékenységek népszerűsítése nemzeti utazási irodákon keresztül.

8.5.3 Az intervenciók / programterületek részletes bemutatása

a. MMACA: A nemzetközi vásárokon való részvétel finanszírozása

Három olyan de minimis program létezik, amely támogatja a gazdasági szereplőket az európai uniós jogszabályokkal összhangban az Üzleti Környezeti, Kereskedelmi és Vállalkozási Minisztérium (MMACA) által kezelt export-népszerűsítési program keretén belül, és a következő tevékenységtípusokat fedezi: a nemzetközi vásárokon való részvétel, a gazdasági megbízásokban való részvétel és a piackutatás.

A pénzügyi támogatás nem visszafizetendő és folyósítása tevékenységtípusonkénti átalányként történik. A cégek nemzetközi vásárokon és kiállításokon a termékek vagy szolgáltatások bemutató standjával való jelenlétére 25.000 lej adható. A vállalkozások nem korlátozottak egyetlen alkalmazásonkénti vagy tevékenységtípusonkénti részvételre.

Ha a vállalkozások nemzetközi gazdasági megbízásokban vesznek részt, a juttatás 10.000 lej. Ugyanakkor egy bizonyos személy nem képviselhet két vállalkozást ugyanannak az akciónak a keretén belül, és a kedvezményezett nem kérhet kétszer annyi nem visszatérítendő juttatást ugyanarra az utazásra vonatkozóan.

Az elemzést követően a kérelmek pontozása a tevékenység típusától, az akció helyszínétől, a földrajzi régiótól, a gazdasági szektortól, az előző részvételek számától függ, illetve attól, hogy a kérvényező birtokol-e saját brandet vagy sem.

b. European Fund for Strategic Investments

Az EFSI az Európai Bizottság által bevezetett kezdeményezés, amely finanszírozza a stratégiai infrastruktúra (digitális, szállítás, energia), az oktatás, a kutatás, a fejlesztés és innováció fejlesztését is.

A program keretében számos, a turizmushoz kapcsolódó tevékenység támogatható, például:

- Az utazási infrastruktúra fejlesztése (repterek),
- A hotelek és panziók fejlesztése, modernizálása – energiahatékonyság,
- Szabadidős tevékenységek támogatása,
- On-line platformok a regionális turizmus fejlesztése érdekében.

A problémák, a célkitűzések és az intézkedések ágrajza

Sorszám	Tengely	Az azonosított hiányosságok és problémák leírása	Az azonosított célkitűzések	Megvalósítandó projektek / intézkedések
1.	1. számú fejlesztési tengely. A természetes és antropogén turisztikai erőforrások kialakítása és kiaknázása	A meglévő természeti erőforrások nem kerültek hatékony integrálásra a turisztikai körforgásban.	A meglévő természeti erőforrások (barlangok, ásványvizek, természetvédelmi területek) potenciáljának kihasználása és a természeti célpontok népszerűsítése az ökoturizmus fejlesztése érdekében.	A meglévő és / vagy nem funkcionális kezelési mofetták és bázisok rehabilitációja és korszerűsítése: • Szelterszfürdő • Kirujfürdő • Gyergyóremete • Szeredai-fürdő (Csíkszereda) • Dugás-fürdő • Madicsa-fürdő • Csíkkarcfalva • Sósfürdő • Székelykeresztúr • Árcsó • Korond

			A turisták számának növelése, a tartózkodás időtartamának növelése a turisztikai kínálat javítása és diverzifikálása révén.	Kezelőközpontok vagy a gyógyfürdő-erőforrások kialakítása más településeken: Csíkszentkirály.
			A települések vonzerejének javítása azáltal, hogy új lehetőségeket kínálnak a turisták számára a szabadidő eltöltésére és a kikapcsolódásra.	Komplex egészségügyi turisztikai csomagok bevezetése és népszerűsítése minden gyógyfürdőben, beleértve a kórházakat és az egészségügyi intézményeket is; a csomaghoz hasonló jegyek bevezetése a turisztikai körforgásba ugyancsak előnyös lehet a célcsoport vonzásában, vagyis a 40 év feletti (idős) turisták / látogatókéban, akik különböző egészségügyi problémákkal küzdenek, korlátozott költségvetéssel, de közepes szintű lehetőségekkel.
			A hegyi turisztikai potenciál tökécsítése az aktív turizmus megszervezéséhez és fejlesztéséhez szükséges feltételek megteremtésével. A megye versenyképességének és turisztikai	Az ásványi erőforrásokhoz való hozzáférési útvonalak, a szabadidős és pihenőhelyek, az ásványi források kihasználásán alapuló létesítmények újjraépítése és berendezése, beleértve az üdülőhelyek hozzáférhetőségének megszervezését.

			vonzerejének megerősítése.	
		Az egészségturizmus potenciálját nem a célcsoportban azonosított igényeknek megfelelően alakították ki.	Az egészségturizmus megszervezése céljából a megyében meglévő terápiás és gyógyászati potenciál (ásványvizek, mofetták) azonosítása és kihasználása.	A közszférát képviselő potenciális partnerek: • A Gyergyószentmiklósi Városi Kórház, • a Gyergyótölgyesi Pszichiátria, • a Székelyudvarhelyi Városi Kórház • vagy akár magánkórházak is.
		A kínálat / szolgáltatások alacsony színvonala az élet- vagy a környezeti feltételek miatt.	A faluturizmus támogatása a megyében és ezzel egyidejűleg az agroturizmus fejlődésének ösztönzése a fenntartható fejlődés fogalmának előmozdítása érdekében.	,
			Az életkörülmények javítása a környezet minőségének javítása, valamint a települések szépítése révén.	Több ökoturisztikai célállomás megfelelő kialakítása és e célpontok ökoturisztikai fejlesztési terveinek kidolgozása (ökológiai falvak: Varság, Énlaka, Gyimes).

		A nem megfelelő kommunikáció miatt izolált helyi identitás.	A kulturális, vallási, folklórhagyományok megmentése és újjáélesztése és a történelmi helyszínek beillesztése a turisztikai körforgásba, ezáltal fejlesztve a turisztikai látványosságokat.	A védett természeti területek vagy területek megfelelő elrendezése, szervezett módon biztosítva azok hozzáférhetőségét (Szent Anna-tó, mocsarak)
			A népi hagyományok és a helyi kézművesség iránti érdeklődés növelése.	
		Sok történelmi emlékhely nem látogatott, nehezen megközelíthető.	A történelmi és kulturális örökség iránti felelősségteljes hozzáállás növelése az antropogén célpontok felújításán és helyreállításán keresztül.	
		Folyamatos elszigeteltség a turizmusban érdekelt felek között, ami az együttműködés hiányához vezet.	A lakosság környezetvédelemmel kapcsolatos felelősségteljes hozzáállásának megerősítése.	Néhány (ökoturisztikai) tanulmányi kialakítása és azok reklámozása, olyan tevékenységek szervezése, amelyek a környezetvédelmi tudatossághoz és a természet tiszteletben tartásához vezetnek, Hargita megyei ökoturisztikai útmutatójának kiadása és népszerűsítése (a megyében kínált és szervezett ökoturisztikai útvonalak bemutatása),

				illetve a szervezet ifjúsági táborok (oktatási funkcióval), az ökológiai hozzáállást támogató gondolkodás kialakulásához.
			A gazdasági szektor, a nonprofit szervezetek és a helyi tanácsok közötti együttműködés kialakítása és a kapcsolatok megerősítése.	Komplex ökoturisztikai programok kínálata (idegenforgalmi ügynökségekkel és szolgáltatókkal való együttműködés).
			Az épületek, fejlesztések, létesítmények kialakítására vonatkozó szabályok bevezetése a vidéki táj megőrzése érdekében.	
2.	2. számú fejlesztési tengely. A turisztikai fogadólétesítmények és egyéb kapcsolódó infrastruktúrák fejlesztésének ösztönzése	Különbségek a turisztikai fogadólétesítmények minőségében, az általuk nyújtott szolgáltatásokban, elhelyezésükben vagy azok hiányában.	A létesítmények összehangolása az azonosított igényekkel és a meglévő erőforrásokkal, így az ebbe az ágazatba irányuló beruházások támogatása hozzájárul a helyi gazdaság fejlődéséhez, csökkenti a munkanélküliséget és	Borszék: 1. Éttermek számának növelése A turisták száma növekszik, és ez annak köszönhető, hogy a város egyre nagyobb promóciós lehetőségekkel rendelkezik, de a jelenlegi kapacitás nem elégíti ki a turisták igényeit, így kevés étkezési hely és a nem megfelelően kezelt torlódás problémája folyton fennáll,

			javítja a turisztikai kínálatot.	ami negatív fényt vethet a területre. 2. Egy hotel építése / létesítése Egy nagy kapacitású szállás (hotel) hiánya maga után vonja egy ilyen hely létrehozásának szükségességét a turisták tartózkodási lehetőségeinek fejlesztése és kiterjesztése céljából. Egy szálloda létrehozása a térség üzleti turizmusának kialakítására és fejlesztésére is hatással lehet. 3. Hagyományos street-food A helyi gasztronómia és a kapcsolódó létesítmények jelentős hatást gyakorolnak a turisztikai létesítményekre, ezek közül néhány pedig nem kínál étkezési lehetőséget. Ezek alternatívájaként működhetnek azok az utcai létesítmények, az ún. street-food egységek, amelyek a hagyományos gasztronómia alapján, praktikus módon és rövid idő alatt elkészített különleges élelmiszereket kínálnak a turistáknak.
				Csíkszentdomokos: 1. Wellness-központok

			A terület termálvizeinek kihasználtsága alacsony fokú, pedig hozzájárulhatna egy wellness-központ létrehozásához, ami mind szálláslehetőségeket (hotel), mint étkezési lehetőségeket biztosítana (éttermek) mind Csíkszentdomokoson, mind Csíkmadarason. 2. Kempingfejlesztés A terület a kempingezés szerelmesei részére is különleges lehetőségeket tartogathat. Egy különböző létesítményekkel (ökológiai illemhelyek, sürgősségi ellátó pontok stb.) felszerelt kemping hozzájárulhat a nagyobb számú turista bevonzásához a területre.
			Csíkszereda 1. Parkolóhelyek A város egyik nagy problémája a kulcsfontosságú helyek, látnivalók és szálláshelyek hozzáférhetősége, mivel a városban a parkolóhelyek száma korlátozott. Szükséges az új parkolóhelyek stratégiai elhelyezése a lehető legközelebb a város legfontosabb pontjaihoz. 2. Fogadócsarnokok, nyilvános illemhelyek

				kialakítása Szükséges legalább 2 fogadócsarnok és/vagy nyilvános illemhely kialakítása a városban, ami pihenőhelyként vagy találkozóhelyként működhet a turisták számára.
				Gyergyóditró 1. Fürdők, strandok, wellness-központok fejlesztése Mivel a területen jelentős borvízforrások találhatók, a fürdők, strandok és wellness-központok fejlesztése, főleg a települések környékén, hozzásegíthetnek a terület fejlődéséhez és a lehetőségek stratégiai elosztásához. 2. Sportkomplexumok létrehozása A sportlétesítményekben, amelyek egyaránt kínálnak szálláslehetőséget és étkezést, az egész országban működő sportkluboknak köszönhetően fontos lehetőséget jelenthetnének.
				Gyergyószentmiklós 1. Vendéglátó-helyiségek létesítése (éttermek, pubok, cukrászdák) A látogatók számának és különböző típusainak

			növelése azt jelenti, hogy a turisztikai kínálat megfelel az igényeiknek, ezért éttermek (hagyományos és európai típusú), pubok (kocsmák) és cukrászdák létrehozása szükséges.
			Gyimesfelsőlok 1. Panziók létrehozása Állandó probléma a térségben található, a látogatóknak megfelelő szolgáltatásokat nyújtó panziók kis száma. A turisztikai kínálatot az igényekhez kell igazítani, így a panziók (akár tematikus panziók) létrehozása is hozzájárulna a térség fejlődéséhez.
			Korond 1. Éttermek A helytörténet miatt a látogatók érdeklődése és száma nő, de a helyi ajánlatok nem követik ezt a trendet. Különböző típusú éttermekre van szükség, mint például gyorsétterem, fine dining vagy hagyományos étkezés. 2. Wellness-központ A térség természeti potenciálja segíthet egy wellness-központ megnyitásában, ahol szálláslehetőségek és relaxációs lehetőségek

				állnának rendelkezésre.
				Maroshévíz 1. Parkolóhelyek A speciálisan kialakított parkolóhelyek hiánya hozzájárul a különböző problémák kialakulásához, így az új parkolóhelyek létrehozása, különösen az általános érdekű pontok körül, hozzájárulna a turisztikai infrastruktúra fejlesztéséhez. 2. Autentikus éttermek A helyi gasztronómia fontos előnyt jelent, hiszen népszerű a látogatók körében. Így az autentikus éttermek létrehozása a turisták igényeire reagálna, és helyi gazdasági jólétet eredményezne. 3. Gyógyüdülőközpontok A település közelében a természeti erőforrások miatt gyógyüdülőközpontot lehetne létrehozni.
				Parajd 1. Parkolóhelyek A látogatók torlódásának következtében parkolóhelyeket kell kialakítani. 2. A bowlingpálya helyreállítása

				A bowlingpálya egy helyi érdekesség, amely sokféle látogató számára nyújt tevékenységi lehetőséget, és amelynek helyreállítása és korszerűsítése szükséges. 3. A wellness-központ renoválása A parajdi wellnessközpont híres, de hozzá kell igazítani az új turisztikai igényekhez, amelyek főleg a technológiai fejlődésnek köszönhetőek. Ennek korszerűsítése és akár szálláslehetőségekkel való bővítése is alapvető fontosságú lehetne a már elért arculat megőrzésében.
				Székelyudvarhely 1. Fine-dining étterem A fine-dining éttermek vonzanak a nagyobb pénzügyi potenciállal rendelkező turistákat.
		Az úgynevezett „szürke zónában” tevékenykedő gazdasági szereplők.	Az összes turisztikai létesítmény engedélyezése és törvényessé tétele, a jövedelem bevallása, a szükséges engedélyek és iratok beszerzése.	A hatóságok támogatása a jogi lépések tekintetében - információs időszak megszervezése a közintézményekben, havi rendszerességgel, 2-3 órán keresztül, a szükséges kérelmek, vélemények és dokumentumok magyarázata, az illetékes szervezetek bemutatása és válaszok a résztvevők bármely kérdésére. Ezeket az üléseket hatékonyan kell

				mediatizálni és népszerűsíteni, különösen a potenciális érdekeltek körében, posztok és szórólapok felhasználásával.
				Azon létesítmények népszerűsítésének megakadályozása (újsághirdetéseken on-line környezeten keresztül), amelyek nem bizonyítják a tevékenységük törvényességét.
				Az olyan szervezett rendezvények esetében, mint a Tusványos, a Tusnad Marathon, a Battle on Snow, a Ditrox, a Kerge Olimpia, a Régizene Fesztivál stb., különféle partnerségek is kialakíthatók a turisztikai létesítmények tulajdonosaival (akik törvényes keretek között működnek), ezáltal ösztönözve azt, hogy a gazdasági szereplők elhagyják a szürke területet (nyereséget és tevékenységet ajánlva az egész év folyamán).
3.	3. fejlesztési tengely A turizmus szervezeti rendszerének	Az idegenforgalmi célú menedzsment szervezeti rendszerének hiánya helyi, kistérségi, megyei és regionális	Helyi, megyei és regionális partneri kapcsolatok működése a központi és helyi hatóságok között	Az idegenforgalmi célú menedzsment szervezeti rendszerének létrehozása helyi, kistérségi, megyei és regionális szinten

	fejlesztése Hargita megyében	szinten		
		Egy olyan tanácsadói fórum hiánya, amely a megyei turisztikai politika kidolgozásában és megvalósításában, stratégiák és cselekvési tervek előkészítésében tevékenykedik, amelyek jelentős hatást gyakorolnának az idegenforgalomra.	A helyi hatóságok, a turisztikai vállalkozások és a nem kormányzati szervezetek közötti partneri kapcsolatok működése	A Hargita Megyei Turisztikai Tanácsadó Testület létrehozása
		A magánszektor alacsony szintű részvétele a nem kormányzati szervezetek révén.	A nemzeti és nemzetközi szakmai szervezetekkel való partneri kapcsolatok ösztönzése	A helyi szakmai turisztikai egyesületek létrehozásának és működésének ösztönzése
		Kevés olyan személy, aki speciális képzésben részesült (alapszintű egyetemi végzettség a vidéki települések esetében, mesterképzés az üdülőtelepek és városok esetében), aki ellenőrként tevékenykedik, illetve a helyi és regionális	Az ökológiai és turisztikai tudatosság növelése	A régió turisztikai kutatás-fejlesztési szervezeti kereteinek kialakítása Rendszeres szemináriumok és konferenciák szervezése a turizmus, a környezet és a kultúra területén

		döntéshozatalban van szerepe.	Karrierlehetőségeket biztosító munkahelyek létrehozása a közszférában	Turisztikai referensi és ellenőri állások létrehozása
				Az idegenforgalmi kezdeményezésekre vonatkozó tanácsadási formák létrehozása
		A turisztikai rendszer működéséhez kapcsolódó társadalmi-gazdasági jelenségek és folyamatok kutatásának hiánya a földrajz, a gazdaság (beleértve a menedzsmentet és a marketinget), a szociológia, a kulturális antropológia, a politikai tudomány stb. területén.	A tudástranszfer növelése, néhány innováció beépítése a turizmus területén	Hatékony képzési programok kidolgozása a tanulók és diákok számára
			Partneri kapcsolatok a turisztikai szakképzést biztosító intézmények és a munkaerőpiac között	Nemzetközi szakmai szövetségekkel vagy hálózatokkal való tapasztalatcsere szervezése
4.	4. számú fejlesztési tengely - Az idegenforgalomban részt vevő emberi tőke képzési feltételeinek javítása	Speciális humán tőke hiánya az idegenforgalom területén.	A munkahelyek számának és az életminőség növelése az idegenforgalom révén	A munkaerő-fejlesztés programjai - figyelemfelkeltő kampányok - viták - a megye és a régió hatalmas potenciálját bemutató tájékoztató anyagok (brosúrák, plakátok) szerkesztése és

				terjesztése
			A hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiacra való betörésének megkönnyítése	Stratégia a formális és informális képzési rendszer optimalizálására a piaci igényekre a formális és informális oktatási és képzési rendszer elemzése, a meglévő turizmus-orientált szakok és a munkaerő-piaci igények jegyzéke: az idegenforgalomban meghirdetett álláshelyek, a különböző újságokban, kiadványokban megjelent kapcsolódó álláshelyek.
			A munkaerő-piaci igények optimalizálása az oktatási kínálat segítségével	A turisztikai szakképzési központ megnyitása az idegenforgalmi tevékenységet végző gazdasági szereplők részére: a szakképzési infrastruktúra létrehozása és koordinálása. Ez a központ a vállalkozók által e tekintetben kinyilvánított követelmények összeírásával kivitelezhető és oktatási modulok

				kifejlesztésére, illetve szemináriumok és tapasztalatcserék megszervezésére kell összpontosítania, amelyek megfelelnek a vállalkozásfejlesztés céljából jelenleg felmerülő követelményeknek. A tanfolyamok, modulok vagy tanácskozások témái a következők lehetnek: a menedzseri készségek, a költségvetési és pénzügyi tudásbázisok megszerzése, tanácsadás az EU vagy a nemzeti projektfejlesztés területén, hitelezési lehetőségek, nemzetközi nyelvismeret, valamint a román nyelv megfelelő megtanulása.
		Az elérhető turisztikai szakok bővítése a megyében mind a közoktatásban, mind a felsőoktatásban	E szektorbeli szakterületekhez kapcsolódó idegenforgalmi tanfolyam-csomagok kidolgozása és kezdeményezése, valamint a különböző, sajátos szakterületeken képzett szakemberek jegyzékének elkészítése, mint például: ökoturizmusra szakosodott idegenvezetők; a hagyományos székely mesterségek bemutatására szakosodott idegenvezetők; szakképesítések a szakszerű gyógykezelés, gasztronómiai érdekességek terén stb.	

			Az oktatási és képzési rendszer minőségének fejlesztése	A diákok, egyetemisták gyakorlati képzése, akik az idegenforgalomban vagy az azzal kapcsolatos tevékenységekben szeretnének képesítést szerezni. - a gyakorlati képzés optimalizálásához szükséges oktatási modul kifejlesztése, amely által ötvöződnek az elméleti ismeretek a szükséges gyakorlati készségek megszerzésével - az idegenforgalmi szektorban pályakezdők segítése, a tanfolyamon való részvétel által - az idegenforgalmi tevékenységet végző vállalkozások bevonása a jövőbeli alkalmazottak gyakorlati képzésébe - az oktatási hatóságok és a szakképzett és szakképzetlen személyzetet alkalmazó szervek közötti hosszú távú együttműködés.
			A munka minőségének és termelékenységének	Helyi idegenvezetők – vidéki tolmácsok képzése: Szakterületük a régió

			javítása az idegenforgalmi alkalmazottak gyakorlati képzése következtében	gasztronómiája, hagyományai, kultúrája és egyéb aspektusai.
5.	5. számú fejlesztési tengely - Hargita turisztikai célpont marketingje	Hargita megye népszerűsítése hiányos, nemzetközi szinten sokkal alacsonyabb szintű a láthatósága, mint a hasonló turisztikai potenciállal rendelkező versenytársaié.	A Hargita megyei idegenforgalmi kapacitás növelése egyes intézkedések kidolgozásával és alkalmazásával a professzionális marketing területén, valamint annak nemzeti és nemzetközi szinten történő támogatásával.	Hargita megye hivatalos brandje, nevezetesen Visit Harghita népszerűsítése, minden lehetséges csatornán. A brand láthatóságának hiánya befolyásolja a turisták számát is – a láthatóság növelése a turisták és látogatók számának növekedéséhez vezet majd. A meglévő interaktív platform népszerűsítése, amely megkönnyíti a turistákkal való kétoldali kommunikációt, bevonva a közösségi oldalakat is, mint például a Facebookot és Youtubeot. Ugyanakkor ezeken a platformokon vagy ezekhez a platformokhoz kapcsolódó módon az on-line / off-line népszerűsítés különböző trendjei is szerepet játszhatnak, mint például a virtuális és augmentált valóság látogatások, digitális interaktív térképek, intelligens hirdetések, interaktív túratérképek, 360°-os videók, hologram vagy 3D-s reklámfilmek.

				Off-line népszerűsítés (plakátok, prospektusok, játékok, könyvek stb.), alkalmazások.
				Európai polgárok számára hozzáférhető, különböző kis- és nagyméretű rendezvények (fesztiválok, vásárok, találkozók) szervezése.
			A megye egy olyan arculatának a továbbítása, amely megkönnyíti a különböző típusú látogató/turista odavonzását (családbarát, gyermekbarát stb.).	Egyéni promóciós csomagok kidolgozása különböző típusú látogatók (családok, gyerekek stb.) számára.
				Specifikus kulturális és történelmi események szervezése (gasztronómiai versenyek, történelmi vásárok).
			Egyedi turisztikai ajánlatok feltüntetése és népszerűsítése, valamint egyes terület-specifikus tapasztalatok biztosítása.	Részvétel a nemzetközi idegenforgalmi vásárokon mind a megyei brand, mind a helyi brandek és márkák használatával.
				Partnerségek kialakítása Európa legnagyobb utazásszervezőivel Hargita megye turisztikai ajánlatokba való bevonása érdekében.

8.6. A HARGITA MEGYEI HELYI TANÁCSAI ÁLTAL LEBONYOLÍTOTT VAGY ELINDÍTOTT PROGRAMOK, PROJEKTEK

Több olyan program és projekt is létezik, amelyeket a Hargita megyei helyi tanácsok bonyolítanak le vagy indítottak el, ezek közül megemlítenénk a következőket:

- 1. számú fejlesztési tengely. A természetes és antropogén turisztikai erőforrások kialakítása és kiaknázása

- Tusnádfürdő gyógyüdülőhely közúti infrastruktúrájának rehabilitációja a turisztikai fejlesztés céljából - előzetes szerződéskötés elindítva
- A Hargita megyei - tusnádfürdői - új hegyimentő bázisok korszerűsítése/építése és felszerelése - előzetes szerződéskötés elindítva
- A Hargita megyei - borszéi - új hegyimentő bázisok korszerűsítése/építése és felszerelése - előzetes szerződéskötés elindítva
- Tusnádfürdő gyógyüdülőhely parkjainak és zöldövezeteinek kialakítása.
- Tusnádfürdő gyógyüdülőhely közúti infrastruktúrájának rehabilitációja a turisztikai fejlesztés céljából.

A nem kormányzati szervezetek, közintézmények, szakmai szövetségek, turisztikai vállalkozások által kidolgozott vagy kezdeményezett egyéb projektek

Az idegenforgalmi ágazat fejlesztése kiemelt fontosságú Hargita megyében, ezért számos más kezdeményezés van folyamatban, amelyeket például nem kormányzati szervezetek, közintézmények, egyesületek és vállalkozások kezdeményeznek vagy hajtanak végre.

A legfontosabb projektek közül néhány:

- 2. számú fejlesztési tengely. A természetes és antropogén turisztikai erőforrások kialakítása és kiaknázása
 - A természetvédelmi területek ökológiai (ökoturisztika) tanösvényeinek kialakítása és népszerűsítése
 - A hegyvidéki és dombos területen megjelölt turistautak rehabilitációs programjának kiterjesztése: A Görgényi-havasok vulkáni platója, a Kis-Küküllő, a Homoródok és Udvarhely dombvidéke,
 - A Görgény-Hargita-Baróti-hegység és/vagy Persányfürdő kék főútvonala,
 - A kerékpáros útvonalak és a lovas turizmus hálózatának tervezése a fő vízfolyások mentén, azok integrálása a nemzeti és nemzetközi Eurovelo hálózatba
 - A már működő sípályák megfelelő kialakítása, új sípályák és egyéb megfelelő célpontok kialakítása
- 3. számú fejlesztési tengely. A turizmus szervezeti rendszerének fejlesztése Hargita megyében
 - Szakmai turisztikai egyesületek létrehozása a megyei kistérségekben, azok megyei, regionális szövetségeinek kialakítása

- Rendszeres szemináriumok és konferenciák szervezése a turizmus, a környezet és a kultúra területén
- Nemzetközi szakmai szövetségekkel vagy hálózatokkal való tapasztalatcsere szervezése
- 4. számú fejlesztési tengely. Az idegenforgalomban részt vevő emberi tőke képzési feltételeinek javítása

A szektorra specializálódott turisztikai tanfolyamok kidolgozása és kezdeményezése.

IX. BIBLIOGRÁFIA

Könyvek, útikönyvek:

- Ciangă Nicolae, România, Geografia Turismului (Első rész), 2001, Presa Universitară Clujeană, Kolozsvár;
- Ciangă Nicolae, Turismul din Carpații Orientali, 1998, Presa Universitară Clujeană, Kolozsvár;
- Ciangă Nicolae, 1998: Turismul în Carpații Orientali, Institutul Național de Statistică a Județului Harghita, 2005;
- Cocean Pompei, Geografia Turismului, 1999, Editura Focul Viu, Kolozsvár;
- Cocean Pompei, Geografia Turismului Românesc, 1997, Editura Focul Viu, Kolozsvár;
- Cocean, P., Vlăsceanu, Gh., Negoescu, B., Geografia Generală a Turismului, (2002), Editura Meteora Press, Bukarest;
- Deák Ferenc, László László, Erdély Útikalauz, 2005, Erdélyi Gondolat, Székelyudvarhely;

- Ghidul Stațiunilor Turistice, Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, Autoritatea Națională pentru Turism, 2007 (Turisztikai üdülőhelyek jegyzéke);
- Ghidul Pârtiilor De Schi, Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, Autoritatea Națională pentru Turism, 2007; (Sípályák jegyzéke)
- Horváth Alpár, Stațiunile Balneo-Climaterice Mici și Mijlocii din Județul Harghita, 2000, Szakdolgozat, BBTE, Földrajz Kar, Kolozsvár;
- Bacău megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Brassó megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Kovászna megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Hargita megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Maros megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Neamț megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Suceava megye turizmusfejlesztési stratégiája
- Hargita Megye Fejlesztési Stratégiája

Felhasznált dokumentumok, cikkek, tanulmányok

- A Budapesti Turisztikai Információs és Népszerűsítő Hivatal levéltára, MIMMCTPL;
- A Budapesti Turisztikai Információs és Népszerűsítő Hivatal adatbázisa, MIMMCTPL;
- Megyei Statisztikai Hírlevél, Nemzeti Statisztikai Hivatal, 2006-2018;
- Hargita megye turisztikai útvonalainak jegyzéke, Hargita megyei Hegyimentő Szolgálat;
- 852/2008-as kormányrendelet az üdülőtelepek engedélyezési normáiról és kritériumairól, Románia Hivatalos Közlönye 379/19.05.2008;
- NSH: Népszámlálási adatok és lakhatási statisztikák, 2011. október;
- NSH: Regionális statisztika, 2017, 2018;
- Încadrarea drumurilor publice din județul Harghita, Ediția februarie 2008, Consiliul Județean Harghita; (Hargita megye közútjainak besorolása, 2008. február, Hargita Megye Tanácsa)
- Ghidul pârtiilor de schi 2007, Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, Autoritatea Națională de Turism; (Sípályák jegyzéke 2007)
- Románia turisztikai főterve 2007-2026, kidolgozta a Turisztikai Világszervezet;
- 636/2008 minisztériumi rendelet a turisztikai létesítmények engedélyezési módszertanáról, Románia Hivatalos Közlönye 613/20.08.2008;
- Minősített sípályák Hargita megyében;
- Románia mint turisztikai célpont Magyarország szemszögéből, KPMG Leisure&Travel, 2005;
- Országos Területrendezési Terv - VI. részt - idegenforgalmi infrastruktúra
- Központi Régió Fejlesztési Terve, 2014 – 2020;
- Országos Fejlesztési Terv 2014-2020, Románia Kormánya, Bukarest, 2007;

- Regionális Operatív Program, Nemzeti Regionális Fejlesztési Terv 2014-2020, Románia Kormánya, Bukarest, 2007;
- A prefektus jelentése Hargita megye általános gazdasági, társadalmi és adminisztratív helyzetéről 2008-ban <http://www.prefecturahr.ro/ro/raportul-prefectului-asupra-starii-generale-economice-sociale-si-administrative-a-judetului-harghita-pe-anul-2008-70.php>
- Jelentés a környezet állapotáról 2016-ban, ANPM Harghita, http://apmhr.anpm.ro/rapoarte-anuale1/-/asset_publisher/zx0kZaWCbnWT/content/raport-anual-privind-starea-mediului-in-judetul-harghita ;
- Minősített éttermek Hargita megyében;
- A MIMMCTPL külföldi képviselteinek hálózata:
- România. Geografia turismului (első rész), Presa Universitară Clujeană. Kolozsvár, 2001;
- Nemzeti stratégia az ökoturizmus fejlesztésére Romániában - kontextus, látás és célok - 2017-2026
- A Román Balneológiai Társaság - ARB - stratégiája a gyógyfürdő-turizmus fejlesztésére 2019
- Minősített Szálláshelyek Hargita megyében, Hargita megye képviselete a Közlekedési, Építési és Idegenforgalmi Minisztériumban, Országos Turisztikai Hatóság, Engedélyeztetési és Felügyeleti Jogi Osztály;
- Románia mint turisztikai célpont Magyarország szemszögéből c. tanulmány, KPMG Leisure&Travel, 2005;
- Románia turizmusa - Statisztikák, Nemzeti Statisztikai Hivatal, 2007;
- Varga E. Árpád- Erdély etnikai és felekezeti statisztikája, <http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm>;
- World Travel And Tourism Council: Románia - a turizmus és az utazások hatása a munkahelyekre és a gazdaságra;

Adatokat szolgáltató intézmények:

- Hargita Megye Tanácsa
- Hargita megyei Foglalkoztatási Ügynökség;
- Hargita Megyei Audiovizuális Tanács
- Hargita Megyei Statisztikai Igazgatóság
- Hargita Megyei Tanfelügyelőség
- Hargita Megyei Fogyasztóvédelem
- A MIMMCTPL külföldi képviselteinek hálózata
- Hargita Megyei Hegyimentő Szolgálat

Honlapok:

- <https://judetulharghita.ro/consiliul-judetean-harghita.html>
- www.e-calauza.ro

- www.harghita.anofm.ro
- www.infotravelRomânia.ro/cursuri_thrdetalii.html
- www.insse.ro
- <http://isjhr.eduhr.ro>
- <https://www.turistinfo.ro>
- www.mturism.ro
- <http://www.praid.ro/>
- <http://www.prefecturahr.ro>
- www.thrgroup.ro
- <http://tourinfo.ro/ro/category/megnezni/>
- <https://www.viaRomânia.com>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Listă_de_aeroporturi_din_România
- <http://www.salvamontharghita.ro/ro>

X. ÁBRÁK

1. Ábra: Az idegenforgalmi szálláshelyeken eltöltött éjszakák tendenciái az EU-28-ban, 2005-2016 (2005. mutató=100)
2. Ábra: Idegenforgalmi célpontok - idegenforgalmi szálláshelyeken töltött éjszakák, 2016 (ebben az országban a nem rezidensek által eltöltött millió éjszakák)
3. Ábra: A lakóhelyükön kívül utazó turisták által az EU-28 turisztikai szálláshelyein töltött éjszakák százalékos aránya (2016) (az EU-28 turisztikai szálláshelyein töltött éjszakák százalékos aránya)
4. Ábra: Idegenforgalmi intenzitás 2016 - idegenforgalmi szálláshelyeken töltött éjszakák, 2016 (az ország lakói és az utazók által a szálláshelyeken eltöltött éjszakák egy főre jutó száma)
5. Ábra: A turizmusban részt vevő népesség százalékos aránya, 2016 (a 15 éves vagy annál idősebb népesség százalékos aránya)
6. ábra: Az európai lakosok külföldön töltött éjszakáinak százalékos aránya a turista lakóhelye szerinti ország szerint (2016-ban az EU-28 lakosai által külföldön töltött éjszakák százalékos aránya)
7. ábra: Külföldi utazások származási ország szerint, 2016 (a 15 évnél idősebb lakosság egy főre jutó vendégéjszakáinak száma)
8. ábra: A turistaszám alakulása 2016 és 201 között Romániában
9. ábra - A turisták országos szintű megoszlása a turisztikai célpontok szerint
10. ábra: A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban
11. ábra: A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben
12. ábra: A turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban
13. ábra A turisták országos szintű megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban

14. ábra A turisták számának országos szintű megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban
15. ábra A belföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a turisztikai célpontok szerinti bontásban
16. ábra A külföldi turisták országos szinten mért számának megoszlása a turisztikai célpontok szerinti bontásban
17. ábra: A belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban
18. ábra: A belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben
19. ábra: A belföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban
20. ábra: A külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban
21. ábra: A külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben
22. ábra: A külföldi turisták országos szintű megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban
23. ábra: A turisták számának alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között
24. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban
25. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben
26. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban
27. ábra A turisták Hargita megyei megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban
28. ábra A turisták számának Hargita megye megoszlása származási helyük szerint a 2016–2018-as időszakban
29. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban
30. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ban
31. ábra: A turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban
32. ábra: A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2016-ban
33. ábra: A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2017-ben
34. ábra: A külföldi turisták Hargita megyei megoszlása a szállástípusok szerint 2018-ban
35. ábra: Békás-szoros
36. ábra: Gyilkos-tó
37. ábra - Kirujfürdő, forrás
38. ábra: A gyergyószárhegyi kastély
39. ábra: a középkori Székelytámadt vár
40. ábra: a székelyderzsi erődtemplom
41. ábra: A korondi fúvószeneke
42. ábra: Farsang
43. ábra: a turisztikai létesítmények számának alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között
44. ábra: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2016-ban
45. ábra: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2017-ben
46. ábra: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2018-ban
47. ábra: a turisztikai foglalkoztatottság alakulása Hargita megyében 2015 és 2017 között

- 48. ábra: a Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság az országos szinthez viszonyítva
- 49. ábra: a Hargita megyei idegenforgalmi foglalkoztatottság a regionális szinthez viszonyítva
- 50. ábra: Betöltetlen állások helyzete a Központi Régióban 2015 és 2017 között
- 51. ábra: A székelyderzsi „Salonnás templom”
- 52. ábra: A kőrispataki szalmakalap-múzeum
- 53. ábra: A gyergyószárhegyi Lázár-kastély
- 54. ábra: A csíkkarcfalvi parasztvár
- 55. ábra: Borszék üdülőtelep
- 56. ábra: Fenyédi székelykapu
- 57. ábra: Homoródfürdő üdülőtelep
- 58. ábra: A marosfői kolostor
- 59. ábra: A székelyudvarhelyi Ferences Templom
- 60. ábra: A Nagy Imre Emlékház
- 61. ábra: A csíkszeredai Mikó-vár
- 62. ábra: Szent Anna-tó
- 63. ábra: A Vargyas-szoros
- 64. ábra: A parajdi sóbánya
- 65. ábra: Békás-szorosban található Pokol-torka
- 66. ábra: Bélbor községe
- 67. ábra - Borvízforrás
- 68. ábra: A borszéki bormúzeum
- 69. ábra: A szejkai borvízmúzeum
- 70. ábra - A tusnádi borvízmúzeum
- 71. ábra - Hargita megyei téli turizmus
- 72. ábra - Hargita megyei lovas turizmus
- 73. ábra - Hargita megyei kerékpáros turizmus
- 74. ábra - Túrázás Hargita megyében
- 75. ábra - Hargita megyei vallási turizmus - Csíksomlyó
- 76. ábra: A csíksomlyói kegytemplom
- 77. ábra: A székelyszentléleki múzeum
- 78. ábra: A Gábor Áron Technológiai Líceum néprajzi gyűjteménye
- 79. ábra: A székelyudvarhelyi Kovács-fényképészet
- 80. ábra: A Korondi Néprajzi Múzeum
- 81. ábra: A Kászoni Néprajzi Múzeum
- 82. ábra: A Haáz Dezső-múzeum
- 83. ábra: A csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeum
- 84. ábra: A székelykeresztúri Molnár István Múzeum
- 85. ábra: A kőrispataki szalmakalap-múzeum
- 86. ábra: A gyimesközéplaki falumúzeum
- 87. ábra: A Csíki Székely Múzeum

88. ábra: A Gyilkos-tónál található hegyimentőbázis

89. ábra - Hargita megyei kalandturizmus

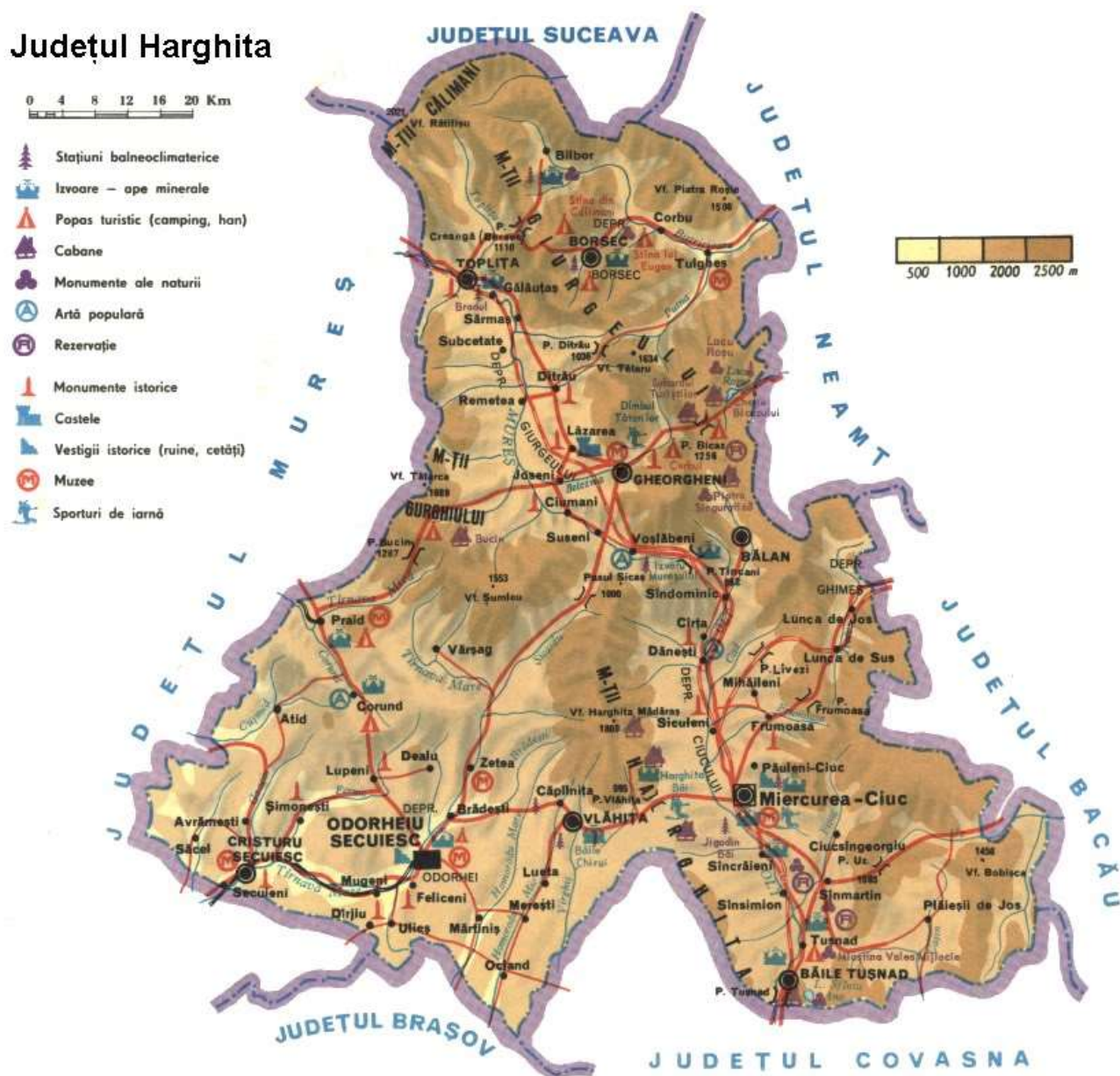
90. ábra: A borzonti medveles

XI. TÁBLÁZATOK

1. táblázat: Szálláshelyek szerkezete európai szinten 2016-ban
2. táblázat: A (15 évnél idősebb) lakosok idegenforgalmi utazásai, 2016
3. táblázat: A fizetési mérleg utazásokból származó bevételei és kiadásai, 2011–2016
4. táblázat: A turisták számának alakulása a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban
5. táblázat: A belföldi turisták számának alakulása a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban
6. táblázat: A külföldi turisták számának alakulása a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban
7. táblázat: A turisták számának alakulása Hargita megyében a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban
8. táblázat: A belföldi turisták számának alakulása Hargita megyében a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban
9. táblázat: A külföldi turisták számának alakulása Hargita megyében a leginkább kedvelt szálláshelyek függvényében a 2016–2018-as időszakban
10. táblázat: A turisztikai létesítmények típusainak alakulása Hargita megyében 2016 és 2018 között
11. táblázat: Az idegenforgalmi munkaerő alakulása 2015 és 2017 között
12. táblázat: Betöltetlen állások helyzete a Központi Régióban 2015 és 2017 között
13. táblázat: A turisztikai engedélyek követelményei, jogalapja és kategóriái
14. táblázat: A vizsgált megyék turisztikai létesítményeinek típusai 2017-ben
15. táblázat: A vizsgált megyék turisztikai létesítményeinek típusai 2018-ban
16. táblázat: Az elemzett megyék, régiók sípályái
17. táblázat: A természetes terápiás adottságokkal rendelkező települések szálláskapacitása
18. táblázat: A megyeszékhelyek és a repterek közötti távolság
19. táblázat: Kovászna, Hargita és Maros megye összehasonlítása
20. táblázat: CV, HR és MS megyék összehasonlítása a tényezők súlyozásával
21. táblázat: A régiók összehasonlítása
22. táblázat: A régiók összehasonlítása az elemzett tényezők súlyozásának alapján

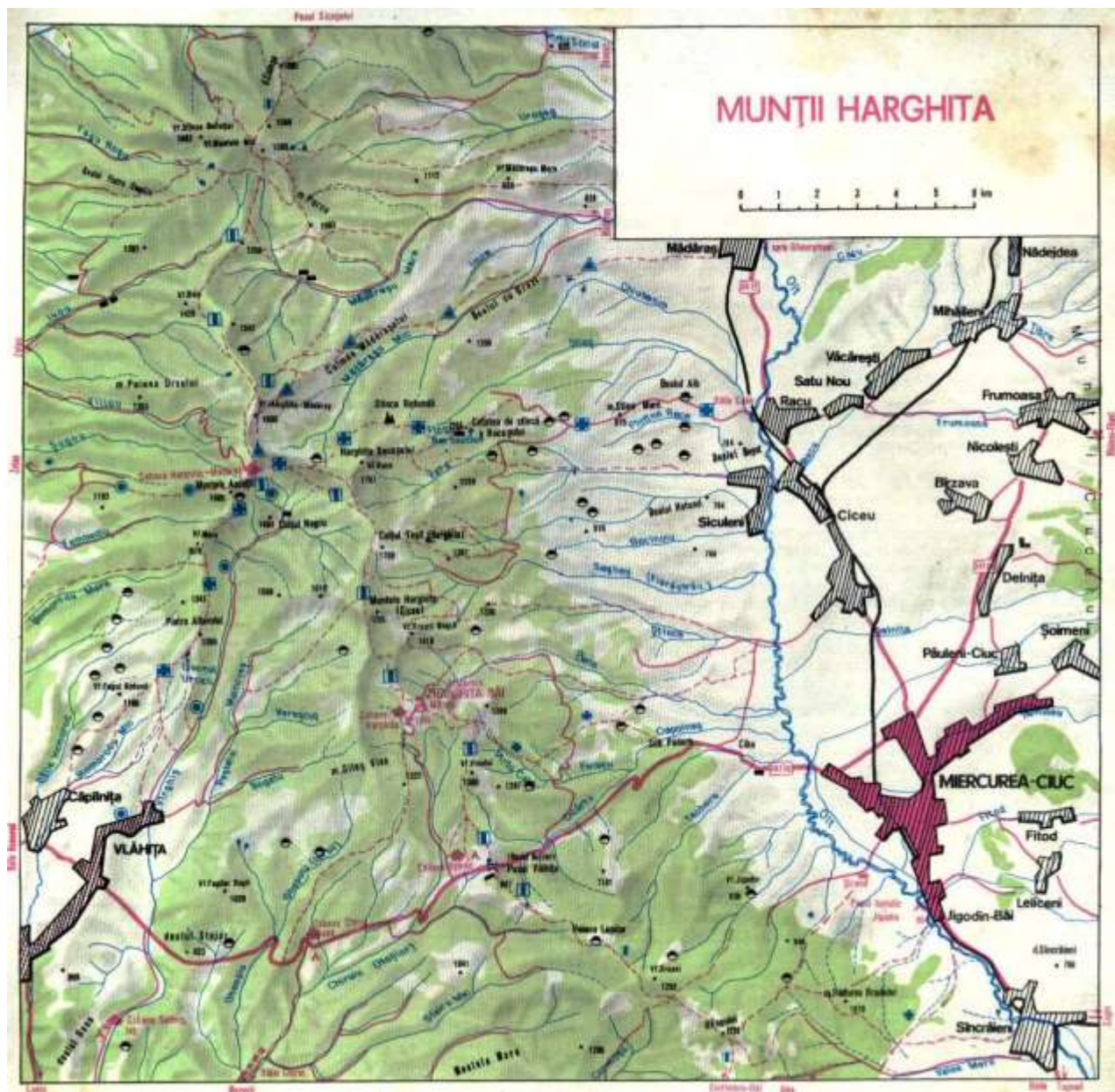
XII. A HARGITA MEGYEI TURIZMUS TÉRKÉPEI

1. Hargita megye térképe

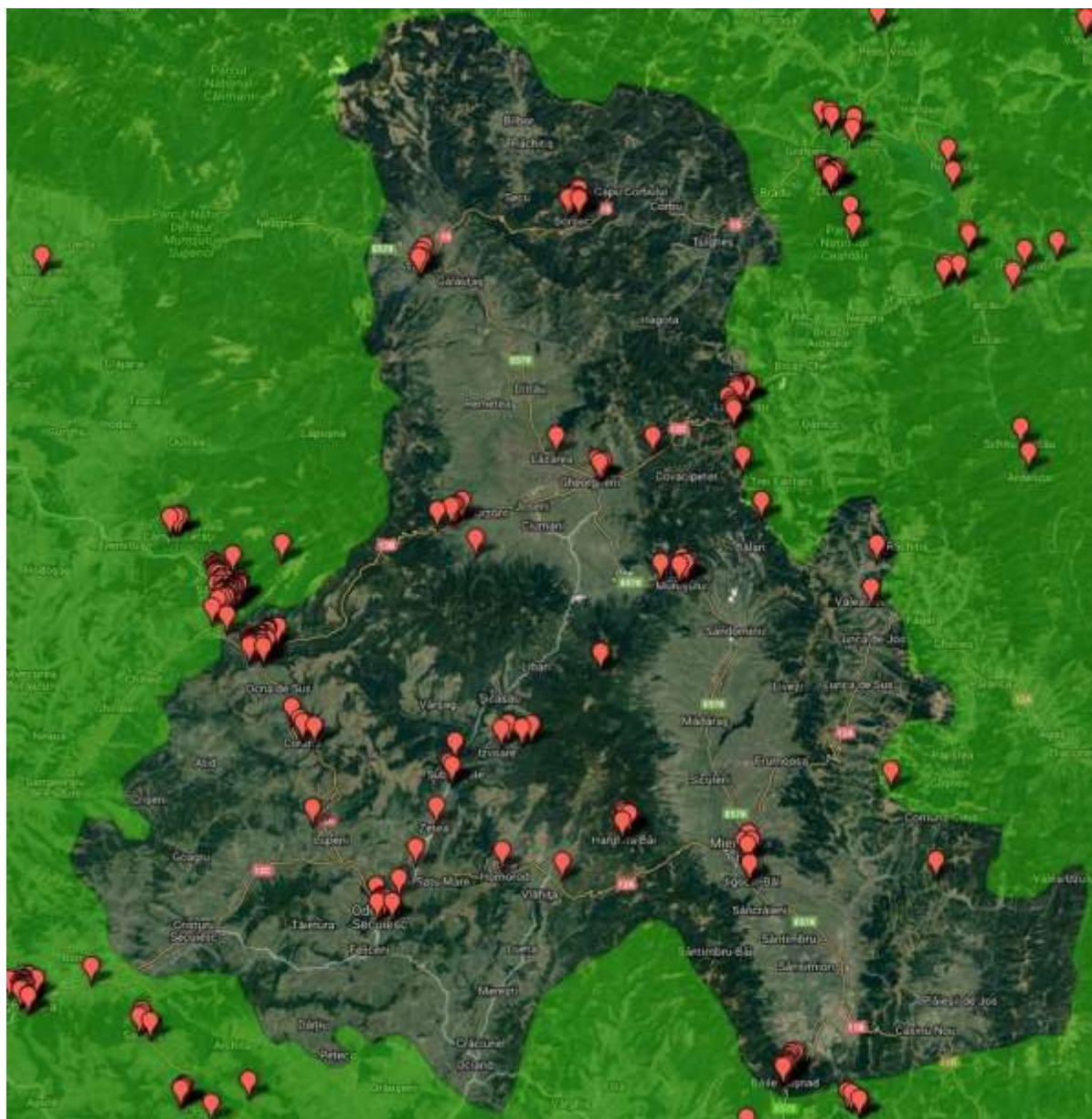
Forrás: <https://pe-harta.ro/harghita/>

2. Hargita hegyeinek térképe

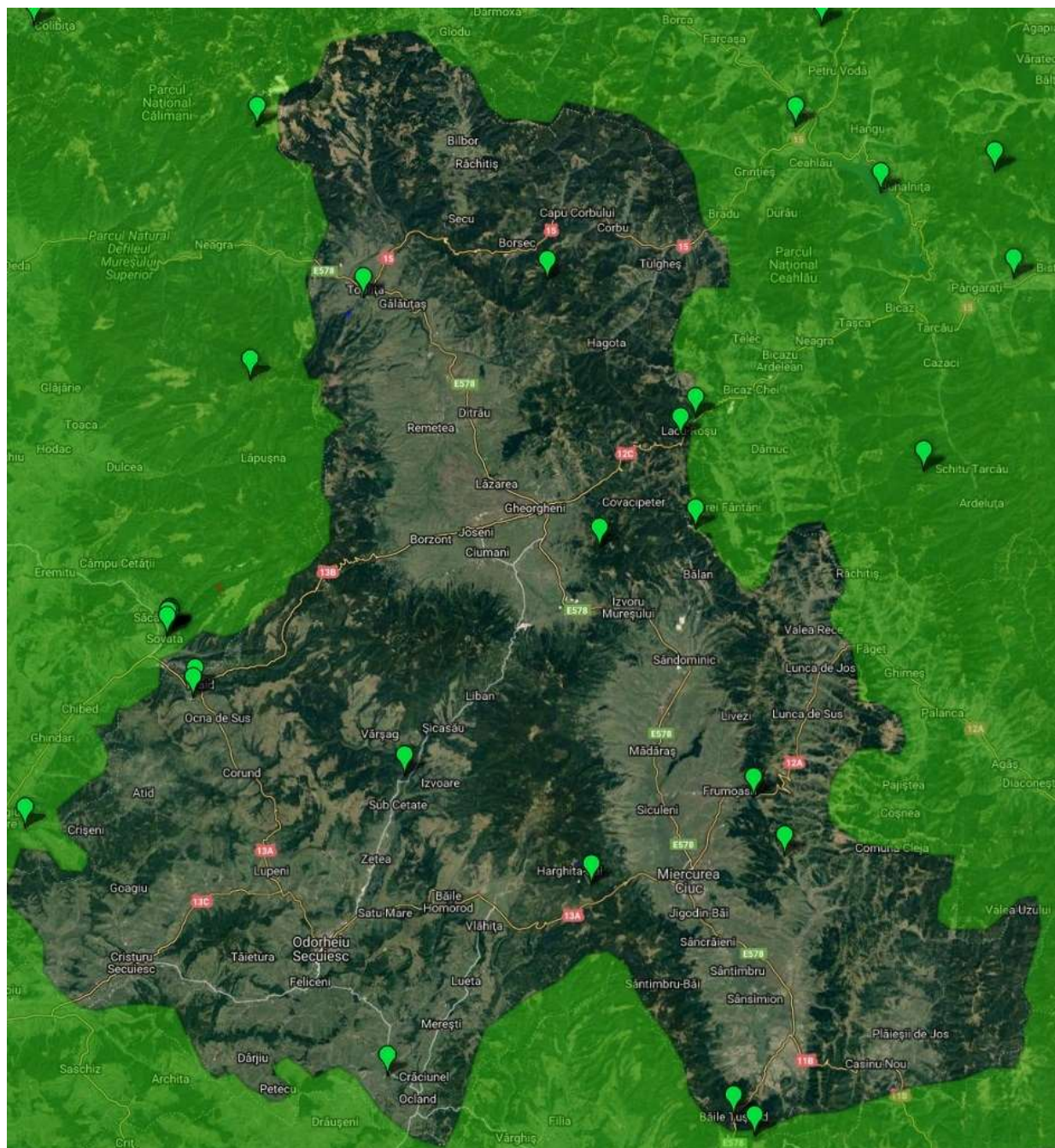
Forrás: <https://www.harta-turistica.ro>

3. A Harghita megyei turisztikai létesítmények térképe

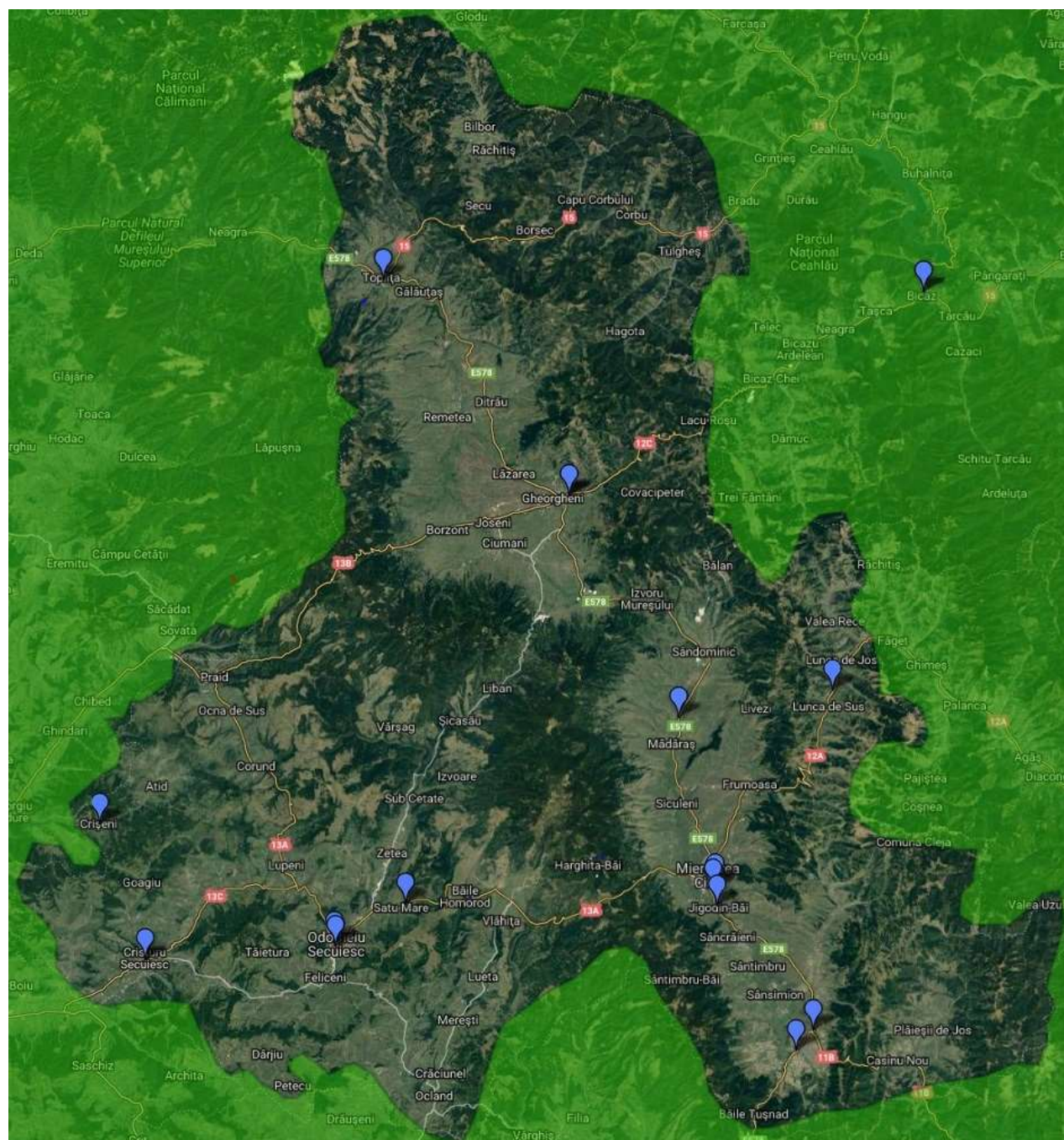
Forrás: <http://www.hartis.ro/hr/>

4. A Harghita megyei természetes turisztikai célpontok térképe

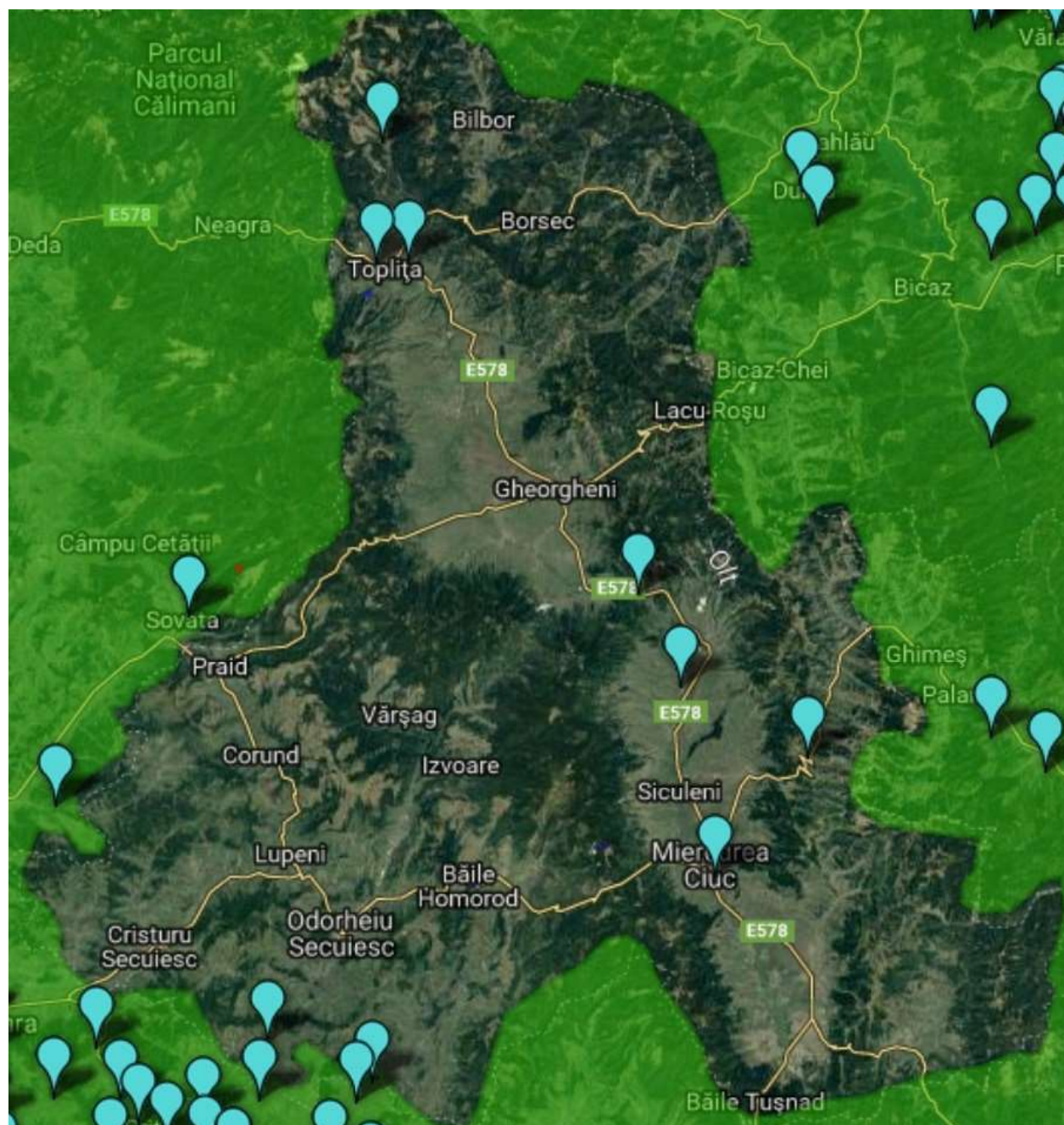
Forrás: <http://www.hartis.ro/hr/>

5. A Hargita megyei kulturális turisztikai célpontok térképe

Forrás: <http://www.hartis.ro/hr/>

6. A Harghita megyei vallási turisztikai célpontok térképe

Forrás: <http://www.hartis.ro/hr/>